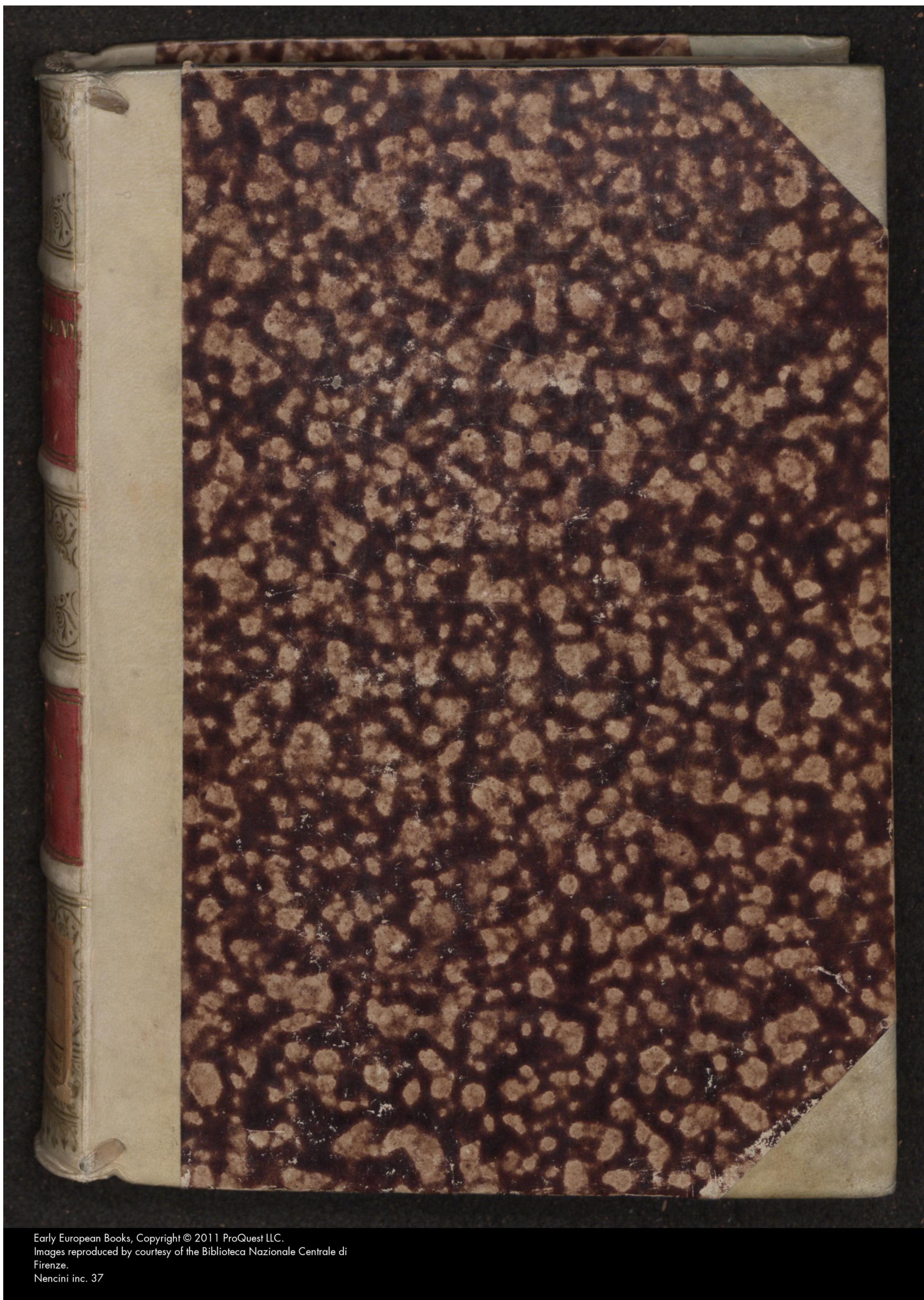
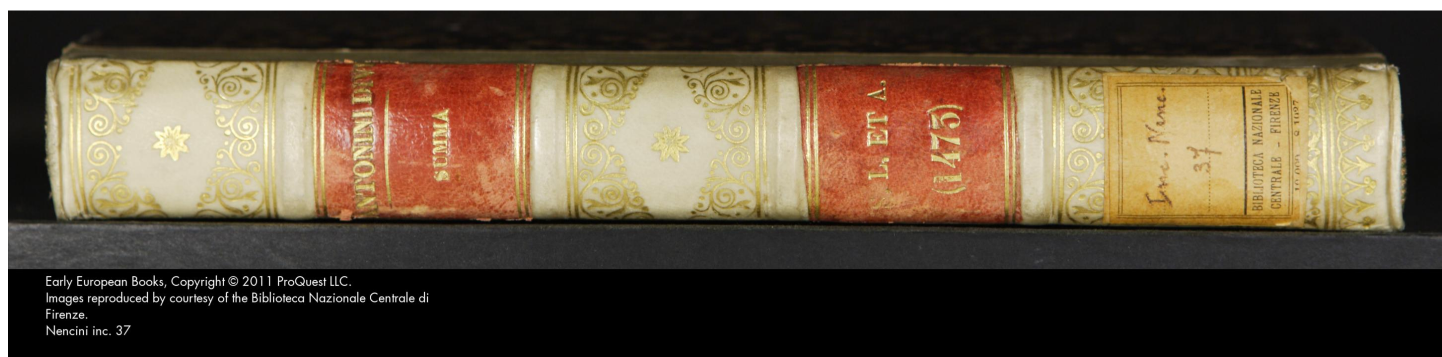

ANTONINI DIV
SUMMA
L. ET A.
(1475)
Inc. Nenc.
37
BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE - FIRENZE

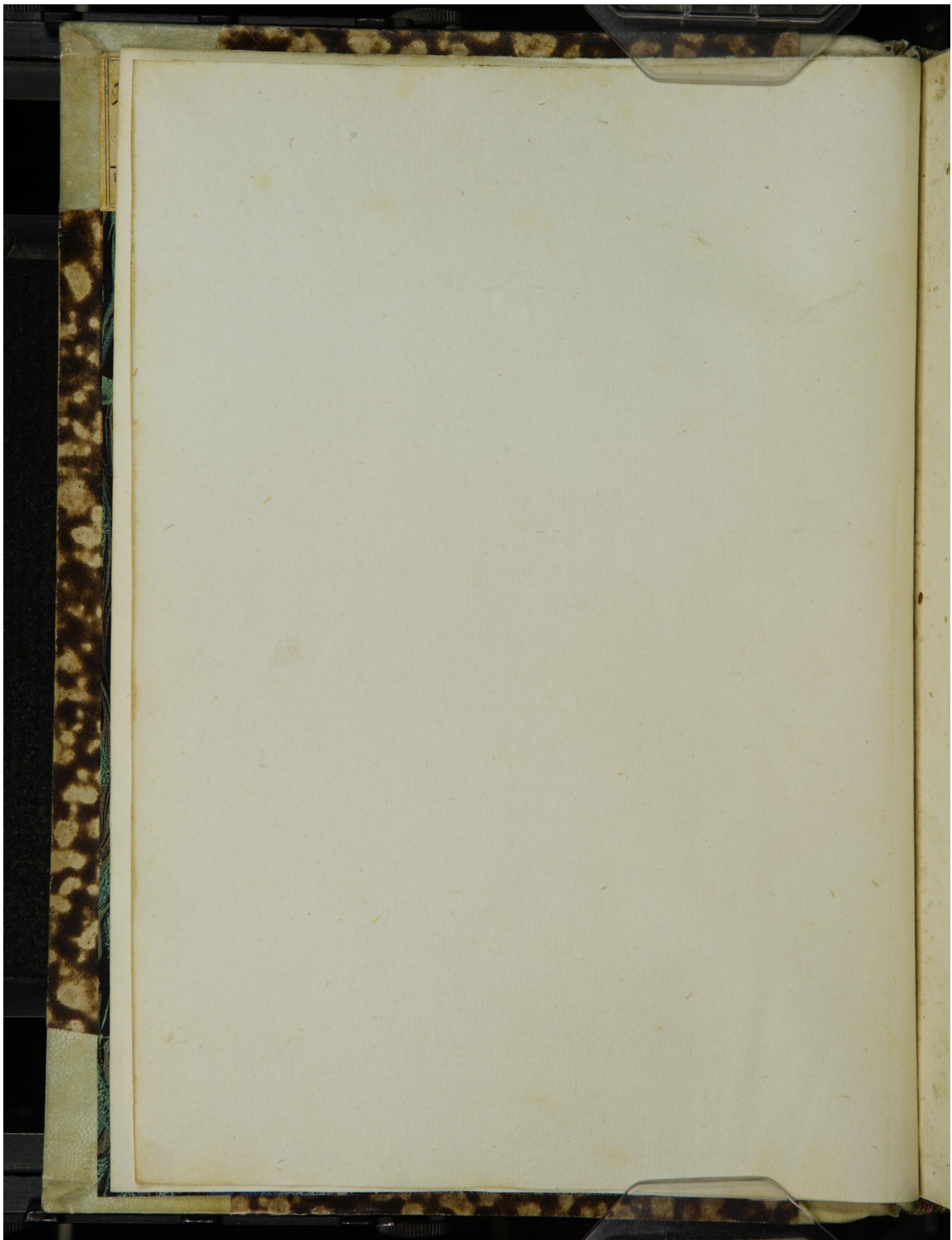

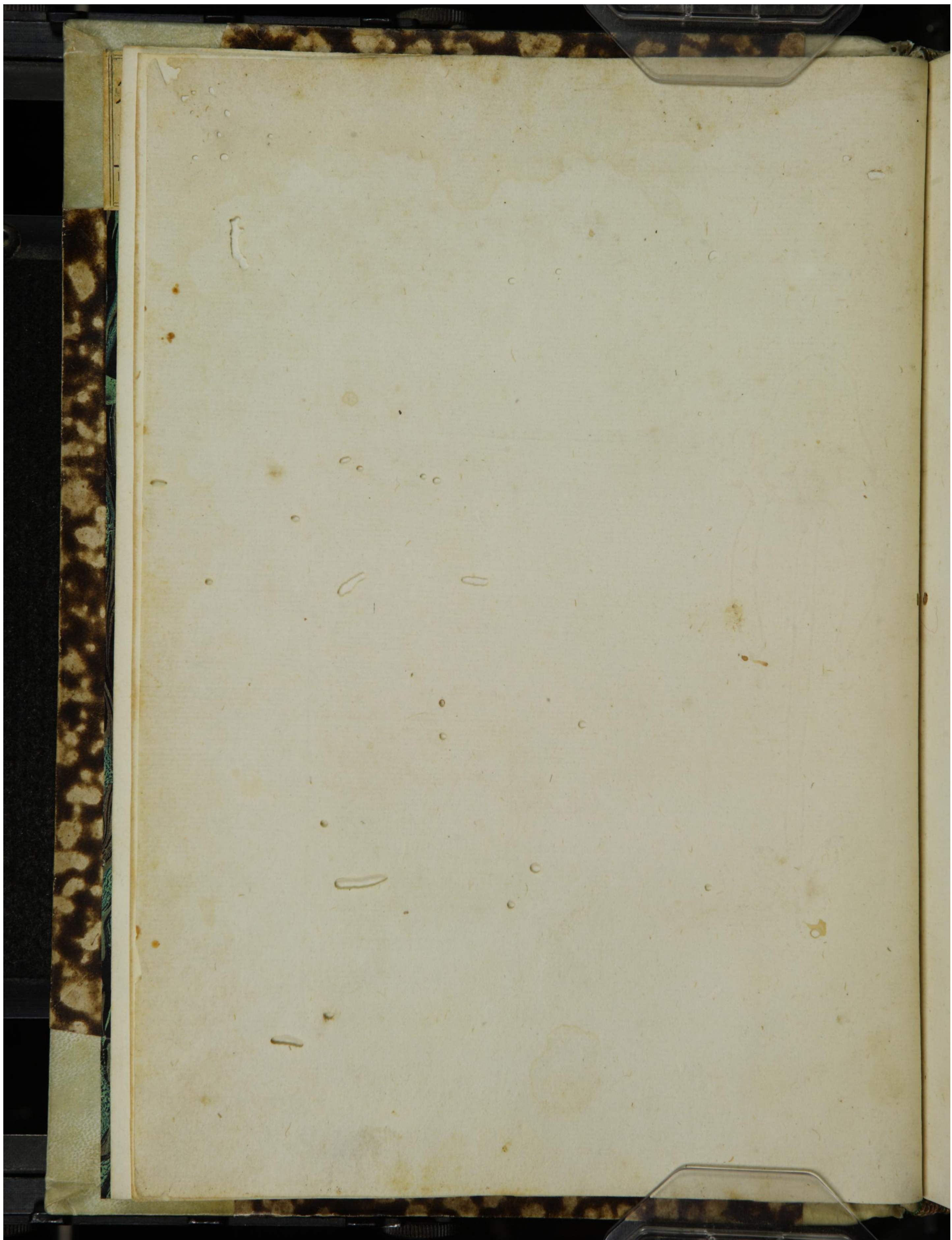

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE-FIRENZE
RACCOLTA NENCINI
I
6
4
17

OTIVM
SINE LITERIS
MORS EST
Seneca
Ex Libris Joannis Nencini
1872

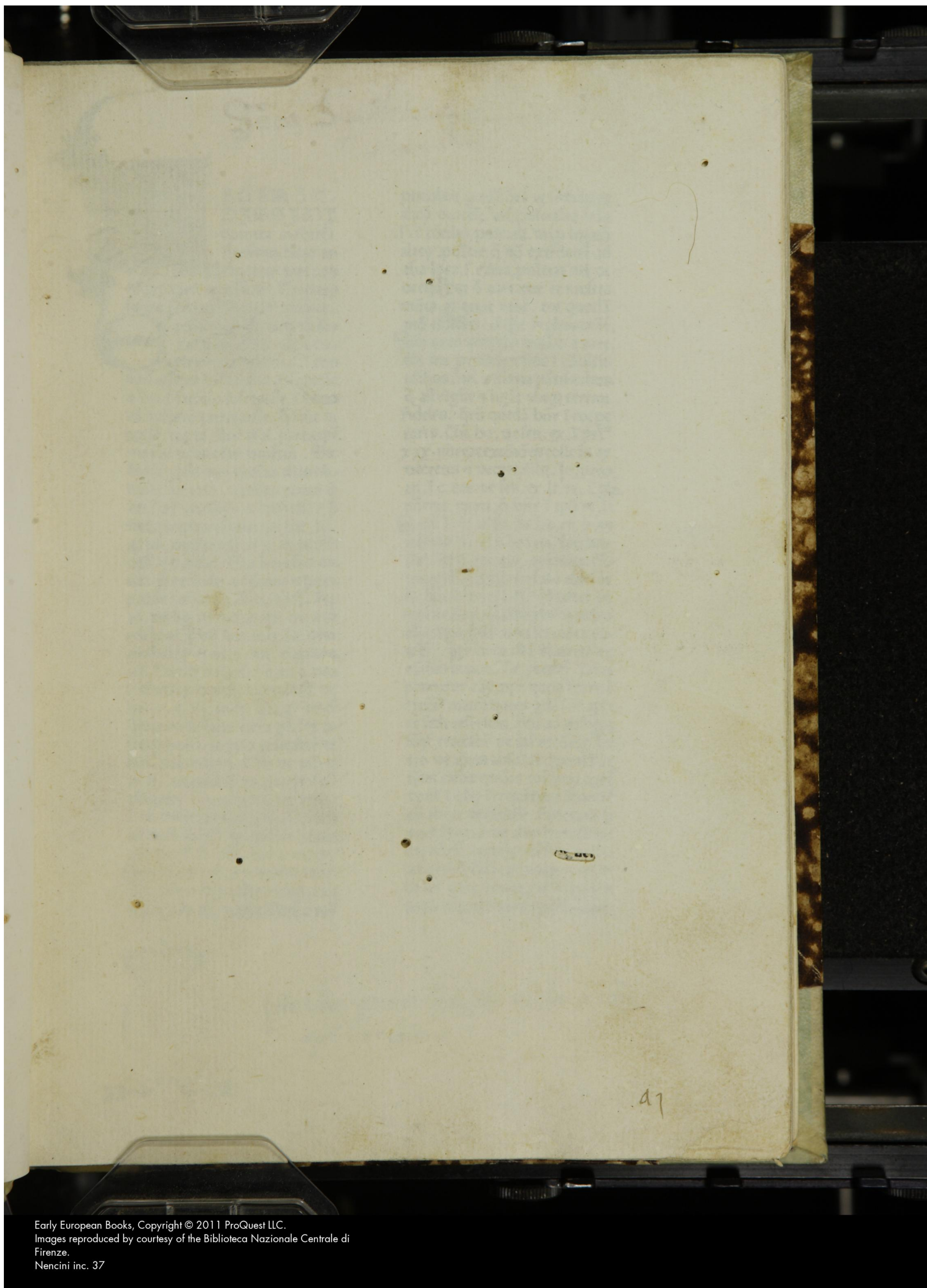

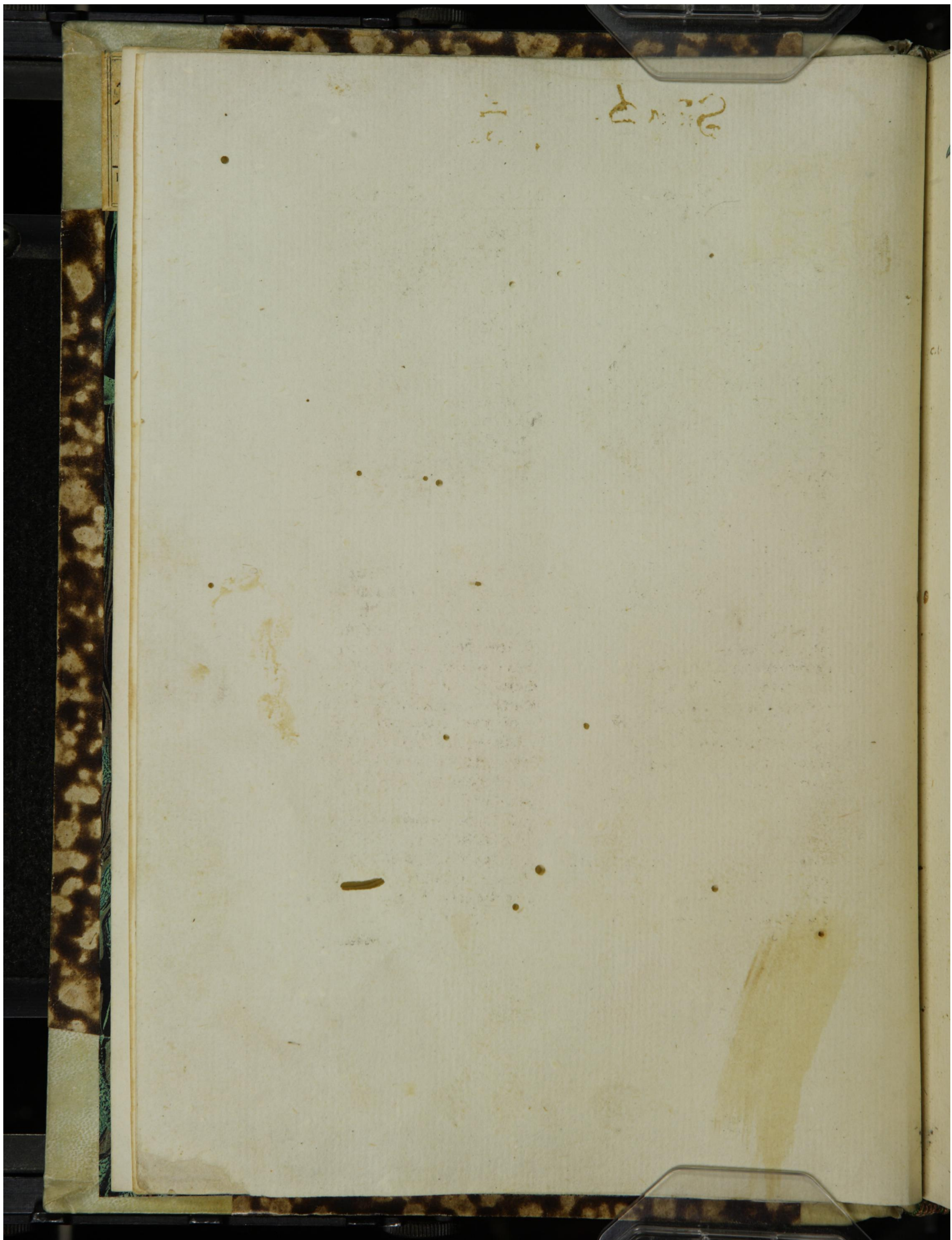

Su͂ma Diui Antonini
ordinis predicator[um]

REUERENDISSIMI domini archiep̄i
florētini beati an
tonini ordis p̄dicatoꝝ uiri utri
usq3 pagine peritissimi. Tractatꝰ
super cēsuras. Feliciter incipit.
Excōicatio dicit̄ exclusio
a cōione. sicut aūt ē tri
plex cōio fideliū. s. ī con
uersatōe ut loq̄la cibo. salutatōe
ꝛ hꝰ. ī sacroꝝ susceptōe. ī bono
rū spūaliū pticipatōe. q̄ fiūt in
eccīa. iuxta illud psal. participē
me fac deus oīm timētiū. Sic
triplex pōt dici excōio aliis ob
missꝫ. Et pria ē excōio maior q̄
etiā dr̄ anathēa. ꝛ excludit a p̄
dicta triplici cōione. de hac. iii.
q. iiii. engiltrudā. ꝛ ii. q. iii. sīc
aplī. ꝛ c. nihil. Sꝫa ē excōio mi
nor. q̄ excludit a cōione ꝛ ptici
patōe sacroꝝ passiua tātū. Fm
io. de lig. ut de cle. ex. mi. c. si
celebrat. ꝛ de hac. ii. q. iii. cum
excōicato. ꝛ iii. q. iiii. engiltru
dā. Tertia ē excōio data a deo
s. īflicta p quodlꝫ mortale Et de
hac. ii. q. iii. audi. Ista gº de cē
suris eccīasticis q̄rta ps sex ti
tulos habꝫ. in p̄mo tractabit̄ de
excōione maiori. ī 2º de minori
in iii. de int̄dcō. in. iiii. de sus
pēsione. ī v. de irregularitate.
ī vi. de penis ī genere. Quātū
ad p̄mū sciēdū q̄ excōio maior
q̄nꝫ īfert̄ ab hōie siue a iudice.
Et q2 ista īfert̄ p uariis ꝛ īnūe
ris cāibus ēt īiustis. ideo poni
ñ pñt cāꝰ ipi. Qñꝫ īfert̄ a iur̄

pticulari p cōstōes uꝫ sinodales
alicꝰ diocesꝫ. uel p̄uīciales fcās
s. ī cōcilio p̄uīciali. uel p legatū
alicꝰ p̄uīcie. q̄ nō extēdunt̄ ad
alia loca. s. extra p̄uīciaꝫ uel di
ocesꝫ Et q2 h̄ uariatur ēt multis
mōis. q2 quot dioc̄. tot quodā
mō cōstōes. iō ipe ēt obmittūt̄.
Qñꝫ uero infertur excōio a iure
cōi seu p cōstōes fcās ī cōciliis
ulibus. uel a sūmis pōtificibus.
q̄ astrīgūt ꝛ ligāt ubiq3 terraꝝ
fideles. q̄rū quedā hn̄r ī corpe
iuris. Un̄ ho. de sen. ex. ī pr̄º
xxx. nūerat excōiōes collcās ex
decretis ꝛ decretalibꝫ. Jo. uero
an. ī c. eos de sen. ex. li. vi. ī glo.
nūerat. xxxii. q̄ hn̄r ī ipō vi. li.
Et idē ī cle. allas. de sen. ex. li. vi
nūerat. lii. q̄ hn̄r ī cle. Quedam
alie sūt p extraua. diuersoꝝ sū
moꝝ pōtificū Et itē q̄dā alie sūt
q̄ ānuatī fiūt a sūº pōtifice in
curia cōtra quasdā personas seu
cōittētes q̄dā uicia ut infra pa
tebit. Igr̄ circa istā materiā ex
cōiōis maioris sic p̄cedet̄. Primo
ponentur cāꝰ ppt quos īcurrit̄
excōiº maior quoꝝ q̄dā sūt aplī
ce sedi reseruāti q̄tū ad absolōꝫ
Sꝫº tractabr̄ de ipā excōiōe. Ter
tio de ipius absolōe. īponet̄ āt
ipos casus excōis iur̄ p̄ꝰ aget̄
de illꝫ ī qbꝰ frequētius īcurrit̄
cū aliq̄li declratōe. Fꝫ notata p
doct. et exiñ de aliis breuissime
expediet̄. demū ponēt̄ de uerbo
ad uerbū q̄dā extrauag. ꝛ ipē p
cessus q fit ānuatiꝫ in curia per
papā cōtinēs ptes excōicatiōs.

Iste liber ptinet loco scte Marie a nu͂ia
apud Hendenaz·

a 2

Excommunicatꝰ q̄ iiciētes manꝰ violentes ī pꝰ ecclasticas. c. i.

SI quis suadēte diabolo huius sacrilegii uitiuz uel crimen īcurrit ꝙ ī clericū uel monachū manus violenter īiecerit. anathēatis uīculo subiciatur. ⁊ nullus epōꝝ illū presumat absoluere. nisi mortis urgēte periculo. donec aplīco aspectui pn̄tet̄ ⁊ eius mādatū suscipiat. Innoc. secūdus. xvii. q. iiii. Super hᵒ decreto sunt. v. notāda. Primū ē ꝙ noīe siquis. cōprehēditur ⁊ feīa. ut dīc ibi glo. ⁊ archi. ⁊ pꝫ ex. de sen. ex. mulieres. Sꝫᵒ notandū ē quis clericus uel religiosus gaudeat isto priuilegio ⁊ quis non. Sup quo io. de lig. ī tract. de cens. eccl. dīc ꝙ monachus nō clericus gaudet isto priuilegio. s. ꝙ iiciēs manū uiolētaꝫ ī ipsuꝫ ē excōicatus. Iteꝫ canōicus r̄gularis nō clericus. Itē nouicius religiosus gaudet hoc priuilegio. ut ī c. si reliōso eo. ti. l. vi. Itē mōiales ⁊ cōuerse earū. ex. de sen. ex. de mōialibus. Itē cōuersi reliōnū. sꝫ de conuersis seculariū remāet dubiū. host. aūt ī c. nō dubiū. de sen. ex. dīc ꝙ cōuersꝰ q̄ r̄manꝫ ī domo sua uiuēs ut laicus. nō gaudet hac īmūitate. xxxii. q. i ut lex cōtinētie. Si uero sit cōuersꝰ tradēs se ⁊ sua cōsecratꝰ intēdens horas audiēs honeste uiuēs. talis gaudꝫ hac īmūitate xvii. q. iiii. si quis. ꝓbatur hec solō ī c. ut priuilegia. de priui. uersu. h aūt. ⁊ hac credo ueraꝫ

io. de lig. Clericus cōiugatus n̄ bigamus īcedēs ī hītu clericali ⁊ tōsura gaudꝫ hac īmūitate. ut ī c. uno. de cle. cōiu. li. vi. ⁊ hᵒ quo ad duo. s. quia ꝑcutiēs euꝫ īcidit ī canonē. ⁊ r̄ndere nō hēt in iudicio seculari. De ꝑcutiēte clericū cōiugatū nō bigamū dimittētē hītū ⁊ tōsurā. ⁊ postea reassumētē. Utrū talis īcidat ī canonē. sunt opīones. Et quidā dicūt ꝙ nō. nā satis ē ꝙ semel elegerit sibi uitā laicalē ꝓfessiōe ut regula. ꝙ semel. de reg. iu. ī li. vi. Alii dn̄t cōtrariū ꝙ iusta pnīa nemī ē aufferēda. lx. q. i. si quis famosuꝫ libellū. ꝓ hoc faciunt notata per innoc. ī c. fi de ui. ⁊ ho. cle. q̄ dīc clericos priuatos priuileᵒ: qa se īmiscēt negociatōibus illud reassumere dīttendo. io. mo. ⁊ arch tenent hāc partē: hanc ēt ꝓbat cle. de ui. ⁊ ho. cle. si lr̄a ītelligat̄ s̄m rectū ⁊ cōtinuū ītellectū. Nam ibi dīc tex. ꝙ diu ī ꝑmissis exīstāt uel īsistāt eo ipso āmittāt. Et ille uersus s̄m uerū ītellectū refertur ad oīa precedētia. ut c. prīo. ⁊ ii. reqris. de appel. Cōfirmat̄ hoc q2 illa cōstō ē pēalis. iō ī dubio dēt recipere interpretationeꝫ ī parteꝫ mitioreꝫ. io. de lig. De ꝑcutiēte depositū dn̄t io. ⁊ Ug. l. d. accedēs ꝙ īcidit ī canonē. ⁊ idē ber. sꝫ bar. bri. tenet cōtrariū quod uidetur approbari per c. degdatio. de pe. liᵒ. viᵒ. io. an. in dcō c. degdaᵒ

dicit primā opionē esse uerā. in uerbaliter depōito. sꝫ ī actualr deposito ē uera cōtraria opīo. io. de lig. Percutiēs clericū per saltū, ꝓmotū incidit ī canonē qꝛ talis recipit caracterē. Clericus pcutiēs se ipm irato aīo īcidit ī canonē. quod ꝓbat. xxiii. q. v. si nō licet. ꝑterea tale priuilegiū ē in dulcū toti ordini clericali. cui renūciari nō pōt. io. de lig. idez arcħ. ⁊ io. an. Percutiens clericuz excōicatū utruz incidat in canonē. dn̄t aliq ꝙ n̄ ꝑ c. ex cōicari. xxiii. q. v. ⁊ ii. q. i. mlti. sꝫ in cōtrariū ē cōis opīo. nam excōicat9 retinꝫ ordinē. rōe cui9 īdlta ē īmūitas. q° durat durā te cā. hāc. o. tenent io. idē Uin. gof. Innoc. io. an. specul. Percu tiens clericū sine hītu incedētez si mōit9 fuerit ⁊ nō assumpserit nō incidit in canonez. si aūt non fuerit mōitus ⁊ ipm percusserit nō ī actu belli uł aggressure tūc incidit ēt si clericus hītu depo sito se alꝭs miscuerat. sꝫ si ipsuz pcusserit ī actu belli ⁊ aggressu re tūc nō īcidit ꝭꝫ Inno. hic tū putarez pōderādū qs dedit cāz bello ⁊ aggressure. naz si cleric9 īiuste cāz dederit. tūc indubita tū ē ꝙ illi cōtra quos uenit cle n̄ icidit ex capite defense pmisse. ut in c. si uero. ⁊ ceteri fauētes aggressio. ēt n̄ īcidūt. Itē si ter tius cōtra tertiū. ⁊ cleric9 teme re se īmisceat hītu deposito: et tūc credere pcutiētes ī limibus

aggressure n̄ fore excōicatos. ⁊ sic ītelligo opī. Inno. io. de lig. Percutiēs ordinatū nō baptiza tū nō incidit. qꝛ nō habꝫ carac terē. Percutiēs ordinatū inuitū coactōe absoluta nō incidit in ca nōꝫ. qꝛ tał nō rcepit caracterez. ex. de bap. maiores in glo. Sꝫ in uitū coactione conditionali nisi postea ratificet expsse uel tacite talē pcutiēs nō īcidit ī canōez. io. de lig. Detinēs clericū aspor tātez res suas uel aliēas apud se depositas ꝑ uiolentiā ⁊ auferēs eo īuito nō incidit in canōꝫ si ei aufert dū ē ī asportādō anꝙ se recipiat ad locū destīatū ⁊ adep tus fuerit possessiōꝫ rerū illarū pfcē īcidit ꝭm pe. de cens. eccl. Ter° notādū ē ꝙ in qbusdā cāi bus ꝙuis non actualr̄ iniciat qs manū incidit in canōꝫ, ꝑpt quos daꝫ actus iniuriosos personales fcōs cōtra tales. sicut cū qs per cutit clericū subicientē se uerbe ribus eius, ꝑ emēda offense ɔmis se. ex. de sen. ex. cōtingit. Cleri cus uero se subiciēs uidetᷓ ēt ꝙ sit excōicatus. dic io. an. in no uella. qꝛ pticipat in crīe dānato ex. eo. nup. ⁊ c. si cōcubīe. nisi dicas ꝙ participiū in crīe tūc ī ducit excōicatiōꝫ in participāte qn̄ participat cuꝫ excōicato non in illo actu tātū, ꝑ q° pricipalis excōiōꝫ incurrit. ad h° infra eo. si cōcubine. Ibi post latā sniam ⁊ decretū nuper. ponit etiā illū excōicatū tempe cōionis. Nec

obstat si dicas ꝙ mādās vel coo
perans ꝑcutiēti sit excōicatus. q̄
nō ē ex ui ꝑticipii. s; ex proprio
fcō q° q̄n; excōicatus ē nō ꝓhi-
bens. ī. eo. c̄pte. vel nisi dicas ꝙ
submittere n̄ sit ꝑticipar̄ crī q̄
probabilr̄ poterat credere illū re
missurū. prior tn̄ solō nō vr̄ suf
ficiēs ubi ictus iterāt cū ex p̄ri°
sit excōicat⁹. h̄ 10. an. Idē paul
ī cle. eos. de consan. ⁊ affi. ⁊ sic
uidēt dicere ꝙ nō sit excōicatus.
pe. vero de perusio. dīc. ꝙ talis
clericus si ꝑmittit se ꝑcuti una
percussiōe tm̄. tūc n̄ ligat maio
ri. q̄ anq̄ꝫ sequat lesio ꝑcutiens
nō ē excōicatus. q̄ sic se subiciē
do nō participat excōicato s; ex
cōicādo. si aūt subicit se pluribz
percussionibus. tūc ligat maiori.
q̄ participat excōicato ī crīe. et
ista p̄ria solō fcīt ad q̄ōz quā fa
ciūt p̄dicti doct. de eo q recipit
cōioz a r̄liōso sine lnīa eius a q°
dēt hr̄e. Utrū. s. sit excōicatus
sicut ⁊ ipe reliōsus. remittūt ad
not. circa istā decretal. cōtīgit.
Itē reputat. q̄ man⁹ violēta cū
q̄s retinet clericū īcarceratū vel
ī custodia. vel uīculatū. ut in c.
nuper. īcludēs clericu; violēt ne
ab īimicis ipm q̄rētib⁹ occidat.
nō incidit ī canōz. q̄ l; assit vio
lētia nō tn̄ dolus. īmo ad salutē
ip̄i⁹ fit nō aūt ad īiuriā. hoc tz
Inno. ī c. nuper. Duo. n. req̄rūt
ad h° ut q̄s ī canōz illū īcidat si
q̄s suadēte xvii. q. iiii. s. aīus do
losus. ⁊ fcī perpetra°. ut; ex ipō

tex. ⁊ 10. an. et ten; ꝙ penā late
s̄nīe null⁹ īcidit per solā attēta-
tiōz nisi peruenerit ad actus con
sumatōz. per c. perpetue. de ele
li. vi. na; vibrās gladiū ut percu
teret clericū quē tn̄ nō percussit
q̄ ille ictū vitauit nō incidit ī ca
nōez. 10. de lig. Si aliq̄ inīci cle
rici obsidēt ipm̄ ī cast° vel ī do
mo forte alicuius mulieris clau
dūt ipm̄. ⁊ n̄ ut custodiāt. s; ut
illi verecūdiā faciant. nō dicetur
illū detinere in custodiā vel car
cerē. q̄ n; h̄ intēdunt. itē nec vio
lentia; inferunt persone vel rebz
adherētibus. h̄ sunt verba Inno.
nescio tn̄ si per h̄ verba intēdat
Innoc. dr̄e hos nō fore excōica-
tos. l; h̄ videat per verba illa n;
violētiā. ⁊c. quod req̄rit canon.
credo tn̄ in obsidēte ponderādū
propt̄ q̄d fiat obsessio. an ꝓpter
castrū habēdū ⁊ nō personā vi-
olandā. ⁊ tūc credo ꝙ nō incide
ret. si aūt fier; obsessio ꝓpt̄ per
sonā ut violet. tūc īcideret. De
claudente vero domū mulieris
ad verecūdiā clerici detegēdam.
crederē ipsu; īcludētē excōicatū.
nā fit īiuria persone clerici īclu
si. 10. de lig. Ite; reputat. q̄ ma
nus violēta. ut cū q̄s mādat capi
vel verberari talē ⁊ seq̄tur effe
ctus. ut ī c. perpendim⁹. Ite; per
cutere r̄putat clericū cū q̄s ratā
hz ꝑcussiōz clerici fcā; nōie suo
ut ī c. cū quis. eo. ti. li. vi. Ite;
percutere reputāt clericū cū nō
defēdit clericū cū ledit ꝑsonalr̄.

et defendere pot̄ sine piculo sui
ex. eo. q̄te. Nota circa hūc casuz
uarie sunt. opi. qdā. n. ut io. et
bar. ī gl. sup c. q̄te. ⁊ Uil. dn̄t
ꝙ istud. s. nō defendere clericos
ab iniuriis psonalr̄ cū fieri possz.
īducit excōiōz q̄tū ad officiales
ad quoꝝ offm̄ pertz eos defen
dere. xxiii. q. v. admīstratores
xxiii. q. iiii. forte. ho. uero dic̄
ī sum. h̄ ēe ītelligendū generalr̄
de quocūz ēt si nō teneret̄ ad h̄
ex officō. dūmō uerbo tm̄ ꝓhi
bere possit. ut si dicerz illi q uel
let iniuriari caueas tibi uel nō fa
cias. ⁊ ille abstineret. ar. ad h̄ ex
eo. dilecto. li. vi. Idez uidet̄ senti
re io. de lig. sup c. q̄te. Inno ue
ro r̄citat utrāqz opiōz. ⁊ dic̄ ꝙ
si aliqs uerberaret̄ nōie meo. et
ex neglīa nō ꝓhiberē sine dolo
nō īciderē ī canōz. cū necīus sit
dolus. sec9 si ex ꝓposito nō ꝓhi
beo. io. an. ī nouel. ī dcō c. q̄te.
dic̄ ꝙ uin. alb. ⁊ ho. finalr̄ tent̄.
ꝙ si qs hēat uerberātez ī ptāte.
siue ille uerberet̄ nōie illius siue
n̄. īcidit ī canōz. qn̄ pōt ꝓhiber̄
⁊ nō ꝓhz. dūmō dolose dittat.
al's nō. Et addit unū multū no
tabile. d. ī hūc. n. ut ī aliū cano
nē nullus īcidit sine dolo. ar: ff
de adul. l. pe. ff. de sicc. l. i. idez
io. de lig. Spuēs ī faciē clerici ē
excōicat9. s̄m ho. ⁊ ledēs cū pe
de uel alia pte corpis. similr̄. s
aīo iniuriādi q̄tū ad utrūqz. Idē
si effundat aquā super eū. Deti
nens clericuz per uestem. uel per

frenū equi ne clericus liber trā
eat. tenz Inno. ꝙ sit excōicat9. ī
dcō c. nuper. mouet̄. qꝛ uiolat̄
psona. lz mediantibz reb9 adhe
rētibus persone. Idē de auferen
tibus res de mā ibus clerici. ⁊ si
auferat forte dn̄s uel possẑor sz
cōmodauerat clerico usqz ad cer
tū tps. ⁊ h9. qꝛ āte finitū usuz
nō dēt tolli. Occidēs equū cui
īsidet clericus ut lacerās uestes
quas habet īdutas dicūt qdā ꝙ
sit excōicatus si h̄ fiat in iniuria
clerici. nā uidet̄ iniuria fieri per
sone. que fit uestibus quibus
īduta ē. ⁊ equo cui insidet. sec9
si uestes fuerunt sepate a psona
⁊ eq°. allegāt c. cōtingit: de sen.
ex. hāc. ꝙ credo uerā. lz alii cō
trariū dicāt. nā lz canō sit pena
lis ꝓpt̄ quod uideret̄ ēe restrin
gendus nō āpliand9. ē tn̄ fauora
bilis attento ordīe clericoꝝ cui
indulget̄. ⁊ iō āpliandus. ex. de
re. iu. odia. io. de lig. Furantez
corrigiā cū qua cīctus ē clericus
ut uestes qbus ē īdutus eo dor
miente. dic̄ Innoc. ꝙ nō ē excōi
catus. qꝛ nullā infert uiolentiaz
persone. q nō sentit. ī h̄ casu cre
derez cōtrariū. ⁊ credo ꝙ sit de
mēte canōis. qꝛ q̄lr̄cūqz qs tan
gat personaz clerici iniuriose etiā
incidat in canōz. ut notat arch.
in dcō c. canōe. io. de lig. Fugi
ēs inimicos ⁊ ut facilius euade
ret eiciens clericum de equo ⁊
ipsuz ascendens ut fugiat. an sit
excōicatus. pro ⁊ contra potest

argui: credo tutius tendū ipsū
excōicatū. nā h ē inectō ēt uio-
lēta. nec iure fit. g° isurgūt uer
ba canōis ⁊ mēs. Nec obstat ꝙ
licitū sit sibi defendere. h uerū
sine lesiōe tertii. putarē tñ in ī
positōe pnīe pōderādū q̄litatē
necītatis an ineuitabilis. qꝛ alit̄
euadere non poterat an cōmodi
tas. ut no. cle. de. homi. io. de
lig. hāc. opi. tenēt bar. bri. ⁊ tan.
Sꝫ pe. de cēs. eccl. tꝫ cōtrariū.
⁊ īter ceteras rōs hāc īducit q̄
notāda ē ēt ī aliis cāibus. dicit
enī nō credo aliq̄ꝫ sapiētē dcūꝛ
talē peccare mortalr̄. g° ncēe ha
beoit dicere illū n̄ ēe excōicatū.
nā cū excōi° sit eterne mortis
dānatio. ut xii. q. iii. nemo. n̄ ī
fligr̄ nisi ꝑ mortali. Cōpellentē
clericū ut exeat de fundo ꝑ me
tū. ut sibi aliqd det. uel ut ipē ī
grediat̄ postea fundū. dīc innoc.
nō ēe excōicatū. qꝛ nō fit manꝰ
inectō ī clericū nec ī res adherē
tes ei. quod credo uerū si sit me
tus uerbalis. secus si realis per
cōtactū ꝑsone ēt si sine uiolētia
ꝑcusa. io. de lig. De illo q ꝑseq̄t
clericū fugientē ut percutiat. et
clericꝰ sine ꝑcussiōe cadit ⁊ ledr̄.
dīc Uil. ꝙ nō credit ꝙ cadat in
canōꝫ. secꝰ si ipē clericus fugiēs
q̄si coactꝰ ꝑcipitet se ī aquā uel
ad aliud ꝑiculū se īgerat. ut eua
dat. qꝛ tūc incidit. Quarto no
tandū ē ꝙ ī qbusdā casibꝫ ꝑcu-
tiens clericū uel religiosū non
īcidit ī canōꝫ. ⁊ h iō quia nō fit

suadente diabolo. ut dīc tex. de
creti. uel qꝛ nō ē manus uiolēta
⁊ hi qdē. xvi. cāꝰ sunt. Primus
ē cū qs ꝑcutit clericū īcedentē
ī hītu laicali, quē ignorat cleri
cū. ut c. si uero s̄o. eo. ti. Et s̄m
Innoc. ⁊ io. an. etiā si occideret
nō incidit ī canōꝫ. qꝛ ad h reqri
tur dolꝰ ut qs īcurrat. nā ꝓba
bilis ignorātia excusat. Si aūt
ꝑcutiens uidit tōsurā ⁊ tñ non
credit ipm̄ clericū tūc īcidit. ut
notat gl. in predcō c. ⁊ h° uerū
nisi probabilis ignorātia excuset
ex more patrie q debet attendi.
nam alicubi laici tpē caloris de
ferūt tōsurā. Si uero qs inten-
dens ꝑcutere clericū percutiat
laicū. gl. ī c. si uero tꝫ ꝙ īcidat.
sꝫ ꝯtrariū uidet̄. nā nō debꝫ iu
dicari s̄m ꝙ qs facere intendit
sꝫ s̄m ꝙ fit. ⁊ hāc partē credo
uerā. Sꝫ si intendens percutere
ticiū laicū errās in persona per-
cussit gaiū clericū. Alanꝰ. dixit
ꝙ incidit. qꝛ iniuriari uoluit. ff.
de fur. c. ult. Tan. tꝫ ꝯtrariū per
tex. c. si uero. credo opiōꝫ ueri-
orē tan. moueor qꝛ ut uīdicē sibi
pena canōis debet ꝑcedere ꝑsua
sio diabolica. q̄ h n̄ ꝑcessit circa
clericū. io. de lig. Secūdus ē cū
qs percutit clericū in hītu laica
li. nec aliqd de clericatu oñdētē
ter monitū nō correctū. ut in c.
contingit. eo. ti. io. de lig. Ter
tius ē ī clerico gerente āmīstra
tiōꝫ rerū secularium. ut in c. sacer
dotibꝰ. ne cle. ul̄ mo. quod qdā

indistīcte sumūt quod ñ ē uerū.
sꝫ reqritur prius mōitio. ut ī c.
in audiā. sic tenēt. Uil. Innoc. ⁊
hos. Et h uerū. nisi eps ī sinodo
mādassꝫ sub pena priuilegii cleri
caľ illud. qꝛ h hēret locū trine ā
monitōis. io. de lig. Quart9 ī
eo q iocose iniecit manus ī cleri
cos. ut c. i. e. t. dēt tñ pōderari
q̄litas ioci. rō fallēdi ē. qꝛ in pe-
na canonis reqritur psuasio dia
bolica quā excludit iocus ipse
q̄litate pōderata. ar. nōtori. c.
i. de presum. io. de lig. Quīt9
in mgr̄o q cā disciplīe percutit
scolarē. c. i. e. t. dꝫ tñ pōderari
modus pcussionis. qꝛ leuis per
mittit mgr̄o. ut ī c. cū uolūtate
e. t. ⁊ dīc Uil. q si mgr̄ cū irā
pcutiat. ex quo cā corrcōnis hᵒ
fcīt nō īcidit ī canōꝫ. addit etiā
q si pīcipalis mgr̄ ꝓhibeat sub
mgr̄o uel ali cui cōittit aliquos
pueros docēdos q ñ percutiat.
⁊ tñ percutit eos monētes cleri
cos. sed cā disciplīe. credit q sic
prohibitus percutiens nō īcidat
ī canōꝫ. qꝛ p hmōi ꝓhibitōꝫ nō
pt ei auferre bñficiū iuris quod
ē corrigere posse quos qs docet
Sextus ī repugnte clerico ipsūꝫ
īpulsante cū moderaīe īculpate
tutele. ī c. si uero. e. t. rō fallēdi
est. qꝛ ē īdltū se defendere iure
naturali. Itē si qs a clerico ludē
te g̃uiter percussus ē. ⁊ ꝓpter h
mot9 sine deliberatōe repcutit
eū g̃uiter ī cōtinēti iratus anīo
uīdicādi ñ factur9 si deliberassꝫ.

dīc Fr̄ gui. q ñ pōt dici sine de
liberatiōe fecisse. ex quo ex libi
dīe uīdicte fecit. unde īcidit in
canōꝫ. Si aūt essꝫ tāta subreptō.
q nec se uindicare nec iniuriari
ītenderet. nō īcidit. pe. de cēsu.
eccl. Ideꝫ dicūt qdā qbus magis
assentit inno. super dcā decret.
Cū qs uerberat uľ ledit clericū
ob tuitōꝫ pr̄is uel mr̄is uel uxo
ris uel filie uel faīlie sue. uel ēt
extrāeorū. qꝛ. s. ⁊ taľ nō ē excōi
catus. Naꝫ ⁊ socii iniuria ꝓpul
sanda ē. xxiii. q. iii. non īferēda.
⁊ c. fortitudo. Alii dicūt q est
uerū de defensione illarū perso
narū tm̄. per quas fieri iniuria
nob intellr̄. sicut sunt uxor filii.
⁊ serui. ⁊ hmōi. Innoc. dīc q ēt
si quis occideret clericū defendē
do aliū. ne. s. illū occideret. non
incideret in canonem. sed esset ir
regularis. pro defensione auteꝫ
suarū rerū defendēdo nō uitarꝫ
excōicationē. ⁊ dīc io. an. in no
uella. super dicto c. si uero. q si
clericus percussit laicū non intē
dēs plus percutere. ⁊ hᵒ constat
laico nō debet percutere clericū
Si uero clericus uenit ad percu
tiendū. uľ de hoc laicus probabi
liter dubitet. tūc lꝫ laico pcuterē
clericū ad īminētē uiolentiaꝫ re
pellēdaꝫ. dīc ēt io. de lig. in tra
ctatu. de bello ptickari. q si lai
cus ꝓ rebus suis defendēdis in
iciat manū ī clericū. si alias nō
pōt uim ui repellere. ⁊ hᵒ facit
cuꝫ moderamīe inculpate tutele.

ꝙ credit nō ēe excōīcatū. alłat
inno. ħ dn̄tē ī c. de resti. spo.
nō. n. ibi ē manꝰ uiolēta ut dīc
canō. si quis suadēte. ſꝫ uiolētie
repulsoria. Idēꝫ dīc ēe si iniciat
manū ī clericū sic uiolētiaꝫ pro
pulsando ꝑ rabus ꝓxī. s. ꝙ talis
nō ē excōīcatus. Naꝫ licitū ē ob
uiare errori. ubi obuiare pōt. ał
cōsentire uidet̄. d. lxxxiii. error
Septimus ī repeⁱente clericū ī
adulterio. uel stupro cū uxore.
mr̄e. sorore uel filia. ut in c. Si
uero. i. cū ea ēt q̄ putat̄ uxor ⁊
nō ē. idē dicēdū. ⁊ ħ tenet Uin.
⁊ gof. ī d: c. Noīe ēt uxoris in
tellr̄sponsa de pn̄ti. ut tenet glo.
Nomine uero matris. Utrū in
telligant̄ ōes ascēdētes. ⁊ noīne
filie descēdētes. tenꝫ gl. ꝙ nō hº
cāu. qꝛ nō debent extendi linee.
host. dīc ħ tutius. io de lig. Et
ħ ſm Uil. nō solū ad coitū ē re
strīgēdū. sed ad amplexus ⁊ de
osculatōnes. ⁊ qn̄ qs ꝑpat se ad
opus carīs. si tn̄ n̄ ī loco suspcō
sed publico ħ fcīat sicut fit qn̄ꝫ
ludēdo. tūc uerbans hꝰ īcideret
ī can̄. Itē cū per sig̃ apta ⁊ ꝓpī
q̄ negocia constet a clerico turpi
tudinē coitus ibi ante expletam.
statī ēt cū predcīs uerberās nō
īciderꝫ. si ħ fcīt ī cōtinēti anq̄
diuertat ad alia. naꝫ postea uer
berās īcideret. ⁊ ītellige de atti
nentibus predcīs. Itē si clericus
tangat mulierē īuitā ꝓpter tur
pitudinē si illa se defendens cuꝫ
moderamīe inculpate tutele euꝫ

percutiat nō īcidit ī canōꝫ. ſm
Uil. Octauus ī eo q auctoritate
sue ꝑlatiōis. uł de mādato ꝑlati
iniecit manus in clericū. e. t. ex
tenore. ⁊ c. uniuersitatis. ⁊ ītelli
gas ī prelato corrigēte. nō tamē
modū excedēte. ałs foret locus
appellatōi. ⁊ puniret̄ sic excedēs
Leuis. n. correctio ē ꝑmissa. Si
aūt ꝑlatus mādat clericū uerbe
rari uel ad tormētū poni per lai
cū. uterqꝫ ē excōīcatus. ut ī ca.
uniuersitatis. ⁊ ħ nisi tał clericꝰ
ēet īcorrigibilis ꝑ clericos. sed
ſm pe. de perusio. siue clericus
sit corrigibilis siue non pōt capi
ꝑ laicū de mādato sui ꝑlati: Itē
dīc arch. d. xlv. ꝙ n̄ ē tutū nec
hōestū mōachū uerberari ꝑ cō
uersuꝫ laicuꝫ. Nonus ī senioribꝫ
eccīe qui pueros corrigere pn̄t.
c. cū uolūtate. e. t. hº ītelligitur
modū non excedēdo. Idē ē ī tur
bante diuīa officia. quē ꝑspr̄ uł
alter ad quē spectat pōt eicere de
ecclesia. ex. e. uenīēs. ⁊ c. cū uo
lūtate. Idemqꝫ ē ī eo q rōne of
ficii quod ī eccīa obtinet percu
tit clericū. ex. eo. cū uoluntate.
Decimus ī dn̄is corrigentibus
ex. eo. cū uoluntate. ubi dīc glo.
ꝙ dn̄s domus pōt corrigere cle
ricos inferiorū ordinū sine pena
excōīs. Quilꝫ: n. familiā suam
corrigere. dꝫ. xxiii. q. iiii. duo
ista noīa. Undecimus ī ꝓpinqs
ex. eo. cū uolūtate. ubi dīc glo.
ꝙ n̄ solū pr̄. ſꝫ ēt ꝓpinq domes
ticos suos corrigere debent. L.

de emendatōne ꝓpinquorū.l.i.
Duodecimus ī pr̄ibus corrigēti
bus filios h° intelligēdo dn̄mō
nō sint constituti ī sacris. Nam
sacer ordo liberat a pr̄na ptāte ꝛ
ēt seruili quo ad manuū īiectōez
liiii.d.ex antiqs.ꝛ.c.frequens:
si ēt tres psōe excedāt mōuz.tz
gl. ꝙ nō sunt excōicati in c.cuz
uolūtate.mouet. q² canō exigit
dolū sine quo uiolētia nō cōmit
tit.sz he manus sunt caritatiue.
lz modus excedat.ego nō credo
gl.uerā. Naz limitata correptio
pmissa ē patribus erga filios.ꝛ
dn̄is erga seruos.sicut prelatus
erga subditos p s̄.allegata. Ex-
cessus igr̄ īducit penā.io.de lig
pe.de peru.tz ꝙ ēt in sacris ex
istentez pr̄ pōt uerberare cā cor
rectiōis.quā ēt tenz pau.ꝛ da.
Tertiusdecimus ī eo q īicit ma
nus ī clericū depōitū traditū cu
rie seculari.de iud.cū nō ab ho
mīe.hpūctus s̄.ē tactus. Quar
tusdecimus.ī eo q inicit manuz
ī clericū se ad uitā clericatui cō
trariā dātez.ut cū bigāiaz cōtra
hit.d.xxxiiii:quisquis.Et nota
ꝙ bigamus exutus ē ōi priuile°
clericali.ut de big.c.i.li.vi.ibi
tn̄ ī gl.dīc io.an.ꝙ h° ē uez de
his q sic ī mīoribꝰ ɔtraxerīt.s.
cū duabꝰ uł cū corrupta.secꝰ si
ī sacris.q² tūc n̄ pdit priuilegiū
clericale.idē arch.guil.gar.io.
mo.Itē intrās religiōz bigamꝰ
gaudz tali priuilio scḋm io.an.in
qōe mercuriali. Quītusdecimꝰ

uero scḋm ricar.ordīs mīoꝝ sup
iiii.d.xviii.ꝙ n̄ īcurrit maior
excōio qn̄ aliqs nō ex delibera-
tione sociū suū clericū leuiter ī
pellit q̄uis sit turbatus.mortłe
enī peccatū nō cōittitur nisi ex
deliberatōe.uel post tps hūane
fragilitati sufficiēs ad deliberan
dū cū factū ē tłe ꝙ hō nō obstā
te hūana infirmitate tenetur de
necessitate deliberare.ut per deli
beratiōz ab illo opere illicito re
trahat. Nullus aūt excōicat a
iure.nisi ꝓpter peccatū mortale
Cuz.n.iura precipiant ut a iudi
ce nō infligatur nisi propter pec
catū mortale. Videt ꝙ conditor
iuris nō uoluerit ut excōio a iu
re incurreret.nisi ꝓpt mortale
peccatū. [illegible]
casibꝰ excōicatus ꝓpt iniectōz ma
nuū uiolentā in psonas ecclesias
ticas pōt absolui citra papam.
Quīto notādū ē ꝙ ī quibusdā
casibus ꝛsi incidat quis in cano
nez: ꝓpt iniectionez manuū uio
lentaz ī predictos.pōt tn̄ absolui
citra sedez aplicā. Et primus est
de periculo mortis. ubi nota ꝙ
intelligit tale periculum nō solū
propter infirmitatē.sz etiā si sit
in quocūqz periculo uicino mor
ti.puta si timeat hostez uel pdōz
uel crudelitatē potētis uel si na
uigaturus sit uel per loca insidi
osa transiturus. ff.de dona.cā
mor.l.iii.ꝛ iiii. Idem host.ꝛ
addit ꝙ idez ē si obsessus sit uel
obsideat ubi iaciūtur machīe uł

baliste. Est tamen iniungendum ei quod si euaserit presentet se sedi apostolice. uel ei qui possit eum absoluere. mandatum eius super hoc recepturus. extra. de sen. ex. a nobis: ii. Et idem in casibus sequentibus remoto impedimento. preterquam in puero. ut extr. de sen. ex. de cetero in fi. et c. ea noscitur. in fi. Et si cessante impedimento non se presentant incidunt in eandem sententiam excommunicationis. extra. de sen. ex. eos. li. vi. ¶ Secundus est cum quis habeat inimicicias capitales. uel alias iustas excusationes propter quod non potest se sedi apostolice presentare. ex. de sen. ex. de cetero. De ista excusatione stabitur arbitrio boni uiri. ff. de uer. ob. continuus. pa. cum ita. et ex. de uoto. quod super.

¶ Tertius in hostiario qui pretextu officii clericum non grauiter lesit. extra de sen. ex. si uero. Et nota quod si talis non casu fortuito sed ex deliberatione percussisset clericum grauiter a papa debet absolui. extra. de sen. ex. si uero. Idem de officiali. ¶ Quartus in officiali qui in arcendo turbam non ex proposito. sed non sine culpa aliqua clericum percusserit ut in dicto c. si uero. Quod si clericus armatus uenit ad bellum. et facit insultum. et is contra quem uenit capit ipsum. secundum Innoc. si scienter hoc facit excommunicatus est. sed ad papam non remittitur. si tamen hoc fit ad defensionem non est excommunicatus. dum tamen cessante causa defensionis ipsum libere abire permittit. ut hosti. dicit. Si etiam officialis publicus talem capiat auctoritate propria quia aliter non poterat compesci ab iniuria alterius non est excommunicatus. immo meretur. xxiii. q: iii. fortitudo. et c. sequentibus. et hoc dico si prelatus non est ibi qui hoc faciat. et ipse eum prelato competitus potest restituat. Alioquin contra extra. de sen. ex. ut fame. pa. laici. Et notat ibi pe: de perusio. super dicto c. ut fame. quod non solum iudici seculari licitum est capere clericum delinquentem ne fugiat. sed ut presentet episcopo. sed etiam leso cuicunque alii. secundum Innoc. qui etiam dicit. si laicus habet clericum seruientem quem habet suspectum de furto. quod potest illum capere et detinere. ¶ Quintus si sit mulier. nec distingui debet utrum fortis uel debilis. Et nota secundum Wil. quod in potestate episcopi est mittere uel non. quia non distinguitur circa eas inter atrocem et non atrocem iniuriam. ¶ Sextus si sit senex et ualitudinarius. ¶ Septimus si sit membris destitutus. ita. s. quod ad sedem apostolicam accedere non posset. Tres casus proxime dicti habentur ex. de sen. ex. mulieres. et c. ea noscitur. et c. quamuis. ¶ Octauus de infirmo qui. s. perpetuum habet infirmitatis impedimentum uel etiam temporale si timetur quod acceleraretur mors. extra de sen. ex. quod de his. ¶ Nonus in paupere quem oportet mendicare. ut in dicto c. quod de his. Et de his iiii. casibus

habes etiā īfra c.l . ¶Decimus
si regularis uerberat regularez.
ex̄.de sen.ex.monachi. ⁊ c.cuȝ
illorū. Et etiaȝ si percussisset clericum
secularez.de sen.ex.religioso.
li.vi. ¶Undecimus in his qui nō
sunt sui iuris.sicut filiifamilias.
⁊ serui.quod intelligēdū ē ꝙ nō
debent mitti in preiudiciuȝ p̄ris
uel dn̄i. nisi fuisset taȝ enormis
excessus ꝙ ꝓpt̄ uitādū scandalū
ad sedē aplicaȝ essent mittendi.
ext̄.de sen.ex.relatū. Et itelligē
dū ē de seruis qui.s.sunt seruil̄
cōditōis. nō de famulis seruien
tibus.sȝ ēt de filiisfamilias ītel
ligēdū sunt ipuberes. at̄ si sunt
adulti.licet sint in patria ptāte
mittēdi sunt ad curiā quia in h°
sui iuris sunt qa possunt ire q°
uolūt. ¶Duodecimus in īpubere
ex̄.de sen.ex.c.i.⁊ hoc etiaȝ si
post pubertatē postulāt se absol
ui. Et nota ꝙ si n̄ sunt dolicapa
ces nō īciderūt.si sunt dolicapa
ces tūc incidūt.si anīo īiuriandi
aut uīdicādi pcutiūt.sȝ postꝙ̄ p
uenerūt ad pubertatē.ut in xv°.
ul̄ xvi.anno.si adhuc tales sunt
ꝙ sine piculo ad sedē aplicaȝ ire
nō possunt propt̄ ībecillitatē cor
poris uel defectū discretiōis.ab
ep̄o pn̄t absolui.recepto iuramē
to ꝙ sublato īpedimēto se presen
tabūt.ut notatur.de sen.ex̄.fi.
Dicit pe.de palu.ī ꝯo sniaꝝ.ꝙ
pueri ⁊ mulieres qui ꝓbabiliter
ignorant iura positiua percutien
tes clericuȝ sciētes esse clericū et

ignorantes penā canōis nec scire
debentes. Non enim peccāt. qr
nesciunt canonē. si quis suadēte.
nihilominus quia contra legem
nature faciunt cū pena legis na-
ture.incurrunt etiaȝ penaȝ legis
positiue.ꝗuis excusabilit igno-
rent. ¶Tertiusdecimus de cleri
cis qui cōiter uiuunt.⁊ sub uno
tecto dormiunt ⁊ in eadē domo
uescuntur.extra.de ui.⁊ hon.
cle.qm̄. quod cōiter exponitur
quādo simul uiuūt in aliquo col
legio.Unde ꝯm Uil.n̄ uidetur
extendere casum ad alios cōiter
uiuentes.qui sunt seculares.
¶xiiii.ī mōialib9.ex.de sen.ex.
c.de monialibus. ¶Quintusde
cimus in his qui sunt nobiles ⁊
magne potētie ⁊ ita delicati ꝙ
laborem eundi nequeunt sustīe
re de facili. tamē hic essȝ roma
nus pontifex consulendus. De
ista difficultate arbitrabitur bo
nus uir ꝯm Uil. Si autē oīno
non possunt.papa non requisito
absolui possunt.sicut notatur in
ca.mulieres. ¶Sextusdecimus
in hospitalariis sancti iohannis
ierosolomitani.ext.de sen.ex.
canonica. ¶Ultimus casus ē de
inferentibus clericis leuem īiu-
riam.extra.eo.peruenit.⁊ licet
quidaȝ dixerint.decretalez hac
continere priuilegium nō ius cō
mūe.dicit io.an.ī nouella.sup
dicto.c.ꝙ consuetudo que ē op-
tima legū īterpres,īterpretatur
ꝙ ius cōmune contineat Et ꝙ

ep̄i in leuibus possint absoluere.
⁊ hoc credo ad contrariorū so
lutionē distinguo inter leuē. me
diocrē ⁊ grauē siue enormē offen
saʒ. ut ī leui ōes indiſtīc̄t absoluāt.
In mediocri certas personas pri
uilegiatas. ut hostiarios. officia
les. seruos cōir uiuētes. ⁊ profes
sos. ī enormib⁹ nullos. nisi ī ca
sibus ī qbus papaʒ nō pōt adire
h̄ io. an. idem io. de lig. Et de
enormi iniuria exēplificat io. an.
sup c. cū illoꝝ. e. t. dn̄s Enorīs
ē si effodiat oculos. si uulneret.
si ī theatro uel foro uel ī cōspe
ctu iudicis pcutiat. mlto forti⁹
si ī cimiterio uł dormitorio uer
beret. si quocūʒ mēbro mutilet.
si ad effusiōʒ sanguīs grauēʒ ex gra
ui ictu, puenientē perueniat. Si
ī ep̄ūʒ abbatē uel clericū secula
rē p religiosuʒ man⁹ iniciat. Si
ex manus iniectōe scādalū oriat.
Itē si ī priorē suū abbatis locū
tenētē manus inicit. Et dic hos.
idē ītelligēdū quotiēs īferior et
subditus ī supiorē manus inicit.
⁊ p h̄ uī solui qō de mōacho q
absente abbate pcussit uicariuʒ
queʒ abbas dimiserat ī claustro
aliū tn̄ claustralē. h̄ ibi. pe. autē
de peru. sup dcō c. pdcā ponit.
⁊ spāłr hoc. q si abbas se absen
tādo loco sui dimittit aliquē ui
cariū ī iciēs in eū manū reputat
enormē iniuriā cōmisisse. ut absol
ui nō possit citra sedē apłicā. Et
ī directōrio iuris. dr̄ q predicato
res ⁊ minores ī hmōi enormib⁹

iniuriis seu pcussiōibus īcidētes
uigore suorū priuilegiorū nō pn̄t
absolui a supioribus sui ordinis
Et ī eodē li. dr̄ q idē ē. i. enorīs
iniuria qn̄cūʒ īferior insuperiorē
suuʒ manus inicit. Sʒ io. de lig.
sup dcō c. cū illorū. dic. q cum
religiosus pcutit. clericuʒ secula
reʒ hodie pōt absolui per ep̄ūʒ. ī
cāu quo posset absoluere aliū cle
ricū. eo. ti. religioso. li. vi. dum
scʒ percussura ē leuis. hosti. dic
q iudiciū de leui iniuria uł enor
mi ē totum arbitrio ep̄ī cōmit
tendū. allegat extrauagantē per
lectis. ⁊ addit. Caueat tn̄ sibi de
arbitrio temperato. Qui g° p
epōs nō possunt absolui uł suos
prelatos. sedi apłice reseruantur
Sed utruʒ legati de latere iure
legatōnis ualeant quoslibet pro
hmōi absoluere. sunt uarie opi
niōes. Uil. ī spe. tenʒ q nō pos
sint absoluere pro atroci. ⁊ ītel
ligit atroceʒ homicidiū uel mu
tilationeʒ mēbri. nō simplicē san
guinis effusioneʒ. ⁊ cū ossiuʒ fra
ctione. Ideʒ hosti. in c. q trans
lationeʒ. de of. legati. Abbas te
net q quoslibet ⁊ pro qualibet
percussione. ut ī c. ad eminētiā
⁊ c. ea noscitur. eo. ti. io. an. ⁊
io. de lig. dicunt q hec opinio
uidetur uera. si ponderent text⁹
cōstōnū. q loquunt generaliter.
⁊ etiā quia concessiuʒ legatis. et
sic uidet ut beneficiū latissime ī
terpretandū. ut le. si beneficio.
ff. de consti. prin. etiaʒ quia hoc

fauorabile est aĩabꝫ. ⁊ sic nõ re
stringẽdũ. Stat gº. regła ꝙ ꝑ so
lũ summũ põtificẽ. uel legatũ a
latere absoluãtur tales. Qui le
gati de laterẽ pape missi. ⁊ si sint
extra terminos sue legationis.
dũ mõ sint in uia tales possunt
absoluere. etiã si tales excõicati
aliunde ueniant. extra. de sen.
ex. excõicatus. Sed legati qui ñ
mittunt de latere pape. dũ sunt
extra terminos sue legationis.
nemineꝫ taliũ absoluere possunt
sed duꝫ sunt infra terminos pro
uincie sibi cõmissẽ possunt absol
uere tantum existentes de pro
uincia sibi cõmissa nõ. aliũde ue
niẽtes. Et ſm io. an. dicũt lega
ti de latere solũ cardĩales. Alii
undecũqꝫ missi sint non dicunt
de latere. Maiores etiaꝫ penitẽ
tiarii ĩ curia ac mĩores possunt
absoluere de enormi lesione fcã
in personas clericorum. etiam si
mutilassent uel occidissent. dum
modo nõ prelatos occiderint uł
mutilauerint. possunt auteꝫ hoc
si sint presentes ipsi qui debent
absolui ⁊ cõsilio prius habito ⁊
consensu cũ cardinali. s. summo
penitentiario. ⁊ multo magis h
põt summus pñiarius. nõ tamẽ
occisores uel mutilatores prela
torum põt absoluere sine cõsen
su pape. sic reppeꝛi in libello ca
suum ipsorũ pñiariorũ. ⁊ hº di
co q̃tũ ad istud de pñiariis.

Contra īsecutores cardina
lium. pape.

Si quis deinceps in hoc sa
crilegii genus irrepserit ꝙ
sancte romane ecclesie cardĩales
hostiliter fuerit ĩsecutus. uel ꝑ
cusserit aut ceperit uł socius fu
erit facientis aut fieri mãdaue
rit. aut factũ habuit ratuꝫ. aut
consiliuꝫ dederit uel fauorẽ. aut
postea receptauerit. uel defensa
uerit scienter eũdẽ. sicut crimĩe
lese maiestatis reus ꝑpetuo sit
infamis. ⁊c. Et ĩfra. ex ĩsecutõe
predicta. sicut ex ĩiectione manu
um uiolenta ipso facto sñĩaꝫ ex
cõicatiõis quis incurrat taꝫ ipse
insecutor q̃ alii supradicti tanti
mali participes. nec ab alio q̃ a
romano pontifice possunt abso
lutionis beneficiũ obtinere. nisi
in articulo mortis. bonifacius.
extra. de penis. felicis. li. vi. Et
infra. si princeps senator cõsul.
potestas uel alius dominus siue
rector contra presumptores pre
dictos presentis constõis tenorẽ
non fecerit obseruari. tã ipse q̃
officiales eius ĩfra menseꝫ post
q̃ res ad noticiaꝫ eoruꝫ uenerit
eo ipso sñĩam excõis incurrant
bonif. ubi s. ĩsecutus. de ꝑsecu
tõe nõ erit dubiũ ⁊ captõe. sed
de ĩsecutõe h spãliter statuit h
pena. io. Hostiliter. i. sicut hos
tis ⁊ inimicus capitalis uel pu
blice ⁊ manifeste. sicut etiã su
mitur. xi. q. iii. qcunqꝫ. archi.
Percusserit hoc ĩtelligo de illo
q nõ iuste facit hoc. puta se non
defendendo. tunc enim cessaret

pena. quia uim ui repellere licet cuilibet. io. an. Ceperit. capere hoc intelligo cũ effectu. Unde si non capiatur. sed fiat ei insultus ad domũ ut ei fiat iniuria. uel obsidẽt eũ ĩ domo uł castᵒ.. uel claudant eũ ĩ domo. nõ ut ibi custodiant eũ; sed ut inferant ei uerecundiam. non credo tũc habere locuz quod ibi dicitur ff in id quod notat innoc. super caᵒ. nuper. extra. de sen. ex. Ratuz habuit. hoc intelligo cũ eius cõtemplatione uel nomĩe sit factũ ut infra de re. iu. ratuz. io. an. idem arch. Fauorem nõ nuduz uel simplicẽ. Et nudũ consilium uel simplex fauor intelligr̃ illius qui ad maleficiuz faciẽduz nihil adicit. io. an. Et tales hanc sñiaz ñ incurrunt. ut dicitur in tex. ipsius cõstĩois. Receptauerit. Pari. n. pena sunt puniendi receptatores sine quibus diu latere non possunt delinquentes. ff. de rece. l. i. nisi essent cosanguinei uel affines. ff. eo. l. ii. io. an. Nota etiã ꝙ sic delinquentes incurrant alias penas multas temporales. ⁊ non solũ ipsi, sed etiã filii ⁊ nepotes eorũ. quas potes uidere in textu. Dicit tñ arch. ꝙ ꝗ̃tũ ad infamiã ⁊ bonorũ cõfiscationẽ effectualẽ ⁊ penaz corporalẽ infligendaz. necessaria est sñia saltẽ generalis. ut. s. pronũcietur eum criminosum esse crimĩe lese maiestatis. alias ꝗ̃uis dominiũ bonorũ suorũ ipõ iure

uel ipso facto etiã prius amittat ex die cõmissi crimĩs. nõ tamẽ ei auferantur. nec fiet executio ablationis bonoruz. uel alterius pene. nisi post sñiaz. saltẽ generalem. Post ꝗ̃ res ad noticiã peruenit. põt h̃ intelligi tripliciter Uno mõ sic. quasi uelit dicere. ꝙ si quis accusator existat. debz instantiaz huius cause crimĩalis ex quo fuit contestata infra spaciũ mensis per sñiam terminari ⁊ executioni mandari. Alioquin isti incurrunt penas hic insertas Secũdo modo potest ĩtelligi ꝙ dicit de noticia ut absqz accusatore aliquo denunciauit sibi ꝙ tale facinus ꝑpetratũ fuit. ⁊ hᵒ siue aliquis de officialibus suis hoc nunciauerit ipsi iudici. siue quiqz alius. ꝗ̃uis priuatus. Debuit ergo iudex statĩ ut audiuit tali nunciatione recepta procedere ad inquisitiõez. ⁊ testiũ receptionẽ ex uicinia in qua tale facinus dicebatur perpetratũ. quos testes iudicabit sibi denuncians. ⁊ si non omnes tamẽ aliquos. Et si iudex neglexerit ꝙ nõ inquisierit. ⁊ ueritatẽ nõ ĩuestigauerit. ⁊ sñiam cõdemnatoriaz tulerit. ⁊ executus eam fuerit a tempe nũciatiõis predicte sibi facte mẽsis lapsus fuerit. ita ꝙ oĩa predicta expedita non fuerĩt, isti pene subiicitur hic inserte tam ipse ꝗ̃ officiales eius. hoc tamẽ sane intellige. nam ꝗ̃do res ignoratur debet plenius ad noticiã iudicis

deuenire. ⁊ tunc diuīa ⁊ hūana lex resoluatur. ⁊ ꝯm ꝙ ibi cōstitutū ē remota acceptione personarū diffinitiua snīa proferatur xi. q. iii. summopere. Tertio mō potest intelligi ꝙ hic dicitur ꝑ noticiam per famā ut iste mēsis īcipiat currer̄ ex die ex qua ista fama auribus iudicis innotuit. q̄uis non sit. tunc enim statim debet iudex procedere ex officō suo ad inquisitionē. archi. ⁊ ibi ponit plures obstātias ad predicta. ⁊ eas soluit. ⁊ mlta ibi dic

Contra bannientes vel ad hec cooperantes pape.

SI quis suadēte diabolo quēuis iniuriose pontificez. uel temere ꝑcusserit. ac ceperit seu bannierit. uel hoc mandauerit. aut facta ab aliis rata habuerit. uel socius in his fuerit faciētis. aut consilium ī his dederit. aut fauorem. seu scienter defensauerit eundez ī illis casibus de predictis ī qbus excōicationez per iam editos canones non subiret. sit huiusmōi nostre cōstitutiōis anathematis mucrōe percussus. ac non queat nisi per summū pōtificem preterꝙ in mortis articulo absolui. ⁊ ꝗ. Potestas uero. consiliarii. balini. stabini. aduocati. rectores. consules. ⁊ officiales ciuitatis qui in epūz suuz cōmiserint aliquid premissorum quocunqz nomine censeantur in premissis culpabiles existentes. similiter excōicationis sentētie a qua nisi ut ꝑmittitur absolutionis beneficium ualeant obtīere. sint subiecti. clemēs. extra de penis. si quis in cle. Diabolo. quid si non fieret suasione diabolica puta ignoranter. non essz locus penis infrascriptis. de sen. ex. Si uero. pau. Quēuis pontificē. illos ergo qui renūciauerūt loco ñ ordini uidetur includere quo ad excōicationez īcurrēdā. Electos uero nondū consecratos qui pontifices. i. epī non sunt. ñ uidetur includere. io. an. idem pau. q̄tum ad electos non consecratos. Temere. ille igitur qui percuteret se defendendo non ligatur his penis. io. an. Bannuerit. Nota ꝙ plus habz ista decretalis q̄ꝫ illa felicis. eo. ti. li°. vi°. in eo ꝙ punit bannientem. quod illa ñ facit. io. an. Et istud bannire procedit ex cōsuetudīe ciuitatuz. Unde periculuz quod īminet bannitis ē diuersuz ꝯm uarietatem bannoruz. quibusdaz enim si capiantur īminet mortis periculum. quibusdā solutiōis pecunie. ⁊ quidam possunt īpūe offendi. pau. Mandauerit. hic uidetur solum mādatū punire. etiam si mandatuz nō sequatur effectus. sed satis durū ē hoc tenere. ideo possit exponi littera. ut scilicet percussiones captiones. uel bāna sint facta. ut sic requiratur factuz perfectum. pau. idē io. an. Rata. Oportet ergo ꝙ hec facta fuerīt ipi9 cōtēplatōe.

alias ratū habere non posset. de
iure iuran. ratum. li. vi. io. an.
idem pau. ⁊ arch. in c. felicis. e.
ti. li. vi. in quodā simili. Socius
hic puto stricte sumi sociuz pro
agente qui aliquid cooperat̄ ad
actum percussionis. captōis. uel
banni. ⁊ licet in delinquēdo sint
qn̄z plures socii. quorū nullus ē
principalior. ⁊ tales includūtur
sub agentibus de quibus premi-
sit. quādoqz tn̄ unus ē principa
lis. alter cooperans. ⁊ sic sumit̄
hic socius. quod patet. qr de fa
ciente premiserat. io. an. Consi
lium. fraudulentū non nudū. et
dicitur nuduz quod nihil adicit
ad peccandū. ut notatur de sen.
ex. nuper. in ii. gl. consiliuz aūt
prestatur suadendo. rogando. et
impellēdo. instruēdo. uel utilita
tem inde secuturaz ondendo. ut
notat Innoc. de hōici. ad audiaz.
De nudo uero consilio hic non
prouidetur. pau. i Fauorez. Sciē
dum ꝙ ē simplex fauor qui nil
adicit ad pecandū. de tali nō ui
detur hic itelligendū. ⁊ quia lit
tera hic dicit in his. s. percussi-
one captione uel banno. patet ꝙ
faueus huic delinquēti post de
lictum preter defensorez de quo
sequitur nō incurrit hanc penā
sed in materia hereticorū latius
recipiūtur fautores. ut habebis
infra. io. an. Defensauerit. puto
ꝙ etiaz defensorem post malefi-
ciū punire intēdit. Est gº quidā
defensor id ē auctorizator delcī.

⁊ talis grauius punitur ꝙ agēs.
xi. q. iii. qui consentit. Est alius
defensor qui etiā post delictum
defendit. puta impediendo ne de
linquens ad manus iudicis ueni
at examinādus uel puniendus.
xvii. q. i. si custos: uel impedien
do ne fiat executio. hunc etiam
intendit icludere. ⁊ probatur. eo
ti. felicis. li. vi. Non puto ꝙ is
qui talez defenderet ne ledatur
a priuato. nedū tertio. sed illo of
fenso. puta epō uel eius consan-
guineis uindicare uolentibus in
cludatur hac pena. De illo q de
fendit in iudicio patrocinando.
uide quod dixi post host. de cle
ex. proposuit. super uerbo fauto
rem. Pau. autē hoc ꝓsequitur ⁊
declarat per distictionē. quia: s.
aut aduocatus uel ꝓcurator tal
defendit iuste. quia scilicz putat
eum inculpabilem iura pro eo al
legando ⁊ ostendendo eū innocē
tem. ⁊ sic ñ ligatur aliqua pena
etiaz si postea appareat eū culpa
bilez. Ratio est. quia in talibus
iusta defensio reseruatur. de ex
cep. cū inter: aut contra iusticiā
⁊ conscientiaz defendit. ⁊ sic li-
gatur hac pena. de heretic. Si
aduersus. tales enim defensores
appellantur. xvi. q. i. de pn̄tiuz.
Paulus. Contra hereticos
omnesque excommunicatos et re
feruata absolutio pape.

Quicunqz semel in heresim
damnatā labitur. eius dāna
tiōe seipz iuoluit. gelasius papa.

xxiiii.q.i.c.i. Ex glo. ſumaria dicitur ꝙ ſiue veterē ſiue nouā ſequatur hereſim excōicatus ē. licet ſit occultus. Nota ꝙ occultus hic intelligendus ē reſpectu plurimū ⁊ non reſpectu actus exterioris. Nam ſm̄ pe. de palu. in quarto. pro ſolo actu interiori quo tamē ſolo homo eſt perfectus hereticus non īcurritur excōicatio. ſed ſi aliquo actu exteriori māifeſtat delictū ſuuʒ q̄ntūcunqʒ occultum tunc incurrit. Uniuerſos. qui de ſacramentis aliter ſentire aut docere nō metuunt q̄ ſacroſancta romana ecclesia p̄dicat ⁊ obſeruat. ⁊ generaliter quoſcunqʒ eadeʒ romana eccleſia. uel ſinguli epī per dioceſes ſuas cū cōſilio clericorū. uel clerici ipſi ſede uacante cū conſilio ſi oportuerit epōrū uicinorū hereticos iudicauerint uinculo perpetui anathematis innodamus. lucius. iii. ī c. ad abolendā. ex. de heret. Dicitur in quadā glo. ſuper uerbo iudicauerīt. i. ī hereſim damnatā īcidiſſe. Alias enīʒ ſi de articulo fidei dubitatio oriretur ⁊ dubiū ſit ꝙ bene uel male diceręʒ ſola romāa eccleſia habet determinare. xxiiii. q. i. Quotiens. ⁊ dicit pe. de anch. nota epōs cū conſilio clericoruʒ poſſe de hereſi cognoſcere ⁊ punire. go epī ubi etiā de fide agitur ſunt ordinarii. ⁊ de officio tenentur inquirere. infra eo. excōicamus. dubia tamen fidei nō poterūt decidere. ſed reſeruanda ſunt pape. Et quia cauſa hereſis ē dubia. patet ꝙ in ſnīa proferēda epūs requiret conſiliū capituli. licet conſenſum nō expectet. de his que fi. a prela. nouit. Hodie nō pōt epūs ferre ſnīam ī cauſa hereſis ſine inquiſitore heretice prauitatis. infra eo cle. i. Nota ꝙ priuilegiū exemptiōis nō eximit exemptuʒ a iuriſdictione dioceſani cōmittenteʒ crimē hereſis. Pe. de anch. Dubitatur an quicunqʒ tenet ubicunqʒ contra articulos pariſius damnatos ſit excōicatus. ⁊ uidetur ꝙ ſic. ⁊ ſi nō ſnīa epī que nō ligat nō ſubditos nec extra territoriuʒ. ſaltē ſnīa huius decretalis ad abolendaʒ. que dicit uinculo perpetui anathematis obligamus omnes qui per ſingulos epōs tanq̄ heretici ſunt damnati. dicendū ꝙ epūs nō intendit omnes articulos damnare ſicut hereticos. ſʒ ſicut dubios ⁊ periculoſos. tum quia multi catholici eos tenent tum quia non excōicauerunt. ſʒ denunciauerunt excōicatos. tuʒ quia nō ſolū dogmatizantes. ſʒ etiam aliter excedentes eſſent excōicati. tum quia ad ſolum papā pertinet determīare generaliter quid ē hereticū ⁊ quid catholicū. non go eſt excōicatus a iure qui tenʒ illud quod una eccleſia particularis iudicat hereticū. ſed q firmiter adheret ei quod ecclīa uniuerſalis uel romāa diffinivit.

esse hereticū ad quā pertinet h'. quod dū adheret homo fidei ecclesie romane quecūqz alia ecclesia tenet oppositū nūquam est hereticus. de sum. tri. c. dampnam9 in fi. quia illa non pōt errare. sz omnis alia sic sicut tota ecclesia grecorū. unde determinās contra tales articulos non incurrit snīam iuris. Si uero queratur utrū snīam epī incurrat contra eius prohibitionē faciens. certū est quod sic si ē subditus ī loco subdito. Et idez est si exemptus etiā in loco exempto. Et multomagis si nō exemptus in loco exempto. quia in talibus que sunt fidei nō prodest exemptō. si autē sit non subditus iure cōi uel subditus ī loco extra territoriū nō īcurrit Si uero extraneus ī loco diocesis. aut ē talis qui non sortitur forū rōne delicti. sicut forte archieps. et sic non incidit. aut talis qui sortitur. et tunc si ē de articulis per ecclesiaz romanā damnatis. tūc incidit. si aūt non ē de illis. nō incidit. quia non peccat per inobedientiā. quia tunc nō ē subdit9 Et nota quod ex corpore iuris non uidet haberi quod absolutio ab excōicatione propter heresim contracta. papa sibi reseruauerit. ex quo argui posset quod ab epīs pūt absolui. per decretalē nuper. de sen. ex. sz per processuz pape qui fit annuatī ī curia sibi reseruat eorū absolutōnē ut patebit īfra in ipso processu. Exco' q' hereticos et fautores et credēn. et rece. et de. eo.

Quot modis dicatur quis hereticus. et quis proprie sit hereticus. et quot sint hereses iam confficte. et quot modis puniātur. et qualit. et quando ad misericordiaz recipiātur. unde ī sa parte ī c. de heresi. Excoīcamus omes hereticos et fautores. et receptatores. et defensores eorū. honorius tertius. extr. de sen. ex. nouerit dicit pe. de pal. in .iiii. quod credētes hereticorū sunt qui lz nulli heresi expresse adhereant. credūt hereticos esse bonos homīes. et habere bonam fidez. sicut sunt aput nos simplices nō habētes explicitā. sicut quidā hereticale captus cū uno heretico perfecto īterrogatus dicebat. uolo mori ī fide dn̄i uilielmi. lau. Sic enī uocabat ille perfectus. iste erat credens proprie. Defensores aūt sunt qui personā defendunt. ut aduocati prestando patrocinium uel tabelliones faciēdo īstrumēta uel iuuātes ī causa. Qui aūt non personā. sed heresim defendit heresiarcha est. Receptatores uero sunt qui in domo uel terra sua eos recipiūt semel uel plures. publice uel priuate. Fautores sunt qui alī fauent facto. mittendo alimoniaz uel hmōi. aliquando uerbo. ut dicendo. isti sunt boni homīes. iniuste ē agere cōtra eos. et inquisitores imponūt eis maligne conficta. Item omissione quando qui potestate fungit in capiendo. et alias non fauent

inqsitoribus sicut debent. Dēs isti sunt excōicati ipso fcō sicut heretici. quod intelligendū duz tamē uiciū [illegible] aliquo actu pro-dant exteriori publice uel occulte. Item qui in potestate exñs ōmittit facere quod debet. licet nihil exterius agat incurrit. qa ad idem iudiciuz pertinet hītus ⁊ priuatio. h ille. di. xiii. Quō exponantur dicta uocabula scilz fautores receptatores. uide in c. sequenti. Cōtra sepelientes hēticos. (r)eceptatores uł fautores eorū.

Quicūqz hereticos credētes receptatores uł fautores eorum scienter presumpserit ecclesiastice tradere sepulture usque ad satisfactionē idoneam. excōis snīe se nouerit subiacere. nec absolutionis beneficiū mereatur. nisi propriis manibus extumulz publice. ⁊ proiciat huiusmōi corpora damnatorū. ⁊ locus ille ꝑpetuo careat sepultura. extra. de here. li. vi. Quicunqz. laici uel clerici. cum uniuersaliter dicat quicunqz. ⁊ ita nullū excipiat. Credentes. illi dicuntur credentes hereticorum qui proprio ore dicunt se credere erroribus eoꝝ de pe. di. i. Fieri pōt Et hoc in dubitatū ē ⁊ probatione non indigz. Itē qui adorauerit ⁊ reuerētiam suo modo exhibuerint. consolationē. uł cōmunionē ab hereticis accepint. uł similia ꝑpetrāt. que ad ritū eorū ꝑtinēt.

credentes merito dici pn̄t fcīs quibus error exprimitur ut posui exempla. Item qui sermōes eorum ⁊ predicationes audierīt si t[...] semel tm̄ audierint ⁊ nunq̄ amplius redierint non debēt hereticoruz credētes iudicari: nec enim uidentur approbasse quod postea uitarunt. ar. efficax ad h i. q: i. constat. Itez si quis eos uisitauit alimoniaz dedit. ducatum prestitit. uel similia fecit in quibus nil de ritu eorū ostēdit. non credo q̄ possint credētes iudicari. nam hec fiunt q̄ndoqz interuētu peccunie. Secus si prius erant lapsi. ⁊ postea ista facerēt. infra eo. accusatus. omēs tamē ꝑdictos quos dixi nō debere iudicari credētes. fateor suspitiōe maxima non carere. ⁊ iō posse eis indici purgatiōz canonicam. iuxta canonicas sanctiones. Itē qui libros hereticoruz suscipint. si statim eos destruxerint incēdio uel alio modo. innoxios iudicādos credo. s. destruētes. v. q. i. c. i. alias si suspecti sunt. ⁊ non destruūt. ē eis indicēda purgatio canonica. archi. Receptatores. glo. archid. illi dn̄r tales qui sciēter recipiunt. ⁊ si nō frequēter. ar. efficax de penis. felicis. liº: vi. Nam uerbuz frequētatiuū a iure pro simplici uerbo ponitur. ut receptare ꝓ recipe. horuz autē qui sciēter receptant quidā sunt in culpa. quidā nō. hic sane notādū uidetur q̄ iura

ciuilia uidentur illuz intelligere
esse receptatorē qui latēter reci
pit ⁊ celat ⁊ cōseruat ut manus
iudicis euadat. ut īnuitur. ff. de
recepta. l. i. Defensores. glosa.
archi. si defenderit quis errorē
ipsuz dānabilior ē eo qui errat.
⁊ non soluz hereticus. sed heresi
archa dicitur. xxiiii. q. iii. qui
alioruz. Si uero defendit perso
naz resistēs uiribus uel potētia
ne ad manus iudicis ueniat pu-
niēdus uel examinādus poterit
contra huiusmōi defensores p-
cedi ad excōicatōnē. ⁊ pro hmōi
presumptōe posset ei indici pur
gatio canonica. Fautores. glosa
archi. qui publica potestate fun
guntur. ut prelati ⁊ principes ex
sola omissione possunt dici fau-
tores. puta si ab ecclesia cōdem
natos n̄ fugant ⁊ puniunt sicut
debēt. xxiii. q. iii. qui pōt. Pri-
uate uero persone in hoc casu si
non capiunt. si pretereuntes nō
detinēt fautores dici non pn̄t.
Naz hoc pertinet ad eos qui po
testate funguntur. ⁊ hoc ē uerū
nisi fuerīt priuate persone tēs
ꝙ iuramento se astrinxerunt. si
enī iurauerunt indicare ⁊ celant
non nego eos fautores. Item si
qs excusat hereticū n̄ ex lingue
lubrico nec per iocū. sed in cōuē
ticulis. uel īter laicos. sicut mlti
ti sepe dicentes. isti non sunt ta
les quales dicuntur. nec negant
ista uel illa. uel forte quia aduo
cati sunt aliq ⁊ defendendo eos

excusant eorū processuz. possunt
dici fautores consideratione ha
bita personarū loci ⁊ temporuz.
Item si quis facto faueat. proba
tione non eget. puta in eo q tali
alimoniā tribuit ł procurat. qui
liberat qui ea per que liberat sub
ministrat. ⁊ si qua sunt similia.
Idem in eo qui precibus liberat
xiiii. q. vi. c. i. Scienter. g° si
hoc nesciebat ipse tumulans nō
ligatur hac pena. quia facti igno
rantia unūquēqz excusat. Ecclesi
astice sepulture. uult dicere lr̄a
ista ꝙ taliū cadauera non debēt
in cimiterio ecclesie tumulari.
neqz alibi ad modū xpīanorū. sz
foras iactari ab ecclesiastica se-
pultura in signum eterne dāna-
tionis. archi. Propriis manibus.
g° non alienis imponūtur predi
ctis. ⁊ alie pene quas potes uide
re in textu. Cōtra dn̄os tp̄ra-
les deficiētes i facto iq̄sitio
nis ꝯ h'ticos. Negotiū ꝯ
h'eticā p̄uitatē ad dei gl'iā
et augmētū fidei n̄re.

Et inquisitionis negotium
contra hereticaz prauitatez
ad dei gloriaz ⁊ augmētū fidei
nostris temporibus prosperetur.
In hac constōe sunt plures excōi
cationes. Primo omnes ptātes
⁊ domī temporales quibuscūqz
dignitatibus uel officiis ⁊ nōi-
bus censeantur. ⁊ eorū officiales.
uel balini. q diocesanis. uel epīs.
uel īquisitoribus heretice praui
tatis non obediūt in hereticorū

uel ipsorum credentiū. uel defen
sorū. receptatorū. fautoꝝ inuesti
gatorꝝ captione ꝛ custodia dili
genti cū ab eis fuerint requisiti.
sunt excōicati. Sꝫ° ōes predcī
rectores si predictas personas pe
stiferas non duxerint seu duci
fecerint sine mora postꝙ fuerīt
requisiti ī potestatē seu carcerē
epōrū seu īquisitorū uel ad locū
aliunde quo ipsi uel aliq ex ipīs
mādauerint infra eorū dn̄orum
uel rectorū districtuꝫ ubi per ui
ros catholicos a prefatis epīs ꝉ
inquisitoribus uel eorundem ali
quos deputatos sub arta ꝛ dili
genti custodia teneantur. donec
eorū negociū per iudiciū ecclesie
termīetur. sunt excōicati. Ter°
omnes supradicti rectores ꝛ eoꝝ
officiales ꝛ nūcii. si de heresi ab
epīs uel inquisitoribus condēna
tos ꝉ eorum brachio derelictos
non statim ceperint. ꝛ ī dilatōe
anīaduersione debita puniēdos
non obstātibus quibuscunqꝫ ap
pellationibus predictorū. sunt ex
cōicati. Quarto oēs supradicti
rectores ꝛ officiales si captos ꝓ
crimine heresis absqꝫ dictorum
epōrū seu inquisitorū. aut saltēꝫ
alterius eorū lnīa uel mandato
a captione uel carcere liberaue
rint sunt excōicati. Quinto ōs
supradicti ipsorūqꝫ officiales. si
de crimīe heresis cū mere sit ec
clesiasticū cognouerint quoquo°
uel iudicauerint sunt excōicati.
Sexto ōes supradcī si executōꝫ

sibi pro huiusmōi crimīe a dio
cesano uel īqsitore īiunctā ꝓmp
te prout ad suuꝫ spectat officiuꝫ
facere detractent. uel diocesꝫ uꝉ
inquisitorū iudiciū snīam uel ꝓ
cessuꝫ directe uel indirecte īpedi
re presumant. sunt excōicati.
Septimo omnes supradicti qui
scienter ī predcīs uel aliquo pre
dictorū contra inquisitionis offi
ciū dederint auxiliū consiliū uel
fauorē. sunt excōicati. Omnes
predicti si snīaꝫ predcāꝫ excōis ī
quā incurrissent oīno per annuꝫ
sustinuerunt. extunc uelut here
tici condemnātur. hec oīa ī pre
dicta cōstōne. que incipit ut inq
sitionis. extra. de here. li°. vi°.
Ut inquisit. Ubi heretici dicūt
admixti fidelibus de hoc facien
da ē inqsitio. ut a fidelibus dis
cernantur ꝛ inuenti corrigātur.
Puniendos. ꝙ si inquisitor ꝛ or
dinarius discordant ī mandato
quia unus mandat puniri per se
condemnatum. alter mandat re
laxari per se absolutum. Satis
uidetur supersedendum. donec
consulatur papa. supra capitulo
proximo. io. an. Canon est
sententie late. ꝛ quia non reser
uatur absolutio pape. ordīarius
poterit absoluere. supra de sen.
ex. Nuper. io. an. Cōtra īqsito
res omittētes ꝓced̄ ɔtra here
ticos ul' falso iponētes et alios
ad dicti offitij executione
constitutos.

INquisitores ⁊ alii ad dicti
officii executōnē constituti
si odii gratie uel amoris. lucri.
uel cōmodi temporalis obtentu
contra iusticiaȝ ⁊ consciētiaȝ suā
ōmiserunt contra quēꝙ̄ procede
re ut fuerit procedendū sup hu
iusmodi prauitate. s. heretica. uel
obtentu eodē prauitate ipsaȝ aut
impedimētū officii sui alicui im
ponēdo cū super hoc presumpse
rit quoquō uexare. preter alias
penas excōis snīam eo ipso īcur
rant. a qua nisi per romanū pon
tificem nequeāt preterꝙ̄ in mor
tis articulo. ⁊ tunc satisfactione
p̄missa absolui. nullo in hac pte
priuilegio suffragante. clemēs. ī
ca°. multorū. extra de heretic.
ī cle. Obtentu. ubi g° nō propt̄
alterum predictorū. sed forte ti
more uel propter uitandū scāda
lum hoc ōmitterent. nō ē locus
pene. 10. an. Et contra consciam.
Nota ꝙ copulat. cōtra consciaȝ
⁊ iusticiaȝ. Eodem. s. odii. gratie
ut supra: ex quo patet aperte ꝙ
constō ecclesie militantis ligat
crimen oīno occultuȝ ad penam
suspensionis ⁊ excōis. Inducit
ad hoc multa iura. ⁊ subdit. ex
his uidetur indubitatum quod
archi. habebat pro dubio. ⁊ dis
putationi derelinquebat. an he
reticus ōino occultus sit excōi
catus. Io. tenet ꝙ sic. xxiiii. q. i
in summa. ⁊ in gl. sequēti. placet
etiā gof. ⁊ Rai. in summis. Ex
inde inducit multa iura q̄ uidet̄
facere contrariū. xxxii. di. eru
bescant. ⁊c. Tandem 10. an. con
cludit sic de plano fateamur ꝙ
cōstitutio militantis ecclesie li
gat oīno occulta. non tamē nōia
tim de illis iudicat tribunal ec
clesie īmo ipsa ecclesia inquantū
per hominē iudicat hōieȝ nōia
tim. ⁊ inꝙ̄tū ē collectio fideliuȝ
ligatos sic occultos habȝ pro so
lutis. de sen. ex. a nobis. ⁊ sic
loquūtur contraria. Nota ꝑm
pe. de ancha. super cle. de usur.
ex graui. ꝙ actus fenerandi non
sapit heresim nec pertinet ad in
quisitionē. ⁊ tamē pertinaciter
asserere hoc non esse peccatuȝ. ē
hereticum. Ratione collige ex
glo. non solum cū qua cōcordat
pan. exquo collige decisionem
eius quod dubitatur. Quidam
enim de istis bizocholis ī publi
cis predicatōibus concitādo tur
bam ⁊ seditionem contra clerū.
ut fertur asseruit exhortādo ꝙ
laici non tenebantur soluere de
cimas. nec eis cōfiteri. nec obla
tiones dare. ⁊ ꝙ peccabant con
trariū faciendo. cū essent omnes
clerici mali. ⁊ de ecclesiis remo
uendi. querebatur an ista ⁊ alia
quāplura essent heretica. ⁊ pro
cedi posset contra eum tanquaȝ
hereticum. ⁊ firmatuȝ fuit per
omēs sacre theologie doctores.
⁊ doctores utriusqȝ iuris ibi ex
istentes ꝙ sic. ⁊ bene per doctri
nam huius glo. sapiebat enim ⁊
pertinaciter tenebat diuersas ⁊

falsas opiniones reprobatas per
sacros canones ⁊ canonicas san-
ctiones. g°. nq. ut ī ea patet. Et
pau. clarius loquens dicit. here-
ticus ē non solum qui male sen
tit ⁊ docet de articulis fidei ⁊
sacramentis ecclesie. sed etiaꝫ q
falsam ⁊ extortam expositioneꝫ
ī scripturis diuinis ponit cōtra
id quod tenet ecclesia. dis. l. Si
quis diaconus. Et intellige istū
tex. clem. ex graui. quando sim-
pliciter ⁊ precise quis asserit nō
esse peccatum fenerari. sed quia
sunt nonnulli casus. in quibus
probabiliter dubitatur. utrum
in isto uel in illo casu sit usura.
non esset hereticus. qui teneret
opinionem etiaꝫ forte nō ueraꝫ
ut supra. ca°. nauigāti. de usu.
pe. Et nota s̄m pau. in clemē. ꝙ
dicit pertinaciter. Pertinax di-
citur qui ualde ⁊ impudenter
aliquid tenet uł affirmat. Unde
si ioco. uel per lubricum lingue
hoc diceret non esset hereticus
xxiiii. q. i. ait. ⁊ sic pertinacia
in malo. perseuerantia in bono
Iudei autem quāuis affirment
usuram non esse peccatum. non
tamen possunt dici heretici. nec
taliter contra eos proceditur.
Ratio est. quia in eis non cadit
heresis. que est idem ꝙ electio
uel diuisio. xxiiii. q. iii. heresis
Cum enim non sint de gremio
ecclesie. diuisionem facere non
possunt ab ea. Si autem talem
errorem dogmatizarent. ⁊ si nō

ut contra hereticos. tamen per
alios modos possent per ecclesi-
am puniri. sicut ⁊ in aliis casi-
bus quando offendunt fidem.
Paulus. Nota secūduꝫ paulum.
ubi supra. in clemē. ex graui. de
usur. ꝙ dicere pertinaciter usu-
ram esse peccatum. sed facta re
stitutione non esse confitenduꝫ.
sicut qui est obligatus ex con-
tractu licito. est hereticum. in
contractu enim obligatur quis
tantum homini. in usura offen-
dit ⁊ obligatur deo ⁊ homini.
⁊ ideo post restitutioneꝫ adhuc
tenetur penitere. Iteꝫ secūdū
eundem qui male credit. sed pa-
ratus est corrigi. ⁊ sequi certio-
ratus fidem ecclesie. non est he-
reticus. xxiiii. q. iii. dixit ap̄ls

Cōtra iquisitores et co-
micarios i certo casu. et i
ipsoꝝ uł epoꝝ seu capłoꝝ
sedis uacante. 8

INquisitores ⁊ ipsorum uel
episcoporum. seu capitulo-
rum sede uacante super hoc de-
putati commissarii. si pretextu
officii inquisitionis. quibusuis
modis illicitis ab aliquibus pec-
cuniaꝫ extorquent. aut scienter
attemptāt ecc̄iarū bona ob cleri-
corū delictū predicti occasiōe of-
ficii fisco ecclesie applicare. sunt
excōicati. ⁊ absolui non possunt
p̄terꝙ in mortis articulo. donec
illis a quibus extorserint plene

satisfecerint de pecunia sic extorta. nullis privilegiis. pactis. aut remissionibus super hoc valituris. clemēs. in c. nolentes. extra de here. ī cle. Commissarii. dicūt q° inquisitores cōmissarios quos vocamus vicarios vel substitutos supra. c. prox. 10. an. cōmissarii de epīs loqui nō videtur. l3 etiā ab his debeāt abstinere. pena tamē q̄ sequit̄ non habet locum in ipsis. 10. an. Pretextu. Si q° non eo pretextu illicite exigit lic3 faciat male non tñ locus ē pene. 10. an. Pecuniā. ītelligo large. 1. q. iii. to tu3. Ecclesiarū. de bonis q° clericorū propriis nō phibet ecclesia multo minus sibi vel officialibus vel fisco seculari cui applicata sunt ipso iure bona laicorū dānatorū de hēsi. 10. an. Absolui per ordinarios. cū sibi nō reseruet. 10. an. Satisfecerint. si habet unde als paupertas in h° excusat. extra. de usu. cū tu. Q̄ per prelatos ecclesiaru3 cogi nō possumus ad īquisitionis officiū exercendū. bonifacius. Virtute. q̄ magister ordīs in toto ordine. 7 quilibet prior provincialis. 7 eius vicarius in sua provincia pñt fratres suos p sede3 aplica3 deputatos ad predicādū crucē 7 ad ingrendū contra hereticā pravitatē revocare. removere. transferre. vel q̄ supersedeant īiungere. aliosq3 substituere. si eis visu3 fuerit expedire 7 ī eos si ɔtravenerīt cēsura3 ecclesiasticā exercere. ñ obstātib3 litteris aplicis īpetratis vel īpetrandis. que de indulto hic expressam nō fecerīt mentionem bonifacius. Virtute.

Excommunicatio cōtra eos q innituntur ordinationi vel aliena. etc.

Ordinationes ab octaviano 7 guidone heresiarchis factas. 7 ab ordinatis ab eis eni3 irritas censemus. adicientes ūt qui dignitates ecclesiasticas seu beneficia per predictos scismaticos acceperunt careant impetratis. Alienationes quoq3 que per ipsos scismaticos sive per laicos facte sunt de rebus ecclesiasticis omni careant firmitate. 7 ad ecclesias sine omni onere revertantur. Si quis contraire presumpserit excōmunicationi se noverit subiacere. extra. de scisma. ca. 1. A guidone. cum sciderit ecclesiam. qui non dicuntur scismatici. īmo potius dicuntur tales qui divertuntur ab eis heresiarchis. idest scismaticis. innocē. ab eis ordinatis. de ordinatis per ordinatos ab eis. videtur idem. cum sit eadem ratio defectus scilicet executōis quā dare non potest qui non habet 10. an. Laicos. auctoritate ipsorū scismaticorū. alias emens nō ēet excōicatus. sed excōicandus s̄m

hosti. Firmitate. quia ecclesia
q̄diu habet pastorē hereticum
uel scismaticum uacare ītelligit
Unde non ualent que a tali pre
lato fiunt ī preiudicium ecclesie
Si tamē acquirit talis prelatus
ecclesie tenet. nec cassabitur. et
hoc in fauorem ecclesie. her.
Reuertantur. ergo reuertātur
talia ad ecclesiam nullo precio
dato. Pe. de ancha. sed emptor
habet recursum ad uenditorem
pro precio. s̄m Um. Si quis cō
traire. id est ordines exequendo.
beneficia retinendo. ut bona ali
enata. hosti. Subiacere. illi scis
matici qui ab unitate ecclesie re
cedunt: ut greci excōicati sunt.
xix. di. nulli. Dicebat hostien.
illos scismaticos tantum qui se
extollunt contra ramanam eccle
siam. et ab illa se separant esse
excōicatos cū adherentibus. et
dicuntur tales heretici. Alii
scilicet qui uolunt contra epūm
aliquē insurgere et epātum tene
re et clericos suos facere. excōi
candi sunt. Pe. de ancha. Nota
q̄ qui ordinē uel beneficiū re
ceperint a scismaticis. ipso iure
sunt excōicati. et sic est canon la
te sententie. quod quidā ut host.
intelligunt de adherentibus et
fauentibus ipsis scismaticis.
Dicas ergo eos qui alias nō ad
herent nec fauēt scismaticis, ille
scilicet qui recedunt ab unitate
ecclesie non extollentes se cōtra
romanam ecclesiam. et si contra
alias non excōmunicatos ipso
iure. sed sunt excommunicandi
Pe. de ancha. cōtra scismaticos
Item nota q̄ excōmūicati sunt
omnes sequaces. adherentes. et
fauentes publice uel occulte scis
mati damnato. in concilio con
stantiēsi. Pe. de luna. absolutio
pape reseruatur. ut patet infra
in processu curiali.

Contra asserentes romanam ecclesiam non esse caput.

Qui asserit contumaciter ec
clesiam romanam non esse
caput aliarum ecclesiarum. et
non posse condere canones et de
creta. et etiam ei tanquam capi
ti non obediendum. excommu
nicatus est. xix. dist. nulli fas.
Nota q̄ istud capitulum loqui
tur de contemptoribus canonū
et transgressoribus. Sed s̄m
Hugu. ibidem et Paulum. Du
pliciter dicitur quis cōtemptor
canonum: Uno modo. quia
apostolicam sedem cōtumaciter
negat esse caput ecclesiarum. et
habere potestatem condendi ca
nones. et decreta et statuta eius
non esse seruanda. et talis est scis
maticus et hereticus. et excom
municatus. et sic intelligendo di
ctum capitulū ē canon late snīe.

⁊ ad idem facit. xxii. d. omnes
⁊. xxv. q. i. uiolatores. Et idez
dicunt io. an. innocenc. ⁊ host.
Secundo modo dicitur quis cõ-
temptor ⁊ transgressor canonuz.
qui ipsa mandata canonum non
seruat. q̃uis credat ⁊ dicit esse
seruanda. hic non est scismatic9
proprie nec excõicatus. Et de hu-
iusmodi sic intelligendo capitu-
lum. est canon ferẽde sententie
Et ut dicit paulus. in clem. Si
quis trãsgreditur canones ⁊ sta-
tuta continentia precepta siue af-
firmatiua siue negatiua. peccat
mortaliter. decĩaquarta causa.
q̃one. prima. quod precipitur.
Secus si esset causa consilii. in-
tellige tunc canonem loqui de
consilio. quando hoc ibi expri-
mitur. uel alia ratio suadet sic
intelligi. Non enim qui sic ex-
hortatur. ⁊ cetera. ff. de his q
notantur infamia. Ob hec uer-
ba. Cum autez preceptorie loqui-
tur. ut de celebratione missarũ.
Dolentes. Et de etate ⁊ quali.
Cum ecclesie. in clementinis.
hoc transgrediens peccat morta-
liter. quia impedit finem quem
legislator intendit. Alias trans-
gressor canonum ex rationabili
causa. non peccat mortaliter.
Secundum thomam. hec pau.
in clementina.

Excomunicatio cõtra incen-
diarios ecclesiarum. 12

INcendiarii ex quo sunt
per sententiam ecclesie
publicati. pro absolutõis
beneficio ad sedem apostolicam
sunt mittendi. clemens. tertius
extra. de sententia excõic. tua.
nos. Glosa super uerbo publica-
ti. in fine. sic dicit. Non credo
q̃ omnes incendiarii generalit̃
sint excommunicati. nisi de in-
cendiariis ecclesiarum. cum de
aliis non inueniam. Et per hãc
decretalem nõ probatur q̃ ipso
iure sint excommunicati. Sed
illis prius excommunicatis ab
episcopis subsecuta publicatiõe
⁊ denunciatione. per hanc de-
cretalem sibi papa seruat abso-
lutionem ad terrorem. alias epi-
scopi possunt absoluere omnes
incendiarios. extra. eo. nuper.
Raim. gof. ⁊ hosti. ĩ summis.
suis. ⁊ ioannes de lig. Dicunt
q̃ incendiarii ecclesiarum uel
locorũ religiosorũ uel cimiterii
uel spacii priuilegiati ĩ circuitu
eccĩe. seu loci cõtigui priuilegiati.
sunt ipõ iure excomũicati. ut ĩ
decretali. decimaseptima causa.
questiõe quarta. sicut antiquit9
Est autem spacium priuilegiatũ
in circuitu ecclesie. triginta pas-
sus uel quadraginta. quo ad ma-
trem ecclesiam Sed antequam
denuncientur. possunt absolui
per ordinarios. Postquam uero
sunt denunciati, non nisi a papa
Et secũdũ io an. tales absolui ñ
pñt a legatis ex iure legationis

Item mulier incendiaria ſic de
nunciata ab ep̄o abſolui non pōt.
⁊ ſi poſſit abſolui ab iniectione
manuū uiolenta in clericum ſm
Uil. Io. an. hoc dicit de incen
diariis eccleſiarū. Uil. etiā dicit
ꝙ incendiarii aliorum locorum
poſtꝙ̄ etiam fuerint denunciati.
poſſunt abſolui ab epiſcopo. ut
cōiter dicunt doctores. pet. de
ancha. dicit ſimpliciter de incen
diariis excōicatis ⁊ denunciatis
ꝙ ſunt mittendi ad papā. Cōior
prima opīo. ſa tutior. Incēdi
arii uero aliorū locorū non ſunt
ipſo facto excōicati. ſed excōicā
di. de iure cōi. xxiii. q. ultima.
peſſuciā. Rai. De iure aūt pti
culari ſeu ſinodali in quibuſdam
locis tales etiā ſunt excōicati. in
quibuſdam aliis ex conſuetudine
habentur pro excōicatis. q̄uis re
uera non inferatur excōmūicatō
abſq3 ſnīa ſm Uil. Et hi incendi
arii etiā poſtꝙ̄ fuerint denūciati
poſſunt abſolui ab epiſcopis ſuiſ
ſm quoſdam ut Uil. ⁊ alios. ſed
ſm alios non niſi a papa. ⁊ hoc
dicitur ī ſumma piſana. Io. an
dicit tantū de īcēdiariis eccliaꝝ.
Sed qualiter intelligenda ſit iſta
denunciatio dicit Uilhē. ꝙ ſm
quoſda3 intelligitur ſi fuerit de
nunciatus nomīatim. i. expreſſo
nomine. ſecus ut dicunt ſi ī ge
nerali. ut cū dicitur ſub hac for
ma excōicamus illos qui fecerūt
tale incendiū. ⁊ ſubdit. Credo ꝙ
ſiue in generali. ſiue in ſpeciali

denūciet īcendiarius. a ſolo papa
eſt abſoluendus. p̄ſertī3 cū dicat
Hugo ⁊ iuriſpiti ꝙ quā° fertur
ſnīa ſub hac forma excōicamus
ōes q fecerint hoc uel illud. ōes
intelliguntur nomīati3 excōicati
Credo etiā ꝙ pape reſeruanda ē
hec abſolutō a quocūq3 iudice fi
at iſta denūcia°. Et dicit̄ īcen
diarius ſm Rai. q auctoritate
propria ciuitatē uel uilla3 ul̄ mā
ſum uel ſegetem uel rem ſimile3
malo ſtudio incendit. et exponit
glo. ei9. Incēdit aut īcendi facit
aut incendiariis ↄſiliū ul̄ auxiliū
ſciēter īpēdit. auctoritate ꝓpria.
id eſt cū non habeat ius mouēdi
bellum uel incendendi. Manſu3
uel ſegetē. ſ. alienā. ſec9 ſi ꝓpria
quia tūc non teneretur pena incē
diarii. niſi dolo malo h° faceret.
ut. ſ. per īcendiū rei ſue aliena ī
cenderent̄. Malo ſtudio. quia ſi
faceret hoc ex negligentia l3 pec
caret. nō tn̄ īcendiarius uocaret̄
Uil. Itē qui in bello iuſto igne3
imponit abſq3 precepto īdictoris
belli incendiarius eſt. lic3 dānu3
non teneat̄ reſartire. Qui uero
in bello iniuſto etia3 ex precepto
incendiarius eſt. ⁊ damnū tenet̄
reſartire. Et nota ꝙ qui in bello
iuſto uillam incendit ſi ibi ecc̄ia
incaute comburatur ⁊ ē moleſtū
ei non eſt excōicatus. ſed dānum
reſartire tenetur. Item q ponit
ignem in loco religioſo ē excōica
tus. qui uero ī alia domo habi
tabili uel ī grano ē excōicandus

Alii uero ĩcendiarii palearũ feni
lignoꝝ ⁊ hmõi nõ dñr ĩcẽdiarii.
Lap9 super. vi. de emu. eccł. qa
nonnulli. dicit. ℞ decidenduȝ ui-
detur ꝙ appellatione ecclesiaruȝ
includantur ne dum monasteria
sed etiã omnia pia loca. naȝ ista
equiparãtur. supra de testa. req-
sistis. facit quod scripsit domin9
meus post arcħ. s̃. e. li°. de r̃st.
In iure. c. ultĩo. Uidi dubitari
an ĩcẽdiarii. uel fractores domo
rum sitarũ infra ambitũ ecciaꝝ
priuilegiatũ de quo supra habes
xvii. q. iiii. sicut antiquit9. sint
ipso iure excõicati. sicut ĩcendia
rii ⁊ effractores ecclesiarum qui
etiã postꝗ̃ fuerint denũciati. s.
ipsi incẽdiarii ⁊ effractores eccle
siarum non possunt absolui. nisi
per papã. ⁊ uidetur ꝙ sic per di-
ctum c. sicut antiquit9. ⁊ de sen
excõ. conquesti. Super hoc con
sultus cũ quibusdaȝ iuristis. con
sului ꝙ talis frangens uel com-
burens domũ sitaȝ intra ambitũ
⁊ confines dicti c. sicut ãtiqtus
licȝ talis sit uiolator emunitatis
eccĩe. et ut sacrilegus puniendus
non tamẽ est excõicatus ⁊ hoc ꝑ
istud. c. si nõnulli. ⁊ per dictum
ca. conquesti. hec ille.

Exco° ꝯ effractores locoꝝ
sacrorum.

MEmoratos sacrilegos qui: s.
cõfregerant uiolẽter quasdã
ecclĩas. ⁊ expoliauerũt. excõicatos
nũcietis ⁊ faciatis sic excõicatos

artius euitari donec passis iniu-
riã congrue satisfaciant. ⁊ dãna
data resartiantur. ⁊ cuȝ litteris
uestris rei ueritatẽ continẽtibus
apostolico se cõspectui reꝑñtent.
extra. de sen. ex. conquesti. glo.
Excõicatos g°. uidetur ex hoc
ꝙ ipso iure sunt excõicati huius
modi sacrilegi. quod uerũ est de
effractoribus ecclesiaꝝ. ⁊ ĩcendi-
ariis. Representẽt. ex quo enim
incẽdiarii ⁊ effractores ecclesiaꝝ
denũciati sunt. nõ possunt absol
ui nisi a papa. sed auteꝗ̃ denũci-
entur bene possunt absolui si sa-
tisfacere uolũt. ex. eo. nup. Ul.
Idẽ archi. ⁊ gof. Io. anñt an. ⁊ pe
de ancha. sic sumant. Qui cum
effractione spoliant ecclesias ex-
cõicati sunt. et postꝗ̃ sunt denũ
ciati per papaȝ absoluendi. Qui
dam extendebant istuȝ casuȝ ad
facientes in ecclesia multuȝ enor
mia. ut frangendo crucẽ. uel di-
ripiẽdo corpus cristi. uel rapiẽ°
bõa ipsarũ. Sȝ host. ⁊ goff. in
summis suis. ⁊ io. de lig. in tra
ctatu de cen. ecc. ꝙ tł̃es nõ sunt
ipso iure excõicati. sȝ excõicãdi.
Et nota ꝙ dicit Uil. credo ꝙ ef-
fractor eccłie iudicandus est. qui
dolo malo aut per ĩiuriã uiolẽt̃
parieteȝ fodit. aut subfodit. aut
uitreã fenestrã fregerit. aut sera
turam. aut hostia. aut cardines
aut uectes dum tenẽt hostia fir-
mata. aut ipsuȝ tectũ ecclesie.
Et nota ſm Uil. ꝙ qui uadunt
anĩo frangendi ecclesiã ⁊ furãdi

⁊ tamē non frangunt quia īuenerunt alias fractā uel apertā. ⁊ sic intrant ⁊ asportant bona. ipi nō incidunt ī istum canonem.

Exco. ꝯ falsarios litterarum papalium.

14

NOs omes falsarios litterarum nostrarū qui per se uel alios uiciū falsitatis exercēt, cū defensoribus ⁊ fautoribꝯ suis. anathematis uinculo decernimꝯ īnodatos ⁊c. Inno. iii. ex. de cri. fal. ad falsariorū. Innodatos. Et sic ē canon late snīe sm īnoc. ⁊ host. Insuper ⁊ clerici officiis ⁊ beneficiis sunt priuati. ⁊ degradandi sunt. ⁊ curie seculari tradendi. sm cōstitutiōes legitime puniendi per quā ⁊ laici legittie cōuicti puniuntur. ut dr̄ in textu. Et cōiter dicit̄ ꝙ absolutio a tali excōicatione pape reseruat̄. extra. e. ducta. creta. in fine. Nota sm pe. de ancha. ī dicto c. ꝙ ille qui scient̄ impetrat rescriptū surrepticiū. ⁊ illo utitur. nō īcidit in hāc penā. sꝫ solū punitur ut careat cōmodo rescripti. ⁊ in expensis cōdemnet̄. de rescr̄. super lr̄is. Sed falsans rescriptū uel utens falso ex certa sciētia. uel ignorantia procedente ex negligētia. īcidit. Et nota sm ricar. sup iiii. d. xviii ꝙ impetrās litteras a dn̄o papa tacita ueritate. uel suggesta falsitate. siue faciat impetrans scient̄ siue ignoranter. si talis ueritas taceat̄. uel talis falsitas suggerat̄ q ueritate maīfesta uel falsitate n suggesta. dn̄s papa nō cōcederꝫ Non est excōicatus iure cōi. nec etiā illi qui litteris aplicis utūt̄ sub alio nomīe impetratis. quia q̄uis tam isti ꝙ illi digni sint magna pena ⁊ confusione. nō tn̄ oportuit ius cōdere qo t̄les ēent excōicati. quia talis fraus a pte aduersa. uel a iudice contra utentes talibꝯ litteris faciliter ⁊ certitudinalit̄ pōt pcipi. q̄uis ergo sic īpetrās falsarius sit extēdēdo falsarii nom. ut sumit. xxv. q. ii dicēti. non ē tamē falsarius lr̄arum dn̄i pape. quia ueras lr̄as īpetrat q̄uis falsa suggestione. ⁊ sic nō est excōicatus.

Exco. ꝯ utentes lr̄is aplicis fictis.

13 14

QUi litteris nostris uti uoluerint. eas primo diligēter examinent. quoniā si falsis litteris se usos dixerint ignorāter. eorū fera pēitētia euitare nequibit penas īferius ānotatas. Inno. iii. ī eadē decretali ad falsariorum ibi dicitur de illis penis. et sic qui scienter utitur litteris aplicis ēt ab alio falsatis est excōicatus. Et nota ꝙ dicit hostiē. ibidēꝫ ꝙ si simplex ignorāter utit̄ t̄libus litteris falsis non excusatur. qa p alios debuit īquirere. hoc ar. di. xxxvii. ultimo. Idem ber. Sꝫ si falsitas erat ita latens ꝙ de facili pcipi nō poterat ī apto. si p se ⁊ alios adhibuit diligētiā quā potuit ⁊ nihil pcepit. excusatꝯ ē.

Alioquin nō. extra. de homici. Iohānes. Tunc enī ſm pe. de ancha. ibidez. censet iusta ignorātia que habet excusare. si adhibuit diligentiā quā potuit ꝛ debuit. quia hoc īdagauit a peritioribꝰ. xxxiii. d. Ephesie. Nō enī poterat diuiāre falsitatē rescripti. Sȝ si ignorauit ex negligentia. quia hoc est crimē ideo punit̄. ꝛ dolo cōparat̄. ff. mā. fideiussor. Et in caº dura dicit̄. eo. ti. ꝙ si falsas lr̄as se habere cognoscit. ꝛ si penam excōis euadere uoluerit Et hoc intelligitur secūdū hosti. qn̄ littere false aliquo cāu ad eū puenerīt. tales gº non sunt ipso iure excōicati. sed post xx. dies si non resignāt. pe. de ancha.

Excoº ꝯ̄ ipiētes lr̄as ꝑples sine bullas i curia nō de manu ꝑſe. uł deputati. 14 16

Inhibemus ne qs aput sedē apostolicaȝ litteras nostras nisi a nobis uel de manibꝰ illoꝝ recipiat qui de mandato nr̄o ad illud sunt officiū deputati. ꝑsone sollēnes per nunciuȝ recipere pn̄t de manibus p̄dictoꝝ. trāsgressor huius si laicus ē excōicatōi subiaceat. Si clericus officiis uł bn̄ficiis priuatꝰ dānet̄. Inno. iii. ex. de cri. fal. dura. Apud sedē aplicaȝ. Illi ergo qui non sunt apud aplicā sedē seu in curia. nō ligant̄ hac ꝯstōe. Et aplica sedes est. ubi ē papa. host. ꝛ Io. an. Excōi subiaceāt. dicas ꝙ ipo iur̄ irrogat̄ hec pena laico. ꝛ etiaȝ clerico. ꝙ aūt clericus officius ꝛ beneficiis damnetur ipsa pena īponenda ē per sentētiā. nec īponit̄ ipo iure. sed excōiº ipso iure īponit̄ et clico. pe. de āchā. Et nota ꝙ dicit glo. ber. ibidē. Nō credo ꝙ sit excōicatus qui hoc nō seruat. īmo indifferenter uidemus ꝙ quilibet per nunciuȝ impetrat litteras. ꝛ hoc papa scit ꝛ tollerat nec aliquē repellit. nisi esset excōmūicatus. sed hoc ītelligo ꝙ lr̄e de manibꝰ domiī nostri pape uł bullatoris tantū sunt recipiende. etiā uel uice cancellarii. uł alterius ad hoc debutati. alias false sunt. ꝛ qui sic reciperet esset excōicatus. Io. an. ꝛ pe. de ancha. dicūt. ꝙ hoc quod dicit ista decretalis curia non seruat hodie. īmo quilibet parue auctoritatis mittit ad bullatoreȝ ꝛ recipit.

Excommunicatio ꝯ̄ corrigētes aliquid in litteris papalibus. 14 47

Ostieñ. in summa sic ait. hodie preceptū est ꝙ in litteris dn̄i pape. nec ī magno. nec in modico audeat quis manum apponere. etiā lr̄am unicam. uel pūctū unicū corrigēdo. exceptis officialibus quibus est hoc ꝯmissum. Alioquin manū apponēs ex canōe lato ī curia ipso facto sentētiaȝ excōis īcurrit q̄ p aliquē citra sedē aplicā relaxari nō pōt Idē goff. Q. uerit ricardꝰ ī. iiii.

d. xviii. Utrū inueniēs litteram
domī pape cuius efficacia iā ex
pirauit ꝛ ludo nō intētiōe utēdi
aliquā litterā in ea formataꝫ re-
formet. uel punctū faciat. uel ꝑ
quēcunqꝫ aliū modū aliquid ī ea
īmutet. sit excōicatus ipso iure.
R̄ñº ubi s. Ad istā q̄stionē di
cunt aliq ꝙ talis nō ē excōicatꝰ
ipso iure. quia illa excōicatō nō
intelligitur nisi de his que alicui
possunt esse utiles. predicta etiam
quo ad omnē hōiem esset īutilis.
sed cōtra hoc sic posset argui. ꝙ
uis illa littera nō īmutata facta
sit inutilis. tamē per rasurā sic ī
mutari posset et utilis appareret
Uerbigratia. si ibi erat scriptuꝫ
post trieniuꝫ minime ualituris. ꝛ
pro triennio poneret quīquēniuꝫ.
iā appareret utilis. q̄ prius erat
inutilis. cū ergo quecunqꝫ muta
tio siue parua siue magna cōtra
litterā domī pape ꝑ quaꝫ ꝑmu-
tationē pōt apparere utilis plus
ꝙ erat. uel utilis cū ante nō esſꝫ.
sit ꝓhibita sub pena excōis iam
late. uidet̄ ꝙ īmutās aliquid cō
tra litterā de qua est questio sit
excōicatus ipso iure. quod mihi
cocedēdū uidetur. ut etiaꝫ habet̄
ex̄. de cri. fal. in glo. super illud.
per rasurā tenueꝫ. quicūqꝫ radit
uel īmutat rescriptuꝫ pape excō
mūicatus est ꝛ falsariꝰ. ꝛ in hoc
nullā distinctionē adhibeo. ꝛ ita
sic dicit de lr̄is. tamē que ꝑ nul
lā rasurā possent apparere utiles
utpote littere curatoꝛie data a
ducentis ānis uel trecentis. aliť
esset iudicandū. quia si tota rade
retur de nouo nō possꝫ apparere
utilis ꝓpter bullam. quia in crea
tione cuiuslibet noui pape aliq̄d
contra bullaꝫ īmutatur. Nomen
enī eius ponitur in bulla.

Excō. q̄ faciētes statuta ꝯ ecclasticam libertatem et seruari ea facientes. c. 12

Excōicamus omnes qui de ce
tero seruari fecerint statuta
edita ꝛ cōsuetudīes uel potiꝰ ab
usiones ītroductas contra eccle-
siasticā libertatē. nisi ea de capi-
tularibus suis īfra duos menses
post huiusmōi publicationē sn̄ie
fecerint amouere. Excōicamꝰ
statuarios ꝛ scriptores statutoꝝ
ipsorū. nec non ꝛ potestates con-
sules rectores ꝛ cōsiliarios loco
ruꝫ. ubi de cetero hmōi statuta
ꝛ consuetudines edite fuerint et
obseruate. Necnon ꝛ illos qui se
cūdū ea presumpserint iudicare.
uel in publicā formā scribere iu-
dicata. honorius ex. de sen. ex:
nouerit. Ecclesiā. laici. heremi-
te ꝛ reclusi. hic sub nomīe eccl̄ie
nō cōprehendūtur. nisi se subiece
rint alicui ꝓbate religioni. Uil.
Libertatē. que consistit in priui-
legiis concessis sup spiritualibꝰ
uel tēporalibus. generaliter uel
singulariter. siue a deo siue a pa
pa siue ab aliis principibus s̄m
Inno. host. ꝛ Abba. Et a deo

quidez concessa sunt multa. ut il
lud. quodcūqz ligaueris sup ter
raz ⁊c̃. Et hoc quātū ad personā
pape extenditur. ad ĩterpretatiōz
omniū dubiorū. ex. qui fi. sunt
legi. per venerabilē. Itē ꝙ decime
⁊ primicie ad clericos spectent .
xvi . q. i. imperator. Item ꝙ de
spiritualibus ius condere ⁊ iudi
care pōt. ⁊ multa alia priuilegia
que cōtinent in nouo ⁊ veteri te
stamento. A papa priuilegia cō
cessa sunt . ut qui inicit manum
violentā in clericū sit excōicatus
Itez ꝙ in legatis ad pias causas
sufficiant duo testes ex̃. de test.
relatū. Et multa alia priuilegia q̄
a vicario xp̄i concessa sunt. que ĩ
iure canonico habent. Itē ab im
peratoribus multa concessa sunt
que sunt sparsa in iure ciuili . ut
de emūi. ecc. ⁊ huiusmōi. Nec ex
tendunt dictas constitutōnes ad
priuilegia data nō uniuersalit̃. sꝫ
particulariter aliquibus ecclesiis.
siue sint data talia spiritualia a
papa. siue ab imperatoribus. siue
ab aliis p̃ricipib9. Io. an. de ca
pitularis. i. de cartulis siue libris
in quibus talia scribi ꝯsueuerūt
Et si satisfecerĩt absoluet epūs.
quia papa sibi nō reseruauit. Io.
an. Infra duos mēses. hec cōstō
modo ligat omnes. quia iā duđū
fluxerunt illi duo mēses de qb9
fit mentio ĩ isto c. host. Excō
mūicam9 statuarios ⁊c̃. Statua
rii ⁊ scriptores statutorū statĩ li
gantur. nec excusationez habere

possunt ĩ toto. nisi qn̄qꝫ excusen
tur a tanto. Potestates autē cō
sules rectores possunt habere ex
cusationē quātuz ad obseruatiōz
sniē. ⁊ deletionē statutorū p̄dicto
ruz que ignorare possunt. Ex q°
uero certificati sunt. ⁊ obedire
negligunt. constō eos ligat. que
ad arbitriū bōi uiri referenda ē.
quādo scilꝫ scire potuerūt uł nō.
aut quādo ĩpedire nō seruētur.
ut. s. intelligat̃ hoc ꝙ̄to cito po
tuerĩt bono modo cōcesso aliq°
ĩteruallo. Qui si hoc primo sciuit
de nocte. uel in festo tam sollēni.
ꝙ conciliū cōgregare non potuit.
uel erat tūc infirmus. arbitrabit̃
bon9 iudex. Host. ⁊ Io an. Io.
uero de lig. ĩ tractatu de cen. ec.
dicit ꝙ p̄dicti potestates. cōsules.
⁊ huiusmodi sunt excōicati non
excōicandi. nō obstat c. grauem.
Ubi uidetur canon ferende sniē.
quia ibi denunciantur excōicati
non excōicandi. Uel dic ꝙ nō ē
absurdū ꝙ excōicati a iure iterū
excōicentur ab hoīe. Officiales
uero non sunt excōicati . nisi ser
uauerĩt illa statuta. uel negligē
tes fuerint ad ea delēda. Recto
res ciuitatū qui non habēt ptātē
statuta tollendi. nō ligantur hac
sniā. nisi ꝺm illa statuta iudicēt
aut nisi possent opari ut illa de
leantur. ⁊ hoc negligāt. Pe. de
ancha. querit de ꝯsiliariis illoꝝ
locorū. ⁊ ponit distĩctionē. Inno.
qui sic ait. si tales consiliarii in
illis locis ubi seruantur statuta

contra ecclesiasticā libertatē hn̄t potestatē destruendi. ⁊ nō faciūt. excōicati sunt. et si dedissent cō silīū ꝙ destruantur. nō facit eos euitare penā. si nō habent ptātē. non īcurrūt excōicatiōez. sed si nescirēt esse predicta statuta. dic host. tunc ligari qn̄ sciunt ⁊ nō delent cū possunt. Tempus autē ad hoc dabit arbitrio boni uiri idē iudicis. sed nō uidet se posse excusare allegando ignorantiam facti. ex quo ita publice pmulgata sunt statuta. tamē saluādo dicta p̄cedētia dicit ꝙ ignorātia predicta excusat ab excōicatione. ad quā incurrendā requirit dolꝰ. sed nō ab alia pena. Sed quid si sciuerūt predicta statuta. ⁊ ignorauerūt esse contra ecclesiasticaz libertatē. ibi dicit Inno. ꝙ nō incidūt. cū excōicatio nō liget nisi contūacem. xi. q. iii. certuz. nec fertur nisi pro magnis crimībꝰ. Fatet tamē ꝙ possunt alr̄ pūiri. do. me. i. Io. de lign. putat eos non audiendos. quia ē ignorātia iuris que non excusat. de re. iu. ignorantia. Hec pe. de ancha. Nota etiā s̄m quosdaz ꝙ si qui statuerint ꝙ nullus offerret nisi in magnis festiuitatibus. uł nisi tantū. uł ꝙ super mortuo nō sit nisi talis pannus. uel tot cerei. ⁊ huiusmodi. hoc esset contra ecclesiasticā libertatē. Super ista decretali notat heinricus boicꝰ. ⁊ dicit ꝙ statuentes uel statuta dictantes. uel scribētes ipsa. aut

fieri consentiētes. aut seruari facientes statuta contra ecclesiasticaz libertatez. statim sunt excommūicati ipso iure. Nam tempus duorū mensium quod datur ad delenda ipsa statuta ut uitēt hāc penā cepit currere a tempore publicationis huius decretalis. et sic iaz diu transiuit illud tempꝰ s̄m Uil. ⁊ host. Quidaz tamen exponūt huiusmodi publicatōez postꝙ. s. in singulis locis fuerit publicata. ⁊ hoc benignius s̄m host. sed primū uerꝰ s̄m io. an. Qui uero s̄m talia statuta presumpserit iudicare. uel ī formā publicā scribere iudicata. statim tales sunt excōicati. s̄m host. Secus autez si in priuata forma scriberēt. Io. an. Officiales ⁊ cōsiliarii tunc ligantur. s. scientes ea esse contra libertatē ecclesiasticam consenserunt delicto. ut qa ea seruauerūt. uł dederūt ꝯsiliū ꝙ seruētur. uel negligentes fuerūt ea de suis capitularibus delere. uel officiū dimittere ꝙ cito de eis certificati sciunt ⁊ ꝯgnoscunt esse ea contra libertatē ecc̄ie concessaz. aliquo tamē medio interuallo ad arbitriū boni uiri. Alie uero psone nomīate in hac decretali. lz seruēt huiusmodi statuta non sunt exconmūicati. s̄m Inno. ⁊ io. an. hec ille. qui quidē dicit de facientibz contra libertatez seu priuilegiū uniuersalis ecclesie. Exc° ꝯ dños ꝓhibētes s[ub]ditis suis ne faciāt obseq[ui]a cōp[ar]to. psonis eccāsticis. 17

TEos qui temporale dominiū obtinentes suis subditis ne prelatis aut clericis seu personis ecclesiasticis quicquā uēdant aut emāt aliqd ab eisdē nȝ ipis bladū molant. coquāt panem. aut alia obsequia exhibere presumant. aliquādo interdicūt. cū talia ī derogationeȝ libertatis ecclesiastice presumātur. eo ipso excōis sniē decernim⁹ subiacere. Bonifaci⁹. de īmunitate ecclesiastica li°. vi. Libertatis. licet isti quo ad uerba uiderentur non infringere libertatē. tamē īfringebāt quo ad mentē faciendo fraudē de psona ad personā. de quo dic ut xiiii. q. iii. pleriqȝ. Jo. an. Quierit hic domic⁹ de sancto ge. quid si ista ꝓhibitio fiat per illum qui nō habet domiūȝ. an habeat locuȝ pena hic posita. respondet ꝙ nō per textū hic qui dicit. de dn̄is prohibentib⁹ suis subditis. ⁊ exponit illud tempale pro seculari dominio. ⁊ subdit sed pone ꝙ fiat statutū sicut in italia in mltis ciuitatibus ⁊ dominiis. ꝙ prohibeat ne quis uendat uł donet rē īmobileȝ alicui non existenti de iure statuentiū non subeūti onera cōiuȝ uel domīoruȝ. ⁊ irritat donationē uel uenditionē. ⁊ penā imponit. an per talia statuta includant uenditiones uł donatōs ī eccīs. Et ꝙ n̄ īcludāt et ꝙ nō teneāt talia statuta q° ad eas ꝓbat p ca. ecclesia sancte marie. de cōstitu. ⁊ per plures rationes. ⁊ concludit ꝙ huiusmodi statuētes hac pena non sunt ligati. ex quo non fuit statutum expressuȝ de ecclesia. quia si hoc fuissȝ tūc ligati essent. quia statutū ē ɔtra libertatē ecclesiasticā. Tenuit. n. illud statutū ſm cōmunē sniam doctorū quo ad laicos trāsferentes in laicos iurisdictiōis aliene. sed si illud extenderent ad eccīaȝ. inciperent ligari. nec esset absurdum dicere ꝙ iudex ecclesiastic⁹ posset illos ad quos pertinet cogere ad declarandū statutum ut non respiceret contractus fiēdos cuȝ ecclesiis. ɔtra de her. statutū. Refert etiā Jo. an. in nouella. ꝙ Inno. ⁊ abb. dicunt ꝙ statuto laicorū facto pro cōi utilitate. ꝙ uadens de nocte soluat tantum clerici non sunt subiecti. sed per suū iudicem sunt arcēdi. d. xcvi bene quidē. Secus dicunt de dāno in pascendis pecoribus. uł ad aquam ducēdis. tunc enī tenent pastores de damno propter mercedem quam accipiunt. Excō° ꝯ usurpātes patronatum de nouo ī locis pijs. uł bona.

SAncimus uniuersos ⁊ singalos q regalia custodiam siue guardiā aduocationis seu defensionis titulum in ecclesiis monasteriis. siue quibuslibȝ aliis piis locis de nouo usurpare conantes. bona ecclesiaꝝ monasterioꝝ. aut locoruȝ ipsorū uacātiuȝ occupare

presumunt quocumqz dignitatis
honore prefulgeant. Clericos et
ecclesiarum etiā. monachos mona
steriorum et personas ceteras lo
corum eorundē que hoc fieri pro
curant eo ipso excōis snīe subia
cere: Bonifacius ex. de elec. ca.
generali li. vi. Uniuersos et uni
uersas. Nam appellatione si qs.
et si qua 9tinetur. ff. de uer. sig.
l. i. et ii. Et sm gar. verbuz mas
culinū prolatum a canone cōpre
hendit feminīū. quod pbat. xvii
q. iiii. Si quis suadente. quod ē
verū nisi per eadē ut alia. s. iura
excipiat femina īfra e. Indēnita
tibus. Jo. an. quod archi. intelli
git de canone puniente crimina.
Singulos. ut qn̄ psona usurpat
suo nomīe infrascripta. Uniuer
sos uero dixit puta qn̄ aliq̄ uni
uersitas sibi infrascripta usurpat
de nouo. arch. Regalia. dic rga
lia ea que capit rex uacāte eccīa.
ut patet ī regno francie et anglie
Naz illic uocant regalia iura re
gis in quibusdā ecclesiis uacanti
bus cōpetentia. quibus de prela
to ordinatis illa percipiunt plati.
et n̄ rex. archi. Guardiā. Quia
dicūt se debere custodire eccīaz
uacantē donec de prelato fuerit
ei prouisum. ut patet exemplum
in ecclesia parmensi. ubi tales cu
stodes laici et nobiles appellātur
uicedomini. patet etiā exempluz
in ecclesia florentina. et sumitur
hoc uerbum et precedens . s. cus
todiam pro eodez. Unde expone

siue pro. i. et intelliqunt quidam
hoc comprehendi sub hoc noīne
Iuspatronatus. quod non credo.
sed intelligo simpliciter sicut so
nat quāuis aliter notet infra de
iure patronatus. qp h archi. sed
Jo. an. sic dicit. Custodiaz et q̄
sequūtur ex pena. sed gar. i. ius
patronatus quod sm diuersas
regiones diuersa sortit uocabla
et addit quocunqz nomīe censeā
tur. Usurpātes de nouo tale ius
in ecclesiis et aliis piis locis. et
bona ipsorū locorū uacātiū eccle
siarum occupātes excōicati sunt
ipso iure. aliis ut hospitalib9 et
aliis quocunqz nomīe uocatis.
Jo. an. de nouo. scilz a quadragī
ta annis citra sm gar. s. de con
suetudine. c. ulti. et hoc p litterā
que sequit. Uel antiqua 9suetu
dine. que. s. habetur infra ī tex
tu hic nō posito. Jo. an. Bona.
de quibus laicis nulla ē attribu
ta facultas. Occupare in malam
partez sumitur. et pprie mobilia
dicunt occupari. Immobilia di
cuntur īuadi. sepe tamē unū su
mitur pro reliquo. Procurāt for
te occasione discordie inter eos
suscitate. Et dicūtur procurare.
opere consilio persuasione et coo
peratione. Jo. an. Nota qp con
mittentes sacrilegiū ī aufferēdo
res sacras. uel nō sacras sed de
loco sacro. n̄ sunt de iure 9mūi
excōmūicati. nisi hoc facerēt cuz
effractione uel incēdio. ut ex. de
sen. ex. cōquesti. in glo. Sz tres

post monitionē si se non emenda-
rent sunt excōicādi. sic etiā alias
aufferentes bona ecclesiaruz non
sunt ipso iure excōicati. nisi uacā-
tium. ut ī isto ca°. generali. ex̄.
de elec. li. vi. Quod aūt dicitur
ī decretis. ii. q. iii. Canōica. de
uiolatoribꝰ ecclesiarū. Et xvii.
q. iiii. omnes. de raptoribus bo-
noruz ecclesiarū ꝙ sunt excōicati.
intelligēdū est ſm Ricar. ī. iiii.
de uiolatione ⁊ raptu que fiunt
cū effractōne uel uiolentia perso-
nali. ⁊ huiusmodi. Exco° ꝗ com-
pellētes ꝑlatos et ꝑsonas
eccasticas ad ſbmit. eis. ec.
ul' bo. ec.

Laici qui prelatos ul' capitula
ecclesiarum seu alias perso-
nas ecclesiasticas ad submissiōes
huiusmodi faciendas hactenꝰ cō-
pulerunt. nisi post competentē āmōi-
tionē remissa submissione quā ꝑ
uim uel metū exegerāt ecclesias
⁊ bona ecclesie eis submissa talit̄
in sua libertate dimittant. Illi
uero qui prelatos. aut personas
easdē ad talia facienda compule-
rint cuiuscunqz sint conditionis
aut status. excōicatiōis sñia sūt
innodati. Ex contractibus pretea
super premissis huiusmōi licētia
et consensu īteruenientibus hacte-
nus initis. aut quos in futurum
iniri cōtigerit. seu occasiōe illoꝝ
laici ultra id quod ex natura cō-
tractuū ipsoꝝ uel adhibita ī ipis
lege permittit̄ aliqd nō usurpēt

Qui uero secus egerint. nisi le-
gittime mōiti ab huiusmōi usur-
patione destiterint. restituendo
etiā que taliter usurpauerūt. eo
ipso sentētiaz excōis incurrant.
greg. x. ext. de re. ecc. non alie.
hoc consultissimo li°. vi°. Sub-
missiones huiusmodi. i. de qbus
dixerat in principio ubi ꝓhibet
prelatos ⁊ ecclesias sibi cōmissas
bona īmobilia seu iura ipsarum
laicis submittere sine capituli sui
consensu et apostolice sedis lĩa
speciali scilicet cōstituēdo uel re-
cognoscēdo seu profitēdo ab ill'
ea tanꝙ a superioribus se tenere
seu ab ipsis eadē aduocando. uel
ipsos patronos uel aduocatos ec-
clesiaꝝ seu bonorū ipaꝝ ꝑpetuo
uel ad tempus nō modicū statu-
endū. Talis ergo submissio hic
prohibetur. nō autē alienatio bo-
norū ecclesiasticorum. Et nota ꝙ
comprehendūtur etiaz hic femīe
scilicet religiose. Et quod dicit̄
aduocādo. expōit taꝙ ab aduoca-
catis recognoscēdo. Et quod dr̄
ad tempus nō modicū. inde tra-
hitur ꝙ ad modicū tempus pñt
uocari in patronos ⁊ defensores.
Et dicitur modicuz tempus īfra
decem annos. Uel ſm gar. relī-
quatur iudicis arbitrio. Et quod
dicitur competētem mōitiōem
intellige trinam. nisi facti neces-
sitas aliud suaderet. Exco° qꝫ
acceptētes ul' exten. repsalias
aduersus ꝑsonas ecclasticas.

Illi qui repressalias aduersꝰ personas ecclesiasticas. seu bona ipsarū concedūt, uel extendunt ad eas nisi presumptionem huiusmodi reuocauerint a ꝯcessionis uel extensionis tempore īfra mensem. si persona singlaris fuerit. sn̄iam excōis incurrat. si uniuersitas. ecclesiastico subiaceat interdicto. greg. x. ex̄. de iniuriis. si pignoratores. li. vi. Ecclesiasticas. Ut clericos, tēplarios, hospitalarios, cōuersos, ꝛ deo deuotos. xii. q. i. duo. Jo. an. Extendunt. Facit dr̄ntiā inter extendere ꝛ. cōcedere. quia ciuitas uel superior dicitur concedere. sed ille cui concedūt extendere. puta. qa ciuitas Bononiensis dedit represalias ciui suo contra Florentinos. quas extēdit ille ad clīcos. io. an. Presumptionem. id est cōcessionē uel extensionē repressaliarum. quod est contra ecclesiasticam libertatē. Jo. an. Mensez ꝙ si infra mensez istum. processum fuit ad actum. quia fuit ecclesiastica psona pro alia pignorata. i. repressalia facta contra eū. nūqd hec pena habebit locū infra mensem. dic ꝫm gar. ꝙ in statuz pristinū reuocauerit infra mensem. infra de sen. exꝯ. quicunqꝫ. Uel ꝫm gar. reuocatio re integra fieri debet antequā procedatur ad actum. Alias locum habet pena Jo. an. Exc.º q̄ eos q̃ ꝯuit eos ad q̄s spectat electio, p eo q nolu erūt elligere illos, p qb rogabāt.

Sciant cūcti qui clericos, uel quaslibet personas ecclesiasticas ad quos in aliquibus monasteriis, aut aliis piis locis spectat electio, ꝓ eo ꝙ rogati seu alias īducti eum pro quo rogabantur siue inducebanẗ eligere noluerūt. uel consanguineos eorū. aut ipas ecclesias, monasteria, seu loca cetera, beneficiis seu aliis bonis suis per se uel per alios spoliando, seu alias iniuste prosequendo grauare presumpserint. se ipso facto nouerīt sn̄ia excōis innodatos. greg. x. ex̄. de elec. li. vi. Cuncti. etiā eps. ecclesiasticas. ut conuersos, templarios, qui licet non sint clerici. sunt tamen ecclesiastice persone. Spectat. de iure cōi in collegiata ecclesia ad collegium spectat electio. ꝛ si nō est collegium spectat ad patronū. nisi aliud īducat de cōsuetudīe. Si autē nō esset ibi collegium uel patronus per diocesanum habet ibi ordinari. x. q. i. regēda. Et hec uera quo ad electōnē prelati. de īferiori uero. s̄. eo. ti. cum ecclesia uulturana Jo. an. Rogati quando preces īducant simoniā. dic ut viii. q. fa in summa. ꝛ viii. q. i. moises Inducti per ꝓmissiones uel alio modo. Jo. an. Alios sed nūqd hec pena locū habebit in presentante patrono. Uidetur ꝙ nō. qa de electione tantum loquitur. ꝛ nō de presentatione. ꝛ hec ē pēal. ꝛ ideo restringneda. dic ꝙ si patronus est clericus. uel persona

ecclesiastica. locuz habebit cōstō. nec est hoc odiosum sed fauorabile ecclesiarū fauore qbus ꝓpt̄ hoc melius prouidebitur. Et qa ista decre. indefinite loquitur. indefinite intelligitur. ⁊ dicit clericos. Si autez patronus ē laic9. pena locū non habebit cū constō dicat clericos uel personas ecclesiasticas. Jo. an. Jdez Uil. gar. archi. Jo. mo. qui dicunt etiaz Jdem in postulante snīa. Et km gar. Epi bene poterunt absoluere. io. an. Nota ꝙ archi. hic mouet questionē de mādatario. i. de eo qui ex mādato alterius aliquid horum operatur Utrū īcidat in canonē. allegat pro ⁊ cōtra dnītes. finaliter cōcludit ꝙ dici potest ꝙ mandatarius talis ligetꝛ. ⁊ si nō uerbis huius capitli: tamē mēte maxime cū participet in crimīe. ⁊ sit actor mali.

Excomunicatio q̄ īpetrātes ꝑsonas ne litigent ī foro ecclesiastico.

Statuimus ne quis impetratores litterarū nostraruz ad nos uel alias ad foruz ecclesiasticum recurrentes super causis q̄ ad idem forum de iure. uel ātiq̄ consuetudine pertinere noscūtur ad desistendū. Uel in foro seculari de questionibus huiusmodi litigandum per eorundez iudicuz ecclesiasticoꝝ impetrātium aut litigantiuz seu uolentiū litigare aut propinquorū ipsoruz seu rex illoꝝ aut ecclesiarum suaꝝ captionez. modisqꝫ aliis quibuscūqꝫ compellat seu cōpelli faciat. uel procuret. n ꝑ se. ꝑ ꝑ alios īpediat quo minus coraz iudicibus ecclesiasticis delegatis seu ordinariis querulantes de causisque ut premissuz est ad cognitionē pertinēt eorūdem possint libere iusticiam obtinere. nec ad predicta facienda dent consiliū auxilium uel fauorez. Siquis uero contra presumpserit. excōicatōi se ipso facto nouerit subiacere. a qua nisi taz iudici cuius cognitio fuerit īpedita uel iurisdictio usurpata. ꝙ pti que in ꝓsecutōne turbata fuerit sui iuris. de iniuria. damnis. ⁊ expensis. ⁊ interesse. prius p eundem fuerit integre satisfactum. nullaten9 absoluatur. Bonifaci9 ex̄. de īmunitatibus ecclesiarum Quōiā. li. vi. Nullaten9. i. nullo modo. Quid si ante satisfactōez tales fuerunt absoluti. non credo ꝙ talis absolutio teneat. hº ista specialiter prohibēte lr̄a. Archi. ⁊ io. an. dicit. ꝙ tunc demū fcā satisfactōe poterit absolui per ordinarium. quia papa sibi non retinuerit.

Exco. q̄ dnos et offitiales dantes licentiam grauādi clericos.

Quicunqꝫ pro eo ꝙ in reges. Principes barones Nobiles

balinos vel quoslibet ministros
eorum. aut quoscunqz alios. excōis
suspensionis siue interdicti snīa
fuerit promulgata. licentiā alicui
dederit occidēdi capiendi seu alīs
in personis aut in bonis suis vel
suorū grauandi eos qui tales sen
tentias protulerunt. siue quoruz
sunt occasione prolate. vel easdē
snīas obseruantes. seu taliter ex
cōicatis cōicare nolentes. nisi li
centiā ipsaz reītegra reuocauerīt.
vel si ad bonorum captionē occōe
ipsius licentie sit processum. nisi
bona ipsa fuerint īfra octo dierum
spacium restituta. aut satisfactō
pro ipsis impensa. eo ipso snīam
excōis incurrant. Eadem quoqz
sint snīa innodati omnes qui ausi
fuerint predicta licentia data uti.
vel aliquid premissorum ad que
cōmittenda dare licētiā prohibu
imus. alīs cōmittere suo motu.
Qui autē in eadem sententia per
manserint duorū mensiuz spacio.
extunc ab ea non possint nisi per
sedem apl'icam absolutiōis bene
ficium obtinere. greg. x. extr. de
sen. ex. li. vi. ¶Reges. est autez
ordinarius regis episcopus ī cuius
diocesi deliquit vel domicilium
habz. d. xcvi. Si imperator. io.
an. Et dicit Archi. quod non solum
regem. īmo et imperatorē potest
epūs excōicare. ii. q. vii. Itē cuz
dauid. Ministros. ad clericos pōt
referri. et sic proprie insequit ver
bum suspensionis. Io an. Lnīaz.
Multo fortius idem in iussu vel

mandato. Archi. Dederit. clare
demonstrat hec littera quod si aliqs
contemplatōe excōicati faciat ea
que hic in lr̄a numerātur ipe ex
cōicatus non dicitur esse in culpa.
nisi subsequenter post factū ratū
habeat. archi. Suoruz. s. consan
guineorum vel familiariū. Et sic no
ta casum ī quo percutiens et mā
dans percuti laicum ē excōicatus
Ad idem supra de elec. sciant. eo
li°. io. an. grauandi. puta ne quis
emat ab eis vel eis vendat. Vel
his similia. io. an. ¶Reintegra. i.
ānteq̄ ad occidēdū vel capiēdū vl
alias grauandū easdē personas ī
aliquo fuerit processum. Unde vi
detur quod si reītegra fiat reuocatō
mandati vel talis licentie. locum
non habet quod hic sequitur. Si
autē ad aliquē actū sit processum
per eum cui licentia est concessa.
statim licentiā dantes sunt ligati
ut hic patet. de hoc de pe. dis. i.
siquis non dicaz. sed videtur cō
tra infra proximo ibi. nisi bona
ipsa etc. dic quod grauior ē offensa
persone q̄ rerum. de qua offensa
loquitur lr̄a. quo casu ipo facto
statim ligantur. ut dictum est.
Littera autez sequens loquitur ī
offensione rerum. ad quarū resti
tutionē terminus octo dierum p̄
figitur. ut infra patet. archi. Im
pensa. s. cū res non extat vel pla
cet leso. Incurrāt. Et si prius erāt
excōicati. modo duplici funiculo
sunt ligati. quod esse pōt. iii. q.
quarta. Engiltrudaz. io. an. Uti

⁊ sic mādans ⁊ mandatarius ea-
dem pena puniunt. Alias. i. ꝑter
aliquā sniām. io. an. obtinere.
simil̄r ī incēdiarii ecc̄iaruꝫ qui
ex quo denūciati fuerint nō pn̄t
absolui ab aliquo q̄ꝫ a papa s̄. e.
tua. Et si papa hoc nō expressissꝫ
ꝑpetuo potuisset ordinarius ip̄m
absoluere. s̄. eo. Nuper Jo. an.

Exco. q̄ exigentes pedagia
ul' guidagia: siue gabellas
a personis ecclesiasticis.

Constitutionem felicis recor-
datiōis Alexādri pape q̄rti
pred. n. qui statuit ecclesias ⁊ ꝑ-
sonas ecclesiasticas ad pedagia ⁊
guidagia penitus non teneri. nec
ad exhibenduꝫ uel soluendū talia
pro rebus suis propriis. quas nō
causa negociandi deferūt uel de-
ferri faciunt. seu transmittunt.
Uolentes propter multorū inso-
lentiā ⁊ abusum pene admīculo
adiuuare. adicimus districtius ī-
hibendo, contraria consuetudine
quorūcunqꝫ que dicenda ē uerius
corruptela nō obstāte. ut nec col-
legiuꝫ nec uniuersitas nec aliqua
etiā singularis persona cuiuscūqꝫ
sit dignitatis cōditiōis aut statꝰ.
a prefatis personis. aut ecclesiis
pro personis ipsis. Aut rebus
predictis talias exigant uel extor-
queāt per se uel per aliū suo no-
mīe uel alieno. aut eos ad hmōi
persoluenda cōpellat. Qui uero
contrafecerint si persone fuerint
singulares excōicationis. Si aūt
collegiū uel uniuersitas ciuitatis
castri seu loci alterius cuiuscūqꝫ
ipsa ciuitas castrū uel locus īter-
dicti sniām ipso facto incurrant.
nec ab excōicatōne huiusmōi ab-
solutionē uel interdicti relaxatōꝫ
obtineant. donec exacta plenarie
restituerīt. ⁊ de transgressione cō-
petenter satisfecerīt. ex. de cēsi.
quāq̄ꝫ. li°. vi°. Si uniuersitas
uel singularis ꝑsona ecclesias ul'
ecclesiasticas personas compule-
rīt soluere pedagia uel guidagia
Uel exactiones pro rebus suis
quas causa negociationis non
deferunt uel pro personis singla-
ribꝰ excōicati sunt ⁊ uniuersitas
interdicta. Jo. an. in summa.
Item nota q̄ꝫ res clericorū eodē
priuilegio gaudent quo res eccle-
siarum quantū ad istud. Nego-
ciandi. Hoc uerbū a multis non
plene intelligit̄. Unde dic q̄ꝫ ille
dicitur negociator qui rē cōꝑat
ut integrā ⁊ inmutatā uendendo
lucretur. Sed qui rem comꝑat
ut materia sit sibi aliqd īde ope-
rādi. puta ex ferro clauos. ⁊ alia
artificiata. ille nō est negociator.
hanc autē negociationē clerici ex-
ercere non debent. ut. lxxxviii.
dist. Fornicari. Si autē deferant
uel deferri faciāt cl'ici res causa
mercimonie. hac īmunitate non
gaudent. ⁊ sic ē argumētū cōtra
emptores reddituum clericorū q
uolunt in his gaudere īmūitate
illa qua ⁊ clerici ut. s. nō soluāt

pedagia ⁊ guidagia de e.nptis a
clericis.fran.de zam.querit. an
quod hic dicit de pedagiis locũ
habeat ĩ gabellis ⁊ dacijs quele
uantur in ciuitatibus lombardie
⁊ respõdet ꝙ stephanus dicit ꝙ
sic. quia eadẽ iura de ipis. Arg.
.xiiii.q.iii.putant.⁊ ca°.pleriq;
⁊ de priui.quãto.Et ex hoc dicit
ꝙ tota italia est ĩterdicta ⁊ clerici
⁊ seculares hoc non seruantes.H.
ille.sz hodie taliter excõicati nõ
sunt uitandi.nisi denuncientur.
ut habes infra.de exco.mĩ.ca°.
ult.Singulares. generalit̃ loqt̃
Unde credo ꝙ cõprehẽdat etiam
episcopos.si obiciatur.infra eo.
li.de sen.ex.quia piculosuz. dic
ꝙ non loquitur ĩ sñia excõis ut
hic. sed suspensionis ⁊ interdicti
archi.Obtineãt. Cum papa sibi
taliũ absolutiõez nõ retineat aliis
concessisse uidebitur.de sen.excõ
Nuper. Archi.Restituunt.hoc
uerbum demonstrat ꝙ absoluti
onem precedat restitutio. sic.ii.
q.vii.accusatio. Ubi de hoc in
gl.excõicatos quod uidetur ⁊c.
Et xvii.q.iiii.proboruz. in fine
Ubi plene de hoc in glo. ⁊ xi.q
tertia.ex eo.in glo.

Exco. q̃ imponentes talias et exactiões clericis.

A Duersus consules rectores
ciuitatum ⁊ alios ~~qui eccle-~~
~~sias ⁊ uiros ecclesiasticos contra~~
imponẽtes talias ⁊ collectas. uel
alias exactiones. talcis seu col
lectis et exactõibus aliis aggra
uare nituntur. Uolens emunitati
ecclesiastice latranen̄. concilium
prouidere presumptionem huiõi
sub anathematis districtione ꝓ
hibuit trãsgressores et fautores
eorum excõicationi subiacere p̃
cepit. donec satisfactionẽ impẽde
rint cõpetentẽ. Et ĩfra circa finẽ
Et successorem ipsius nisi satisfe
cerint infra mensem manere de
cernimus ecclesiastice censure cõ
clusum donec satisfecerint cõpe
tenter. Et in eadez post dicta su
perius ĩmediate sequenti. Ueruz
si quando forte epũs simul cum
clericis tantã utilitatẽ uel neces
sitatez prospexerĩt.ut absq; ulla
coactione ad releuãdas utilitates
⁊ necessitates cõmunes ubi laico
rum facultates non suppetũt sub
sidia per ecclesias duxerĩt confe
renda predicti laici humilit̃ et de
uote recipiant cũ gratiarũ actiõe.
Propter imprudentiã tamẽ quo
rundam Romanus põtifex prius
consulatur. Innocen̄.tertius ex.
de emũit.eccle. Latranense cõ
cilium. de quo s̃.c.non minus.
ubi fertur talis sñia excõicatõis
cum ista tamen additione seu cõ
ditione si admoniti desistere no
luerint. ubi dicit glosa. H. ꝙ si
se non correxerint post ammoni
tionem sunt ipso iure excõicati.
Et dicit host. ꝙ sufficit una am
monitõ.maxime quia canon iste
inductus est in fauorez ecclesiaz.

⁊ odium tirannorū quorꝫ aliqui
sunt adeo terribiles ꝙ nec facile
est eos tercō āmonere cū quātū
cunqꝫ admonentᷣ appellāt. nec au
dent prelati dare sñias. timētes
forsitan plura perdere. proudentᷣ
ergo ꝙ sufficit una āmonitio cū
competenti dilatiōe. Appella°
uero excluditur. quia a correp
tione canonis nō appellatur. nec
prelato est imputandū si a canōe
sñia profertur. Additur etiā et
fertur sñia excōicatiōis ī ꝑdicta
decretali. non minus contra eua
cuates iurisdictionē ⁊ auctoritatē
prelatorū. ita ut nihil potestatis
in eis in suis uideatur hominibus
remansisse. nisi moniti destiterīt
Ubi dicit io. an. super uerbo iu
risdictiōꝫ. etiā spiritualeꝫ īterdū.
hic tamē loquitᷣ de tēporali quā
etiā rectores hodie non soluꝫ di
minuere. sed etiaꝫ in totū subtra
here moliuntur. ⁊ tales si mōiti
non desistant sunt excōicati ipso
iure. ⁊ hac sñia infiniti ligantur
qui non uitantᷣ. ut dicit hostiē.
ꝙ periculosissimū est. successoreꝫ
ipsius. s. in illa dignitate uel rec
toria. consueuerunt enim uniuer
sitates sibi eligere rectores annu
ales. nec delictū predecessoris pre
iudicat successori. sꝫ iā ē propriū
delictum ex quo ipsuꝫ nō purgat
quia consentit. ut dicit ibi glo.
D. infra menseꝫ. A tempore sui
regiminis computanduꝫ. ⁊ etiam
interī si consensit hiis propter q̄
fuit excōicatus predecessor eius

cum per id appareat ꝙ ī crimīe
damnato ꝑticipat. ⁊ sic ligatur
eadē sñia. de hoc autem tempore
quo ad sñiaꝫ huius canōis nihil
minui potest. tamen ordinarius
hunc terminum ex causa abbre
uiando sua sñia posset talē ligare
io. an. Inclusum ergo ē canon la
te sñie. io. an. Satisfecerint oīne
damnū emendandū ē ecclīe quod
ex ipsius exactione ipsi cōtingit.
sed ⁊ si consiliū dedit de collecta
imponēda ad restitutiōeꝫ ipsius
tenetur. Si uero consilium non
dedisset. forte nō cogeretᷣ ad emē
dationē collecte. sed alias intellige
quod obuenit ecclesie ab ipsius
regimīe emēdabit. ⁊ forsitan pe
nitentiā spūalē et etiā pecūniariā
eum subire secundū ꝙ bonus iu
dex arbitrabitur oportebit. Hec
aūt tantū locum habent cū quis
succedit in regimīe illius. qui ē
excōicatus ex predictis causis. uꝫ
uniuersaliter qualitercunqꝫ ꝓpᷤ
libertateꝫ ecclesiarū uiolatā. secꝯ
si ex alia causa essꝫ potestas excō
mūicatus uel consiliarii uel uni
uersitas seu ciuitas īterdicta. tūc
enī successor nō est excōicatus ꝫ
Innoc. cuius est q̄si tota illa glo.
hoc intelligas sic ꝫm host. uide
licet ꝙ mēsis iste seu presumptiō
q̄ ex lapsu sumitur ad alios casꝯ
non extenditᷣ. Illud autē certuꝫ
ē ꝙ quicunqꝫ succedit excōicato
⁊ fouet factū damnatuꝫ propter
quod predecessor excōicatus fuit.
eandem sñiaꝫ incurrit. io. an. Et

addit q̄ si nouus rector operam
dedit quātūcunq̄ potuit q̄ hoc
emendaret. sed uniuersitate resis
tēte quod intendebat non potuit
obtinere nō propterea excusatur
nisi omnino relinquat regimen.
Jo. an. Necessitatē. iustam et
honestam. innocē. Quorundam
prelatorū qui sine iusta causa da
bant subsidiū ⁊ soluebāt. Inno.
consulatur. Nota hic per bonifa
ciū in vi. eo. ti. ca. clericis. Fuit
lata sñia excōicationis a qua ab
solui nō poterant citra sedē apo
stolicam in laicos imponētes col
lectas ⁊ tallias clericis. uel alias
exactiones. ⁊ personas ecclesiasti
cas ⁊ talia dantes eisdem absq̄
licentia sedis aplice. Que qdem
constitutio bonifacii in clemen.
eo. ti. ca. quoniā extat reuocata.
⁊ quod ī istis duabꝫ decretalibꝫ
scilꝫ non minus. ⁊ aduersꝰ circa
huiusmodi materiā dicit. ibi p̄
cipitur obseruari. Queritur
si ad clericum aliqua de cā iusta
casamētum rustici ⁊ possessiōes
perueniāt ⁊ pro modo illarum ⁊
quātitatis soluebat rusticꝰ ī q̄s
tis ⁊ collectis que cōiter fiebant
in loco ratione regis. utrum ip̄e
clericus teneatur similr̄ in predic
tis. pro modo ⁊ rata possessionū.
obmissis aliis allegatiōibus pro
⁊ contra. Finaliter dici potest q̄
talis clericus liber esse debet a
predictis. Quod probatur per
capitulum. quia nonnulli. de im
munitat. eccl. libro sexto.

Excommunicatio q̄ extorque
tes per uiz uł metum abso
lutio. etc.

Absolutionis beneficium ab
excōicatōnis sñia uel quācū
q̄ reuocationē ipsius aut suspen
sionis seu etiā interdicti per uiz
uel metum extortā presentis cō
stitutionis auctoritate oīno uiri
bus uacuamus. Ne autē sine iu
ridica uiolentia crescat audacia.
eos qui reuocationē seu absolutō
nem huiusmodi. ui uel metu ex
torquent. excōicatōis sñie decer
nimus subiacere. greg. x. ex. de
his que ui metusue cā fiunt. li.
sexto. Absolutōnis. huius decre
talis fuit dubitatio. quia regula
riter que per metum fiunt tenēt
seu ualent. ⁊ obligant. quod dic
ut notat̄ xv. q. vi. auctoritate.
Fallit tam̄ ī casibus ibi notatis
ad quos addo istum. Et qa sicut
īiusta excōicatō ligat. sic uideba
tur de īiusta absolutione. de pēi
tentia. d. i. uerbum. io. an. Ex
cōicationis etiā iniuste hūiliter
enī debet petere absolutionē. nō
per metū compellere. quia sñia
pastoris siue iusta siue īiusta te
net. xi. q. iii. c. i. s̄m Ber. ⁊ guil.
Reuocationē. differentiā facit
inter absolutionē ⁊ reuocationē
⁊ potest dici absolutio solēnis q̄
fit iuxta formā ecclesie. Reuo
catio uerbalis sine solemnitate.
Uel ubi tenuit excōicatio locum
habet absolutio. ubi non tenuit

excō revocatio. vel refertur ex
cōicatiōis revocatio ad absolutō
nem ad cautelam Jo. an. Sed īter
dictum proprie dicitur relaxari.
archi. Suspensionis intelligo in
distincte ut loquit. idest siue ab
officio siue a beneficio. siue ab ī
gressu ecclesie. infra de sen. ex. c
tua. io. an. Interdicti. Ista tria
sunt paria que oīa sub ecclesiasti
ca censura ɔtinētur. de uer. sig.
querenti. ⁊ secum trahunt execu
tionez. Unde sequēs appellatō n̄
suspendit earū effectū. supra. de
app. pastoralis. et ī scriptis fieri
debet. īfra. de sen. ex. c. cū medici
nalis. li°. vi. io. an. Uim. uis est
maioris rei impetꝰ cui resisti n̄
potest. ſ. cōmode ff. eo. l. i. Me
tus autē est trepidatio mentis ī
stantis uel futuri periculi causa.
ff. eo. li. i. Et exigitur ꝙ presens
sit metus. licet futuruz periculū.
Et quis metus excuset. nō. supra
eo. dilecti. io. an. Et dicit metus
quasi mentem tenens. Uis tamē
plus ē ꝗ̄ metꝰ. Omne enī quod
ui fit per metum fit. sed nō ecō
uerso. sed cum metus īfertur ei
resisti potest. licet cū periculo. Et
cum multis modis accipi possit
metus: accipiatur large ut sonat
ista littera. ⁊ hoc in odium faci
entis. Nota tamē ꝙ licet aliqua
uerba dicat talis que uideātur ī
cutere timorē. illa non sufficiunt
ad iustum timorez. ⁊ id circo hoc
relinquo arbitrio boni uiri. ſm
id quod dicitur ī glo. ī pluribꝰ

aliis sup eo. ti. c. cū dilectꝰ. archi.
Extortam. factuz requirit hec lit
tera. archi. Uacuamꝰ. g° taliter
absolutus remanebit ut prius ex
cōicatus archi. Et quāuis ī ex
cōicatione per uim uel metuz ex
torta idez uideat. ſ. ꝙ ipso iure
non ualeat. quia par ius ligandi
⁊ absoluendi esse uoluit. de pēi.
dist. i. uerbum. dici. contra. ſ.
ꝙ ualz. ſm Gra. xi. q. iii. q̄tuor
io. an. Ratio est quia utrobiqz
anime consulitur ꝙ est ī dubio
faciendum. pōt tamē per excep
tionem elidi ut notatur ī pdicto
ca° quatuor. Extorquent. ergo
si metum intulit ⁊ iudex absol
uere uoluit non habet locuz hec
pena quia uerba ⁊c̄. supra de cle
non resi. c. relatuz. aliter tū pūi
etur. Jo. an. Excōicatōnis. No
ta excōicatus accip excōicari.
quod dic. ut notatur. iii. q. iiii.
Engiltrudam. Si autem nō ipse
excōicatus. sed alius metuz hūc
inferat. sic excōicatus erit. ⁊ sic
non sumatur predictū argumētū
Sed nunquid in hoc casu ipse ex
cōicatus uel interdictus uł suspē
sus īcurrit hanc penā. dic ꝙ sic
si mādauit uel eius nomīe factū
ratum habuit supra de elec. scien
dum. Nec dicā istos penam eua
dere licet absolutor postea ratuz
habeat illud quod ab initio coac
tus fecerat. quia statim ab initō
ligati fuerunt. absolui tamen po
terunt per suum ordinariū. cum
cōditor canonis sibi n̄ retīuerit

absolutionē infra de sen. ex. nup.
Et in hanc penā incidit qui per
penam amissionis rerum ad hoc
compellit ipsū excōicatorē supra
eo. c. abbas. io. an. Subiacere.
Quid si compellit per uanū me
tum. de quo timere non debeat
Nunquid tunc locū haberet pēa.
dic q̄ nō s̄m gar. quia talis me
tus non inducit restitutionē. nec
proprie appellat metus. Jo. an.

Excommunicatio contra cogentes diuina offitiā celebrare i locis itdictis.

Presumptores qui in locis ī
terdicto suppositis quēquā
de cetero diuīa celebrare officia
quomodolꝫ cogere. Aut qui mō
predicto ad officia eadē audiēda
aliquos excōicationis presertī uł
interdicti ligatos sñīa euocare.
Seu q̄ ne excōicati publice aut
interdicti de ecclesiis dum ī ipsis
missarum aguntur solempnia a
celebrantibus moniti exeant pro
hibere. Necnō excōicatos publi
ce ꝛ interdictos qui ī ipsis eccle
siis nominatī a celebrantibus ut
exeant moniti remanere presum
pserint excōitatōis sñīa a qua p̄
sedē dūtaxat apostolicā possint
absolui sacro approbāte concilio
īnodamus. ex̄. de sen. ex. grauis
in clem. Presumptores. hec pena
non extenditur nisi ad dominos
temporales. excepto ultimo casu

ibi. nec nō excōicatos. Domīos
aūt intellige etiā prelatos q̄ hn̄t
temporale dñiū in loco. Paulus
Quomodolibet omnē modū cō
pulsionis. realem. personalē. di
rectum ꝛ indirectum cōprehēdit
Ut si res eorum occupant cōsan
guineos grauant in personis. uel
in rebus. facit de electione. sciāt
cūcti. eo t. li. vi. Jo. an. Cogere
presumpserīt. quod sequitur. ꝛ ē
primū. modo predicto. scilꝫ uoce
p̄cōia. de qua supra dixerat. Uox
preconis qn̄qꝫ paucis īnotescit:
ꝛ hoc respectu fortior uidet̄ uo
catio per campanā. sed quia p̄co
loquitur et edictū ponit ex p̄te
mandantis. ideo maior ē cōtēpt9
Jo. an. Euocare presumpserint.
quod sequitur. ꝛ est secūdū. Pu
blice. Occulte enī excōicatos non
uitamus ī publico. vi. q. ii. c. ii.
Missarum. ī aliis ergo diuinis
officiis non est locus pene. io. an.
Moniti. non dicit nōīati ut in
proximo uers. per quod patet q̄
quo ad prohibentes sufficit gene
ralis monitio. puta q̄ monet q̄
omnes excōicati ꝛ interdicti ex
eant. ꝛ ille precipit q̄ non exeāt
io. an. Si autē preciperet uel pro
hiberet non subditis non esset lo
cus pene. s̄m Pau. Prohibere.
presumpserint. quod sequitur. ꝛ
est tertium. Nominatiꝫ. ex gene
rali monitione nullus ligatur ex
eo q̄ remanet. soli ergo nomīatī
moniti remanentes ligabuntur.
io. an. Remanere. ītellige etiā si

ipsi dñi temporales non mandēt hoc.10. an. Excōicatiōis. excōicatus ergo iterum excōicatur. de hoc. iii. q. iiii. engiltrudā. 10. an.

Excomunicatio ꝯͦ facientes statuta ꝙ usure soluant. ul' sol'. etc. 30

Quicunque cōitatum ptātes, capitanei, rectores, consules, iudices consiliarii. aut alii qcūqꝫ officiales. statuta huiusmodi de cetero facere uel dictare. aut ꝙ soluantur usure, uel ꝙ cum solute repetunt nō restituātur. plene ⁊ libere scienter iudicare presumpserint. sniam excōis incurrant. Eadem etiā sniam incursuri nisi statuta huiusmodi hactenus edita, de libris cōitatū ipsarū si sup hoc potestatē habuerīt, īfra tres menses deleuerīt. aut si ipsa statuta siue consuetudines officiuꝫ eorum habētes quoquomodo ꝑsumpserīt obseruare. Cle. qntꝰ de usuris in cle. ex graui. Communitatum. ipsa eniꝫ cōitas non incurrit hanc penam. de sen. ex. romana. li. vi. Consules. nomīa sunt officialiū ſm uarias locoꝝ consuetudines. Et quia omnia nō potest specificare. submittit istaꝫ clausulam generalem. ut comprehendat omnes quocunqꝫ nomīe censeantur. paul. Consiliarii. ad talia dantes consilium. paulus. Officiales, gͦ siquis talia statuta non ut officialis scriberet, uel dictaret, nō ē excōicatus. Nō obstante cle. ul' mo. sniaꝫ. quia ibi duo requirūtur. scilicꝫ ꝙ scribat, uel dictet. ⁊ ꝙ homicidiū postea sit secutum. quia tunc dat auxiliuꝫ, uel fauorem pronuncianti. ut ibi notat Innoc. ⁊ host. sed hic scribendo, faciendo, uel dictando, tm̄ incurrit penam, absqꝫ alia executiōe statuti. pau. Statuta hmōi. de quibꝰ supra dixerat. s. que exigi ⁊ solui usuras concedūt. uel ad soluēdū debitores compellunt. uel grauia onera imponūt usuras repetētibus. sicut si esset statutū ꝙ usuras repetētes in foro ecclesiastico, per potestatē cogantur, usurario mutuare tantā pecuniaꝫ ⁊ tanto tempore, quanto tenuit repetentes peccuniā usurarii. Soluantur usure. ī casu a iure nō cōcesso. secus si in casu cōcesso. ut infra eo. ti. c. i. ⁊ saubrit. pau. Impropie tamē dicitur usura ī predictis capitulis allegatis. lau. Ut ergo locus sit pene, necesse est ꝙ statuto caueatur, ꝙ usure soluantur. unde nō sufficeret si statuto caueretur ꝙ ultra duos ul' tres denarios pro libra nō soluātur ī mense. quia supra illā summam prohibendo. nō uidetur ꝑ hoc usqꝫ ad illaꝫ cōcedere. argumentū de treuga ⁊ pace. c. i. pau. ⁊ 10. an. De mentali autē usura. hic nō uidetur loqui hec lrā. quia licet creditor ī iudicio cōfiteatur suam prauam ītentioneꝫ.

tamen repeti non pōt ut usura.
sed ut quasi usura ⁊ iniuste recep
tum. ut notauit host. eo. ti. Cō
sulunt. ubi dicit ꝙ usura mētat
debet restitui. Idem ibi Innoc.
⁊ rai. ī summa. pau. Repetātur.
ab eo qui pōt. nec obstat c. quod
frustra. eo. ti. pau. Restituant.
quādo de earū exactione constat
in iudicio. Iudicare. ⁊ qui iudica
ta scripserint si iudicetur ꝯm ꝑ
dicta statuta. de sen. ex. nouimꝰ
in fine. ubi uero non iudicatur
ꝯm statuta. tunc scribens sniām
non incurrit penā. sed solum iu
dicans. nisi uelis dicere ꝙ etiam
in primo casu hec constitutio pe
nalis nō extenditur ad personas
non expressas. ut uidetur uerius
argumētū. de re. iu. In penis. li.
vi. pau. Et io. an. dicit ꝙ de scri
bentibus iudicata non exprimit
hec constō. Incurrant in continē
ti sine temporis interuallo. Et sic
facientes dictantes et scribentes
talia statuta, ac iudicātes usuras
esse soluendas, uel non repetēdas,
uel repetitas non esse soluendas.
statim sunt excōicati. aliud ī his
qui statuta iā facta debent delere
qui uidelicet si habent potestatē
delendi scilicet de iure ⁊ de facto.
ut dicunt pau. ⁊ io. an. si nō de
leuerint post tres menses, etiam
ipsi sunt excōicati. Cōsuetudīes
hoc dicit quia quādoqꝫ non sta
tuunt talia sed assuescunt id ē in
consuetudinem deducunt. io. an.
Obseruare officiales scilꝫ expssi

si enim non expressi ea seruant nō
sunt excōicati io. an. ⁊ pau.

Excoᵒ. ꝯ͞ portantes saracenis
ul' mittētes. ul' de portu. ex.

Excōmūicamus ⁊ anathema
tizamus illos qui cōtra cris
tum ⁊ populuꝫ cristianum sarra
cenis arma ferrum ⁊ lignamina
deferunt galearum. Eos etiam ꝗ
galeas eis uendunt uel naues quiqꝫ
in piraticis saracenoruꝫ nauibus
curā uel gubernationeꝫ exerceāt
Uel machinis aut ꝗbuslibꝫ aliis
impendūt aliquod eis consilium
⁊ auxilium in dispendium terre
sancte. ipsosqꝫ rerum suaruꝫ pri
uatione multari ⁊ capientiū ser
uos fore censemus, precipientes
ut per omnes urbes maritimas
ī diebus domīcis ⁊ festiuis huiꝰ
sententia publice innouetur. et ta
libus gremium nō aperiat ecclīe.
nisi totuꝫ quod ex cōmercio taꝫ
damnato perceperint. ⁊ tantūdeꝫ
de suo in subsidium terre sancte
transmiserint. Et infra. ꝙ si forte
soluendo non fuerint sic alias re
atus taliū castigentur ꝙ in pena
ipsorum aliis interdicatur auda
cia similia presumendi. Inno. in
ī concilio generali extra de iudeis
⁊ saracenis. ad liberandum.
Concilium generale de quo hic
repetit concilium lateranense de
quo supra. ita quorundaꝫ. ⁊ addit
penam imponendaꝫ tempore ab
solutiōis ibi ⁊ talibꝰ. Notādū

ꝙ tales excõicati non absoluunt
ab excõicatõe nisi quod totũ ex
cõmercio damnato perceperint
⁊ tantũdẽ de suo in subsidium
terre sancte transmiserĩt. si tamẽ
absoluantur non facta satisfactõe
tenet absolutio. sed reduci debẽt
in pristinam excõicationis sñiaz.
nisi hoc faciant sm egidiũ. Idez
io. an. et pe. de ancha. Sed q̃rit
ex quo isti priuant bonis suis et
bona confiscantur. quõ ultra pe-
nam puniũtur et transmittant ĩ
subsidiũ terre sancte quod recepe-
rũt ex cõmercio ⁊c. Et respõdẽt
predicti doctores ꝙ ante cõfisca-
tionẽ imponitur hec pena. uel sol-
uitur de bonis quesitis post con-
fiscationem. Uel dicas ꝙ pena cõ-
fiscationis imponit a iudice secu-
lari. sed pena restitutionis eius
quod perceptum est et tantundez
de suo imponit per ecclesiasticuz
iudicem. et sm pe. de ancha. pẽa
priuationis omniũ bonorũ non ĩ-
ponit ipso iure. sed per sñiam et
per iudicem secularem. Sic als
reatus. quia potuerũt subici uer-
beribus loco pene. Et nota ꝙ hec
pena que inducitur per ecclesiam.
scilicet dationis eius quod perce-
pit quis per tale cõmerciũ tm̃dẽ
de suo si non transmittit in sub-
sidiũ terre sancte quia scilicet nes-
cit talis cui debeat dare. applica-
ri seu dari debet camere aplice.
nec hanc penaz relaxare põt nisi
papa. uel is qui ab eo habet sup
hoc cõmissionez. ut est summus
penitentiarius. nam qui hunc ca-
nonem inciderunt consueuerunt
se componere super tali pena cũ
camera apostolica dando certam
partem eius. ⁊ de residuo solet
eis fieri remissio. Sic audiui a
sapientibus practicari in curia.
et hoc quando talis soluere põt.
Nam quãdo non põt fiendum ẽ
quod dicit ĩ decretali supradicta
Quis autez debeat absoluere a
tali sñia. dicit glo. sup ca. quod
oliz ꝙ epũs. ex quo papa sibi nõ
retinuit. quod locum habuit olĩ.
nunc aũt secus. unde dicũt Io. an
⁊ pe. de ancha. super eo. c. ꝙ ho-
die papa tẽporibus quibus solet
facere generales processus ter in
anno tales excõicat. ⁊ tunc a tali
sñia solus papa absoluit. hec illi
Sũmus etiã penitentiarius uide-
tur habere potestatẽ tales absol-
uendi. Et nota ꝙ per istaz decre-
talem. ꝙ olim. prorogatur. i. ex-
tenditur predicta pena excõicatõ-
nis ad alium casum ꝙ ĩ illis du-
abus decretalibus. s. Ita quorũ-
daz ⁊ ad liberãdum contineatur
uidelicet ac quecunqz alia merci-
monia que ibi portantur durãte
guerra inter nos ⁊ ipsos etiaz si
fieret treuga. quia per treugã nõ
tollitur guerra. sed ĩtermittitur
Item nota ꝙ nicolaus quart9 ĩ
quadaz extrauagante que incipit
olim tam in generali statuit ⁊ ĩ-
nouat ꝙ null9 arma ferrũ equos
lignamina uictualia ⁊ alia q̃cũqz
mercimonia. ĩ alexandriã uel alia

loca saracenorum terre egipti deferre uel mittere seu de suis portubus ut eis deferantur extrahere uel extrahi permittere aut eis aliquod auxilium uel fauorem prestare presumat. alias sunt excomunicati ipso facto. nec possunt absolui nisi tantum de bonis propriis quantum in dicte terre subsidium conuertendum exsoluerint quantum ad partes predictas detulerint aut miserint aut deferri uel de ipsorum portubus deferendum eis extrahi permiserint.
Et similiter statuit de omnibus terris soldano subiectis. Incurrant etiam predicti. et alias penas temporales. que extrauagans innouata est per bonifacium sextum. et iterum per clementem quintum. qui absolutionem ab huiusmodi sententia preter quam in articulo mortis pape reseruauit. ut patet in extrauagante que incipit. Multa mentis. Et huic hodie statur. quod etiam patebit infra ex ipso processu pape annuali qui fit in curia. Veneti autem super hoc habent licentiam a papa martino quinto. quantum ad mercimonia. et uictualia per plures annos. non autem quo ad arma et lignamina habent licentiam. unde non incurrunt predictam penam. Et idem de aliis qui habent similem licentiam scilicet quo ad mercimonia. secus si portarent uel portare facerent arma uel lignamina. quia tunc in currerent. Et idem de aliis. etiam qui haberent similem licentiam.
Excomunicatio contra euntes ad sanctum sepulcrum sine licentia pape. et est papalis. Nota etiam quod accedentes ad sepulcrum domini causa deuotionis sine licentia pape sunt excomunicati. et eorum absolutio pape uel summo penitentiario reseruatur ut reperi in libro penitentiarie summi penitentiarii.

Exc.° contra euntes ad sepl.^m sine licentia pape. 29

Exco.° contra piratas et spoliantes euntes ad curiam.

32

Excomunicationi subdantur qui romanos. aut alios cristianos pro negociatione uel alias honestis causis nauigio uectos aut capere aut rebus suis spoliare presumunt. Illi etiam qui cristianos naufragium patientes spoliant rebus suis. nisi ablata reddiderint. excomunicationi se nouerint subiacere. ex concilio lateranensi extra. de raptoribus. Prima pars huius capituli dicit host. quod est canon late sententie. et addit quod pirrate ter in anno ab ore pape excomunicantur solemniter. Secunda pars dicit quod est canon ferende sententie. Innoc. tamen. Uinc. et goff. dicunt quod est ista secunda pars late sententie. Jo. an. dicit sic. credo quod prima pars sit canon ferende sententie. excepto quod dictum est de pirratis. qui sunt excomunicati a papa. ter in anno ab ore pape quando excomunicantur solemniter. Secunda pars est canon late sententie. ita tamen quod precedat amonitio. ut dicit gl. et plur

hoc iis verborum. ratio diuersi-
tatis satis patet. et sic pars pōt ī-
telligi de quolibet nauigio. Idē
io. de lig. dicens. q ista est cōis
opinio. et q primum dictum in-
telligitur de quolibz nauigio. ꝙ
ius host. restrīgat ad maritimū
Quantū ad secundū dicit. q si
post monitionē non restituāt ab-
lata. statim sunt excōicati. si aūt
restituunt nō sunt excōicati. Idē
pe. de ancha. et addit. qui autē
peregrinos et mercatores non na-
uigantes. sed alias itinerātes spo-
liant. excōicari debēt. sz nō sunt
ipso iure excōicati. ex. de treu.
et pa. c. i. hec ille. Hic tamen
nota q expoliantes rompetas.
uel euntes ad curiam uel redeun-
tes pro causis agendis in curia.
sunt excōicati excōicatiōe papali.
ut patebit infra in processu ānu-
ali pape.

Exco. q̄ clericos pticipan-
tes in diuinis cū excoi-
catis. a papa. 33

Clericos q scienter et spō-
te participauerunt cum
excōicatis a nobis et ipos
in officiis receperunt eadem ex-
cōicationis snīa cū ipsis nō du-
bitamus īuolui. quos etiā ꝓ ab-
solutionis beneficio habendo ad
nos uolumus remitti. clem. iii.
ex. de sen. ex. significauit. Cir-
ca expositionem huius decretalis
est triplex opinio solēnis. quarta
cōiter reprobatur. Est gō prīa
host. que etiam ponit ī summa
confessorū. q ista sit noua excōi-
cationis species. ad quā incurren-
dam quinqz requirunt. Istam ēt
sequit opinio. io. an. ut ponunt
in textu. s. primo q cōmunicās
cum excōicatis sit clericus. Se-
cundo q cōicet scienter. Tertio
quia cōicet uel participet sponte
et dicit goff. excludi hic coactiōē
absolutā. nō cōditionalē. Quar-
to q cōicet in diuinis. et hoc in-
telligendum ꝑm goff. de oībus
diuinis officiis tam de hiis que
in ecclesia dicūtur ꝙ de his que
extra scz horis canōicis. Quīto
q dicet seu pticipz cū exōicatis
nomīatis a papa ī huiusmōi di-
uinis. talis excōicatus īcurrit. ab-
soluendus non nisi per aplicam
sedem. Qui autē alias excōica-
tus a canone cōicat ī diuinis. lz
peccet. nō tam eandē snīam īcur-
rit. de hoc infra in c. de minori
excōicatōe. Secunda est petri de
ancha. qui dicit q qui cōicat cū
excōicato a papa sponte et scient.
et in diuinis est excōicatus eadē
snīa. et istū dicit esse uerū intel-
lectum huius decretalis. ita rep-
peri ex recollectis eius. Idem ui-
detur dicere Uil. spe. et goff.
Tercia ē ian. s. q qui participāt
cum excōicatis a papa eodē cri-
mine ꝑpter quod ille ē excōica-
tus eadē snīa ligātur. et sic sunt
soluendi per papā ex. eo. nuper.

hanc opinionē dicit glosa credo
uerioꝛem. Innocē. etiam dicit sic
posse intelligi. Io. an. et io. de lig.
dicunt ꝙ uidet̄ adherendū huic
ultime expositioni. Excō° q̄ se
pellientes īterdictos tp̄e iter
dicti. et excōmunicatos a
iure. ul' usurarios maifestos.

34

Eos qui propꝛie temeritatis
audacia defunctoꝛum coꝛpa
non sine contemptu clauiuȝ eccle-
sie in cimiteriis tempoꝛe interdi-
cti in casibus non concessis a iur̄.
excōicatos publice. uel nomīatiȝ
interdictos. Uel usurarios māi-
festos scienter sepelire presumūt.
ipso facto snīe excōicationis de-
cernimus subiacere. a qua nulla-
tenus absolnantur. nisi prius ad
arbitriuȝ diocesani episcopi. qui-
bus p premissa fuerit iniuria ir-
rogata satisfactionē exhibuerint
competentem. ex̄. de sepul. ī cle.
ca°. i. Eos. includit utriusq; p-
fessionis personas laicos et eccle-
siasticos exemptos et non exemp-
tos. Paul. Propꝛie temeritatis
audacia. notat quasi ꝓpꝛio ausu.
et sumitur in malam ptem. Ubi
autē nō faceret temere. puta pre-
latus dicit sepeliendū fuisse abso-
lutum. uel uerisimiliter putat se-
pulturam non esse prohibitā illi
ratione status. et sic errat ī facto.
non habet locum hec pena Pau.
In cimiteriis. Pau. ideȝ si in ec-
clesia. secus si ī campis. ul' locis
priuatis. Tempoꝛe īterdicti. Naȝ
tunc īterdicta est sepultura. Nō
concessis a iure. hoc dicit propt̄
clericos qui seruauerūt īterdictū.
quibus cōceditur tempoꝛe inter-
dicti sepultura cuȝ silentio et abs-
q; campanarum pulsatione. ut ī
predicta decretali ꝙ inte. Et ppt̄
priuilegiatos circa confratres. Et
in q̄tuoꝛ uero festīitatibȝ ī qbȝ
celebrari potest eo tpe. s. īterdi-
cti. alta uoce non puto moꝛtuos
sepelire debere. ut de priuile. cuȝ
plantare. io. an. idem pau. et zen.
Excōicatos. ab hōme uel a iure.
et intelligas de maioꝛi excōicatō-
ne. licet enīȝ excōicati minoꝛi sic
decedentes sepeliēdi non sint. ut
notat Inno. eo. ti. sacris. huic tn̄
pene locus non ē. io. an. Publice
et p. h° quod dicit publice. dico
ꝙ si esset occulte dato ꝙ sepeliēs
sciret. non est locus huic pene.
licet priuetur sepultura. si de h°
constare pōt. sed talis esset excō-
municatus minoꝛi excōicatione
ſm alanū. et bar. quod placet et
Pau. Aut nominatiȝ interdic-
tos. pau. a diuinis et pticipatōe
sacramentoꝛuȝ. tales puniunt se-
pulture priuatione. Ut notāt Inno-
cen. et host. Secus si īterdicti
ab aliquo tēpoꝛali. seu spirituali
exercicio iurisdictionis misterii
uel officii. quia tales non sunt
priuati aliis diuinis. ergo nec se-
pultura. Qui dicūtur nomīa-
tim interdicti. Laude. dicit ꝙ no-
mīatiȝ intdicti sunt ī denūciatōe

nominatim. siue specialiter sunt expresse. ut notat Inno. Sed q̄rit. quid iuris si notorium ē de fautoribꝰ qui occasionē dederūt interdicto per epm̄ lato non sunt tamē nomīati in ipa sn̄ia interdicti que ī scriptis ferēda est. ut de sen. ex. cuȝ medicīalis. li. vi. Nū quid sepelientes hos fautores incurrerent. licȝ sint īterdicti in genere. quia dictū est in sn̄ia interdicimus. a. cum fautoribus suis credit ipse ꝙ nō quātūcuuqȝ sint notorii. argum̄. de cle. ex. mini. Ppositū. cū h̄ cōstitutio sit penalis. et ideo restringenda. Et aduerte ꝙ per illum textuȝ qui prohibet nominatiȝ interdictos in cimiterio sepeliri. uidetur a contrario sensu ꝙ interdicti nō nōinatiȝ sepeliri possint. quod tenet glosa. ubi locus interdictus non sit. Steffanus dicit istam opinioneȝ ueram nisi quando pro certo sciretur eos tale quid fecisse uel cōmisisse. propter quod erant interdicti. tales enī nō debent sepeliri in cimiterio. ubi uero non sint certi. habet locum glo. s̄m eūdē. pro glo. tamē facit quod dixi s̄ post Laud. ut. s. nō sufficiat facti notoriuȝ. nisi adsit ista qualitas nōiatim per modū de quo supra Manifestos. qui priuati sunt sepultura. et factione testamenti. nisi satisfecerint uł cauerint s̄m formā illius decreti. quanꝙ. ex̄. de usuris li. vi. Et si apparuerint ī tali signa penitētie. ⁊ post

mortem prestatio cautionis sufficit ad uitandum hanc penam cū talis sepultura nō sit prohibita. sed non ualet testamentuȝ quod ab initio est nullum ex persona testantis. Idem etiaȝ uidetur si primo fecit testamentū et postea efficitur usurarius manifestꝰ. qa per sequens delictum infirmatur testamentū. pau. Scienter. Secꝰ si ignoranter. pau. Sepelire. Nō solum actualiter ponentes corpꝰ. sed dicentes diuinuȝ officiū sup funus īcurrunt eam penam īmo fortius. quia plus contemnūt. Ideȝ intelligas de sepeliētibꝰ de facto in cimiterio etiā absentibȝ clericis. pau. Sed io. an. sup dicto uerbo sepelire. sic dicit. h̄ occurrūt dubia que principis declaratiōȝ plus q̄ glosantis exposcūt. scilȝ an portantes ad sepulturā q tamen nō sepeliūt sint excōicati. Item de comitantibus funus. Item de fodientibus. ⁊ fabricātibus uel aperientibus sepulturā Item de prelatis clericis uel ministris ecclesiarum in quorum cimiteriis sepeliuntur qui id nō ꝓhibent. uel patiunt. Item de clericis portantibus crucē cereos ⁊ similia. Et post quedaȝ sic dic. cū h̄ pūiat sepeliēte n̄ admittētē interessentē et cooperantē. Sepelire autē est mortuum humo uł tumulo cōdere. uidet̄ autē solos humo uel tumulo corpus imponentes ligatos esse. Facit pro hoc eq̄tas ne ex uniꝰ funere mł'titu°.

ligetur. Item constat quod portantes comitantes uel fabricantes sepulturam si non sequeretur talis sepelitio excommunicati non essent. In contrarium est quia etiam hec constitutio ludibrio. si unus solus seruiens uel ribaldus per quem id poterit expediri ligari dicatur reliquis usitatis pompose et solenniter expeditis. io. an. Steffa. uero non dubitat omnes istos ligari. Nota quod io. cal. in tractatu quem fecit de ecclesiastico interdicto. circa finem mouens predictum dubium seu questionem sic dicit. Mihi procul dubio uidetur quod si nominatim interdictus uel etiam non nominatim interdictus. sed tempore interdicti in casu non permisso a iure. si cum diuino officio est sepultus omnes predicti. s. aperientes sepulcrum uel fabricantes terram uel ponentes in sepulcro uel portantes cruces uel cereos uel portantes funus ut associantes causa honoris uel amicicie. uel clerici diuinum officium facientes ut non prohibentes cum possunt. omnes pena excommunicationis ligantur. p istam cle. eos. Ratio quia hoc casu omnes sunt participes criminis siue cooperatores. ad hoc de sen. ex. Nup xi. q. iii: precipue. Si uero sine officio clericorum defunctus talis sepultus est etiam in loco cimiteriato. licet sit tutius. dicere predictos omnes fore ligatos excommunicationis sententia de qua ista clemens agit. tamen licet trepidus credo istos non ligari dicta

pena. sed quia uidetur contenere generalem prohibitionem poterunt arbitraria pena puniri etiam per iudicem ecclesiasticum. xiii. q. ii. Ene[...]dam. Ad hoc dicendum me monet finis cle. i. per que uerba uidentur remoueri priuilegia que clericis siue ecclesiasticis personis solent concedi et non laicis. Ut ergo uerba non uideantur supuacue apposita. de mai. et obed. solite. oportet quod intelligatur de his quibus talia priuilegia solent concedi. ut sic dictum intelligatur secundum quod talia adiuncta pot adaptari i. q. ii. sacerdos. Sed priuilegia exemptionis solent concedi clericis et ecclesiasticis personis. de illis ergo debet intelligi principale dictum capituli. Item sepultura ecclesiastica proprie respicit clericos ad quos id pertinet. xvi. q. i. placuit. et cum funera ad sepulturam deferuntur diuina officia cantare. xiii. q. ii. qui diuina. et sic concludit propositum. sed si clerici dicunt officium sepulture sup funus. et postea deponentes funus in loco secreto non ponunt ipsum in sepulcro seu cimiterio. nunquid sunt excommunicati. Certe secundum opinionem contrariam esset dicendum quod non quia textus dicit sepelire quod est humo uel tumulo mortuum condere. et sic per solam celebrationem officii non esset delictum consumatum ergo non incideret in penam. sed non credo quod aliquis hoc diceret. sic enim semper fieret durante

interdicto. ꝛ p cõsequēs ista cle.
fcta esset ludibrio. hec omnia io.
calde. Et quod dictū est de inter-
dictis. idem intelligenduꝫ est per
omnia de manifestis usurariis.
ꝛ publice excõicatis. Querit
etiā dñs laurē. de ridolfis ī tra-
ctatu quem facit de usuris. quid
dicenduꝫ de officiantibus clicis
portantibꝰ cruces ꝛ cereos ꝛ of-
ficiantibus et associantibꝰ ꝛ por-
tantibus feretruꝫ. tanq̄ ibi esset
cadauer alicuius predictorū sciłꝫ
manifesti usurarii nomīatim in
terdicti uel publice excõicati. cū
tamē realiter ibi non sit. Rñdet
ꝛ dicit idem iudicanduꝫ ac si ibi
essꝫ. ꝛ iō dicēdū ut s̄. Subiacere.
hanc penā locū habere n̄ puto ī
aliis casibus in quibus denegat̄
sepultura quos habes eo. tit. de
sta. mo. c. ii. Sed quid de illo
qui sepelit manifestū usurarium
excõicatuꝫ publice nomīatī īter-
dictū et tempore interdicti nūqd
una uel quadruplici excõicatione
ligabitur ex hoc facto. Uide quod
de hoc plene scripsi in tertia qõe
qualterii. siue tamē una sola siū
pluribꝫ sniīs ex his diuersis cau-
sis. quaꝝ quelibet per se sufficit
ꝙ excõicatus dicatur. planū ē ꝙ
de omnibus debet satisfacere. et
ab omnibus absolui. io. an. eis
quibus. Sed qui sunt hi forte ī-
tellexit de his quorū fauore fue-
runt late sniē excõicationis uł ī-
terdicti in loca uel personas uel
illis qbꝰ debebat fieri restitutio
quo ad usurarios. Si qua etiam
uiolentia in his fuisset illata cli-
cis uel ministris. illis etiam fiat
satisfactio. Item si illorū cor-
pora uel ossa decerni possunt ex-
humanda sunt. ꝛ hoc in tribus
ultimis casibus. Sed quid de
primo. dic ꝙ si ille fuit penitens
licet nō debuerit sepeliri scilicet
tempore īterdicti. nō tamē exhu-
mabitur. saltem post relaxatum
interdictum. Notant etiā Inno.
et host. ꝙ penitens qui sepultus
non fuit in cimiterio ꝓpter inter-
dictū. relaxato īterdicto debet ī
cimiterio sepeliri. dicūt etiaꝫ ꝙ
ex quo penitēs fuit. mortuaria li-
cite ab ipso recipi possunt. cū ꝓ
ipso sit orandū. xi. q. iii. qcūqꝫ.
Secus si n̄ fuisset penitēs. lxxx.
viii. d. c. fi. Io. an. qui dicit ꝙ
de funeralibus que darētur cuꝫ
funere. defuncto sepulto tempore
interdicti non putāt clicos licite
recipere posse. quia uiderēt par-
ticipare in delicto. Item nota
ꝙ Fran. de ꝫabꝰ. post pau. super
uerbo temeritatis huius clemē.
dicit ꝙ temeritas sciāꝫ notat q̄i
ꝓprio ausu. Et ex hoc dic Laud.
ꝙ si ignorans factum uel etiam
ius. dum tamē sit cui liceat ius
ignorare. hoc faceret. non uidet̄
reus. nec hanc penaꝫ incurrere.
ii. q. iiii. paf. notandū. Et idē dic
in effectu glo. i. c. cle. ꝛ ideꝫ pau
et ꝫen. qui uidet̄ uelle ꝙ hoc ca-
su iuris error simpliciter excuset.
quia iuris error excusat a dolo.

ff. de abis. l. i. quod ē uerū. Nā
iuris error excusat a pena ad quā
cōmittendā requirit dolus. nō:
din. in regula ignorantia li. vi.
per hoc ꝙ iuris error ē lata cul-
pa non dolus. ff. de his q̄ si fa. l. 2.
Item nota ꝙ dicit io. an. ī nouel-
la. super. c. ut aīarum. de cōst. li. 6.
Ignorantia statuti sinodalis excu-
sat transgressorē a pena. nisi sit
crassa ⁊ supina. etiam cū statutū
punit aliquid ꝓhibitū lege dīna
uel canōica. Et ſm hoc terminet̄
hic quod scripsit io. de dō. Ubi
querit an sint excōicati ipuberes
qui falsauerūt instrumētū ⁊ mo-
nachus qui tulit falsum testimo
nium. ignorantes constitutiōem
episcopi. qui tales excōicat. quic-
quid ibi dicat satis potuit utq;
ꝓbabiliter ignorasse. ꝙ si ita lo-
cus est huic decretali. et licȝ pena
iuris in eis locum possit habere.
cessabit tamen pena statuti quod
ꝓbabiliter ignorabant. licet qdā
restringāt hoc dictuȝ ad statuta
ex causa prohibētia de iure nō ꝓ-
hibita. Ideȝ dicit ex̄. de tempib9
ord. eo. li. vi. ꝙ equipollent scīa
⁊ affectata ignorantia. Et dicitur
affectata ex quo scire potuit. sed
noluit. imo dissimulauit. Item
an. de hu. dicit in lect. ꝙ mulie-
res ⁊ monachi ab ignorantia iu
ris non excusant̄. ubi iuris omi
anno fit publicatio in locis ubi
sunt. alias excusantur. ut l. cum
de indebita. ff. de probati. quod
dicit ueruȝ host. in monasteriis
de quibus monachi nunq̄ exeūt

Exco. q matrimonium
ɔtrahentes i gradu consan-
guinitatis ul' affinitatis
a iure prohibito.

Eos qui dīno timore post-
posito scienter ī gradibus
ɔsanguinitatis uel affinita-
tis cōstōne canonica interdictis.
aut cum monialibus contrahere
matrimonialit̄ nō uerentur. nec-
nō religiosos ⁊ moniales ac cle-
ricos in sacris ordinibus consti-
tutos matrimonia contrahentes
ipsos excōis snīe ipso facto decer-
nimus subiacere. clemēs quint9
ex̄. de con. et affi. c. uno. ī cle.
Eos. Nota ꝙ ī sex casibus h̄ ex-
pressis tātuȝ locum habet ista cō-
stitutio. ⁊ eius pena. Unde si
contrahit quis cum habente ma-
ritum uel cuȝ iudea uel pagana
uel cum cognata spiritualiter ul'
legaliter uel contra impedimētū
publice honestatis licȝ nō teneāt
matrimonia. nō tamen est locus
huic pene que in illis casibus uel
similibus expressa nō est. Iteȝ
in his sex casibus tunc demuȝ ē
locus pene cum illicite cōtrahūt
Si enī licite. ut ex dispensatione
pape. tūc cessat culpa. g° ⁊ pena.
de constōne. c. ii. de qua dispen-
satione notat̄. de resti. spo. l̄ras
io. an. Scientes. Ignorantes ergo
non ligat constō. quod intelligo

ignorantia facti probabiliter ꝛ nõ
affectata. scilicet quia ignorabãt
se esse consanguineos uel affines
Si uero ignorabãt ius nescientes
gradũ in quo erant esse ꝓhibitũ
ex quo sciebant gradum ligat cõ-
stitutio. de re. iu. Ignorãtia li.
vi. Si uero alter solus sciebat ille
solus ligatur. facit. xxxiiii. q. ii.
In lectum. Sed quid si contraxit
ignorans post tẽpora autẽ sciuit
ꝛ cohabitauit consanguineę: ui-
detur ligari. ar. i. q. i. Eos. ĩ fine
de simo. sicut tuis. Contrarium
credo. cum ista cõstõ nõ puniat
cohabitationẽ uel incestũ. sed cõ-
tractum. ut ita dicam ꝓbatur hoc
solutõ. eo ꝙ sine iudicio ecclesie
ab illa diuertere non posset. Fate-
or tamẽ ꝙ peccat cognoscẽdo. io
an. Pau. uero dicit. ꝙ si talis co-
habitat ei affectu maritali incur-
rit hanc penam cum uideatur ex
nouo consensu cũ ea contrahere
Si uero ex primo non incurrit.
Sed quid si ɔtraxerit cũ ea quã
credebat consanguineã affinem
uel monialem. et in ueritate non
erat. solue per notata de sen. ex.
si uero. ii. et. c. in audientia. io.
an. Ex illis causis trahi põt re-
sponsio. s. ꝙ talis nõ est excõica-
tus. Sed quid si impedimentum
quod erat tempore contracti ma-
trimonii fuit postea remotũ. ex.
de consang. ꝛ affi. quia circa.
Rñº. si remouetur per dispensa-
tionẽ pape. uerba sunt ĩspiciẽda
ut uideatur an tollat ĩpedimẽtum

etiam quo ad penam preteritam. an
non ut faciat tantum ualere ma-
trimonium. primo casu absolutio
alia nõ est necessaria. secũdo sic
Si uero reuocaretur impedimẽtũ
per constitutionem reuocatoriam
tunc dic ut supra de ĩmu. eccle.
li. 6. c. quoniã. pau. Super pre-
dicto autem ca. idem pau. sic dicit
ꝙ si reuocatoria uult et dicit cõ-
stitutionem quam reuocat fulmi-
natoriam excõis. pro infecta hñi.
tunc ligati per illos nõ egent ab-
solutione. si autẽ tantũ reuocat.
tunc sic ligati egent absolutione
Gradibus scilicet quarto uel ci-
teriori. Canonica. Fortius diuĩa.
de resti. spo. c. lr̃as. Matrimonii
aliter. Per hanc litteram uidetur
ꝙ coactus ad contrahendum nõ
incurrat hãc penam et de absolu-
ta coactione certum ẽ. de condi-
tionali uero licet tali que cadere
debuerat in constantem uirum.
uidetur ligari, per decretalem
sacris. ex. de his que ui metusue
cã. sed cũ nõ sit matrimoniũ defi-
ciente consensu. de equitate uide-
tur talis non ligari. facit de sen.
ex. significauit io. an. idem pau.
Contrahere. Secus si sponsalia
tantum contrahat. nisi sequatur
copula. que cum ĩducat presump-
tam uoluntatem matrimonii. de
spon. c. is qui. ĩducet etiam penam
Ratõ predicti ẽ quia istud cum
sit penale est restringendum. ut
sic uerba nõ extendantur maxĩe
ad minus delictum. de reg. iu.

in penis. li. vi. Et negari nõ põt
ꝙ aliud est matrimonium. aliud
sponsalia. pau. et io. an. ¶ Religio
sos per ꝓfessionem tacitã uel ex
pressam religioni approbate obli
gatos in genere uel in specie. ex̃.
de regularibꝰ. non solum li. vi.
io. an. ⁊ pau. Et mõiales. sꝫ nõne
de monialibus satis ĩtelligebat
s. ubi ĩponit penam cum eis con
trahentibus cum ex participatõe
ipse ligentur eadeꝫ pena. de sen.
ex. nuper. ¶ R nº licꝫ monialis ex
pticipatiõe esset excõicata. quãº
contraheret cũ sciente. non tamẽ
quãdo contraheret cuꝫ ignorãte.
quia ille nõ ligaretur. Ut ergo
monialis nullo casu euitet penaꝫ
hoc addit. Uel dic ꝙ tunc parti
cipans cum crimĩoso est excõica
tus. cũ participat post latã sñiaꝫ
Ut in ca. si concubĩe. de sen. ex.
sed h non participat post. sed in
actu pro quo ligatur. gº ⁊c. Vel
dic. ꝙ lꝫ participãs ĩ crimĩe cri
minoso sit excõicatus. non tam̃
participans in actu illo pro quo
alter ligatur. alias uel superflue
adderetur hec littera que nõ di
stinguit an monialis contrahat
cum sciente uel ignorante cuꝫ ex
parte eius non possit preteudi ig
norantia facti. de sen. ex. cõtĩgit
primo. Ubi participans in actu
ꝓ quo alter excõicatus est excõ
municari mandatur. pau. Et de
hoc ultimo puncto habes supra
in excõicatõe prima. Sacris scilꝫ
subdiaconatu ⁊ supra. ¶ Paulus.

Contrahentes. non repetit sciẽt
quia in tali proprio facto non ca
dit probabilis ignorantia in illis
religiosis uel clericis. Ubi uero
ꝓbabilis esset ignorãtia ut ordi
nato in sacris ĩ amentia uel dor
mitione. uel infra pubertatem.
puto ꝙ non esset locus huic pene.
io. an. et ideꝫ dicit ꝙ a tali sñia
excõicationis per episcopum põt
absolui. addens ꝙ nõ sufficit sa
tisfactio in hoc. nisi etiam sequa
tur absolutio.

Excoº ꝗ participantes cuꝫ
excomunicatis ĩ crimine.

IS qui nomĩatim excõicato
scienter participat ĩ crimĩe
criminoso. ei consiliuꝫ ĩpendẽdo
auxilium uel fauorem. cũ ratõne
damnati crimĩs uideatur in euꝫ
delinquere qui damnauit. ab eo
uel eius superiore merito delicti
erit absolutõ regrenda. Et infra.
quãuis enĩ et tũc nõ iudicis. sꝫ
iuris sñia excõmuĩcato cõmuĩ
cans sit ligatus. quia tamẽ cõdi
tor canonis eius absolutõnẽ sibi
specialiter non retinuit. eo ipso
uidetur cõcessisse facultatẽ aliis
relaxandi. Et infra. Uerum si dif
ficile sit ex aliqua iusta causa ꝙ
ad ipsum excõicatorem absolue
dus accedat. concedimus ĩdulgẽ
tiam. ut prestita iuxta formam
ecclesie cautione ꝙ excõicatoris
mandato parebit. a suo absoluatᵗ
epo uł proprio sacerdote. Inno.

tertius. de sen. ex. nuper. Consi-
lium. nõ tenetur quis de cõsilio
nisi ille aliter nõ fuisset facturus.
uel nisi fuisset consilium fraudu-
lentũ glo. Sed pe. de anch. dicit
q conclꝰ est doctorũ q impendẽs
consilium delinquẽti in crimine
pro quo ẽ excõicatus incurrit ex-
cõicationẽ. siue esset facturus al's
siue non. quia participat in cri-
mine. Alb. dicit hoc certuz. si
consilium datum est directe ad
crimen. quod excõicationẽ idu-
cit. puta ad clericum uerberãdũ.
non sic si daret consiliuz in facto
pro quo excõicatio non erat. uel
auxiliũ contra offendentẽ. Inno.
Auxiliuz intelligitur de directa
participatione. secus de idirecta.
ut si quis excõicatus est qz facit
guerram contra ecclesiam uel cle-
ricuz. postea ego illi guerrã facio
tu contra me iuuas illuz. auxiliũ
ei prebens. quia per hoc melius
guerraz faciet excõicatus. tu nõ
es excõicatus. quia non hoc intẽ-
dis. fatetur etiã host. q domiꝰ
auxilium uasalli excõicati inuoca-
re põt ꝓpter fidelitatis debituz
quod remanet. Inno. etiaz dice-
bat q liceret tibi contra inimicũ
tuum inuocare auxiliuz excõica-
ti. propter guerraz. ita q sibi ẽt
in sua guerra auxilium prestes.
quod tamen host. reprehendit.
Io. an. Fauorem. in laudatione
facti. Alb. dicit fauorem ĩpẽdi fac.
Absolutio dicit hic glo. talis li-
gatur sñia hominis non canonis.

Sed pe. de ancha. dicit q dicũt
doctores q ista est sñia iuris. q̃
tamẽ trahit executionẽ a sñia iu-
dicis. s. cum quis participat in
crimine criminoso propter quod
excõicatus est ille ab homine.
Est tamen uerũ q ubi alias epi-
scopus absoluit a sñia iuris. nõ
ab ista absoluet. ut littera dicit.
sed absoluet ab excõicatore. Unñ
remanet conclusio q participans
criminoso in crimĩe incurrit ex-
cõicationẽ siue extra teritorium
excõicantis siue intra. siue sint
subditi siue non. qa iuris aucto-
ritate ligant etiaz si promulgans
excõicationẽ cõicaret. qa nõ sua
sed iuris sñia ligatur. glo. obiec-
ta facile tolluntur. quia totum
operatur dispositõ iuris. q sñia
hominis extẽditur ad alios. hoc
ex recollectis sub eo. idem dicũt
Inno. io. an. s. q est sñia ista ca-
nonis. cõcessisse uidetur. at istud
habeas pro regula in omni sñia
excõicationis lata a canone. quia
potest ordinarius absoluere. nisi
per papam fuerit absolutõ reser-
uata. in aliis autẽ sñiis secus. et
per hoc inferas. q si põt a qualz
sñia canõis generali lata. potius
poterit absolutio a sñia excõica-
tionis lata per constõez specialez
uel sinodalẽ. Unde si subditi epi
bononiensis incurrant sñiam ꝑ
constitutionẽ episcopi mutinẽ.
uenïens bononiã poterit absolui
a bononiensi. Io. de lig. Excipit
tamẽ pe. de ancha. ab hac regla

supradictu3 casum. Si difficile. Propter nimia3 distantia3 uel periculum mortis. Io. an. et pe. de ancha. cautionem iuramenti. Io. an.

Exco. qui facientes interfici aliquem xpianum per assissinos. 37

Statuimus ut quicunq3 priceps prelatus. seu quis alia ecclesiastica secularisue persona quempia3 cristianoru per predictos assessinos interfici fecerit uel mandauerit. quauis mors ex hoc forsitan no sequatur. aut eos receptauerit uel defenderit uel occultauerit excois sniam et depositionis a dignitate. ordine. honore. officio et beneficio incurrant ipo facto. Inno. quartus. ex. de homici. pro humani. li. vi. Prelatus etia3 epus. decretalis eni Quia periculosu3. infra de sen. ex. li°. vi. non eximit eos a snia excois. io. an. Assessinos. hoc e pessimu genus hominu. et possunt dici a scindo dis. quia abscindunt aia3 de corpore iuxta uelle et madatu domini sui cuiuslibet cristiani. Et cum de istis simpliciter exprimat, ad alios homicidas non extenditur quod isto. c. continetur in his penis. d. xxv. Qualr. arch. Mandauerit. si mandauit. g° cogitatio non stetit in finibus suis. et ideo no mirum si punitur. als secus. de pe. d. i. cogitationis. Et puto q et si reuocauerit madatu re integra, q nihilominus incurrat penam. cu3 ex solo mandato iam prius ligatus esset. et ad h° facit quod stati3 sequitur. io. an. Receptauerit. patenter ut differat a sequenti. s. occultauerit. et isti receptatores ta q aggressores tenentur. C. de his qui latro. l. i. et ii. arch. Excois. Arch. Ex q° papa sibi non reseruat absoluto3. credo q ordinarius possit absoluere. ex. de sen. ex. nup. io. an. Et nota q in summa pisana sic dicitur. assessini fuerunt. et forte adhuc sunt qda infideles q ex quibusda3 falsis opinioibus quibus fuerut enutriti. de facili mittebatur ad occidendu quecunq3 cristianorum non curantes si ob hoc occidendi essent isti. cotra quoru pestem statuit Innocen. quartus istam decretalem.

Ipsu editum. cellan. et edite receptan.

Exco. qui procurates q coseruatores se itromittant de alijs. 38

Decernimus ut si coseruatores de aliis q de manifestis iniuriis et uiolentiis scienter se itromiserit. seu ad alia q iudiciale indagine exigut. sua extenderint potestatem. eo ipso per unum annum ab officio sint suspesi. Pars uero que hoc fieri procurabit sniam excois icurrat. a qua n possit absolui, nisi ei q3 sic fatigauit indebite. primo satisfaciat integraliter de expesis. ex.

de officō deleg. hac constōe. li°.
vi. Scienter. si ignorantia esset
iuris uel crassa uel affectata. ideꝫ
esset. igitur. infra de reg. iu. igno
rantia. io. an. Indagineꝫ. inquisi
tionem ab officio. ⁊ a beneficio.
quod est eius sequela. xxxii. di.
preter hoc. Suspensi. ecce quātū
speciale in conseruatore. quod nō
est ī delegato. quia dato ꝙ dele
gatus ītromitttat se de eo quod
nō est sue iurisdictiōis, nō propter
hoc locum habet pena. quia non
uidetur expressa in eo. io. an. de
expensis. ad idem. de emunit. ec.
quoniā in fine. li. vi. dicit petrus
de ancha. ꝙ cōseruator ē iudex
datus ad tuendū aliquos contra
māifestas ī iurias omnes uel cer
tas iudiciali utens īdagine. et di
cit io. an. ꝙ solus papa pōt dare
hos conseruatores. Ipsorū auteꝫ
conseruatorū iurisdictio et ptās
dependet a forma litterarū. ⁊ la
tior est forma adiuncta post con
stitutionē. statuimus. de officio
⁊ po. iud. dele. li. vi. ⁊ constōnē
fi: Attendatur ergo tenor littera
rum sicut ⁊ priuilegiorū. Item
ſm pe. de ancha. tꝫes possunt ex
cōicare pro huiusmodi notoriis.
Item nota ꝙ conseruatores etiaꝫ
non possunt nisi sint epi et eoruꝫ
ſriores abbates uł q ī cathedra
lib9 ecclesiis uel collegiatis obti
nent personatus uel dignitates.
Nec aliquis potest esse conserua
tor sui conseruatoris. nec aliquis
potest habere conseruatorē eum

qui ē sub eius iurisdictione do
minio uł astrictu ecclesiastico uł
temporali. exceptis regibus et
reginis. ex. de officio deleg. hac
constitutione. li. vi. Iteꝫ tales cō
seruatores non possunt cōmittere
uices suas exceptis citationibus
et sniarum denunciationib9. nisi
aliās eis p litteras committeretᵉ.
et tunc committere possunt īfra
loca in quibus fuerint deputati.
et personis superius dictis. Item
non possunt procedere contra ali
quos extra ciuitates uel diocesiꝫ
quibus fuerunt deputati. nec pos
sunt aliquos citare ultra unā di
etam a fine illaruꝫ diocesīuꝫ. ex.
de off. dele. hac constitutione.
li. vi. Item si conseruatores in
tromittant se de aliis ꝙ̄ de māi
festis īiuriis non solum īcurrūt
penam suspensionis. ut dictum ē.
sed etiaꝫ ipī processus non ualent.
quia excedunt fines mandati ex.
de rescrip. Cum delicta. Etsi
citauit aliquem iniuriatorem tā
quā pro notoria offensa. et eum
ob contumaciaꝫ excōicauit. Si
constat licet iniuria sit facta, non
fuisse manifestam. non ē excōica
tus ſm Inno. Item expirat of
ficium conseruatoris morte cōce
dentis quo ad negocta incepta. ⁊
hoc nisi aliud exprimeretᵉ ī lr̄is
eius. ut in dicto. c. Item sciēdū ſꝫ
Innocē. ꝙ licet conseruatores nō
habeant iudicialem indagineꝫ in
notoriis. tamen bene possunt
quia omnia illa sine quibus eorū

iurisdictio non possit explicari i-telliguntur eis esse cōmissa. Un possunt citare. et contumaces pu-nire ex. de officio et po. iu. dele. de causis. Item si maleficium ē notoriū aliis et non iudici non oportet quod super hoc querat probationes et cogat testes. secunda cā. q. i. in primis. Item quia in notoriis aliquis ordo iudiciarius est necessarius. Item si reus confite-atur factū et dicat quod usus ē iure suo in hoc casu admittet probatōz Aliter enim non posset implere iurisdictionē sibi cōmissam. Similiter oportet quod pcedat ad inquisitionē quādo factum ē no-torium. sed nescitur quis fecerit Item ad repellendū iniuriaz pōt inuocare brachiuz seculare. sicut alii iudices. Item si reus qui fuerat cōdemnatus et excōicatus compareat infra annuz. et dicat se uelle satisfacere cognoscat con-seruator de quantitate damni. hec Innocē. Item si reus negat maleficiū. et actor uelit probare esse notoriuz conseruator cognos-cet. alīs inutile esset suum officiū quia quilibet posset negare. Silr si reus fatetur maleficium. sed dicit non esse notorium quia per eius confessionez factuz est noto-rium. extra. de coha. clericorum et mulierum. Uestra. Excōicat doctores et magistros docētes a i scol' ad audiendū sciēt retinē-tes leges ul' fisicā religiosos habitu dimisso.

Doctores siue magistri qui religiosos habitu suo di-misso leges uel phisicam audientes scienter docere aut in scolis suis presumpserīt retinere simili eo ipso sint snīa innodati. ex. ne cle. uel mo. statutuz li. vi. Dimisso. quid si non dimiserit habitum. dicitur quod tunc nō sunt excōicati doctores. quia hec pēa non est amplianda. infra de reg. iu. In penis. dic contra quia cō-municat in crimīe. et sic eadē nō minori excōicatione ligatur. ex. eo. si concubine. Et in hoc pōt dici uenire potius ad declaratōz iuris ueteris quam noui casum pōt re. io. an. Scienter. ubi incede-ret in habitu. tunc non haberet locum ignorantia. sed ubi incede-ret sine habitu tunc probabiliter poterit ignorare. io. an. Retine-re. Nota officium doctoris scola-rem de scolis expellere. et per id quod dicit retinere. dicas quod licz doctor sciat monachum habentē domū iuxta scolas lectoris ī do-mo propria audire excōicatus ñ est. quod dixi infra de re. iu. lo-cupletari. Quid si talis mona-chus nō uult exire scolas. uidet per hanc litteram quod licite nō pos-sit expelli. ad hoc supra. de sen. ex. ueniens. et hoc maxime si ue-ra esset opinio quod excōicatus non gauderz priuilegio canōis. quod non est uerum. fm io. et bar. q notant. xvii. q. iiii. Siquis dein-ceps. Quid si non pōt expelli

exeat doctor scolas ad instar eius
quod dicimus. cum excōicatus
intrat ecclesiā. ut nota. xi. q. iii.
sicut apostoli. io. an. Similiter
quia comunicauit in crimine. ut
dixi. Et quia conditor canonis
sibi nō reseruat absolutionē. alius
indulsisse uidetur. et facit quod
notat s. eo. sup specta io. an.

Exco. ꝯ magros ul' scolares
qui sup cōducendis alioꝝ ho-
spitijs in lesionez ul' ꝑiudi-
tiuz habitantium.

Constitutionē factaz ab epō
portuēsi aplice sedis legato.
⁊ a predicto tusculano postmodū
confirmataz. uidelicet ut nullus
magistroꝝ siue scolarium super
conducendis alioruz hospicijs in
lesionem uel preiudicium habitan-
tium audeant hospitez cōuenire.
nisi prius constiterit tempus con-
ductionis elapsum. Vel inquilini
in hoc suum fauorez prestauerint
et consensum. cum idem portuen-
sis sub excōicatione hoc prohibu-
erit. et alter sub pena anathematis
idem decreuit obseruandum. ra-
tum esse decernimus. et eam auc-
toritate apostolica confirmamus.
statuentes ut a te frater episcope
et tuo quolibet successore hoc sin-
gulis annis in cōmuni audientia
magistroꝝ ac scolarium recitetur
Clemens tertius ex. de lo. ⁊ cō.

ex rescripto. Constitutionē. ⁊ sic
nota ꝙ legatus in sua prouincia
potest facere constitutionez etiaz
sub perpetuo anathemate. s. de
off. leg. c. ultimo. ad cōfirmataz
idest approbatam et innouatam.
quia solus superior cōfirmat. ut
supra de offi. leg. studuisti. Sco-
larium. Soli ergo magistri et sco-
lares prohibentur conducere ho-
spicia scolarium propter potētiores
constitutio ista emanauit. et per
hāc litterā uidetur ꝙ scriptores
qui non sunt scolares sed uxorati
non obligantur hac constitutiōe
cū de illis non fiat mētio. Laur.
dixit hanc penam extendi ad eos
qui gaudent priuilegio scolastico.
large sumpto scolariū uocabulo.
et gratia scolariū ibi sunt. dūmō
ibi non sint meretrices. Nec obi-
cias ꝙ pena non debet extēdi quia
hodie ⁊ pene queqz ampliantur.
argu. ad hoc infra de uer. signi.
Cum in partibus. laur. et cū eo
concor. Innocē. sed non credo ꝙ
ad scriptores uxoratos extendatur
hec constitutio. licet sint propter
scolares. Eadem enī ratione extē-
deretur ad cartarios. ⁊ rasores car-
taruz. ber. Conuenire. i. alloqui
uel de habitatione tractari. glo.
interlinearis. Sub excōicatione
iam lata. glo. iterl. Et nota ꝙ
Inno. goff. alber. et pe. de peru-
sio dicūt ꝙ ista cōstitutio et ex-
cōicatio est localis. ⁊ habet locū
solum bononie. et hoc etiā placz
magis. Io. an. Sed host. dicit

esse generalem. Nam quia fauo-
rabilis ē. ideo dicit eam extendē
dā. Sȝ cōiter nō tenet opīo eius

**Exco. q̄ mittētes nuntios
ul' lrās alicui de cardinalib'
iclusis pro electione pape.** 41

Nulli fas sit ipsis cardina
libus uel illorū alicui nū-
tium mittere uel scriptu-
ram. q uero cōtrafecerit scriptu-
ram mittendo uel nūciū. aut cuȝ
aliquo ipsorū secrete loquendo.
ipso facto sn̄iam excōicationis i-
currat. greg. x. ex. de elec. ubi pe
riculum. li. vi. Cardinalibus scilȝ
inclusis in conclaui. pro electiōe
fienda summi Pontificis. Secre
te loquendo. nisi qui de volunta
te omnium cardinalium inibi p̄-
sentiū pro his tantū que ad elec
tionis instantiā ⁊ negocium per-
tinent uocaretur. ut dicit' supra
in textu sicut puta aduocati uel
iurisperiti uel religiosi uel tabel-
liones. Incurrat. canon est late
sn̄ie. Sed ordinarius absoluere
poterit. ex quo papa sibi non re-
seruauit. Io. an.

**Excō. q̄ dn̄os et rectores
nō obseruantes decretum
de iclusiua cardinaliū.** 42

Preterea adiciendo sancim9
ut dominus aliqȝ rectores
et officiales ciuitatis illius ī qua
romani pontificis electio fuerit
celebranda auctoritate nostra. et
eiusdem approbatione cōcilij po-
testate sibi tradita. premissa oīa
⁊ singula plene ac īuiolabilit' sine
fraude et dolo aliquo faciant ob-
seruari. nec cardinales ultra quā
premittitur artare presumant.
Super his autē taliter obseruan-
dis statim audito summi ponti-
ficis obitu coraȝ clero et populo
uniuerso ciuitatis ipsius ad hoc
specialiter cōuocād. is prestet cor
porale iuramentum. Quot si
premissa diligenter non obserua-
uerint. aut fraudē in eis [illegible]
miserint. cuiuscunqȝ sint preemi-
nentie conditionis aut status. ōi
cessante priuilegio. eo ipso sn̄iam
excōicationis incurrant. et perpe
tuo sint infames. ex. de elec. ubi Gre. x.
periculum: li. vi. Celebrāda s̄m
distictionē superius factā. io. an
Presumat. quia tunc essent excōi
cati. sicut in se defendēdo modū
excedēs. quod dic ut supra de re-
sti. spo. olim. Et nota casuȝ ī quo
laicus auctoritate canōis potesta
tem habet in clericū cōtra illud
vi. d. benequidem. io. an. Pre-
missa. s. que dicta sunt supra. de
inclusione fienda cardinalium in
conclaui et administratōne neces-
sariorum cum tegula et modo qui
ponitur in textu ipsius capituli.

**Exco. q̄ sectam fraticellis
et q̄ ples eidem ritiȝ uiuen.** 43

cum fauẽte

SAcra romana ac uniuersalis
ecclesia domĩo licet ĩmeriti
presidemus sicut religiosa et pia
uota benigno fauore prosequmur.
sic supersticiosos conatus ĩsoler
tum hominũ detestatur. uidelicz
ne sub ouina pelle gregez dñicuz
truculentia lupi rapaces ĩuadant.
sub pietatis imagine uirus here-
tice prauitatis obrepat. et sub pre
textu conuersationis angelice in-
cautis mentibus malignus spũs
illudat. Cuius rei gratia sacris
canonibus est interdictum. ne ali-
quis nouum ordinem aut religi-
onem inueniat. Uel habitum
noue religionis assumat. sed qui-
cunqz ad religionẽ uenire uolue-
rit ingrediatur unam de religio
nibus approbatis. Nonnulli tñ
prophane multitudinis uiri qui
uulgariter Fraticelli. seu Fratres
de paupere uita. ac bizochi siue
bichini uel aliis nomĩbus nomi-
nantur in partibus italie. necnõ
insula cicilie. comitatu prouincie.
narbonensis ⁊ tholosane ciuitati-
bus et prouinciis. aliisqz diuer-
sis citramarinis et ultramarinis
partibus cõtra dictos canões ha
bitũ noue religiõis assumere. cõ
gregatõnes et cõuenticula facere.
⁊ supiores sibi ipis eligere. quos
ministros seu custodes seu guar-
dianos aut nomĩbus aliis appel-
lant. plurimos ad eorum sectaz re-
cipere. loca etiam de nouo cõstru-
ere seu constructa recipere loca ĩ
quib9 habitãt in cõmũi. publice

mendicantes quasi eorum ecclia
secta foret una de religionibus ꝓ
se approbatis temeritate damna-
bili presumpserunt ⁊ presumũt
etiam incessanter. Et ut ipsorum
error ueritas ⁊ impietas religio
reputetur. plurimi eoruz regulaz
ordinĩs fratrum minorum. quez
sanctus Franciscus instituit se ꝓ
fiteri. ad litteram se obseruare
confingunt. quãꝙ in obedientia
generalis uel prouincialiuz minis-
trorum ipsius ordinis nõ morẽt.
pretẽdẽtes se a sancte mẽorie cele
stĩo papa qnto p̃. n. huius stat9
seu uite priuilegiũ habuisse quod
cum etiam si ostenderent nõ ua-
leret. cum bone memorie bonifa
cius papa octauus p̃. n. ex certis
causis rationabilibus oĩa ab ipo
celestino p̃. n. cõcessa que ꝑ ipm
bonifaciũ non contingeret appro-
bari uiribus pẽitus uacauerit di
ctumqz uite priuilegium non ĩue-
niatur per eundez bonifaciuz ap
probatum. Quidam autẽ eoruz
dictum habitum ⁊ uiuendi ritũ
a quibusdam episcopis seu eoruz
superioribus uel aliis ecclesiaruz
prelatis concedere licuit ɔtra for
mam concilii generalis. Nõnulli
etiam ex ipsis asserẽtes se esse de
tercio ordine beati Francisci peni-
tentie cum uoto predictum statũ
⁊ ritum eorum sub uelamĩe tlis
nomĩs satagũt palliare cuz tamẽ
in regula ipsius tertii ordinis ta
lis uiuendi ritus nullatenus sit
concessus. Et qr ĩ errorũ baratꝝ

faciliter ruunt qui conceptus pro-
prios patrum diffinitionibus an-
teponunt. ipsorum quamplurimum sicut
fide digna relatione percepimus
a veritate catholice fidei devian-
tes ecclesiastica sacramenta despi-
ciunt ac errores alios student mul-
tipliciter seminare. Cum itaque
talium damnanda temeritas in
eiusdem fidei detrimentum fidelium
scandalum prefati minorum et aliorum
ordinum obprobrium. et in suarum
et aliorum multorum animarum per-
niciem redundare noscatur. Nos
sectam ritum et statum huiusmodi
non obstantibus premissis eorum
excusationibus quas friuolas re-
putamus et quicquid per eos com-
muniter vel diuisim sub religionis
conuentus collegii seu congrega-
tionis nomine vel colore attemp-
tatum extitit vel existit, de fratrum
minorum consilio auctoritate apostolica
nullius fuisse vel esse decernimus
firmitatis. et quatenus de facto
processerunt de consilio et aucto-
ritate premissa reuocamus omnino
ac perpetue prohibitioni subici-
mus. et pro ecclesia dei penitus
abolemus eisdem personis et aliis
quibuscunque sub pena excommunicationis
quam in eas si secus fecerint incur-
rere volumus ipso facto iniungen-
tes expresse ne statum siue sectam
et ritum huiusmodi ab ipsis assumptum
sectentur ulterius. vel ipsum de no-
uo assumere quoquo modo pre-
sumant. Episcopos quoque et eorum
superiores et etiam alios prelatos

quoscunque. qui predictis personis
vel aliis ritum viuendi et habitum
supradictos. preter specialis apostoli-
ce sedis auctoritatem deinceps con-
cesserint predicte excommunicationis iuri
decernimus subiacere. Dignum
est enim adulterinas plantationes
quas non pater celestis. sed humane
auctoritatis audacia plantat. apo-
stolici culminis censura diuellat.
nec patiatur in agro dominico per-
uerse congregationis vepres ex-
crescere. cui proprium est diuina
opitulante gratia virtutes serere.
ac vicia radicitus extirpare. Nulli
ergo omnino hominum liceat etc.
Datum Auinione. primo kalendas
Jan. Anno secundo. Jo. xxiii.
Fran. de zam. in clement. cum de
quibusdam. de relig. do. allegat
istam extrauagantem. et etiam pau.
dicentes quod hic reprobatur status
quorundam qui vulgariter appel-
lantur fraticelli. seu fratres de
paupere vita. aut bizochi. aut bi-
chini. seu aliis nominibus assumen-
tium noue religionis habitum.
superioris sibi eligentium congrega-
tiones et conuenticula facientium.
non obstante quod ordinem seu insti-
tutionem ordinis. a certis dicunt
episcopis habuisse. cum talis viuendi
modus nullatenus sit concessus.
per hoc dicit pau. quod etiam repro-
batur status bighinalis quia vi-
detur quedam noua religio preter
auctoritatem sedis apostolice instituta
Ex hoc infert quod etiam si renun-
ciaret propriis. non ex hoc erunt

approbate nec religiose. ex quo non habent regulā a sede apostolica approbatā. eo. ti. li. vi. dicit etiam idem Fran. ꝙ ī domo sua possunt mulieres agentes penitētiam uti quo habitu uoluerint. per hoc enim ꝙ utuntur habitu etiā simili ad bighinas nō sunt bighine. ex quo nō congregātur cum eis. unde non est periculū aliquod hoc casu.

Exco. cōtra assumētes officiū senatoris seu regis urb Rome sine licentia pape.

44

Nullus imperator seu rex romanorū aut alius imperator uel rex prīceps marchio dux comes aut baro. uł quis alterius notabilis preemīentie potentie seu potestatis uel excellentie seu dignitatis existat. frater filius uel nepos eorum ad tēpus uel in perpetuū. seu quis alius ultra annuale spaciū quouis mō colore. uel eā. per se uel p aliā personā quomodolibet submittēdā in senatorem capitaneū patricium aut rectorem. l'ad eiusdem urbis regimen seu officiū noīet eligatur. seu alias etiā assumatur. absq; licētia sedis apostolice speciali p ipsius sedis litteras concessionē licentie huiusmōi specialit exprimentes. quod si secus factū fuerit. noīationē electionē et assumptionē huiusmōi decernim9 esse nullas. decer. etiā noīati electi et assumpti. si hmōi denōiationi electioni et assumptioni cōcesserīt aut se de ipsis quomōlz intromiserint. intendentes et obedientes eisdem et ī hoc dantes ipsis nōiatoribus electoribus et assumptorib9. aut noīatis electis uł assumptis auxiliū uel fauorē. publice uel occulte cuiuscunq; conditōis extiterint. eo ipso sniam excōicationis incurrant. Et infra. cōtēptores quoq; seu uiolatores alicuius premissorū ab hmōi excōis sniā preterquā ī mortis articło absolui non possunt. nisi per rōanum pontificem. uł de ipsius petita et obtenta licētia speciali nō obstātibus priuilegiis. etc. ex. de elec. fundamēta. li°. vi°.

Exco. ī impedientes uisitationem monialium ī uisitatiōe.

44

Siquis uisitatores monialium ipsos ī premissis impedire presumpserint. seu aliquo premissorū. nisi admoniti resipiscant. ipo facto sniā excōis se nouerint īcursuros priuilegiis statutis consuetudinibus quibuslib3 in contrariū non ualituris. ex. de sta. mo. attendentes in clemē. Uisitatores. de uisitatoribus loqtur monialium qui debēt singul annis uisitare monasteria. ita ꝙ

ordinarii debent visitare monasteria non exempta & exempta. Etiam illa que non recognoscunt superiorem nisi papaz. Monasteria vero exempta que scilz sunt ordinu̅ exemptoruz ut camaldulensium. cisterciensiu̅ cartusie̅siu̅ mendicantium habent visitare p̄lati earum. qui in visitatione huiusmodi debe̅t inquirere & videre de vestitu ne sit vanitas ī eis de clausura de continentia de choreis non fiendis & huiusmodi e̅t co̅pellere eas ad religione̅ servandam remediis oportunis. quod totum potest trahi ex ipso tex. decre. Ipsos ordinarios visitantes ap̄lica auctoritate vel propria vel superiores ipsoruz monasterioruz io. an. Impedire per hanc l̄ram puto q̄ necesse sit impedime̅tum precedere. & a̅monitione̅ sequi. ad hoc ut locus sit huic pene. hoc dico. quia vidi qu̅z prelatos scribe̅tes monialibus q̄ pare̅t se certa die ad recipienda̅ visitatione̅ ipoꝝ. et in eisdez litteris faciu̅t monitionem q̄ nullus impediat. talis eni̅ monitio fieri debet ut desistant ab illato impedime̅to. ut locus sit huic pene. Facit quod scripsi. de con. prebe̅. cu̅ n̄ris. gl. ii. Sed nu̅quid illato impedime̅to. fiet monitio noi̅atiz. an sufficit generalis. pro: & contra facit. ex̄. de vi. & hon. cler. c. i. Ipso facto. Est ergo iste casus quo sufficit monitio et absolvet ordi̅arius Ex quo papa sibi non reservat.

Iohannes. an.

Exco. q̄ fingentes casuz fraudelenter. c. 46

QUi fingit fraudulenter aliquem casum. per quez aliqs iudex mittat ad aliqua̅ mulierez pro testi̅onio. vel ipse iudex fraudulenter vade̅s excōicatus ē. ex̄. de iudiciis. Mulieres. li° vi°.

Exco. q̄ igere̅tes se ad habe̅duz curaz alicui° populi alterius lingue sine licentia diocesani illi° p̄pli. 47

QUandoqz una civitas vel diocesis habet populos diversarum linguarum habentes sub una fide varios ritus et mores. tunc pontifex loci si urgens necessitas fuerit presulez nationibus illis conformem qui divina illis officia celebret et ecclesiastica sacrame̅ta ministret instrue̅do eos verbo pariter et exemplo sibi vicariu̅ in predictis constituere pōt qui sibi per omnia sit obediens et subiectus. Si quis aute̅ aliter se ingerit ē ipso iure excōicatus de off. iud. or. quonia̅ ī plerisqz

Exco. q̄ illos qui absoluti p̄pter aliquē casuz mortis vel periculi ab eo etc. 48

NEos qui a sn̄ia canōis ul' ho-
minis cum ad illum a quo
alias uel de iure fuerant absoluē-
di nequeunt propter īminentem
mortis articulum. aut aliud im-
pedimētuz legittimū pro absolu-
tionis beneficio habere recursuz.
ab alio absoluant'. si cessante po-
stea periculo ul' impedimēto hu-
iusmodi se illi a quo his cessanti-
bus a quo absolui debebant quāci-
to cōmode poterūt cōtempserīt
presentare, mandatum ipsius sup
illis pro quibus excōicati erant
humiliter recepturi et satisfacturi
prout iusticia suadebit decernim9
in eandez sn̄iaz reincidere ipo iu-
re. ex'. de sen. ex. eos. li°. vi°.
Idem statuimus de his qui cuz
a sede aplica ul' legatis ipsi9 ab-
solutionis beneficiū a quibusuis
sententiis consequunt' iiungitur
ut ordinariorum suoz uel aliorū
quorūlibet suscepturi penitētiam
ab eisdez. se cōspectui representēt
et passis iiuriam seu hiis quibus
propter hoc obligati existūt satis-
factionem exhibeant cōpetentem
Si hoc cuz primū cōmode pote-
runt non curauerint adimplere.
ubi supra. Canonis. h 10. an. di-
numerat. xxxii. casus excōicatō-
nis quos trahit ex libro sexto. q
ōnes supradicti sunt exceptis du-
obus qui infra ponunt'. et excep-
tis quatuor. s. sn̄iam seu excōica-
tionē illam que est contra Federi-
cuz imperatorez. ex'. de sen. et re
iudi. ad apostolice. li. vi. Et illā
que est de religiosis domibus.
ca°. i. et duas que ponūt in c. i.
de scismaticis. et sunt contra ia-
cobum et petrū de calūpna. Car-
dinales. et contra tenentes eos pro
cardinalib9 et fouētes scisma i-
ductuz p eos. Que quatuor sen-
tentie ideo non sunt posite quia
non uidebatur expediens uel uti-
le. Pe. de ancha. sup hoc. c. eos
plura notabilia ponit. et omisso
primo subdit, secūdo uero q qn̄z
quis nō pōt absolui ab eo a quo
de iure fuerat absoluendus. Sz
quis est ille cui hoc de iure com-
petit. dic q a sn̄ia canōis ille ab-
soluit cui canon reseruauit. alias
idest si nemini reseruauit absol-
uit ordinarius. Si uero est sn̄ia
hominis ille q protulit debet ab-
soluere. Sed in eius defectu uel
negligētia si est delegatus addit'
delegans. Si est ordinarius ad-
ditur superior. hec probātur de
off. de prudentia. de off. ord. ad
reprimendā. Tercio nota q propt'
iustuz īpedimētum pōt quis ab-
solui ab alio q ab eo a q° de iu-
re fuerat absoluēd9. Imminēs aūt
periculum mortis dicitur iustū
impedimentuz etiam si īmineat
aliter quaz per infirmitatē. puta
tīet hostē capitalez. uel ē obsess9
ul' ī mānibus predonis. ul' tirāni.
uel nauigaturus ē piculosa naui-
gia. uel patitur naufragium. uel
iturus est per loca periculosa. ff
de dona. cā mor. le. iii. Istos et
alios casus uide de sen. excō. de
his. h petrus. Innoc. uero super

decretali q̄uis. de sen. ex. declarat quosdaʒ casus in quibus absoluendus per sedem aplicam regulariter pro uiolenta manuum iniectione absolui potest in predictis casibus citra sedem aplicam. taliter autē absolut9 tenetur cessante dicto cāu se presentare sedi apostolice. primus est si incidat ī infirmitateʒ etiaʒ ex qua nō īmīet periculuʒ mortis. ut podagra uel quartana febris. Secundus inimicicia que timeatur in uia.

Tertius inopia. ut si ita pauper est q non possit habere expensas itineris. Naʒ nō est sibi precipiēdū q mēdicet. Quartus senilis etas seu m̄broꝝ destitutōib9 īpeditus si. n. senescit lʒ fortis uideatur ad subeūduʒ laborē. tn̄ qa piculosū est absoluet. Iteʒ si teneretur ī uinculis. Rai. etiaʒ in summa dicit q de his qui sunt magne potētie ⁊ ita delicati uel debilitati q laboreʒ eundi ad curiam nequeunt sustinere. papa ē consulendus. intimatis sibi circūstantiis facti et persone. ⁊ iuxta ipsius consiliuʒ est agendū. dicit ibi glo. q hoc ē intelligendū qn̄ nequeūt ire de facili. quod ad arbitrium boni uiri est referenduʒ Si autē oīno non possunt. papa nō reqsito possunt absolui. sicut notauit alanus ī. c. mulieres. Et querit hic pe. de ancha. Utꝝ ista absolutio que pōt fieri ꝑpt iustum impedimētuʒ ab alio quā ab eo qui debet habeat locuʒ in excōicatis alia ratione q̄ per iniectionē manuū. Et Inno. quidē dicit q habet locū soluʒ ī excōicatis ꝑ manuū iniectōe. sʒ si aliqs sit excōicatus a iudice uel a iure liceʒ absolui possit in mortis articulo. arg. supra. e. a nobis. Et tn̄ in casibus qui ponūtur supra eo quāuis de quibus dictū ē. nō hʒ locum. sed tantū ab excōicatore uel alio ad quem spectat absoluē di sunt. ⁊ ita notat ⁊ ipsuʒ allegat io. an. in nouella in c. quāuis. Sed hic dicit ideʒ io. q iste textus facit ɔtra istaʒ opīoneʒ. duʒ dicit ab alio absoluātur. ⁊ supra in principio c. huius generaliter dixit ab homīe uel a iure. et sic de alia excōicatiōe q̄ illa que ꝑ manuū iniectionē infligitur locū habet ista absolutio ab alio ꝑpt iustuʒ impedimētū prouenies ex multis causis. ut c. ea noscitur ⁊ c. quāuis. ⁊ c. quod de his. Quarto nota q absolut9 ab excōiōe ab alio ex cā q̄ ab eo a q^o debuisset cessante causa illa tenetur facere id quod primo tenebatur. s. comparere corā suo iudice Et aduerte ad quē fineʒ debet cōparere. ad hunc scilʒ ut mandatū suscipiat. non ut amplius absoluatur. Et nota q ille qui absoluitur ab excōicatione debet satisfacere. quod intelligitur iuxta proprias facultates. ⁊ ꝑ hoc infert archi. facultates ecclesie quas ad usuʒ habet ad hoc nō teneri. xvi q. vi. c. ult. pro quo facit demē.

nolentes de hereticis. Quīto
nota ꝙ hic dicitur cum cōmode
pōt ire ad eum a quo fuerat ab-
soluēdus. qualiť sumi debeat h°
uerbum cōmode. Vide quod no-
tatur ī clem̄. Siquis suadēte. de
pen. glo. antepenľtimā. ibi io. an
super uerbo commode poterit.
dicit idem de sen. ex. de cetero.
Dicit ibi decretalis ꝙ citius op-
tunitatem habuerit. quod expo-
nit ibi host. cessante impedimēto
et aliquo modico tempore indul-
to quo sibi de necessariis ualeat
prouidere. ⁊ per hoc patet ꝙ nō
creditur circa hoc absolutꝰ. sed
iudex habebit h° arbitrari. alś
ipse absolutus ex friuolis excu-
sationibus frigoris caloris et his
similibus constitutionē eluderet.
facit de dol. et contu. cum olim
Nec obstat ꝙ de occľta re ⁊ de
anime ꝑiculo queritur. ⁊ sic sibi
credenduꝫ. de homi. significasti
Et fateor id uerꝫ ī foro penitētia
li. de spon. tua. ii. quo ad uincu-
lum occulte contrahendum. Vn̄
ex quo sciāꝫ habet de mora scire
debet se excōicatuꝫ. iudex tamē
eum non denūciabit nisi prius eo
uocato per coniecturas uiderit il-
lum esse morosum cognitione su-
per h° premissa summaria. l. ca.
pio. in fine. hoc. io. an. Arch. ue-
ro super c. cupientes. de elec. li.
vi. tractans hoc uerbuꝫ cōmode
dicit inter cetera ꝙ iudex īspecta
qualitate personarū uiarū ⁊ tem-
poruꝫ arbitrabitur quō cōmode

possit fieri. ⁊ dietas maiores uel
minores. ff. de uer. obli. cōtinuꝰ
Secundo considerādo dietas uul-
gares quas homīes facere cōsue-
uerunt. sed in id quod dictuꝫ est
supra e. li. vi. de rescri. Statutū
Si autem diete uulgares non ap-
pareant. ipse iudex referat se ad
legales uideľꝫ computando uigin-
ti miliaria ꝓ dieta. ⁊ si facta cō-
putatione supersit tantū unū mi-
liare pro illo dabit unaꝫ integraꝫ
dietaꝫ. ut notať. ii. q. vi. propter
in glo. ꝙ si fuerit longa uiarum
distantia. equuꝫ est in septimana
unum dieꝫ pro quiete dari. Naꝫ
mensis datur ad parandū se. xx.
uero dies ad expectandū. ⁊ hoc
ꝓbat littera ista cōmode. Non
enim pōt uenire per uigīti uľ tri-
ginta dietas continue absqꝫ alia
intermedia quiete. ad hoc. lxiii.
di. cum longe. debet iudex arbi-
trari benigne tempus itineris ad
hoc infra de off. deleg: cōsuluit
Et computabuntur diete a loco a
quo iter arripuit sine fraude. suf-
ficit enim secundū hanc litteraꝫ.
ꝙ non sit in negligentia uľ frau-
de. Sexto nota in parag. Idem
ibi. Quibusuis sn̄iis. ꝙ papa et
legatus absoluūt a quibuscunqꝫ
sentētiis excōicationis. Quod
io. mo. intelligit de sn̄iis iuris.
nō hominis. Naꝫ ut dicit pa-
pa uel legatus nō absoluittab ilľ [nō solū]
de stilo curie. sꝫ etiaꝫ mittitnisi
in casu ꝙ delegatus non possꝫ ab-
soluere cū mortuꝰ esset nec aliꝰ

successit in delegationem. Idem
putat quando successor bene suc-
cedit in delegatione. sed non est
spes de festina prouisione. putat
etiam io. mo. ī casibus predictis
delegatorum. sed si absolutus ñ
pareat nō reincidit ipso iure, nisi
ī eo ꝙ appareat uiciata. hec oīa
cessant si late recipias litteraȝ ut
uerbum sonat hic ⁊ in principio
huius capituli. quod etiaȝ loqͭ
generaliter. de utrisqȝ exprimit.
Et hoc tenet io. an. s. ꝙ in qbus-
cunqȝ sniis iuris ⁊ homīs locuȝ
habeat. quod si dicitur ꝙ reinci-
dat ipso iure nisi pareat et cōpa-
reat post absolutionē ut hic dici-
tur. Item nota ꝙ archi. expo-
nens uerbum contempserit. dicit
ꝙ contemnere dicitur. hoc ipso
ꝙ iusta cā cessante se non presen-
sentat illi a quo fuerat absoluen-
dus. ut nota. ii. q. vii. Metropo-
litanum. Idem io. an. Iteȝ q̄rit
pe. de ancha. cum quis semper
teneatur se personaliter p̄sentare
pro absolutione obtinenda cessan-
te īpedimento accessus ad absolu-
torem. utrū talem absolutioneȝ
quis possit petere per procurato-
rem. et hosti. dicit ꝙ non. Sed
Inno. dicit ꝙ si iusta causa subest
pōt peti absolutio per procurato-
rem etiam in absentia. Archi. in
isto c. etiam remittit ad notata
per speculatorē in ti. de procu.
Et ibi dicit ꝙ procurator consti-
tutus specialiter ad petendū abso-
lutionē sufficit. ⁊ ita seruat curia

ut ibi notatur. Ad hoc facit ꝙ
quis se representat. aut ī propria
persona. aut per procuratorē ido-
neuȝ. d. xviii. epūs. Et dicit pe.
de ancha. ꝙ a snīa interdicti et
suspensionis pōt peti absolutio
per procuratorem. quia nec solē-
nitatem forme. nec absolutioneȝ
desiderat. Et in hoc omnes con-
cordant. Item dicit archi. et
pe. de palude. ꝙ patet ex princi-
pio huiꝰ capituli. ꝙ propͭ mor-
tis periculum uel aliud impedi-
mentuȝ quodcunqȝ ab alio q̄ꝫ ab
eo ad quem de iure absolutio p-
tinet excōicatus absolui nō debȝ.
si haberi potest ad illum recur-
sus uel ipsius copia. Item dici-
tur in directorio iuris li. iii. ti.
quarto. s. de absolutiōe ab excō-
municatione iuris. et subditur.
ibi ꝙ quando aliquid istoruȝ nō
potest fieri tunc absolui debet.
et pōt. ⁊ semper epūs est requirē-
dus. si potest haberi. aliter suffi-
cit simplex sacerdos. ut notauit
Innocē. ex. eo. c. nuper. et est in-
iungendum ei ꝙ cessante impedi-
mēto temporali se illi qui super
hoc potest representabit. sed ubi
est perpetuum impedimētū. non
est hoc illi iniungendū. ƒm arch
Fallit hoc in casibus in quibus
nullus absoluere pōt. nisi in arti-
culo mortis. ut in falsariis lr̄arū
pape. et insequentibus hostiliter
cardinalē. Et īiuriose uel temere
percutienteȝ episcopū uel hāmētē.
Et ī religiosis ul' clicis seclaribꝰ

inducentibus ad nouēduz eligere
sepulturam. ꝛc. ponūtur ī eodez
li°. Quidam alii casus ī qb9
solū in articulo mortis quis pōt
absolui illi uidelicz ut puto de q-
bus expresse dicitur in ipsis sen-
tentiis iuris ꝙ nō possit ab hu-
iusmōi absoluere citra sedē apo-
stolicam nisi in articulo mortis.
sicuti etiā expresse hoc habes in
sententiis processus annualis q̄
fit ī curia p papā ut habes īfra

Excō9 q̄ euz qui se gerit pro papa cū nō est electus.

49

Statuimus ut si forte inimi-
co homīe superseminātē zi-
zaniam inter cardinales de substi-
tuēdo uł constituēdo summo pō-
tifice non poterit esse plena con-
cordia. et duabus partibus con-
cordantibus tercia pars cōcorda-
re noluerit aut sibi aliū presum-
pserit nomīare. ille absqz ulla ex-
ceptione ab uniuersali ecclesia ro-
manus pontifex habeatur. qui a
duabus partibus electus fuerit
ꝛ recept9. Siquis autē de tertie
partis nomīatione confisus quia
de ratione esse non pōt sibi nomē
episcopi usurpauerit tam ipse q̄
qui eum receperint. excōicationi
subiaceant. Et infra preterea. Si
a paucōrib9 q̄ a duab9 partib9
aliquis electus fuerit ad apostola-
tus officiuz. nisi maior cōcordia
intercesserit nullatenus assumat.

Et predicte pene subiaceat si hūi-
liter noluerit abstīere. ex. de elec
licet. Exceptione et sic nulla exce-
ptio sibi pōt opponi nisi de here-
si. xl. di. si papa. alias enī q̄tūcū-
qz precise etiaz ipse papa scribat.
legittima exceptio est admittēda.
īfra de off. del. ex parte. et supra
de rescript. Si qn̄. her. Innoc. ꝛ host.
cūpost. dixerunt ꝙ papa de he-
resi accusari possit. ꝛ non excipi-
et. hoc tenet archi. eo. ti. c. ubi.
li. vi. Partibus. Nunquid ille q
eligitur computabitur īter duas
personas. uidetur ꝙ sic. infra de
ele. cū ī iur. dic ꝙ n̄ ut nō. īfra
eo. cū ī iurie. et c. cumana. tamē
cum dicitur in hac decretali de
duabus partib9. aliqn̄ obseruāt
cardinales. aliī non per specialia
eorum statuta. Her. in aliis elec-
tionibus ualz ꝙ fit a maiori pte
capituli. dum tamen seruēt unā
de formis illis. īfra eo. qr ꝓpter
Item nota ꝙ non ē ius papat9 ei
acquisitum in huiusmodi recep-
tione siue sit ad osculum siue ad
obedientiam. siue de incathedra-
tione. Nam eo ipso ꝙ electus est.
ex sua auctoritate papatū recipe
potest. Lau. duz enī eligitur. s.
a duabus partibus confirmatur.
ꝛ statim habet liberam ꝛ plenaz
administrationez. xxiii. distī. In
nomine domini. Her.

Excō9 q̄ clicos laicos de-mos manifestis usuariis.

50

CLerici qui manifestis usura-
riis alienigenis aut aliis nō
oriundis de terris ipsorū ad exer-
cendum fenus ut fenus exercere
uolētibus domos locant uel alio
titulo quocunqꝫ cōcedunt. sunt
excōicati. nisi sint patriarche ar-
chiepiscopi uel episcopi qui prela-
ti nō excōicationē sed suspensiōꝫ
ipso facto incurrūt. ⁊ si per men-
seꝫ hᵒ sustinuerīt. terre ipsorum
q̄diu in eis idem usurarii morā-
tur. extūc ecclesiastico subiaceāt
interdicto. ex̄. de usuris usurarū
li. vi. ubi dicit io. an. in glo. ꝙ
manifesti usurarii dicunt illi de
quibus notorium est de iure. ut
quia confessi uel condemnati. uel
de facto ut quia habēt operis eui-
dentiaꝫ que nulla possit tergiuer-
satiōe celari. ut quia tenet altare
suum paratum. Item ſm petrū
de perusio sunt māifesti usurarii
per iudicis publicationē uel clarā
probationē. uel quorū probatio ē
in euidenti ⁊ manifesto. ut quia
⁊ si nō exerceant palā ⁊ notorie
usuras tam per modicā cause ex-
aminationeꝫ erunt manifesti. ut
quia apparēt libri suarū rationū.
ut notat archi. in c. quāq̄ eo. ti.
uel cum coram sacerdote ⁊ testi-
bus publice fatentur se esse usu-
rarios manifestos ⁊ ostendūt li-
bros rationū. infamia etiā cū aui-
culis in hoc sufficeret. Ita tenet
frede. de senis in consiliis suis.
Itē ſm io. an. ⁊ lapum. ex unico
actu pōt dici usurariꝰ māifestꝰ
si ille potest probare. Item pōt
episcopus statuere modū quo qs
censeatur usurarius māifestus.
cum possit ius cōmūe fortificare
per penam. ut notat Innocen. Itē
si testator mandat in testamēto
restitui omnes usuras per euꝫ ex-
tortas non expressis personis qui-
bus extorsit. ex hoc nō dicit̄ ma-
nifestus usurarius. quia cōfessio
illa nil operatur ex qua quātitas
non exprimitur. Item an si fue-
rit manifestꝰ pōt recipi probatō
post morteꝫ usurarii. hoc pe. de
perusio. Item dicit io. an. ī glo.
ꝙ si locās ignorat ipsuꝫ esse usu-
rariuꝫ. probabilis ignorantia eū
excusat. ex quo auteꝫ scit debet
eum repellere. glo. super ūbo ti-
tulo. puta pignoris comodati et
huiusmodi. Et idē si sine ullo titu-
lo illum ibi esse permittit. sed si
uendit uel donat non uidet̄ hēre
locum constitutio ſm glosaꝫ idē
esse in hoc casu.

Exco͂ij impedientes seque-
strationes factas per ordinariū
sup aliquo beneficio.

DIffinimus ut si una contra
possessorem diffinitiua sn̄ia
super beneficio apud sedeꝫ dum-
taxat apostolicaꝫ in petitorio uł
possessorio promulgata beneficiū
ipsum a possessore huiusmōi dū-
tū triēnio pacifice aña posse[ss]uꝫ

ab eo non fuerit per loci ordinarium apud aliam idoneam personam sequestretur. etc. Siquis autem sequestrationem huiusmodi impedire. uel fructus sequestratos quoquomodo presumpserit occupare excommunicationis sententiam incurrat ipso facto. a qua nisi impedimento prius amoto in occupatis per eum fructibus restitutis nullatenus absoluatur. et nihilominus si fuerit de litigantibus cadit a iure suo. nec obstat. si de nullitate sententie opponatur; ex. de sequestra. c. i. in cle Una sola. Multo fortius si plures 10. an. contra possessorem. Si ergo contra petitorem pro possessore fertur sententia non fit sequestratio. Item si inter duos uel plures petitores fertur sententia pro uno contra reliquum uel reliquos non fit sequestratio. Item si fertur contra possessorem non pro petitore qui forsan ad priuationem agebat. non est locus sequestrationi. 10. an. Diffinitiua. interlocutoria non habet locum constitutio. Est autem interlocutoria que inter principium et finem cause fertur super his que incidunt et emergunt. Diffinitiua uero principalem questionem diffinit. de quo satis in spec. de sententie prolatione. 10. an. Super beneficio ecclesiastico. Si ergo inter petitorem beneficii et possessorem esset questio alia personalis uel realis. diffinitiua pro petitore. non esset locus huic constitutioni. 10. an. Promulgata per auditores curie a quorum sententiis appellatur. 10. an. Beneficium. Nota quia non fructus tantum sed etiam beneficium sequestratur 10. an. etiam si illud beneficium sit dignitas uel personatus. uel curam habeat animarum. ut dicitur in ipsa cleme. Triennio. ista duo requiruntur ne fiat sequestratio. scilicet quod pacifice sit possessum. et triennio. non inchoato. sed consumato tertio anno. 10. an. Ordinarium. non distinguit an ad illum spectet institutio nec ne. Restitutis. Non sufficit cautio de restituendo. et si fructus non extant ipsorum extimantur. 10. an. Nullatenus per istud uidetur quod absolutio contra hoc facta non teneat cui concor. infra de sepultu. c. i. In contrarium uidetur cum hec forma sit a iure data non ab homine. facit quod scripsi post goff de resti. spo. c. ultimo. uide quid dicam infra de iure pat. c. i. Ibi uidetur dicere quod tenet talis absolutio. licet sit puniendus qui sic absoluit. Remittit etiam ad notata de sen. ex. uenerabilibus. Ubi autem: li. vi. et ibi dicit quod tenet iniusta absolutio. dummodo habeat super hoc iurisdictionem. sicut etiam tenet iniusta excommunicatio. xvii. q. iii ca. i. quia per ius dominus esse uoluit soluendi et ligandi. de penit. di. i. uerbum.

Excommunicatio clericos et religiosos qui inueniunt aliquem cl.

M[f]Ane temerarios violatores constitutionis illius que reli-
giosis et clericis secularibus pro-
hibet ne aliquos ad vouendũ iu-
randum vel fide interposita. seu
alias promittendũ inducant ut se-
pulturas apud eorũ ecclesias eli-
gant. vel iam electã ulterius non
immutent similem sñiam pena ĩ-
dicta in constitutione contenta ĩ
suo perdurãte robore. Incurrere
volumꝰ ipso facto a qua ab alio
q̃ꝫ a sede aplica preterq̃ꝫ ĩ mortis
articulo nullatenus absoluendos.
nullis priuilegiis. aut statutis
cuiusqꝫ tenoris existant in cõtra-
riũ super his valituris. ex. de pe.
cupientes in cle. Cõstitutiõis hec
constitutio habetur de sepul. c.i°
li. vi. Sententiam. s. excõicatõis
de qua dixi ultĩo. ⁊ illam supra
vocauit sñiam. Relique sunt pe-
ne contenta punit ista constitutõ
eligentes sic sepulturam ex voto
iuramẽto ⁊ huiusmodi. Et quo
ad sepulturam ex voto iuramẽto
⁊ huiusmodi. ut quo ad sepultu-
ram intestati decedant. Item pu-
nit allicientes modis predictis. s.
per votum iuramẽtũ ⁊ hmõi.
quia si eos sepelirẽt restituere te-
nentur corpora si petuntur. et
omnia que perueniunt ad eos ra-
tione sepulture infra decem dies.
alias ipsorum ecclesie ubi sepulti
fuerunt ⁊ ipsorũ cimiteria sunt
interdicta. io. an. Absoluendos.
hic respicit hunc ultimũ casum
tantũ sic seperatũ ab aliis. Naꝫ
ab excõicationibus aliis que po-
nuntur in predicta cle. Absoluũt
ordinarii. Ab hoc autem papa.
Nota tamen q̃ ex hoc non tollit̃
quin aliquis proprio motu possit
vouere vel iurare in aliquo loco
eligere sepulturam. ⁊ quin si fece-
rint debeat obseruari dũmõ nõ
inducatur ad hoc per predictos
⁊ modis predictis. Item si cleri-
cus vel religiosus cõsilio vel sua-
sione inducat aliquẽ ad eligendũ
sepulturam in ecclesia sua nõ tñ
ad vouendum vel iurandum vel
alias promittendum hoc non vi-
detur q̃ incidat in canonem. cũ
sic dicat textus.

Excõ. ĩ religiosos exeũtes
clau. ut audiendũ leges.

C[ontra] religiosas personas
exeuntes ad audiendũ leges
vel phisicã. Alexander predeces-
sor noster olim statuit in cõcilio
Turonensi. ut nisi infra duorũ
mensiũ spaciũ redierint ad clau-
strum sint excõicati. ⁊ ab omni-
bus euitentur. et ĩ nulla causa si
patrociniũ prestare voluerint au-
diantur. Reuersi autẽ in choro
mensa capitulo ⁊ ceteris. ultimi
fratrum existant. et nisi forte ex
misericordia sedis apostolice tota-
us spem promotionis amittant.
verũ quia nõnulli ex talibꝰ ppt̃
quorundam opiniones diuersas

excusationis aliquas assumebant Nos uolentes ut de cetero ipso facto sniam excōicationis incurrant districte precipiendo mādamus quatenus tam a diocesanis et capitulis ipsorum. ꝙ̃ a ceteris episcopis in quorū diocesibus ī huiusmodi student tales excōicati et predictis penis obnoxii publice denūcient. Quia uero theologie studiū cupimus ampliari ncet. Ad archidiaconos, decanos, plebanos, prepositos, cantores. et alios clericos personatus habentes. Necnon presbiteros, nisi ab his infra spacium prescriptuz destiterint. hoc extendi uolumus. ⁊ appellatione postposita firmiē̄ obseruari. Honorius tertius. ex. ne cle. uel mo. super specula. Petrus de perusio sup ista decretali super specula sic ait. Sciēdū ꝙ est triplex ꝓhibitio personaꝝ quo ad audiendum legez uel phisicam. quidam. n. prohibēt rōne professionis. quidam ratione ordinis. ⁊ quidam rōne beneficii. Quantum ad primos. ī. professis expresse uel tacite patet ꝙ nō possunt exire claustrum ad legendum uel audienduz leges uel phisicam. ut ⁊ supra eo. nō magno. Contra faciens si non redit īfra moit duos menses ad claustrū excōicatur ipso iure. ut hic. Sed dubitatur. a quo tēpore īcipit illud tempus duorū mensium currere. glo. dicit a die publicationis cōstitutionis. Alii dicunt ꝙ a die quo exit claustrū. ⁊ hec ē opinio innocē. goff. ⁊ Uincen. et addit innocē. ꝙ computatur istud tempus ab exitu monasterii. scilicet hac de causa. Tertii dicunt ꝙ a die a quo incipit audire legem uel phisicaz quod ē uerius. host. et archi. dicūt ꝙ etiaz si audiat semel infra duos menses ē excōicatus. sed goff. ⁊ Uincentius dixerunt expectandū esse finez duorum mensium anteꝙ̃ incurrant penā. ⁊ io. an. credit hanc. ꝙ esse ueram. Et etiam doctor scienter tali religioso participans scilicet in docendo est excōicatus etiaz si ipse religiosus habitum nō dimittat et hoc quo ad leges ⁊ phisicam. ⁊ etiam si de licentia sui prelati leges ⁊ phisicaz audiat. sz archi. ⁊ lapum. quia decretales magne et sup specla distīcte loquūt. Quo ad secūdos. i. rōne ordinis ꝓhibent audire leges et phisicam sacerdotes tantū. ut ca° super specula. Constituti autem in aliis ordinibus ab huiusmodi ut c. cum ex eo de elec. li. vi. Quo ad tertios. i. ratione beneficii prohibētur audire hmōi scientias constituti in dignitate curata uel non curata ut hic. Si autez habeat ecclesiaz parrochialem. ⁊ nō est sacerdos. nō prohibetur audire huiusmōi sciās nisi talis ecclesia sub se habeat capellas. Item religiosus egrediens monasteriū ad audiendum sciās nō prohibitas ut theologiam et

ius canonicum. si hoc facit sine
licentia sui prelati sniam excōica-
tionis incurrit. Idem si cum licē
tia vadit. sed habitum non por-
tat. ꝛ doctor qui huiusmodi sci
enter participat talem docendo.
vel retinendo in scolis pari snīa
ligatur. ẜm lapum. Abbas autē
nō exemptꝰ si vult ire ad studia
concessa extra suum monasteriū
Epūs illius loci habebit consiliū
illius monasterii vel conuentus.
Et si visuz fuerit expedire poterit
licentiaz dare. tamē si sine licētia
episcopi vadit nō videtur ligari
pena excōicationis ẜm archi.
Ireūtes scilicet de claustris suis
statuit supra eo. ti. nō magnope
Mensium a tempore snīe huius
constitutionis siue publicationis
cōnumerande. Et nisi destiterint
ipso facto snīam excōicationis ī
currūt. Et verba ista que hic po
nūtur usqꝫ ad verꝫ quia sunt cō
silii turonensis s̃. eo. nō magno
opere. Ver. Audiantur tanquaꝫ
ipso iure excōicati. alias etiā mo
nachi et canōici regulares ab ad
uocatione repelluntur. xvi. q.
i. alia est. nisi pro utilitate ecclīe
siue abbate nihilominus imperā
te. Ver. Amittāt. Nota ꝙ abba
tes vel episcopi cum talibus dis
pensare nō possunt. ar. contra. in
fra de sen. ex. cum illorū in fine
sed hoc ad terrorē aliorū et cau-
telam statutum fuit vel quo ad
dignitates hoc intelligitur. illud
quo ad honores. Ver. Penis. s.

quia promoueri non possunt sine
dispensatione apostolice sedis. et
aliis superius positis, prescriptuꝫ
duorū mensium computanduꝫ a
tempore publicationis huius con-
stitutionis. quia ante publicatio
nem nemo tenetur. arg. s̃. de cō
stitu. c. ii. Ex quo enī constitucō
publice promulgata est et publi-
cata quilibet tenetur ad eius ob
seruantiaꝫ post duos menses. In
auten. ut facte noue constitutōēs.
circa prin. in coll. [illegible] xvi. dis.
quid dicitis. Sed nō ante. xxxii
q. iiii. dixit sarra. Sed cum ista
constitutio iam promulgata pu-
blicata sit iam diu nullus habet
excusationem. Sed nunquid epī
possunt tales absoluere. credo ꝙ
sic quia conditor huius constitu-
tionis nō retinuit sibi absolutōꝫ
quo. scilꝫ ab excōicatōe. Ver. ex-
tendi. scilicet predictas penas de
quibus superius facta ē mentio.
scilicet ꝙ sint excōicati. ꝛc. Et
ita videtur ꝙ isti spem promo
tionis amittant. nisi cum eis ꝑ
sedem apostolicam fuerit dispen
satum. ut dicitur supra de mona
chis. inducit quasdaꝫ allegatōes
in contrarium. ꝛ tandem cōclu-
dit dicens. tutius est dicere ꝙ ī
currant omnes predictas penas.
cum lr̄a hoc expresse dicat. duꝫ
dicit hoc extendi ꝛc. Et etiam
ubi dicit predictis pēis obnoxii
Ver. nota ꝙ dicit archidiacōꝰ
super isto ca. ꝙ tales audientes
ẜm innocē. ꝛ goff. habent duos

menses antequaz ligentur per id
quod habetur in precedenti ca°.
super. in fine. Et ista etiam fuit
ibi sententia Uincē. qui dicit ꝙ
isti duo menses incipiunt in exi-
tu ipsius monasterii. Sed host.
dicit ꝙ etiam si semel audiat li-
gatur. Et littera sequens multuz
fauet snīe hosti. Et respondet ad
illam lr̄am nisi ab his. ꝛc. ꝙ ibi
non respicit religiosos. sed secula-
res tantū clericos personatus ha-
bentes. Et nota ꝯm host. ꝙ solꝰ
papa dispensat cum regularibus
exeuntibus ad audiēdū leges uel
phisicam. ut promoueātur. hoc
etiam probatur in spe. de legato.
pag. nunc dicendū. Uil. ꝛ Her.
Item nota ꝙ dicit Innocē. ꝙ si
in claustris audiāt uel legāt mo-
nachi non ligantur ipsa constitu-
tione. Sed dic cum host. esse ue-
rum istud quo ad uerba ipsius.
mens tamē eiusdem refragatur
omino. Unde non sine misterio
ponit hec littera ī distīcte. docere
intelligo ubicunqꝫ. Nam exitus
uidetur fuisse causa impulsiua p̄-
dicte constitutionis finalis. Nō
ꝙ tales sciē religiosis non cō-
gruunt. cum eis exercitium eaꝝ
interdicatur. et hec causa nunꝗ̄
cessare potest. g° nec eius effectꝰ.
infra. de penite. ꝛ remis. cum in-
firmitas. archi. Idem pe. de peru-
sio. qui ꝛ subdit. dicebat io. sup
decre. Non magnopere. ꝙ si reli-
giosus exit claustruz sibi ipsi le-
gens uel studens ī legibus ligatꝰ

hac pena. sed etiam professus ac-
cedens ad principium uel repeti-
tionem socii incipientis ī legibꝰ
cā honoris. dicit io. idem ꝙ liga-
tur. quo ad uerba. quia constō
hec prohibet auditum. ex mente
nō ligatur. Nota etiā ꝙ istud
ꝙ interdicit clericis supra nōia-
tis in predicta decretali sup spe-
cula. ī fine. audire. s. leges ꝛ phi-
sicam declaratur per bonifaciuz
non extendi ad eos qui obtinent
parrochiales ecclesias. ratione
huiusmodi ecclesiarū. nisi hee dē
ecclesie fuerint plebanie sub se ca-
pellas habentes in quibus īstitu-
antur clerici perpetui nequeūtes
ab ipsis absqꝫ causa rationabili
āmoueri. ex. ne cle. uel mo. statu-
tū. li. vi. ubi dic io. an. ꝙ id dr̄
rōne ecclesiaruz. quia si haberēt
dispensatiue uel alio modo perso-
natum cuz illis ecclesiis. bene te-
nentur constōm. uel si essent pre-
spiteri tenentur. non rōne ecclesie.
sed ordinis. ut supra dixi. Item
ꝙ dicit capellas. idez uidetur te-
nendum. ꝛ tutius si unicam hr̄et
capellam. non obstat ar. a uerbis
scilꝫ plralis numeri. quia non di-
cit hic nisi fuerit plebāia habēs
caplas. sꝫ dic ī plri plebāias hn̄-
tes capellas. ꝛ pluralitatez capel-
larum ad pluralitatē plebaniarū
referam. argumentum supra. de
priuil. priuilegia. Et quod dicit
ab ipsis intellige plebaniis uel ca-
pellis. ꝛ melius. ioannes an.

Excommunicatio contra reli-
giosos professos.

Inhibemus ne de cetero ali-
quis quācunqꝫ religionem
tacite uel expresse professus.ī sco-
lis uel alibi temere habitum reli-
gionis sue dimittat. nec accedat
ad queuis studia litterarū. nisi a
suo prelato cum consilio sui con-
uentus uel maioris partis eiusdē.
sibi eūdi ad studiū lnīa primitus
sit ꝯcessa. siquis hoꝝ temerariꝯ
uiolator extiterit. excōicatōnis ī-
currat snīaꝫ ipso facto. ex. ne cle
uel mo. ut periculosa. li. vi. Re-
ligionē quamcūqꝫ. dn̄ tn̄ appro
batam. supra de uoto c. i. li. vi.
io: an. Expresse. in casu isto nō ē
dr̄ia inter tacitam ⁊ expressam.
io. an. Professus. nota professuꝫ
non posse redire ad seculū. quod
dic ut s. de regularibꝯ. consulte
io. an. Temere. ex causa eniꝫ licꝫ
habitum trāsformare si iusta sit.
puta timor. ut supra de ui. ⁊ ho.
cleri. io. an. habitum. Superiorē.
io. an. in nouella. unde et idē ex.
de reg. iu. li. vi. super regła ulti-
ma. in nouella dicit. ꝙ hec re-
gula. s. certuꝫ est ⁊c. facit ad q̄s-
tionem disputataꝫ hic per dn̄m
guido. de petra lata. de mōacho
qui bene fert habituꝫ monachalē
sed coopertuꝫ habitu clericali. ꝙ
sit apostata. quod uidetur hodie
approbatum per cle. de ui. ⁊ ho
cle. qm̄. in prima solōne. Cum
iste religiosus iustā causaꝫ trans-
formationis sui habitus nō alle-
get. indubitanter dico ipsuꝫ esse
apostatā. Dimittat. adeo habitꝯ
est annexus ossibus monachoruꝫ
ꝙ ī quocunqꝫ loco cōsistētes siue
in lecto quiescentes cōstanter eo
uti debent. ut habetur. xx. q. i.
uidua. ⁊ xxiii. d. sanctimonialis.
ubi dicitur. ꝙ eo habitu semper
uti debꝫ. Sꝫ nō uidetꝫ ꝙ illud sp
sit ita amare ītelligendū. ut prīa
facie sonare uidetur. xxi. q. iiii.
sine ornatu. ibi extra domos. ⁊c
Dic ꝙ illud loquitur de clericis
secularibus qui nō sunt ita astri-
cti ut monachi. Quid si ī sco-
lis uel alibi sine causa dimiserit
monachi suū habitū. licꝫ postea
ad male dimissum habitū reuer-
tantur. etiaꝫ si postea sint uel ef-
ficiantur bone fame nō poterūt
eligi in abbates. ar. i. q. i. Siqs
huiusmodi snīe fuit laur. ⁊ ia.
de al. ⁊ pe. qui dixerunt ꝙ nō so-
lum est talis ineligibilis. sed elec-
tus deiceretur. archi. nō puto ꝙ
monachus in cella sua dimittens
habitum. uel duꝫ balneuꝫ intrat
in occulto. uel iacens sine habitu
ligetur hac constitutiōe. alˀs pau-
ci īuenirentur non ligati. sed qn̄
exhibet se conspectibus hōinum
sine habitu uel in habitu laicali
uel clerici secularis sine cā iusta.
tunc ligantur. io an. in nouella.
Quāuis ut dictū ē deberēt sem-
per ex honestate religiōis defer-
re habitum. nō tamē uidetur ꝙ

incurrat excõicationez in ſtando
ſiue ex aliqua cauſa rationabili.
puta. ut dormiẽdo melius qeſcat.
ut induendo ſacras ueſtes nõ ap
pareat ſibi gibbus. ut querat pu
lices. ut ſe balneet. ut aptius ſcin
dat aliquod lignum ⁊ huiuſmõi.
quia ſic nõ uidetur temerarie di
mittere. tamẽ etiã in h mõi cõue
nientius eſſet non dimittere. Si
autem dimittat uel habituz trãſ
formet ut faciat aliquod maluz
ut ſcilicet fornicetur ⁊ huiuſmõi
non ẽ dubium ꝙ eſt excõicatus.
ſm pe. de palude. ſi etiã dimitte
ret uolens tranſire ad aliam reli
gionem ut ſic citius exciperetur
etiaz incideret ĩ ſniaz. dicit aũt
pe. de palu. ĩ quarto. ꝙ q iocoſa
leuitate ad horam ut currat. uel
lapidem proiciat deponat habitũ
non incidit in ſniam. quia non ẽ
uériſimile papã ĩ minutis tantũ
laqueum poſuiſſe. hec ille.
Quamuis hoc dicit ut compre
hendat etiam ſtudium theologie,
ſiue iuris canonici et huiuſmodi.
ratio eſſe põt quia mõachus de
bet ſuo clauſtro eſſe contentus.
ut. xvi. q. i. qui uere. Et ei a ca
none precipitur ut inter clauſtrũ
moretur. ut e. q. iuxta. Nã mor
tuus dicitur eſſe mundo. Dicit
tamẽ io. an. ꝙ theologiã ⁊ decre
talez legere poſſunt. quia ſunt ſci
entie pietatis. xxxvii. diſ. Siqs
gramaticã. archi. prelato. i. abba
ti uel alio qui tenet uicẽ abbatis,
qui proprie dicitur ſuus ꝑlatus.

Sed nunquid poterit epiſcopus
dare talem licentiam eundi ſcilz
ad ſcolas. non credo niſi interue
niat cõſenſus abbatis. ut hic ar.
xii. q. i. non dicatis. Item nun
quid extendens penam iſtam ꝓ
hibitiuã ad abbatez. multa indu
cit archi. ad probandũ ꝙ cadat ĩ
penam. Tandem dicit ꝙ in lnĩa
abbatis obtinenda nomĩe prelati
uidetur epiſcopus contineri. et
tunc ſi abbas uoluerit ire ad ſtu
dia litterarũ extra ſuum monaſ
terium habebit conſiliuz conuen
tus illius monaſterii. et ſi uiſum
fuerit poterit licentiaz impartiri.
ſz obſtare uidetur illud relatiuũ
ſui quod ſequitur. quod uidet̃ re
ſpicere ĩmediatum prelatuz ipius
monaſterii. ⁊ ſic non epiſcopum.
⁊ ſm hoc põt dici. ꝙ ꝗuis ab
bas malefaciat ſi uadat preter li
centiam epĩ ad queuis litteraruz
ſtudia. non tamẽ uidetur ligari
hac pena conſtõnis. cum ſit pena
lis ⁊ reſtringi cõſueuit magis ꝗ
laxari. Archi. ⁊ quod in fine dr̃
de licentia epiſcopi. uidetur hr̃e
locum in monaſterio non exẽpto
ab eius iuriſdictõe. Licẽtia. ⁊ tũc
poteſt omnia ſine quibus in ſcol
eſſe nõ poteſt. quod dic ut notã.
ii. q. vii. cum paſtoris. io. an. Et
dicit archi. ꝙ ſi mutuum cõtra
hit tenebit̃ monaſteriũ uſqz ad
probabilem modum. niſi actum
fuiſſet ꝙ alius pro mõacho ſum
ptus inueniret. ut propinqu9 uł
alius. Si aũt obligaret libros

uel res alias pro scolari uel alio. non ualeret obligatio. quia monachus seruus est monasterii. di. liiii. multos. Idem si fideiussit pro aliquo. quia scilicet nõ tenet Archi. horũ quia scilz apostatauit dimittendo habitum. uel qz accedit ad studia sine licẽtia. io. an. ipso facto. speciale ẽ in religioso apostata quia alias nõ ẽ apostata excõicatus. sed excõicandꝰ ſm quod notant. io. an. ⁊ ber. xxiii. d. siqs ex clericis. io. an.

Excõmunicatio contra religiosos ministrantes sacramentũ unctionis extreme et eucharistie sine licentia.

54

Religiosi q clericis aut laicis sacramentũ unctionis extreme. uel eucharistie ministrare. matrimoniũ sollẽnizare nõ habita sup his parochialis p̄sbiteri licẽtia speciali. aut quẽq̄ excõicatũ a canone preter q̄ in casibus a iure expressis. uel per priuilegia sedis apostolice cõcessis eisdẽ. uel a sentẽtiis p statuta prouĩcialia aut sinodalia ꝓmulgatis. seu ut uerbis eoꝝ utamur si a pena ⁊ culpa absoluere presumpserint excõicatiõis sñiaz incurrant ipso facto. a qua dumtaxat a sede apostolica absoluendi. Et paulo post nullo religiosis eisdẽ super hoc exemptionis uel alio priuilegio suffragante. et in fine. Sane religiosis illis quibus ẽ ab apostolica sede concessum. ut familiaribus suis domesticis aut pauperibus in hospitalibus suis degẽtibꝰ sacramẽta possint ecclesiastica ministrare. nullũ ex premissis uolumus quo ad hoc p̄iudiciũ generari. ex. de priuileg. religiosi. in cle. Religiosi. Pau. religiosi in sex casibus sunt excõmũicati. ⁊ cum hoc loquatur generaliter omnes religiosos comprehendit. etiam populũ habẽtes. clericos autẽ seculares nõ comp̄hendit. etiã si in his excederent. Eucha. Paul. non dicit uiatici. Unde patz q̄ locus est pene siue detur in morte siue detur ĩ uita. non obstat. l. d. penitentes ĩ fine. quod intelligo ut in morte omnibus detur uiaticum. per illos. s. qui hoc possunt. penitẽtia autem tempore necessitatis a quolibet sumi potest. Queritur an he clemẽt. habeant locũ in quibuscũqz religiosis. Soluit lau. q̄ sic dũmodo sint religionis approbate. Idem lapus. alias enim non sint religiosi. de religio. do. c. ultimo. Fran. de zam. Itẽ comp̄hendit uocabulum religiosi etiam nouicios ſm lapum. Utrũ autẽ comprehendantur hic religiosi cõuersi uel mõiales sunt uarie opiniones ꝓ ⁊ cõtra. ⁊ utraqz põt sustĩeri.

Lau. ⁊ pe. de ancha. de mōialib9
tenent ꝙ non. lau. ꝙ sic Fran. de
zam. lapus ꝙ religiosi ministrā
tes sacramenta non soluz clericis
secularibus sed etiam regularibz
sine licentia. ⁊ precipue alterius
religionis, incidunt in hanc penā.
⁊ hoc est tutius q̄. s. contrariū
Sollennizare. io. an. ⁊ pau. idest
sollenniter benedicere. Et de hac
benedictōe habetur xxx. q. v. c. i.
et in quatuor sequētibus. Et dic
zen ꝙ in uerbo sollennizare com
prehenditur omnis solennitas q̄
obseruatur iuxta rituz religiōis.
de spon. c. i. siue fiat solennis be
nedictō. siue dicatur missa spālis
pro contrahentibus. Non habita.
io. an. Sed unūqd credet religio
sus parrochiano dicēti se habere
talem licentiaz. uidetur ꝙ sic ꝑ
id quod notatur. de peni. d. vi.
placuit. quia nō est presumēdus
īmemor sue salutis. i. q. vii. san
cimus. Et ponit ibi ipse io. duas
obstātias et ipse soluit. Parrochi
alis. io. an. per hoc quo ad secu
lares mercēarios ⁊ his similib9
intelligo presbiterū in cuius par
rochia inhabitant. Facit quod no
ta. de peni. d. vi. placuit. de hoc
scripsi de pen. ⁊ remis. c. omnes
super uerbo sacerdotes. ⁊ host.
tractat in summa de parrochiis
parag. ultimo. super uerbo quis
intelligat parrochianus. ſm frā
de zam. dic ꝙ statim cum quis
uadit ad habitandum in certa ꝑ
rochia ītelligit̄ fieri parrochiā9.

nisi accesserit causa recreationis
uel ob aliam causam temporalez
statim reuersurus ad propriaz ꝑ
rochiam. quia tunc secus. de se
pultu. is qui. li. vi. Presbiteri.
io. an. puto sufficere licentiaz ꝑ
rochiale. qui adhuc presbiter nō
est. puta quia est infra annuz. uel
dispensatum ē cum ipso ſm for
mam decretalis. cū ex eo. de ele.
li. vi. Uel ex parrochiali collegi
ato. eo. ti. statuimus. Uidetur
etiam sufficere licētia uicarii ge
rentis curaz per modū decretal'
predicte. cuz ex eo. puto etiā post
factum a penis excusari illum q
hoc fecit de auctoritate diocesa
ni. Facit de peni. ⁊ remis. c. ii. li.
vi. Nam diocesanus ē parrochia
lis eius. ⁊ hoc forti9 quando ua
cat parrochialis ecclesia. sed qn̄
non uacat ante factum cōsulo ab
stinere. ⁊ ex licentia episcopi uel
archipresbiteri ciuitatensis hoc
non fieri licet ab aliis recipi pos
sint. Paulus etiam dicit ꝙ licet
hec uera sint scilz ꝙ sufficiat licē
tia predictorū. tutius est a littera
non recedere. ⁊ addit paul. hanc
constōnem locum non habere in
illis que predicta sacramēta reci
piunt a certa persona ratōne con
suetudīs, priuilegio, uel alio quo
uis modo. s̄ de rel. do. quia cō
tigit. ī fine. ex. s̄ de sta. regula.
ne ī agro. parag. sane. ī clemen.
Hec procedunt ſm fran. de zam.
nisi aliud habeat cōsuetudo. Naz
ut dicit pau. si certa eēt ɔsuetu9

a quibus recipientur hec sacramē
ta nō est locus huic pene. de re
ligi. do. quia contingit. Que cō
cessio sacramētorū tunc non com
petit rōne parrochie cuiꝰ fauore
hoc uidetur statutum. Speciali
Pau. sufficit ꝙ parrochiano detˀ
licentia facta specificatione sacra
menti. puta de eucharistia. siue
alio. licet nō exprimatur nomen
religiosi. Item sufficit ꝙ detˀ
religioso licētia facta specificatōe
sacramentorū. licet parrochiani
non exprimantur. ar. de tempo.
or. c. i. Io. an. etiā dicit ꝙ credit
per talem specificatōnē factā eui
tetur pena. et addit ꝙ de sacramē
to baptismi et penitētie non ītel
ligitur predicta pena. quia hic n̄
exprimūtur. idem pau. A canōe
io. an. quocūqȝ etiā a quo epūs
uel sacerdos possit absoluere de
sen. ex. nuper: de excōicatis a ca
none. an procedat quo ad omnes.
soluit laur̄. ꝙ sic. siue sit religio
sus eiusdē ordinis siue alterius.
siue sint c̄lici siue laici. siue mu
lieres. fran. de zam. et intelligūt
lau. et lapus de excōicatōe maio
ri non de minori. Absoluentes
excōicatos per statuta legato
rum tenet. zen. ꝙ incidunt. Si
autem religiosi absoluūt a sniā
hominis quod non possunt. nō ha
bet locum pena. cū istud nō ex
primatur. Idē pau. et zem. et lau.
Et ex hoc infertur ꝙ ī excōicatis
per sniā pape. nō est locus huic
clemē. quod tenet lauren. quia si

uoluisset de hoc intelligi expres
sisset fran. de zam. Sententiis.
io. an. puto ꝙ omnē sniām inclu
dat excōicationis suspensionis et
interdicti cuius necessaria sit ab
solutio. Que q̄. io. an. etiam re
ligiosum uel consociū. nihil enī
excipit. qui dicit quodcunqȝ. de
maior. et obed. Solite. in fine.
īcurrant. Querunt hic io. an. et
pau. quid iuris de recipientibus
talem absolutionem uel predicta
sacramenta an sint ligati eadem
sententia ratione participationis.
Et pau. quidē remittit ad id quod
dicit. de consang. et affi. eos. ibi
autem sic dicit ī quodam simili
casu. tunc participans criminoso
ē excōicatus. cū participat post
latam sniām. ut in c. si concubīe
sed hic non participat post. sed ī
actu pro quo ligatur. glosa. Uel
dic ꝙ licet participans ī crimine
criminoso sit excōicatus. non tn̄
participans in actu illo pro quo
alter ligatur. B ibi. Io. an. remit
tit ad id quod dixit de sniā excō
municationis. contingit. primo.
Idem fran. de zam. s. ꝙ illud de
participatōne ī crimīe habȝ locū
quando participatur post actum
damnatum. non in ipso actu.
Querit idē scilicȝ fran. de zam
Utrū religiosus ignorans penā
de qua hic et alias homo sancte
uite si mīstret eucharistiā sine
licentia parrochialis presbiteri n̄
tamen in contemptum ipsius icī
dat ī penam. et uidetur ꝙ sic. q̄

ignorantia iuris non excusat. regula ignorantia. li°. vi°. Contrarium consului dicit Fran. per hāc litteram in uerbo presumpserint que notant dolum ⁊ temeritatem ministrantis. sicut enim miles armate milicie excusat ab ignorantia iuris. C. de iur. ⁊ facti ignorantia. l. i. ita ⁊ hunc possumus excusare et hoc precipue in foro penitentiali in quo credendum ē asserenti hoc ignorasse. quia tam in hoc forte aliqui contradicerēt ꝙ eo ipso est presumptio ꝙ fecit contra hanc cle. tutius est ꝙ petatur absolutio. Utamur. io. an. Pau. concordat de hereti. accusat(?) alle. li. vi. Papa tamē omnē delicti penam uere cōtriti dimittere potest. Facit de consecra. dist. v. baptizare. Et hanc concedit cruce signatis in uoto ultramarino. ut notat host. de hereti. ad abolendam. ⁊ in anno centenario. ut patet et in extrauagāti bonifacii habet antiquorū. Concessum. Idē uidetur si consuetudine hoc obtineat. argu. s. de religio. do. quia contingit. Etiam io. an. dicit ꝙ h° uidetur de consuetudine idē esse. quia tn̄ ponit obstantiā ad istud de ɔsuetudīe vr̄ declīare ad aliā partem uel saltem dubiam relinquere. Apostolica generale priuilegium circa hoc scilz totum orbē respiciens solus papa cōcedit. speciale tamē quo ad suam diocesim concedit epūs ex causa quod dicunt de rel. do. ɔstitutꝰ. dīc ēt lau ut allegat pe de ancha. ꝙ p̄spiter parrochialis ꝗ̄tūcūq3 simplex cura sit ei cōmissa in adiutorium ipsius cure. potent assumere sibi ad tempus presbiterum religiosum uel alium sine cuiusꝗ̄ superioris licentia qui ipsum iuuet forsitan in quadragesima ad audiendum subditos suos ī ɔfessione. ⁊ dandum Eucharistiam in pascha, ut missis celebrādis. seu aliis ut h hec ille. Et dato ꝙ mendicantes audire non debeant sine licentia suorū prelatorū. tamen si audirēt ⁊ ministrarent sacramēta cū īnīa horum illi essent absoluti. nec ipi incurrent excōicationē. licet peccarent extra articulū necessitatis

Exco° ꝯ religiosos q̄ dicūt aliqua ī sermonibꝫ suis. ut audientes retrahant a solutione decimarum.

ILlos etiam religiosos q alìqua ut audiētes a decimarum ecclesiis debitarum soluere retrahant in sermōibus suis uel alibi proferre presumunt. excōicatōis sententie subiacere decernimus ipso facto. de penis. cupientes. in clemētinis. Illos religiosos. religiosos qui in sermonibus uel alibi proferūt aliqua ut retrahāt a solutione decimarum excōicat io. an. ⁊ pau. Mendicantes. et non mendicantes concludit. clericos autem seculares non comprehendit. nec laicos artat hec pena

et concord. infra de sen. ex. c. i.
§ Retrahat. pau. ut habeat locum
pena de qua sequitur. duo requi-
runtur. Primum quod talia dicatur
ut aliquos retrahant a solutione
decimarum debitarum ecclesiis. quod se-
cus si dicerent alia intentione uel
si debite non essent ecclesiis. sed
aliis quocunque modo. Secundum
est quod audientes sint obligati ad
solutionem decimarum. Unde si
talia proferrent audientibus non
obligatis cessat pena constitutionis

Excommunicatio contra reli-
giosos non seruantes in-
terdictum cum ipsum scive-
rint.

Religiosi omnes tam exempti
quam non exempti cuiuscunque or-
dinis et conditionis existant. cum
viderint et sciverint cathedralem
uel matricem loci ecclesiam inter-
dictum seruare quodcunque posi-
tum auctoritate sedis apostolice.
uel ordinariorum. debent et ipsi ser-
uare non obstantibus quibuscunque
appellationibus antea etiam ad eam-
dem sedem uel alium uel alios.
interiectis et aliis obiectionibus
quibuscunque. alioquin non seruan-
tes excommunicationis sententiam incurrant
ipso facto. Idem etiam in interdi-
ctis et cessationibus a diuinis in-
terdictis per prouincialium conciliorum
statuta uel ipsorum auctoritate uo-
lumus obseruare. Idem gene-
ralibus cessationibus a diuinis

ciuitatum terrarum et aliorum locorum
quas alii ex consuetudine uel aliam
capitula, collegia, uel conuentus se-
cularium ac regularium ecclesiarum
sibi uendicant. idem intelligimus
obseruandum, non obstantibus priui-
legiis concessis eis conuentionibus,
statutis, et consuetudinibus quibus-
libet que contra premissa religiosis
ipsis in nullo uolumus suffraga-
ri. extra. de sen. ex. ex frequenti-
bus. in clem. Ordinariis pau.
litteram aduerte. quia ut sit locus
huic pene requiritur quod interdictum
sit positum auctoritate pape. quod
intelligo esse si fiat per eius dele-
gatum. de preben. si apostolice. li°. vi.
uel quod sit positum de iure communi uel
per ordinarium uel concilium pro-
uinciale. uel quod per ipsum uel per
alium aliquem spectet fiat cessatio
a diuinis. per quod uidetur quod hoc
non habeat locum in interdicto po-
sito a singulari persona. que hoc
posset ex speciali consuetudine. cum
talis non faciat auctoritate apostolica.
nec sit ordinarius. Idem uidetur
in interdicto posito per delegatum
ordinarii. quia non uidetur tunc
positum per ordinarium. § Reli-
giosi. quicunque. Io. an. mendicantes
uel non. et per hoc patet quod cleri-
cos seculares non seruantes inter-
dictum uel cessationem quam seruat
matrix ecclesia non ligat hec con-
stitutio. Matricem. Pau. id est
baptismalem uel loci maiorem. que
ideo dicitur matrix quia regene-
rat per baptismum. et sic cathedralem

in ciuitate, et matrix in alio loco
que ab hoc equipatur. ⁊ merito
quia alias hec pena non haberet
locum nisi in īterdicto ciuitatis.
nec curo utrum matrix ecclesia
sit religiosis subiecta quo ad ali-
qua temporalia uel spiritualia.
uel non sit subiecta. scilicet ꝙ si
in loco non ē aliqua cathedralis
uel matrix ecclesia. quia forte in
alio loco uel ibi sint plures equa-
liter suis parrochianis, baptisma
et alia sacramēta ministrātes: di-
stīguendū. quia si omnes ille ser-
uant locus ē huic pene. Si uero
alique seruant alique non. tunc
non est locus pene sicut facerꝫ si
in tali loco non esset ecclesia reli-
giosoꝝ. Dicitur autē hic ecclīa
cathedralis uel matrix ecclīa mu-
rorum ambitu comp̄hēsa. ex q°
si in ecclesia celebratur continue
ianuis apertis. ⁊c. siue per prela-
tum siue per capitulꝫ totꝫ uel
partem siue per alios clericos ec-
clesie, non est locus ibi pene. Ideꝫ
io. an. Et addit pau. puto tam̄
ꝙ si in matrice ecclesia celebrat̄
ab aliquibus extraneis inuitis p̄-
latis ⁊ capitulis. ꝙ nihilominus
sit locus ibi pene. Idem etiaꝫ dīc
ꝙ interdicta metropolitana eccle-
sia, non intelligitur interdicta ma-
trix ecclesia. Idem si interdicta
una prouincia, una diocesꝫ in ali-
qbus ciuitatibus uel castris ma-
trix ecclesia seruat interdictum. ī
aliquibus non. dicendū ꝙ ī locis
in quibus seruat locus est huic
pene. in aliis non. Sciuerint.
io. an. alio sensu ꝙ̄ per uisuꝫ. de
quo premisit probabiliter. ergo
ignorantes talem obseruantiam
non ligat h ad penam. Uident
Pau. s. uidendo in cathedrali et
matrice ecclesia celebrari ianuis
clausis et uoce submissa excōica-
tis et interdictis exclusis. Obser-
uare. io. an: arg. a cōtrario sensu
cessat ubi illius argumēti contra-
rium requiritur in iure. ut scrip-
si de elec. publicato. super ultīa
glosa. Item contrarioꝝ non est
eadē disciplina ubi uerba et mēs
resistunt. de uer. sign. c. fi. exces-
sus ergo clericoꝝ matricis ecclīe
non dabit religiosis materiaꝫ de-
linquendi. intelligo autē illos ser-
uare qn̄ abstinent anīo obseruan-
di. Appellationibus. io. an. non
dicit ꝙ precedens appellatio non
uiciat interdictum. Ne corrigat
de ap. ad hec. Sed dicit ꝙ q̄uis
interdictum sit nulluꝫ propter p̄-
cedentem appellationeꝫ. uel aliaꝫ
causam. ex quo tamē matrix ec-
clesia illud seruat. religiosi uiolā-
tes sunt excōicati. Subiacere.
io. an. et paul. si snīa interdicti
uere ligat. ⁊ matrix ecclesia illaꝫ
non seruat. religiosi nō seruātes
non ligantur hac pena. sed aliis
que habentur. de excess. prela. c.
ultimo. et de priuilegiis. aucto-
ritate. li°. vi°.

Exco° q̄ religiosos scienter dimittētes facere cōsciētiā de decimis. cōfitētibus. 48

Religiosi qui scienter postpo suerunt confitētibus consci entiam facere de soluendis deci mis ab officio predicationis tam diu maneant ipso facto suspensi. donec confitentibus ipsis. si hoc ipsum sibi dicendi cōmode facul tatem habuerint conscientiam fe cerint excōicationis incursuri sen tentiam ipso facto. si predicare p̄ sumpserint. predicta negligentia ut premittitur non purgata. ad religiosos tamē monasteriorū uel ecclesiarum decimas percipiētiū nolumus hoc extendi. extra. de pe. cupientes in cle. Scienter. pau. secus si ignoranter seu per obliuionem. et hoc ītellige si ipi confessores ā prelatis ecclesiarū fue rint requisiti sup hoc ut faciant consciētiaȝ sibi confitentibus de decimis dandis. pau. ꝛ pe. de an cha. Suspēsi. io. an. Nota nouā speciem suspensionis. ꝛ ibi ponit multiplicem speciem suspensiōis Cōmode. pau. ergo īcōmoditas excusat a precepto. i. concor. ī ti ca°. i. Ad idem. xxii. q. ii. faciet Minor tamen hic cōmoditas ex cusat. Unde non tenētur eos seq qui non sunt in loco. uel si sunt ꝛ hi nō possūnt sine magna uaga tione uel sine alia incomoditate. Durante g° commoditate durat suspensio donec de soluendis de cimis ɔsciētiaȝ fecerint. qua facta uel īcōmoditate superueniēte ces sat suspensio. Negligentia. pau. Nota hic casum ꝙ ueniēs cōtra suspensionē a certo officio est ex cōicatus. non aūt irregularis. sȝ si postea celebrat sic. de cle. ex. minis. postulastis. Percipientiū io. an. soli enī n̄ percipiētes solēt in his deliquere. Dicēdi. io. an Nota contraria contrariis pur gari. de hereti. c. ii. li. vi. Pecca tum g° tacendi dicendo purgat̄.

Exco° q̄ monachos et cano nicos regulares ad curias p̄ncipum. etc̄. 49

Hoc edicto perpetuo prohibe mus ne monachi aut regu lares canonici contra administra tionem aliquam nō habentes ad curias principuȝ absq; speciali p̄ latorū suorū licentia nō se confe rant. ꝙ si se conferre presumpse rint ut damnū aliquod inferant suis prelatis. aut monasterio ex cōicationis sniam eos incurrere uolumus ipso facto. prelatis eoꝝ districte nihilominus iniūgentes ut ipsos a curiarū predictarū ac cessu ꝛ ab aliis quibuslibȝ uaga tionibus ꝛ discursu diligēter cō pescere. aut super hoc non paren tes eisdem seuere corrigere non omittāt. ex. de sta. mo. ne ī ag° in clemē. Canonici. de hac ergo parte non dubitamus quin liget

monachos etiã nõ nigros. io. an Non habentes. illos enĩ qui hñt administratione qñz pro admini strationũ ipsaruz causis illuc ire oportet quas prosequi possunt. lz non sint perpetui. de iudiciis. cũ deputatis. io. an. Curias princi puz. hic notat io. an. ⁊ ponit. xii abusiones claustri. secũdum ugu tioẽz. ⁊ duodecĩ abusiones seculi secundum ciprianum. ibi uide si uis. Speciali generalis ergo puta ꝙ possit se quo uoluerit ab sentare non sufficit. io. an. ipso facto. Ad hanc excõicatõz ꝯ tra hendaz duo uidentur necessaria. scilz ꝙ intrauerint curiam. ⁊ ꝙ causa damnificandi monasteriuz uł platũ. lnĩ az hñt uł ñ hñt non puto ponderanduz cũ hᵒ nõ repetatur. hinc ẽ ꝙ etiaz de lnĩa prelati intrãs curiã si ad hoc in trat ligatus est. ex solo igitur ex itu claustri ob hanc causam non ligatur. Itez ex quo ĩtrauit ob hanc causam licet damnũ nõ ĩtu lerit. siue ꝗta nõ potuit. siue qꝛ penituit. ligatus ẽ. simile de ho micidio ꝓ humãi. li. vi. io. an.

Exco⁹ q̃ monachos tenetes infra scepta monasterij arma inasiura.

Prefate quoqz snĩe mona chos intra septa monasterii sine licentia abbatum suorum ar ma tenẽtes decernim⁹ subiacere. extra. de sta. mona. ne in agro. li. vi. in clemẽtinis. Monachos non repetit ⁊ canonicos regłares. unde uidetur ꝙ licet snĩe excõi cationis de qua supra dixerat ar centur in casu precedenti non tñ in isto. sed cũ loquatur generalit. uidetur includere omnes mona chos albos et nigros. etiaz si uo centur iuxta uulgare fratres. ar. de pac. cum pridez. ubi uocãtur monachi ⁊ fratres. pau. Septa id est clausura dicta a sepio sepis. ut est claustrũ refectoriũ uel dor mitoriũ. ⁊ cetere officĩe ad usuz monachorum deputate. xii. q. i. necessaria. Idez uidetur de atrio xii. q. i. nulla. ⁊ de orto ⁊ area positis iuxta ecclesiam. de censi. c. i. pau. Infra per intra. Et patz per hoc ꝙ extra tenens. s. arma penam nõ ĩcurrit. Arma. ĩ cõi significatione cõprehẽdũtur tela Sed dicunt̃ arma ꝓprie quibus defendimur. tela quibus impug namus. l. cornelia. de homici. si perfodiens. Sed ut ibi notatur armorũ appellatione ⁊ fustes et lapides cõprehendit. ⁊ oĩe quod arcu uel manu mittitur. Non tamẽ puto auctorez sic latissime intellexisse. io. an. Paulus. uero dicit ꝙ armorũ appellatio signi ficat non soluz scutos gladios ⁊ galeas. Sed fustes ⁊ lapides et telum quod appellatur id quod ab arcu uł manu mittitur. ⁊ sic uidetur istud intelligi de armis militaribus nõ clericorũ q̃ sunt lacrime. xxiii. q. ultĩa. et addit. Sed nunquid appellatio armoꝝ

ita late sumitur hic. puto ꝙ sic si
teneantur ad usum pugne. alias
si in camera uel infra septa mōa
ch9 habeat lapides ad aliū usuȝ
uel cultelluȝ antiquatum ad co-
quinaȝ uel ad quid simile nō cre
do ꝙ sit de mente talia prohibe
re. alias sic. Quid enī si iuxta
fenestraȝ supra ianuā habet acer
uum lapidum ad impugnandum
uel offendendum uenientes. certe
tunc includuntur. Idem dico de
arcu ferro ligno et similibus. uñ
oportet uidere si ex forma modo
⁊ aliis circūstantiis ea teneat. ut
arma offensibilia seu defensibilia
aut ut alia utensilia. tales tamen
coniecture non sunt necessarie in
notis et maioribus armis. ut lan
ceis gladiis loricis scutis balistis
et similibus. pau. Tenentes. ue-
niens deforis ad claustrū cuȝ ar
mis non animo tenendi. nec tenȝ
ex delatione. non uidetur ligari.
quia uerbum tenentes intelligit
cum effectu. io. ⁊ pau. Sine lnīa
intelligo petita ⁊ obtenta. pau.

Exco° contra religiosos mē-
dicantes qui de nouo do-
mos recipiunt.

Transgressores constitutōis
que religiosis mendicantibȝ
domos ad habitandum de nouo
uł loca quecūqȝ recipere. recepta
huiusqȝ mutare uel ea trāsferre
in alios cuiusuis alienatōis titło
interdicit. excōicatōis sniē decer
nimus subiacere. de pe. cupiētes

in clemen. Cōstitutionis. io. an
constitutionis Bonifacii que ha
betur de exces. prela. in c. uno. li
vi. ibi dicit idem io. an. in pria
glosa. talis constitutō hoc dicit
ꝙ mendicantes non possunt acq
rere noua loca ad habitandū. uł
antiq̄ alienare uel mutare. absqȝ
speciali licentia pape. que de hac
prohibitione faciat mentionē. In
acquirentibus tamē loca pro he-
remitica uita ducenda cessat pro-
hibitio: Idem in secunda que in
cipit mendicantes. Qui dicuntur
mendicantes quibus uictum tri-
buit incerta mendicitas. et qui
redditus aut possessiones ex regu
la uel constitutiōibus habere nō
possunt. supra. eo. li. de reli. do.
ca. uno. quo ad casum detur in
omnibus mendicantibus idē ius
dicit pau. ꝙ si domus corruat
cuius tamē soluȝ continue rema
net in domo ipsoȝ mendicātiuȝ.
licet de nouo reedificetur non in
incurritur excōicatō. Secus aūt
si locus esset non diruptus desie
rit ēe de ipsoȝ dnīo ⁊ habitatio
ne. et postea nouo iure illud ac-
quirant ꝙ tunc incurritur. Et
nota ꝙ ecclesias. oratoria. et alia
edificia fratres predicatores usi-
bus suis possunt cōstruere et edi
ficare in locis. s. eis concessis. et
quod prelati contra edificantes
et cōstruentes sniaȝ excōicatōis
ferre non possunt. allexander. Itē
nulli de ordinibus pauptatis licȝ
oratorium uel ecclesiaȝ cōstruere

seu constructaȝ recipere iuxta ec
clesias predicatorū ⁊ oratoria eo
rum infra spaciū centuȝ quadra
ginta annorū. et si secus factum
fuerit dirimatur. clemens. quia
pleriqȝ. Item fratres predica
tores ī mutatione locoꝝ possunt
secum deferre omneȝ edificioruȝ
materiā exceptis ecclesiis dedica
tis libros calices paramēta et alia
bona nostra et edificia relicta cū
solo et aliis preter ecclesias uen
dere et etiaȝ precium in eorū uti
litatem conuertere. non obstāte
quorūcunqȝ prelatoruȝ contradic
tione. Bonifacius. uirtute.

Excoīs q̄ beghinas et q̄ religio
sos eas fouientes uł habitum
dantes.

Sacro ap̄pbāte ɔcilio ppetuo
phibendū ducimꝰ ⁊ a dei
ecclesia penitus abolenduȝ eisdeȝ
et aliis mulieribus quibuscunqȝ
sub pena excōicationis quaȝ ī cō
trarium facientes īcurrere uolu
mus ipso facto. iniungentes expsse ne statum huiusmodi dudum
forte ab ipsis assumptū. quoquo
modo sectentur ulterius. uel ipm
aliquatenꝰ de nouo assumant. p
dictis religiosis per quos eedem
mulieres in huiusmodi statu fo
ueri beghīnali et ad ipsum susci
piendum induci dicunē sub simili
excōicationis pena. quaȝ eo ipso
si secus egerint se nouerint incur
suros. districtius inhibemus ne
mulieres aliquas predictū statuȝ

assumptū sectantes uel de nouo
assumentes quoquomodo admit
tant. prebentes super hoc auxiliū
consilium uel fauorem. ex. de re
ligio. do. c. i. in clemē. Uidetur
q̄ hec constitutio sorores minorū
que dicunē tercii ordinis nō īclu
dat. cū ille pmittāt obediāȝ ⁊ ha
beāt rgulā nō ppriequo ad tria
substātialia. sȝ quendā modū ui
uendi per sedem apostolicam ap
probatam. quod mihi constat. ⁊
facit infra de sen. ex. cum ex eo.
Secūdus ordo scȝ minorū est soro
rum sancte clare. que profitētur
substantialia. sed differunt a pri
mo. quia habent propriuȝ in cōi.
quod non habet ordo fratrū mi
norū. io. an. hee autē beghine q̄
hic reprobantur non obediētiam
promittūt neqȝ regulaȝ aliquam
approbataȝ profitetur. ⁊ opīones
catholice fidei contrarias intro
ducunt. ut dicitur supra in tex.
huius clem. Sed nec etiaȝ so
rores de penitentia beati domīci
includit hec constō. cum ille pro
mittant obediētiam. ⁊ regulā ha
beant a sede apostolica approba
tam. quod mihi constat. Item
hic non prohibētur mulieres fi
deles que promissa continentia.
uel non promissa penitētiaȝ agere
uolunt. ⁊ in humilitatis spiritu
domīo seruire. ut dicitur ī fine
huius cle. fran. de ȝam. ī lectura
super illa cle. querit an quodlibȝ
eoruȝ que hic numerātur uidelȝ
promissio obediētie. uł renūciaᵒ

propriorū aut professio regule ap
probate sufficeret ad hoc ut beg
hine non tenerentur. ⁊ dicit ꝙ n
quantū ad p̄ria duo etiā si religi
ose. nisi profiteant regulā a sede
apostolica approbataꝫ. de uoto. c
unico. li. vi. Si tamē haberent
regulam uel uitam per papaꝫ ap
probataꝫ. hic sufficeret etiaꝫ sine
renunciatione proprii. ut de soro
ribus tercii ordinis minorū. Di
cit glosa quā hic habes supra. et
idem pau. qui allegat extrauagā
tem. ioannis. xxii. sancta romāa
Et hanc habes infra. Et dicit idē
ꝙ religiosi participantes cū tali
bus beghinis etiam nō ī crimīe.
sunt excōicati. ſm pau. Sꝫ laud
et zen. et matheus. intelligunt h
de participātibus in crimīe ⁊ cri
minosis. i. de fouentibus eas in
beghinatu. uel inducētibus ad h
suscipiendū. Et ꝙ ꝯuis huic excōica
tioni esset locꝰ per c. nuper. etiā
si hoc nō exprimeretur. tamē iō
hec expressit de excōicatiōe. quia
solet plus timeri. xi. c. xxiii. dis.
ꝙꝙ. uel saluando priorem intelle
ctum dic pro eo ꝙ littera dicit
nullomodo. etiā si fauor non pre
stetur directe. sꝫ īdirecte. adhuc
est locus huic pene. quod secus
esset in c. nuper. et sic dicimus
ꝙ eo ipso ꝙ religiosi easdem ad
mittant ad aliquam cōionem tol
lerando eas in hoc statu dicūtur
fauere. et si non dent fauoreꝫ di
recte. ⁊ sic incidunt ī excōicatōꝫ.
Laici uero participātes cū talibꝰ
in crimine criminoso nō ē dubiū
ꝙ incidunt per c. nuper. sed parti
cipantes aliomodo uel fauentes
indirecte non incidunt per arg. a
contrariis. quia clemē. loquitur
de religiosis. lau. ⁊ zen. et idem
dicit zen. de episcopo.

Excoᵒ q̈ fratres minores
admittentes illos de tertio
ordine.

Districtius inhibemus fratri
bus mīoribus ne de cetero
aliquā uł aliquē ex fratribus uł
sororibus de tercio ordine quem
beatus franciscus instituit. etiaꝫ
si super hoc hi uel illi priuilegiis
quibuscunqꝫ muniti extiterint.
ad diuina in suis ecclesiis tem pe
īterdicti quoquomodo admittāt.
quod si fecerint excōicatōis snīe
eo ipso se nouerint subiacere. ex
de sen. ex. cum ex eo. in clemen.
Minoribus. alios non ligat hec
constitutō. io. an. Hi uel illi.
fratres minores. uel illi. s. frēs
et sorores tercii ordinis. et ē mi
rabile. quia eo casu in aliis eccle
siis recipi possunt. si priuilegiuꝫ
est generale. io. an. Suis ecciīs
per hoc uerbum quod etiā supra
premisit. dico ꝙ si in alienis ec
clesiis hec facerent cessat hec pe
na. posset tamē hic locuꝫ habere
alia pena excōicatiōis. io. an. Ad
mittant. nisi quātum illis ⁊ aliis
promittitur secūduꝫ decretalem

ultimā.eo.ti.li.vi.io.an. Sub iacere. ab hac sniā nō possunt absolui. nisi per romanū pontificē. uel satisfactōne premissā per locorum epōs. ut dicitur ī fine hui9 clemē. Queritur a doctorib9 utrum isti de tercio ordine beati Francisci gaudeant clericali priuilegio personali. de quo. xvii. qōe quarta. si quis suadente. uel fori de quo ii. q. i. c. i. Et io. cal. in quodā suo consilio tenet q nullo horum gaudēt. ar. xii. q. i. duo sunt. Non enī sunt clerici nec religiosi. i. religati religioni stricte sumpto uocabulo. i. obligati ad tria uota. Unde fz fran. zam contrahere possunt matrimoniū et uti contracto. g°. ic. idē tenet laud. zen. uero et guido tenent q gaudent priuilegio personali. sez q iniciens manus uiolētas ī eos est excōicatus. quia sunt persone ecclesiastice. lapus et bar. plus dicunt. s. q gaudent tales priuilegio fori seu reali. i. q nō debent conueniri sub iudice seculari. nec cū laicis soluere collectas. dicit tamē idē bar. istud ultimū perusii non seruari. quia conueniūtur sub iudice seculari. Allegāt ista pe. de ancha. et fran. de zam. sup hanc clemē. Cum aūt fratres et sorores de tercio ordine beati dominici habeant regulā approbatā fm illum modum uiuendi ab ecclesia. quia per bonifacium sicut et isti. īmo in hoc sunt magis illis priuilegiati. quia tempe interdicti admitti possunt ad diuina fratrū. non uideo quare nō debeāt gaudere simili priuilegio sicut et illi.

Excomunicatio contra [illegible] clericos et religiosos et laycos utriusq; sexus dantes ul' recipientes.

Excōicamus et anathematizamus ex parte dei omnipotētis patris et filii et spiritus sancti. auctoritate quoq; apostolorū petri et pauli et nostra. omnes clericos religiosos et laicos utriusq; sexus siue sint familiares curie. siue alii undecunq;. qui aliquod pactum fecerint. seu aliquid magnum uel paruū promiserint. uel promissionē receperint. aut ex pacto seu promissiōe occulta ul' manifesta sub generalibus et plenarie non expressis. siue sub specialib9 et expressis apertisq; uerbis quicquid dederint aut receperint magnum uel paruū. uel promissiōē de quacūq; re aut utilitate ppt hoc consequenda fecerint ul' receperint. pro aliqua iusticia seu gra pro se uel pro alio in causis iudiciis seu alias pro litteris aplicis et quibuscūq; modis apud sedē

apostolicaʒ obtinendam Et hanc
sñiam ad promittentes ⁊ acceptã
tes dantes ⁊ accipiẽtes duximꝰ
extẽdendã. Decernimus etiã ut
nullus hanc incurrens sñiam ex
cõicatõis pro predictis uł aliquo
predictorũ absqʒ speciali mãdato
nostro bñficiuʒ absolutõis uale
at obtinere. Nisi forte ad nos ac
cessum habere non posset in mor
tis articulo constitutus. nec etiã
absolutionis gratiaʒ admittatur
nisi prius quãtum prius dederat
uel ceperat integraliter pauperibʒ
largiatur. Iusticiaʒ uero siue gra
tiam sic obtentã nullius prorsus
esse momenti uolumus. eamqʒ
carere statuimus effectu et robo
re firmitatis. Sed et sciẽter utẽ
tes illis simili sñia excõicationis
astringimus. ⁊ reseruãtes nobis
absolutionẽ eorũ cum premissis ĩ
omnibus ad penas similes obli
gamus. Io. an. in lectura super
decretali. de simonia. nemo. istaʒ
allegat sic dicens. hodie qui reci
pit uel facit promissionẽ de aliq̃
re recipienda pro gratia ĩpetran
da uel iusticia consequenda ĩ cu
ria romana est excõicatus ipso
iure. per extrauagãtẽ Bonifacii.
que incipit. excõicamus. Item ĩ
libro qui dicit directoriũ iuris.
allegatur ⁊ ponitur. Excõicamus.
huius ergo extrauagantis Anto
nius de butrio eam allegat. ⁊ di
cit eam durare. Sed io. de lign.
in lectura super dicto capitło. ne
mo. de simonia. dicit secũdũ io.

card. fuisse hanc extrauagãteʒ re
uocataʒ. Petrus de pal. ĩ quarto
dicit ꝙ dicitur fuisse istaʒ extra
uagantem Bonifacii. reuocatam
per clementeʒ quintũ. Quid aũt
horum sit uerius nescio.

Excõ. ꝯ exenterantes corpora
mortuoꝝ uł decoquentes. etc.

Mandatur ut nullus cuiuscũ
qʒ defuncti corpus exentra
re uel in frusta concidere seu de
coquere uel incidere. aut ossa de
carnibus presumat euellere. ut
ossa eius ad partes alias deferãt.
q̃ tũcunqʒ defunctus ibi eligerʒ
sepulturaʒ Si aut simpliciter aut
ad tempus ibi decesserit. uel alli
uicino loco ecclesiã sepulture tra
datur. ita ꝙ demum memerato
corpore tunc ad loca ubi sepultu
ram elegerit deportetur. ⁊ sepeli
atur in eis. Si qs autẽ etiã pon
tificali diguitate prefulgeat con
trafecerit. ipso facto ẽ excõicatus.
cuius absolutio reseruatur pape.
Nisi ĩ mortis articulo. H ĩ q̃dã
decretali bonifacii secundi que ĩ
cipit. detestandam. Audiui a peri
tis ꝙ si quis incideret corpus de
functi ad superstitionẽ faciendã
q̃uis grauius peccaret q̃ si face
ret hoc ob transferendum propt̃
sepulturaʒ. nõ tñ ĩcideret ĩ sñiaʒ.
qa pene non sunt extendende ul
tra ꝑprios casꝰ. de pe. d. i. pene

Excō q̄ recipiētes ordines simoniace. et q̄ emētes. c̄.

QUlte contra simonia pravitatem abolite sunt consuetudines quibus morbus ille nō potuit extirpari. Volētes de cetero ut possumus providere sacro approbante concilio declaramus q̄ ordinati simoniace ab executiōe suorum ordinū sint eo ipso suspēsi. Electiones. aut postulationes. confirmationes et quevis provisiōes simoniace ecclesiarū mōasteriorum. et dignitatū. personatuū officiorum. et beneficiorū quorūcunq; deinceps facte. nulle sint ipō iure. nullumq; per illas ius cuiq̄ acquiratur. nec promoti confirmati ac provisi faciant fructus suos. sed ad illorū restitutionē tanq̄ inique teneantur ablatorū percipientes. Statuentes insuper q̄ dantes et recipientes ipso facto sniām excōmunicationis incurrant. etiam si pontificali aut cardinalatus prefulgeant dignitate. Martinus. Quintus ī concilio Cōstantiēsi

IN novamus ac de novo cōfirmamus omnes excōicatōnes suspensiones atq; privati et īterdicti sniās. et alias penas censuras a summis pontificibus in simoniacos latas ac promulgatas. quas ipō facto īcurrere volumus omnem manifestum vel occultū simoniacū ubicunq; simoniā cōmisit. cuiuscunq; conditionis status gradus preeminentie vel dignitatis existat. et si cardinalatus epāli vel alia quavis ecclesiastica vel temporali prefulgeat dignitate. dictarūq; sniarum excōicatōnis suspensionis privati et interdicti aliarumq; censurarū et penarum absolutionē sive relaxationem in nobis et successoribus nostris preter q̄ in articulo mortis specialit̄ reservamus. non obstātibus quibuscunq; cōmissionibus indultis et facultatibus absolvendi de casibus nobis et successoribus nr̄is specialiter reservatis cuiusq;. et cuiuscunq; status gradus conditionis vel dignitatis existat sub quacunq; forma verborum generaliter vel specialiter factis aut faciendis. concessis et in posterū cōcedendis. quas conditōnes vel facultates huiusmodi quātū ad detestabile crimē simonie et penas inde sequentes revocamus et cassamus cassasq; habere volumus. nisi spāliter de absolōe et a peccō simonie in cōmissionibus et facultatibus predictis expressam faciamus mentionem. Martinus quītus in extravagante que incipit. damnabile scelus. Facta Mantue Pontificatus sui Anno sexto.

STatuimus et precipimus ut omnes cuiuscūq; status cōditōnis vel dignitatis existant q̄ sciverint aliquem cōmisisse simoniam infra duos dies naturales postquā ad sui noticiam deductū

f 1

fuerit uel extiterit teneatur si p̄
sens fuerit in romana curia nob
Uel ap̄lice sedis camerario. aut
suo uicem gerenti. ⁊ tunc ī uni9
uel duorū̄ testium presentia reue
lare. sub eisdem excōicationis su
spensionis aliisq3 censuris ⁊ pēis
quibus ut prefertur ipsu3 actorē
simonie esse uolumus innodatū.
quos dictos non reuelans ut pre
dicitur. seu tegens simoniā. tāq̄
eiusdem fautor sceleris. incurrat
ipso facto. cuius absolutionē nob
⁊ successoribus nostris specialiter
reseruamus. decernentes ex nunc
irritum ⁊ īane si secus super his
a quocūq3 quauis auctoritate sci
enter uel ignoranter cōtigerit at
temptari. Martinus Quītus
in Extrauagante. ⁊ cetera.

Exco° q̄ recipientes aliquid
pro ingressu religionis. 69

Uniuersis ⁊ singulis abbati
bus ⁊ prioribus. ac decanis
prepositis ⁊ magistris. necnō ab
batissis. Priorissis. ⁊ aliis prelatis
quouis nomīe nuncupentur. ⁊ eo
rum officialibus inhibemus. ut
a personis tam maribus q̄ muli
eribus religionē ingredi uolētib9
eorum ecclesias monasteria prio
ratus domos seu loca in earūdē
personarum receptionem. aut an
uel post. nulla quecunq3 pastus
prādia siue cenas pecūias iocalia

aut res alias. etiam ad ecclesiasti
cū quēuis usum pium deputata
seu deputanda. de cetero directe
uel īdirecte petere aut exigere q°
uismodo presumāt. sed eas poti9
cum omnimoda caritate recipiāt.
ac ī uictu ⁊ uestitu. sicut alias p
sonas ecclesiaru3 suarū monaste
riorum prioratuu3 domorū alio
rumq3 locorū sincera caritate p
tractent. illam dūtaxat que ipse
persone ingrediētes pure ac spōte
⁊ plena libertate omniq3 pactōne
cessante dare uel offerre ecclesiis
prioratibus monasteriorū domi
bus ⁊ locis huiusmodi uoluerint
cum gratiarū actione licite repu
tari. Nos. n. eos qui secus ege
rint si singulares persone sint. tā
dantes q̄ recipientes huiusmodi.
excōicationis uinculo innodam9.
Si uero capitla seu cōuentus fue
rīt. suspensionis sniīs eo facto de
cernim9 subiacere. A qb9 preter
q̄ in mortis articulo absolui ne
queant absq3 sedis apostolice licē
tia speciali. Urbanus quintus in
extrauaganti. que incipit. Sane
seu in uinea. Audiui a fidedig
nis q̄ martinus iste quint9 hūit
dr̄e. q̄ nolebat q̄ īcurrerent mo
niales pro hmōi data que fiunt
pro ingressu monasteriorum. cen
suram aliquam ecclesiasticam. ⁊
precipue excōicationis.

Exco° q̄ impugnantes
litteras electi ī papam. 70

Qvicunq; impugnat litteras electi in papam, aut etiā antequā coronetur. cum per ipsa; electionem canonice factam sibi ius sit acquisitum papatus. et ex ipa electione canonica confirmatū. ⁊ exercere possit officiū suum ante coronationē. ut. xxiii. d. In nōie domini. talis ipso facto est excōmunicatus. ut in extrauaganti benedicti. xi. que incipit. Nō qa nonnulli.

Excoᵒ ꝗ glosantes clementinaz illam. Exiui de paradiso.

Glosantes seu exponentes in scolis aliter quā littera dicat clementinam illam. Exiui de paradiso. ubi exponitur regula btī francisci sunt excōicati per quandam extrauagantē Nicolai. Un̄ clementina sola reperitur inglosata. sed illa extrauagās fuit suspēsa quo ad illam excōicationē per aliam extrauagantez. Jo. xxii. cuius exemplar uidi. ⁊ hoc etiam dicit fran. de zamb9.

Excoᵒ ꝗ intrantes monasteria soroꝝ ordinis predicatoꝝ et minoꝝ.

Intrantes monasteria monialium ordinis predicatorum siue seculares siue ecclesiā [illegible] ī casu nō concesso a constitutionibus earu; ut sine licentia mg̅ri ordinis, aut alteri9 ab ipso mg̅ro habētis super hoc potestatem. sunt ipso facto excōicati. a qua non possunt absolui p̄terquā in articulo mortis. nisi a papa uel a magistro ordinis. uel ab alio habente super hoc auctoritatem specialem ab aliquo predictorum. Et ista sn̄ia est lata per papam in bulla ordinis quā uidi. Intrantes mōasteria sancte clare seu monialium ordinis minoru; in casibus non concessis in regl'a ipsarum. uel sine licentia eorū q dare possunt. sunt ipō facto excōmūicati. ⁊ pape absolutio reseruatur. siue generali ipsi9 ordinis. Nota tamē ꝙ in locis ubi tales sententie nūquā uel quasi nūquā sunt promulgate. ⁊ si quis intraret talia monasteria nesciens tle; sn̄iam. ⁊ non causa maleficiandi puto ꝙ non incideret in sn̄iam. cum ignorantia quasi inuincibili laboret. Et hoc potest trahi ex dictis antho. de bu. [illegible] dictis tho. Sed si ītrat laicus. uel alia persona ad maleficiandum tūc quāuis ignoraret sententia;. ⁊ etiā haberet iustā cām ignorantie non excusatur secūdū Petrum de Palude.

Excommunicatio contra edētes uł publicantes libellos famosos cantī uł rithimi. in detractationez ordinum fratruz predicatoꝝ et minoꝝ.

+ [illegible marginal note]

Quicunqȝ libellos famosos ĩ
uulgari. uel litterali sermõe.
necnõ cãtiléas. uł rithimos edere
uł dictĩere aut publicare p̃sumũt
ĩ infamiã ⁊ detractionem status
ordinis fratrum predicatorum et
minorũ sunt excõicati. a qua ex-
cõmunicatione non possunt ab-
solui nisi personaliter sedi ap̃lice
se presentent. Alexander in priui-
legio ex alto. ⁊ ĩ alio ñ sine mł̃ta

Exco° q̃ dicentes uł defen-
dentes q̃ fratres p̃dicatores
et minores non sunt ĩ statu
perfectionis. 74

Quicunqȝ predicare docere
uel defensare presumunt q̃
predicatores uel minores nõ sunt
in statu perfectiõis. ⁊ q̃ ñ liceat
eis de elemosinis uiuere. ⁊ q̃ nõ
liceat eis predicare. ⁊ confessioné
audire de licentia summi pontifi-
cis. aliorũ prelatorũ inferiorum
⁊ rectorum ecclesiarum aut sacer-
dotum parrochialium consensu
minime requisito. sunt excõicati
a qua sñia no possunt absolui ni-
si personaliter sedi apostolice se
presentent. Alexander [illegible] alio.
non sine multa.

Exco° q̃ inferentes uiolen-
tiam locis fratrũ predica-
torum. 74

Quicunqȝ presumunt in loca
nostra uiolentiam damnabi-
lem exercere. eo ipso excõicatõeȝ
incurrant. a qua sñia absolui ne-
queunt nisi per sedem apostolicã
uel per conseruatores nostro ordi-
nis deputatos. clemens in quibus-
dam locis. ⁊ in alĩ. Exco° q̃ re-
ligiosos detinẽtes apostatas
ordinis p̃dicatorũ. et q̃ magistros
et scolares parisienses. 76

Quicunqȝ in monasteriis uel
ecclĩis suis detinẽt apostatas
ordinis predicatorũ. nisi eos eie-
cerint postquam eis per fratres
nostros ne eos detineãt fuerit de-
nunciatum sunt excõicati. Boni-
facius in priuilegio uirtue. Item
frẽs minores qui p̃sumũt recipe
fratres ordĩs nostri ꝓfessos sine
licentia summi põtificis faciẽtis
expressam de indulto huius mẽ-
tiõem. uel nisi prius suorum pri-
orum licẽtia fuerit petita ⁊ obtẽ-
ta. sunt excõicati. Clemẽs. ad
mĩores. Quo nos. Idem de he-
remitãis. Alexãder ad heremi-
tas. Uestram. Item magistri
rectores artistaruȝ ⁊ scolares stu-
dii parisieñ. qui publice uel occł-
te fratres predicatores uel mĩo-
res a cõsortio uniuersitatis stu-
dii parisiẽsis excludere moliũt.
sunt ipso facto excõicati. a qua
excõicatiõe absolui nequeũt nisi
personaliter sedi apostolice se pre-
sentent. Alexander. ex alto.

Exco° q̄ mendicantes intrantes alios ordines. ex. ex. car. 77

Nullius religiosus de ordinibus mendicantium quorumcunq3. cuiuscunq3 status cōditionis uel religionis existat. quōcunq3 ⁊ qualitercunq3 possit uel debeat uirtute cuiuscunq3 licētie. ac indulti apostolici. seu penitentiarie pape curam gerentis. uel alia quauis auctoritate hactenus etiā per bullas apostolicas facultatū quorūuis. tam legatorum ⁊ nunciorum sedis prefate. necnō ⁊ penitētiarie huiusmodi pro tempe curam gerentis. q̄ aliorū quorūcunq3 sub quauis potestate aut auctoritate maxime de transferēdis fratribus aut aliquibus presertim ordinum mendicantiū pfessoribus in genere uel in specie ab ordinibus huiusmodi mendicantium. ad monasticos ordīes. sub quacunq3 uerborū conceptione appareant. admitti ⁊ recipi. p aliquos etiam superiores ordinis seu monasterii. aut loci mōastici seu alias in monachū uel fratrez alic9 ex ordinib9 monasticis. taz sancti benedicti q̄ cistercien̄. camadulensis. uallis umbrose. canonicorum regularium. sancti augustini. uel aliis expressis uel nō expressis. ordine cartusien̄ dumtaxat excepto. sub pena excōis

Plegatoz d'nūtioz sedis aplice. P

in quam tam recipiētes q̄ recepti ipso facto incurrāt. ⁊ a tali excōmunicatione nō possunt absolui citra sedez apostolicā preterq̄ in mortis articulo. Et nihilominus aliter facta non tenent. ⁊ nullius existunt efficacie uel momēti. Ex cōcilio cōstātiēsi sub martio. v°

Processus gn̄alis qui fit in curia omni anno contra multas personas. 78

Martinus episcop9 seruus seruorum dei. ad perpetuaz rei memoriaz. Excōicamus ⁊ anathematizamus ex parte dei omnipotentis: patris. et filii. et spiritus sancti. auctoritate quoq3 beatorū Petri ⁊ pauli apostolorū eius. ac nostra. omnes hereticos. gazaros. patarenos. pauperes de lugdun̄o Arnaldistas. Speronistas. Passagīos. Vicleffistas. Usistas. Fraticellos. ⁊ quoslibet alios hereticos. quocunq3 nomīe censeantur. ac omnes fautores. receptatores ⁊ defensores eorundem ¶ Item excōicamus ⁊ anathematizam9 omnes qui ī terris suis noua pedagia imponūt. Item excōicamus ⁊ anathematizamus omnes falsarios bulle seu litterarū apostolicarum. ⁊ suplicationem gratiam ⁊ iusticiam continentium. per summum pontificē. uel uicecancellarium. seu gerentes uicem uel officiū uicecācellarii sancte

Romane ecclesie de mandato ei
usdem summi pontificis. aut ge
rentis officium predictorum sig
nantis supplicationes easdem.
Item excõicamus et anathemati
zam9 piratas et illos qui equos
arma. ferrum. lignamina. et alia
prohibita deferunt sarracenis. q
bus cristianos impugnant. Itẽ
excõicamus et anathematizamus
impedientes seu ĩuadentes uictu
alia seu alia ad usum romane cu
rie necessaria adducentes. uel ne
ad curiam ipsam deducantur. uel
deferantur impediẽtes seu ptur
bantes. Et qui talia faciunt uel de
fendunt cuiuscunq3 fuerint ordi
nis. preeminentie. conditionis. et
status. etiam si pontificali regali
aut quauis alia ecclesiastica. uel
mundana fulgeat dignitate.
Item excõicamus et anathemati
zamus omnes illos qui ad sedez
apostolicã uenientes et recedẽtes
ab eadem. necnõ illos qui iurisdi
ctionem ordinariam uel delegatã
aliquam nõ habentes in eadẽ cu
ria morantes temeritate propria
capiunt spoliant et detinent. aut
ex proposito deliberato uerbera
re mutilare uel interficere presu
munt. et qui talia fieri faciũt seu
mandant. Item excõicamus et
anathematizam9 omnes et singu
los cuiuscunq3 status. gradus. p̃
eminẽtie. aut conditionis existãt.
etiam si pontificali regali regĩali
aut quauis alia ecclesiastica. uel
mundana prefulgeant dignitate.

contra formã et effectũ snĩe gene
ralis constañ concilii. per quam
dampnate memorie petrus de lũa
qui oliz benedictus tertius. a nõ
nullis in eius obedientia dicebatr̃
iudicat9 scismaticus et hereticus.
et ab ecclesia dei precis9. omniq3
iure quod in papatu habere pre
tendebat. omniq3 dignitate et ho
nore ecclesiastico priuatus fuit.
Ac post et contra inhibitionem
eiusdem cõcilii et huiusmodi sen
tentiã ac dicti petri obitum in in
delitate et errore ipsius petri nũc
persistendo. aut alias quomõlibz
credentes aut fauẽtes publice uel
occulte ac etiam scismaticis et di
uturnum in eodẽ concilio et aput
uniuersalez ecclesiam. et p̱ zatiba
bitione generalis snĩe seu consilii
dictis. et continuationẽ processuũ
desuper habitorũ sublatis et ex
tinctis continuare conãtes. necnõ
omnes et singulos in uicium eius
dem petri succedentes eorumque
receptatores et fautores cuiuscun
q3 status nobilitatis excellentie.
uel conditionis existant. etiam si
põtificali regali reginali aut qua
uis alia ecclesiastica uel singli sint
prediti dignitate. ac consentiẽtes
et prestantes eisdem in premisso
errore quomodocunq3 et qualiter
cunq3 auxilium consilium uel fa
uorem. Eos etiam qui scienter p
omnia terras et loca eoruz dictõr
subiecta prefat. scismat. et preci
pue in castro panistole et Cursiz
diocesz existentibus. Illos etiã q

ipsis iodesiistis ⁊ usistis quecūqꝫ
uictualia ac presidia. publice uel
occulte per se uel per suos subdi
tos afferri faciant uel permittāt
paribus excōicationis ⁊ anathēa
tis uinculis innodamus. ipsosque
omnes ⁊ singulos declaramus cō
tinuatores uel fautores scismatis
⁊ heresis. atqꝫ omni beneficio di
gnitate et honore ecclesiastico ac
mundano denunciamus fuisse et
esse priuatos. Itē excōicamus
⁊ anathematizamus omnes illos
qui per se uel per alium seu alias
quascunqꝫ personas ecclesiasticas
uel seculares ad romanā curiam
super earuꝫ causis et negociis re
currentes. illaqꝫ in eadem curia
prosequentes. aut procuratores.
negociorum gestores. aduocatos.
uel promotores ipsorum. uel etiā
auditores. seu iudices sup dictis
causis seu negociis deputatos,
occasione causaruꝫ seu negociorū
huiusmodi uerberant, mutilant.
uel occidunt. aut bonis spoliant.
cuiuscunqꝫ preeminentie, dignita
tis, ordinis, conditionis, aut statꝰ
fuerint, etiam si pontificali rega
li reginali. uel quauis alia preful
geant dignitate. Item excōica
mus ⁊ anathematizamus omnes
Mutilantes. uulnerantes et inter
ficientes. seu capientes. ⁊ detinen
tes. seu depredantes romipetas.
⁊ peregrinos ad hierusaleꝫ causa
peregrinationis ⁊ deuotionis ac
cedentes. ⁊ in ea morātes ⁊ rece
dentes ab ipsa. ⁊ in his dantes

consilium auxilium et fauorem
eorumqꝫ bona confiscamus.
Item excōicamus ⁊ anathemati
zamus omnes illos qui per se uł
per alium seu alios, directe uel ī
directe sub quocūqꝫ titulo uł co
lore occupant, detinent. uel hosti
liter discurrunt, seu inuadunt.
aut occupare, detinere, uel discur
rere hostiliter presumunt in totū
uel in partem. almam urbem.
regna sicilie, trinachie, insulas sar
dinie cursiee, terras citra farum.
patrimonii beati petri in Tusciā.
ducatum spoletanū, cōitatum ue
naissini. Sabīn. marchie anchōe
Masse. Trebarie. Romādiole, cā
panie. atqꝫ maritime prouīcias ac
terras specialis commissionis et
arnulforū, ciuitates quoqꝫ nr̄as.
Bononiensem. Ferrarienseꝫ. Be
neuentanā. Perusinam. Auinionē.
ciuitatem. Castelli. Turdertinē ⁊
alias ciuitates terras uel loca uł
iura ad ipsam ecclesiam spectan
tia et pertinētia. Et adherentes.
⁊ fautores eorum. seu in his dan
tes eisdem auxilium, consilium.
uel fauorem. Non obstātibꝰ qui
buscunqꝫ priuilegiis et indulgen
tiis. ac litteris apostolicis gene
ralibus uel specialibus, eis uel
eorum alteri alicui, uel aliquibꝰ.
cuiuscunqꝫ ordinis, conditiōis, di
gnitatis. et preeminētie fuerint.
etiam sicut premittitur, pontifica
li reginali seu quauis alia ecclesi
astica uel mundana prefulgeant
dignitate. a p̄dicta sede sub quis

forma ul' tenore concessa. qp ex-
cõicari anathematizari non pñt
per litteras apostolicas non faciẽ-
tes plenam ⁊ expressaʒ de uerbo
ad uerbum de indulto huiusmõi.
ac ordinibus locis nominibus ꝓ-
priis cognominibus ⁊ dignitati-
bus eorundem mentionẽʒ. Necnõ
consuetudinib9. ⁊ obseruantiis.
scriptis ⁊ non scriptis. ac aliis
contrariis quibuscunqʒ. per que
contra huiusmõi nostros proces-
sus ac sñias quo minus includã-
tar in eis se [illegible] ualeant et
tueri. et que quo ad hoc prorsus
tollimus et omnĩo reuocamus.
de quibus quideʒ sentẽtiis null9
per alium q̃p per romanum pon-
tificem. nisi dumtaxat in mortis
articulo constitutus absolui pos-
sit. nec etiam tunc nisi de stando
sancte matris ecclesie mandatis.
satisfactione uel sufficiẽti cautõe
prestita. Illos autem cuiuscũ-
qʒ fuerint preeminentie dignita-
tis ordinis conditionis aut stat9.
etiam si pontificali. uel alia qua-
uis dignitate prediti qui contra
tenorem presentium talibus. uel
eorum alicui seu aliquibus abso-
lutionis beneficium impendere
de facto presumpserint excõica-
tionis et anathematis sententia
innodamus. eisqʒ predicationis.
lectionis administrationis sacra-
mentorum audiendi confessiones
officia interdicimus predicentes
aperte transgressoribus ⁊ contẽp-
toribus supradictis nos grauius

contra eos spiritualiter aut tem-
poraliter prout expedire cogno-
uerimus processuros. Ut autem
huiusmodi noster processus ad
cõmunem omniuʒ noticiã dedu-
catur. cartas siue mẽbranas pro-
cessus continentes eosdem basi-
lice sancti petri de urbe. necnon
sacri palacii apostolici. ubi in p̄-
sentiarum moram trahimus.
Ualuis seu hostiis ac liminari-
bus faciemus affigi seu appendi.
que processus ipsos suo quasi so-
noro preconio ⁊ patulo iudicio
publicabunt. ut hi qui process9
huiusmõi contingãt qp ad ipsos
non peruenerint. ac ipsos igno-
rauerint nullã possint excusatõʒ
pretendere. uel ignorãtiam alle-
gare. cum nõ sit uerisimile quo
ad ipsos remanere incognitum
quod tam patenter publicatur.
Nulli ergo omnĩo hominum li-
ceat hãc paginã nostre excõica-
tionis anathematis declaratõis
cassationis irritatõis ãnullatois
euacuationis interdicti ⁊ consti-
tutionis infringere. uel ei ausu
temerario cõtraire. Siquis aũt
hoc attemptare presumpserit in-
dignationem omnipotentis dei
⁊ beatoruʒ petri ⁊ pauli ap̄lorũ
eius. se nouerit incursurum.
Datum Rome et cetera.
Quia in isto ⁊ aliis precedẽti-
bus capitulis fit mentio de dig-
nitate uel personatu uel officio.
Ideo ad declarationem horum
uocabulorum prout sumuntur a

canōistis. Nota ꝙ dicit archi-
diaconus. super. vi. de consuet.
consuetudinem. sic. Dignitas
ecclesiastica cognoscitur pluribꝯ
modis. Primus est cum quis
habet administrationē rerum ec-
clesie cū iurisdictione. d. lxxxix.
Volumus. ⁊ c. diaconuz. Se-
cundus modus est quando hēt
nomen dignitatis ⁊ prelationez
siue prerogatiuam ī ecclesia sua
tam in choro ꝙ̄ in capitulo. sꝫ
non habet administrationem re-
rum uel iurisdictionem. sicut in
archidiaconatu parmensi. Ter-
tius modus est. quando ex con-
suetudine ecclesie habetur aliqs
in dignitate. quia si consuetudo
in ecclesia est. pro dignitate de-
bet haberi. d. xii. consuetudo.
Personatus uero cognoscitur.
quando quis habet p̄rogatiuam
in choro. in capitulo. in operatō-
nibus. in processionibus. in uoci-
bus dandis. ⁊ consimilibus.
plusꝙ̄ alii canonici sui ordinis.
⁊ nō tantū quantū illi qui sunt
in dignitatibus constituti. qui ī
predictis prerogatiuis preferunt̄
eisdem. possunt hec colligi ex p̄-
dictis decretis. de elec. dudum.
⁊ de preben. de multa. Offi-
cium autem aliqñ ponitur pro
dignitate ⁊ personatu. sicut pa-
tet ex eo quod habetur de prebē.
ad hec. Item illi qui habent po-
testatem secularem dicūtur ha-
bere officium. Item is cui est
ɔmissa dispēsatō. Itē tabelliōatꝯ.

Item ministerium ⁊ obsequiuz.
Item actus corrigentis. ⁊ aliis
multis modis. Cognoscitur ēt
officiū quando quis habet onꝯ
annexum sine honore ⁊ preroga-
tiua honoris. sicut sindici. pro-
curatores. castaldi. de his habe-
tur. i. q. iii. saluator. Item uice-
dominus qui habet disponere
episcopum. dicitur habere offi-
cium. Si autem habet iurisdic-
tionem cum administratione.
satis potest dici ꝙ sit dignitas.
ut camerariꝯ pape. Tertio co-
gnoscitur officium. per cōsuetu-
dinem ecclesie. sicut dictum est
de dignitate. ut quando illi de
ecclesia habent illud de consue-
tudine. pro officio simplici. ⁊ nō
pro dignitate uel personatu. di-
co tamē ꝙ quicunqꝫ habet dig-
nitatem habet personatum. sed
non conuertitur. Persona uero
dicitur curatus alicuius ecclesie
parrochialis. ⁊ tales non sunt ī
dignitate aliqua. i. q. iii. q̄situz.
secus autem in archipresbiteris.
prepositis. decanis. parrochialiū
ecclesiarum. de quibus habetur
l. d. in capite. Nam illos dico
in dignitate constitutos. Et
istud nomen persona est secūdū
uulgare anglie. In prouincia
dicuntur priores. In terra labo-
ris Abbates. hoc archidi. quia
nimis ɋsi bonum sit. Petrus
de ancha super cle. et dig. de
preben. sic dicit. Quid sit dig-
nitas. dicit Wil. ꝙ est quedam

preeminentia quo ad forum contentiosum. in ecclesia gradum tenens. que quandoq; personatus ab honorificentia in qua ponit personam. quãdoq; officiuz ab ipso officio quod exercet denõinatur. s. de cõstitu. cuz accessissent. quñq; assumit sua propria et specialia nomĩa. sicut hoc nom custodia. succentoria. decanatus. et prepositura et huiusmodi. A nomĩe autem non debemus iudicare. sed ex effectu qui colligitur ex actibus. et exercitio in quibus uersatur. et ex talibus iudicatur utrum sit dignitas. necne. extra de uerb. sig. intelligentia. cum ibi notatis. Et sufficit ad hoc quod sit cẽsenda dignitas etiã si in modicis causis iurisdictioz habeat. sicut habent ĩ pictauiẽsi ecclesia archipresbiteri. Nam excõicant suspendunt et soluunt. Et sic propter talem graduz. dicũt habere dignitatem. Et sic sunt exclusi a pena. ca. licet canon. de elec. c. statutuz. li. vi. Si aũt nullam iurisdictionẽ habẽt. sed tantum uisitant. et postea ipsi referunt epõ sicut testes sinodales. de quib9. xxxv. q. vi. epũs. tunc censetur habere simplex officium et non dignitatem. fm Uil. et Laud. ¶ Itẽ nota quod his diebus a quibusdã fuit diuulgata quedam extrauagãs que dicitur facta a ioanne. xxii. in qua lata erat sñia excõicatiõis cõtra mulieres faciẽtes sibi tricias de capillis capiti suo non affixis. sz appositis cuius absolutio pape reseruatur. Sed quesita in registro reperiri non potuit. sed et si reperta fuisset. puto ipsam nõ ligasse. quia habuerunt iustam causam ignorantie persone. cuz notificata non esset generationi huic. Jam enim transierunt centum anni uel circa a tempore ioannis. xxii. predicti. nec huiu positiua docere potest ratio naturalis. Sed et Eugenius q̃rtus qui nunc est. Uoluit et declarauit. non tenere seu ligare sñiam illam. et bene. quia hoc esset laqueum inĩcere. nõ prouidere saluti animaruz. quod in periculũ prelatorum uerteretur. fm. b. Tho. et ad hoc. xxvii. q. i. uiduas. ¶ De causa materiali excõis maioris.

Quia de singulis excõicatõ q̃bus que habẽtur in iure, huiusq; tractatum est satis prolixe respectu operis. Et ideo residuum huius materie. s. de excõicatione breuissime expediã. Et quia predicta pertinent ad causam quasi materialem excõmũicatiõis. ideo ad ipsaz quasi causam materialem pertinentia ponaz. et exinde de causa formali. et de efficienti. et finali. et cum his de quibusdam ad predicta sequẽtibus. ¶ Nota quod excõica° maior ferri non debet ab hõine

nisi ꝓ peccato mortali. ſm tho.
⁊ pe. in quarto. d. xviii. Et
quia in dammificando aliquem
etiam tēporaliter. siue ī rebus
temporalibus aliquis mortaliter
peccat. ideo pro damno tempora
li ecclesia potest excōicare. Sed
quia excōicatio ē grauissima pe
narum: ideo non debet infligi
etiam pro mortali nisi cū fuerit
contumax. tho. hec autē contu
macia ſm rai. triplex inuenitur
Prima in non ueniendo ad iudi
cium. postq̄ fuerit uocatus uel
āmonitus per iudicē. tribus edi
ctis. uel uno pro omnibus. quia
contemnit. uel ueniendo sed ma
liciose se occultando. uel impedi
endo ne possit ad eum citatio
peruenire. extra. ut lite nō cōte
stata. qm̄. Secunda est q̄ndo
citatus ad iudicium uenit. sed
non uult stare iuri. uł ante fini
tam cause examīationē. contūa
citer ⁊ illicentiatus recedit. xi.
q. iii. certum. Tercia ē quando
offensa eius est māifesta. et ius
sus a iudice non uult emendare.
extra de uerb. signifi. ex parte.
Idem gof. Et nota ſm pe. de
palu. in quarto. d. xviii. q̄ cuz
excōicatio non sit īfligēda nisi
pro mortali. quia ille solus iudi
cio ecclesie est precidendus. qui
iudicio dei creditur precisus.
cum sñīa iuris non sit iniusta.
potest informare homo consciē
tiam suam q̄ ubi nō peccat mor
taliter. nunq̄ā incurrit sñīam

iuris. quia iniuria dicitur esse
quod nō iure fit. Io non debet
unde iura nascuntur inde nasci
iniurie occasio. C. Unde in l.
meminerint. Unde cum sit iniu
riosa excōicatio que fertur sine
mortali. nō est sñīa iuris ubi n̄
est mortale: Excōicari potest
quis pro inuasione uel retētōne
rerum ecclesiasticaruz. de resti.
spo. pisanis [illegible] Excō
mūicare potest prelatus pro īiu
ria sibi facta. xxiii. q. iiii. gilisa
rius. Excōicare potest ordina
rius ꝓ defensa iuris sui. de sen
excō. ex dilcō. li. vi. Excōicari
qs potest propter negligentiaz
de consecra. d. i. nemo. io. de
lig. Excōicari potest dominꝰ
propter contumaciam serui uel
procuratoris. ut lite non cōtes.
ca. i°. ⁊ de dolo ⁊ contumacia.
ca°. ii°. et cum modificatione
ibi notata. io. de lig. Excōica
tio facta in genere ualet causa
expressa. Et propter contumaciaz
cā. excōicantur singuli culpabi
les de capitło. de sen. ex. roma
na. li. vi. Excōicationis sñīa
tribus modis dicitur iniusta.
scilicet Ex causa. Ex animo Et ex
ordine. Ex causa quidem. uel q2
nulla pretenditur sñīa. uel si p̄
tenditur. uera non est. uel si ue
ra sit. non est sufficiens ⁊ ratio
nabilis. extra. eo. sacro. Se
cundo dicitur iniusta ex animo.
quando silicz ⁊ si causa exprima
tur uera ⁊ rationabilis. nō tn̄

ex zelo iuſticie. ſed indignatiõis.
inuidie. uel odii ab excõicatore
promulgatur. xi. q. iii. illa. ⁊
extra. de ſen. ex. cum medicina-
lis. li. vi. Ideo tutum conſi-
lium eſt. q̄ ſi quis offenditur.
non per ſe ſed per alium qui ca
ritatiue moueatur ſniam ꝓmul
get. uel ſi per ſe hoc facere uult.
adminus non faciat hoc dum
mouetur. ſed permittat motuꝫ
forte colericum aliquãtuluꝫ re
ſidere. Tertio ex ordĩe dicit̃
iniuſta. quando ⁊ ſi uera cauſa
⁊ rationabilis pretenditur. ⁊ pro
ferẽs caritatiue moueatur. atta
men non preceſſit ãmonicio cõ-
petens. uel non fuit facta coraꝫ
perſonis idoneis. extr. eo. ſacro
Ammonitioneꝫ competẽtem in-
telligas ad arbitrium iudicis.
ſiue trinam ſiue unaꝫ pro omni
bus maxime in notoriis. pe. et
Rai. Modus autẽ et forma
que debet ſeruari hodie in infe-
rendo excõicationẽ. habes in ſe
quenti ca.º Quia autẽ proferens
ſniam excõis iniuſtam quocũqꝫ
predictorũ modorũ grauiter pec
cet ⁊ diuerſimode in iure punia
tur. tamen talis ſnĩa tenet ⁊ li-
gat quantũ ad eccleſiam militã
tem. niſi ſit lata a iudice. qui nõ
habeat ſuper illo canonicam iu-
riſdictionẽ. uel alia de cauſa ẽet
nulla. ſm Rai. Unde quando
nulla ſit talis ſnĩa uide ĩ ſeq̃nti ſtati
pagrpho. Excõicationis ſnĩa
ipſo iure nulla ẽ ĩ caſibus nouẽ.

Primus eſt ſi ille qui tulit eam
nõ hhebat ſuper hoc poteſtatẽ.
ut q̃nia non erat eius iudex. xi.
q. iii. ſnĩa. uel erat excõicatus.
⁊ huiuſmodi. ut xxiiii. q. iii.
Audiuimus. Similiter etiam
ſm Rai. intruſus ⁊ ſuſpenſus.
⁊ a iuriſdictione alienus excõi-
care nõ poteſt. xii. q. ii. Alie
nationes. Si tñ crim̃ talĩ ẽet oc
cultũ tolleranda eſſet eoruꝫ ſnĩa
licet nulla. q̄diu crimen eorum
eſt occultum. ⁊ illi ab eccleſia
tollerantur. ar. viii. q. iiii. nõne.
Dicitur autem intruſus qui nõ
fuit electus a maiori parte eligẽ
tium. De ſuſpenſo autem dicit
beatus Thomas. in quarto. ẽe
uerum quando fuit ſuſpenſus a
iuriſdictione uel ab ordine et iu
riſdictione. Secus ſi ab ordine
tantum. Secundus eſt quando
eſt lata ſnĩa poſt appellationeꝫ
legittimam. Similiter etiam ſi
prelatus dicat. excõico te ſi ap
pellas uel preparaueris ad appel
landum. talis ſnĩa non tenet cũ
quilibet oppreſſus appellare poſ
ſit. ſm hoſti. Si autem dicat
iudex. excõico te ſi habes res
furtiuas. tenet excõicatio ſi hẽs
res illas nec ſuſpenditur per ap
pellationem. Si tamen occultũ
eſt furtũ eccleſia te non uitabit.
quia non iudicat de occultis.
xxxiq. v. erubeſcant. Tertius
eſt quando continet intollerabi-
lem errorem. extra eo. per tuas.
Et in hoc ⁊ in precedenti caſu ille

qui eos proponit. etiam si non petat absolutionem, debet audiri. ut in dicto. c. per tuas. Sed si ad cautelam petat absolutionem. non debet denegari. quamuis aduersarius uel excoicator se oppoat. nisi diceret eum excoicatum pro manifesta offensa. quia tunc dabitur. sic dicenti terminus octo dierum. et si probauerit. no absoluetur. nisi prestet emendam uel det cautione de parendo iuri. Si offensa dubia proponat. sed tamen pendente probatione prima scilz illius qui sic fuerit excoicatus debet euitari in illis omnibus que ut auctor in iudiciis attemptauerit. extra iudicium uero in officiis postulationibus electionibus et aliis legitimis actibus debet admitti ex. eo. li. vi. Nisi appellatione super hoc non fuerit prosecutus ut debuit infra tempus statutum a iure. uel a iudice. et ipse fuerit excoicatus nominatim et expresse lapso dicto tempore debet denunciari et tam in iudicialibus quam extraiudicialibus actibus. donec de ipsius sententie docuerit nullitate. ex. eo. licet. li. vio. Quartus casus est quando aliquis excoicaret illos qui excoicatis participarent non in crimine. sed in locutione et aliis casibus quibus incurritur minor excoicatio. Nam talis sententia no ualet nisi premissa trina admonitione uel una pro tribus. Uel nisi exprimantur

nominatim ipsi admonendi. ex. eo. statutum. et c. constitutionem. li. vio. Quintus casus est quando prelati interdicerent suis subditis ne exponant suis superioribus aut legatis aut inquisitoribus statum ecclesiarum suarum siue monasteriorum suorum. et de hoc ferrent sententiam excoicationis ex. de offi. or. quia plerique. li. vi. Et nota quod quantum ad tertium casum intollerabilis error est secundum Rai. cum sic dicit iudex. excoico te quia credis in deum. uel quia non fornicaris. uel quia obedis prelatis tuis et huiusmodi xi. q. iii. si is qui preest. Idem pe. gof. hosti. in summa qui addunt etiam quod intollerabilis error dici pot quodlibet peccatum mortale. Item cum expresse contra ius pronunciatur. ut. ii. q. sexta. c. diffinitiua. Idem tamen hosti. in glo. super c. per tuas. dicit. quod sententia nihilominus teneat. quando pronunciatur cotra ius. nisi ille error in sententia exprimatur. uel nisi fuerit appellatione suspensa. Sed si error est in facto. ut cum dicit excoico te propter tale peccatum comissum. quod tenet sententia. guil. etiam dicit. quod si prelatus dicat. excoico te quia fecisti furtum. cum tamen no fecerit. tenet sententia. ut. xi. q. iii. c. primo. quia non est intollerabilis error expressus. Nam talis causa si falsa sit est tamen possibilis. Et quamuis quo ad deum non sit

ligatus. sed quo ad ecclesiaz pec
caret mortaliter si contemneret.
ex. eo. per tuas. ideo consulen
dum est tali secundum Raimundũ. ut
sustineat excõicationẽ patiẽter.
humiliter. et deuote. s. non inge
rendo se diuinis. aut cõiom fi-
delium offerens se ad canonicaz
satisfactionem si in aliquo offen
derit. et ĩstanter petat absolutõz
Idem Tho. innocen. et bar.
Item dicit pe. de perusio. quod si
superior precipit mihi aliquid ĩ
iustum non tamẽ mortale. puta.
quod dem sibi librum meum. non
teneor illi parere. si tamẽ ideo
excõicet me ligor. consulens tñ
mihi ut illius mandato iniusto
non paream non ligatur. quia
nõ participat in crimĩe. Jo. an.
extra. de sen. ex. presenti. li. vi.
super uerbo ad cautelam ponit
omnes predictos casus. et addit
istos quatuor. primo cum quis
excõicatur a delegato cõtra de
legantis intentionem. de preben.
ca. ultimo. Secundo si feratur
a uiolante interdictũ homĩs. s
de exces. prela. tanta. Tertio
ubicunqz prelatus subditũ suuz
excõicat. contra priuilegii sui te
norem. extra de priuileg. cum
capella. Quarto si feratur a
delegato impetrato ab excõica-
to in casu non permisso. s. de
offi. or. pleriqz. Isti tamẽ casus
additi uidentur posse comprehẽdi
sub primo. Dicit etiam pet. de
palu. in quarto. quod quñ sapiẽtibus

notum est sñiam esse nullam quam
uis apud uulgus nesciatur. pot
homo non seruare eam in occul
to. sed in publico debet eaz ser
uare quousqz scandalum ratiõa
biliter sedauerit. ut sicut aliqs
publice excõicatur et publice de
nunciatur. ita ex aduerso ipse
publicet causaz quare sñia non
ualet. puta appellationẽ. Uel alis
iustam causaz. quo facto amplius
non est scãdalum pusillorum. sz
phariseorum. ideo ẽ cõtemnẽdũ

De mõ faciendi ferendi excõicationis. siue de forma excommunicationis.

Forma autẽ excõis seu mo
dus quis sit tenendus. Si
de sñia canonis queritur. secundum
hosti. hec profertur eo ipso quod
aliquis in factum damnatum per
canones sub pena excõicationis
incidit. de sñia excõis que profer
tur ab homine. in summa cõfes
sorum. libro tertio. eodẽ titulo.
qstione. lxviii. dicitur quod cõsue
uit ferri sic sentẽtia excõicatõis.
propter talem uel talem causaz
excõico te. uel talem. uel excõi
camus in scriptis. huiusmõi g°
uerbis uel equipolentibus debz
uti excõicans. arg. ad hoc. ii.
qone. v. diffinitiua. unde Rai.
dicit. non approbo sñiam quo-
rundam simpliciũ sacerdotũ di-
centium. denunciamus talem ex
cõicatum. et tamen nunquã ex-
cõicauerunt eum. Et licet talis
euitandus sit ab illis quibus fit

denunciatio. quia ipsorum non
est iudicare. utrum sit excōica
tus. necne. tamē si de hoc agat
extra formā iudicii. non reputa
bitur excōicatus per huiusmōi
uerba. nisi alias probetur excōi
catus. ⁊ hoc satis traditur ex.
de sen: ex. medicinalis. li° vi°.
Nota ꝙ est alius modus excōi
cationis. quando scilicꝫ persona
ignoratur que furtum uł aliud
maleficium fecerit. ⁊ tūc fit ex
cōicatio in generali sub hac for
ma. quicunqꝫ fec tale furtū nisi
restituat. uł qui aliquid scit nisi
reuelet infra talem terminū pro
primo. secundo. ⁊ tertio edicto
datum. sit ipso facto excōicatꝰ.
uel aliquid simile. ex. eo. a nob
Et nota ꝙ qui aliqd scit de ma
teria propter quam lata ē excōi
catio mō predicto. secūdū hosti.
nō tenetur reuelare damnū pas
so. sed prelato ecclesie. xxxv. q.
sexta. epūs in sinodo. sed neque
ipsi prelato debꝫ reuelare publi
ce si solus reuelator scit. ⁊ pro
bare nō potest. ii. q. vii. pleriqꝫ.
sed secrete. cum prelatus secrete
habet corrigere crimīosos. arg.
xxii. q. v. h uidetur. Primo
igitur sciendum. ꝙ cuꝫ sniā ex
cōicationis aliquando sit lata a
iure. aliqn̄ a iudice siue ab hōie.
ut dictum est supra. dicit Wil.
sniam esse uel ferri a iure. cum
ab eo qui potest constitutioneꝫ
facere. uel generaleꝫ ut papa. uł
ꝑticulareꝫ ut legatus. archiepūs.
uł epūs. uł ɔciliū prouīciale. anīo
iuris statuendi. constituitur ali
quid in perpetuum ⁊ generalit̄
in omnes subditos suos. ⁊ sta
tutum illud roborat per sniam
excōicationis in futuros trans
gressores illius statuti scilꝫ Uer
bigratia. Excōicamus omnes he
reticos. et q exercebunt usuras.
uel tale aliquid cōmittant.
Sententia uero iudicis uel hoīs
dicitur esse que profertur pro cō
tumacia. uł offensa preterita uł
futura. non tamē ītentione con
stitutionis faciende. generał aut
perpetue. sed ut alicui particu
lari persone. uel personis ad ui
tam eorūꝫ. uel ut alicui negocō
consulatur ad tempus. Sicut si
dicatur. Excōicamus omnes illos
qui usqꝫ ad hoc uel ad illud tē
pus cōicabunt uel facient guer
ram. uel illos qui interpellabūt
tales moniales de turpitudine.
⁊ huiusmodi. Et nota ꝙ de
bet premitti excōicationi trina
admonitio. uel una pro tribus.
alias iniusta est. et iudex est sus
pensus ab ingressu ecclesie. ex.
eo. sacro. Et debet habere tē
porum conuenientia interualla.
nisi facti necessitas aliter suase
rit. ⁊ debet fieri in scriptis con
tinentibus causam excōicatiōis
Et excōicator exemplūꝫ scripture
huiusmodi tenet̄ excōicato tra
dere infra mensem si super hoc
fuerit requisitus. alit̄ excōica
tor ē suspensus ab ingressu ecclīe

etiam a diuinis per mensez que
quidem si exequatur. irregĺaris
efficitur. nec nisi per papam cuz
eo poterit dispensari. ex. eo. Cū
medicinalis. hee pene nō tā-
gunt epōs. cum non fiat speciał
mentio de eis sicut oporteret.
Nihilominus tamē ꝛ si illa non
seruentur. excōicati ligat. Jo.
tamē de lig. ī tractatu de censu-
ra ecclesiastica dicit. ꝙ est attē-
dendū ꝙ licet cōtumacia sit cā
īmediata propter quam fert̄ ex-
cōicatio maioꝛ ab homine. ipsa
tamen contumacia aliqñ habet
oꝛtum a crimīe idest a speciali ī-
hibitione crimīs facta ab hoīe.
et tunc non est opus monitione
super emendatione criminis iaz
cōmissi ut incidat. īmo statim ī-
cidit. ut cum monet superioꝛ ali-
quem ut non foꝛnicetur cum ta-
li. alias ipsum excommunicat.
si contrafaciat excōicatus est. ꝛ
excōicari potest sine alia admōi-
tione super emendatione crimīs.
Et ratio. nam iste uere contūax
est. Aliquando contumacia hēt
oꝛtum a crimīe iam cōmisso. ut
cum cōmisit quis crimen super
quo erat admonitus ne cōmitteret.
et sic nec lata nec cōminata est
sñīa in contrafacientē. ꝛ tunc ē
opus monitione si contingat. ꝛ
si contumax fuerit. poterit ex-
cōmunicari. Nota ꝙ ubi dicit
sub pena excōicationis. non hēt
uim sñīe sed cōminationis. ut. C.
cōminationes epistolas. Unica

ꝛ nota. extra de sagit. artem. Sz
gm. dicit ꝙ si iudex dicat preci-
pio tibi sub interminatiōe excō-
mūicationis ne oꝛdines furtiue
suscipias. non ē excōicatus faci-
ens contrarium. sed excōicādus
Sed si fertur sñīa sub condicōe.
ut excōico oēs qui furtiue oꝛ-
dines suscipiunt. tunc es excōi-
catus. Ugu. dicit ꝙ si aliquid
mandatur sub interminatione a-
nathematis. tunc est cōminatio
Si mandat̄ sub pena excōicatio-
nis uel districtione excōicatōis
tunc si est mandatū homīs statī
ligat si hoc intendit. cui in hoc
credendū est. ꝑm hugu. et host.
quia ē sñīa lata. Si est mādatū
iuris. tunc contrafacientes non
statim ligantur. xxx. d. per to-
tū. ꝛ hoc ideo quia mitius agi-
tur cum lege ꝙ̄ cū ministro le-
gis. ff. de arbi. si cū dies. host.
dicit. ꝙ si iudex fecit canonem
late sñīe dicens. quicunqz furtū
fecerit sit excōicatus. ꝛ postea
dicit. sub anathemate prohibeo
ne quis furtum faciat. tūc con-
trafaciens est excommūicatus.
extra. de loca. ca. i. Alias hoc
uerbum sub anathemate uel si-
mile cōmīatoꝛiū est. ff. de cōmi.
epłas. in rubꝛo ꝛ nigro. nisi per
hec uerba pꝛoferens intenderet
ferre sñīam ꝙ ꝑpter circūstan-
tias intentionem suam expꝛessit
ꝓbari potest. hec hosti. extra.
de consan. c. i. Unde iudices qñ
uolunt ferre sñīam. sic scribunt

precipimus sub pena excõicatio nis uobis, ex nunc quam put ex tunc. et extūc q̄put ex nunc in uos ferimus. Nota etiā q cum iudex dicit excõico uel simile. semper ītelligitur de maiori excõicatione. extra. eo. si qñ. Sola autē consuetudo absq3 snīa uel constitutione non reddit aliquem excommūicatū. quia ille non ē modus ferendi snīam excõmunicationis. s̄m gui. Itē si iudex uel prelatus dicat. hēo te p excõicato. si intendat per hoc proferens excõicare. tenet excõicatio. quia uerba intentiōi deseruiūt. et nō econuerso. xxii q. v. humane. Et sermo rei. non sermoni res est subiecta. ext. de uer. sig. intelligentiā. Non enim in talibus q̄bus uerba exigant, est prescripta certa forma uerborum. sicut in sacramēto baptismi et eucharistie. concor. host. dicens ī summa. Non facio uis Utrū dicat iudex excõico te uel scias te excõicatum. uel te excõmunicatum cognosce. uel habeas te p excommūicato. uel reputes te excõicatum. uel alia q̄cunq3. dum tamē uoluntatē et consensū iudicis de presenti exprimant. sicut et alias simile dr. extra. de spon. si inter uirum. Et uolūtas iudicis spiritualis. oīo pro lege seruanda est. xi. q. iii. audi. q̄bus īiuste. Et hec ubi ille intendat per talia uerba excommunicare. ut dictum est. Q si

dubitatur de ītentōne. ī dubio eligenda est uia tutior. ut reputet se excõicatum. s̄m hosti. et gui. et sic querat absolutionem Si iudex dicat excõico unū de istis duobus. credit gui. illum esse excommūicatū de quo iudex intellexit. si autē sciri non potest. aut si uaga fuerit eius ītentio. neuter est uitādus ut excommunicatus. Idem dicit q si iudex dicit. excõico te et absoluo. si simul utrūq3 uoluit. nihil egit. Nota etiā cum snīa excommūicationis lata est sub cōditione. non ligat ante q̄ extat conditio. s̄m hosti. ex. eo. a nobis. Et si pendēte conditione appelletur tenet appellatio. Sed si pure ferretur snīa. non releuat per appellationem. transfertur tamē cognitio cause ī superiorē extra de sen. ex. per tuas. Et si pendēte conditione desinat ēe eius subditus. tenet snīa nisi appellet. extra de foro compe. ca° penultīo. s̄m Innoc. et hosti. Itē si iudex precipiat alicui debitori q soluat infra certum terminū. alioquin sit excõicatus. Dicunt Innocē. et hosti. q creditor non potest terminū prolongare q̄tū ad snīam excommunicationis. s. euitandam. nisi et iudex consentiat prorogationi. et tunc si adueniente secundo termino non soluerit. iterū est excommunicatus. quia terminus uidet prorogatus cū accessoriis

Si tamē pars in primo termino reputat sibi ut satisfactuȝ cessat tota excōicatio. Iteȝ nota q̄ si is qui sniām generalē promulgauit excōicationis moriatur. uel a prelatione āmoueatr. ille qui facit postea contra taleȝ sententiam non est excōicatus. nisi diffiniendo illud statuerit. ff. de off. presi. l. prima. uel nisi a successore expresse cōfirmetur. ex. de loca. c. i. ḟm hosti. ¶ Excōicari potest quis p litteras etiaȝ excōicato ignorante. si hoc expressit excōicans. sed non punitr in intermedio tempore si se īgerat cōiōni fidelium. Io. de lig. Sufficit q̄ snīa excōis uel īter dicti sit lata publice. ad hoc ut teneatur quis ad obseruātiā eius. extra. de clerico excōi. ministr. illud. Excōicatio dicitur ppetua quia nulluȝ tempus contiēt diffinitum. intelligitur tam̄ do nec expirat. io. de lig. De cā efficiente. siue de eo q̄ pōt uel non potest excomunicare.

Excōmunicationis efficiens ē causa. qui potest excōicare Sciendū igitur q̄ excommunicationem ferre possunt in alios. non solum episcopi ⁊ superiores. sed etiam prelati principales collegii ecclesiarū inferiores epīs. ut abbates etiam non benedicti. dū modo fuerīt confirmati. extra. de simo. sicut tuis. Et priores possunt excōicare singulos de collegio alienos etiā si in eos aliquo iure speciali habeant iurisdictionem. de officio ordina. cum ab ecclesiaruȝ. Archi. etiā uidetur q̄ possit excōicare. licet non sit presbiter. arg. d. xxv. p lectis. nisi consuetudo sit in contrarium. Sacerdotes uero parrochiales excommunicare non possunt. nisi aliquo speciali iure iurisdictio eis competat. ii. q. i. nemo. uel nisi ubi esset consuetudo que dat iurisdictionē. ix. q. iii. conquestus. Tho. albert. goff. io. de lig. Qui io. in tractatu de censura ecclesiastica. dicit sic potestas excōicandi pcedens ex potestate clauium. uel fori penitentialis competit sacerdoti non alii. ⁊ ipsam excercet semper. cuȝ prepositus est curie. nisi sit contraria consuetudo uel superioris īhibitio. Facultas autem excōicandi procedens ex iurisdictione speciali competit prelatis habentibus ordīariaȝ iurisdictioneȝ a iure cōmuni uel priuilegio. uel consuetudīe speciali. ut dicit Innocen: Ad hoc ant̄ q̄ talis facultas competat. reqrit̄ q̄ sit clericus uel religiosus et electus per uniuersitateȝ ecclesiasticam. et q̄ ad dignitatē principalem. alias non habet ordīariā nisi consuetudo uel priuilegium concedat. competit etiā hoc habenti iurisdictionē specialeȝ a p̄lato ecclesiastico ut delegato. competit etiam hn̄ti ordinariaȝ

non principaliter ut uicario ordinarii. hec ille. Solus epūs idest non inferior excōicat cuz solennitate. de quo habes. xi. q. tertia. dn̄t. Excōicare potest metropolitanus suffraganeum suuz cum sit ei ordinarius. d. xii. de his. 10. de lig. Excōmunicare ꝛ suspēdere potest epūs propter contumaciam ortam in iudicio. sine consensu capituli. de offic. deleg. ex litteris. perpetuo aūt p̄p̄ crimen suspendere non pōt sine consensu capituli. nisi aliud sibi competat iure speciali. xv. q. vii. epūs nullius. 10 de lig. Excōicare potest capitulum uel prior sede uacante cum succedat cum iurisdictionalibus. de mai. ꝛ obe. cum olim. 10. de lig. Excommunicare non potest quis se ipsum. xi. q. iii. si is qui. Excōicare non potest qui uiolauit interdictum. Excōicare n̄ potest mulier prelata cuz careat clauibus. de pen. ꝛ remissi. noua quedam. Excōicatio lata per delegatuz extra sibi cōmissa nō ualet. ii. q. iii. c. i. 10. de lig. Et nota secūdū Ricardū ī q̄rto ꝙ si iudex delegatus post reuocationem cōmissionis sibi facte excōicet aliquē anteꝙ̄ reuocatō commissionis ad eum potuerit peruenire. tenet sn̄ia. qa adhuc remanet penes euz potestas sibi cōmissa. extra de procu. auditis in glosa. Aliqui tamē probabiliter dicentes sic distinguunt. qa

aut ille qui reuocat ɔmissionem intendit et exprimit. ꝙ sit irritū ꝛ inane quicquid extunc per delegatum fuerit attemptatū. aut non. si primo modo. non tenet sn̄ia lata postea a delegato. Si non. remanebit sentētia. hec ille. Excōicationis sn̄ia ab alieno epō lata ratificari non potest per ꝓprium episcopum. quia a principio nulla fuit. secūdū Innocē. ꝛ bar. brix. Excōicare nō potest laicus n̄ suspendere. nisi ex delegatione pape. tunc enim potest xxxii. d. pag̃. Uerum. Excōmunicare non potest epūs extra suam diocesiz n̄ alii prelati extra territorium sue iurisdictōis. secūdū hosti. quia cum non sit quis excōicandus sine cause cognitiōe. xi. q. iii. nemo. et per cōsequēs locus requiritur in quo possit sedere pro tribunali. Epūs autem existens in aliena diocesi non potest sedere pro tribunali nec aliquid disponere contētiose iurisdictōis. ix. q. iii. epm̄. nisi de consensu illius ad cuius territoriū se transtulit. Epī tamen expulsi possunt exercere iurisdictionem in aliena diocesi scilicet circa subditos suos. et sic pn̄t absoluere et excōicare. ut de foro compe. q̄uis. in cle. xxi. di. deniq3. Quidā tamē dicunt ꝙ etiam extra suam diocesim pōt epūs excōicare. arg. ix. q. iii. Archiep̄s. Forte quod concedi potest de notoriis. quia nec illa

requirunt cause examinationem. nona cā. q. iii. pag. fi. ī summa confessor. li°. iii. titulo. xxxiii°. q. liii. Excōicare non potest p̄latus eos in quibus habet iurisdictionem temporalem tantum. ſm hosti. extra de offi. ordin. dilectꝰ. Et hoc nisi habeat istud ex priuilegio speciali. uel cōsuetudine que etiaȝ dat iurisdictiōȝ. Excōmunicatio lata per eum q̄ cōmuni opinione non credebat excōicatus tamē erat. non tenet. iii. q. vi. pag̃. causa. nam neqȝ excōicatus. neqȝ scismaticꝰ. nec intrusus. nec suspensus a iurisdictione. secus si solum ab offiēo. nec uiolans interdictū excōicare potest. ut dictum est supra.

Quis nō pōt excomunicari.

Nota q̄ excōicari nō potest mortuus. nam mortuus nō est homo. de sum. trinit. ꝛ fide catholica. c. primo. Excōicari enim a canone non potest. quia huiusmodi nō fertur nisi propt̄ crimen. ꝛ mortuus delīquere n̄ potest. A iudice etiā excōicari n̄ pōt Naȝ talis snīa reqrit monitionem precedenteȝ. mortuus. n. moneri non potest. nec contūax constitui. In quibusdaȝ tamen casibus specialibus mortuus excōmunicatur. ꝛ hoc ad terroreȝ ꝛ potius ratione precedentis uinculi q̄ presentis, propter quod fit negatio sepulture. cōmunionis. orationis. ꝛ huiusmodi. in crimine heresis. ꝛ ī notorio crimine decedentis. Excōicari n̄ potest iudeus uł paganus. quia nullus potest perdere quod nō habet. nec re. nec spe. quod uere est de cōione intrinseca sacramē torū. extra quaȝ sunt iudei ꝛ pagani. circa quā de his que foris sunt. nihil ad nos. ii. q. i. multi. Sed cōione extrinseca fidelium inquantū anīalia ciuilia ꝛ socialia. utpote in cōmertiis. ꝛ aliis actibus humanis. quā uis a tali cōmūnione directe excludi non possunt. ita q̄ exclusio terminetur in eos. quia non sunt subditi. per indirectū tamē possunt. s. interdicendo fidelibus cōionem talium. Jo. de lig. Excōicatōȝ incurrere non potest papa. nisi ꝑpter heresim. de qua ꝛ iudicari potest. ꝛ deponi. di. xl. si papa. Alias excōicari non potest. nec ab homīe. cum sit superior omnibus. d. xxi. inferior. nec a canone quia solutus ē a canone. q̄uis ſm cāones deceat uiuere. Nec etiam minori participando cū excōicatis. extra de sen. ex. nulli. in glo. Sȝ excōicatione q̄ seperat a deo propt̄ mortale bn̄ potest excōicari. īmo quia sine compatione a deo longius separatur. io de lig. Excōicatiōis snīa lata per statutum epī. non ligatur nec ip̄e nec metropolitanus eius contrafaciēdo ītra territorium sui suffraganei. secūduȝ Lau. ꝛ io. an. ꝛ io. cal. ꝛ pau.

⁊ hosti. qui ī summa dicit. cer
to certius ē tenendum. nec supe
riorem. nec proferentem sniam
fulminatoriam ligari. xxi. dist.
inferior. Idem Tho. in quarto
Contrariū tenet Hugu. et arch.
⁊ petrus de bel. Io. uero de
lig. circa hoc sic dicit in tracta.
de censura ecclesiastica. ego con-
sideraui circa concordiam harum
opinionum. et pondero largam
drūtiam hanc. scilicet an epūs ut
epūs. ⁊ archiepūs ut archiepūs
incidat in statutum fulminato-
rium. an epī ⁊ archiepī ut priua
ti. ⁊ ut quilibet incidant ī ipsum
In primo casu crederem nemīem
ligari. in secundo casu utrunque
ligari. Subicio exempla. dispo-
suit statutum. quod quilibet exercēs
iurisdictionem in tali loco ⁊ tem-
pore sit excōicatus. uel quilibet
celebrans sit excōicatus. epūs ut
epūs. ⁊ archiepūs ut archiepūs
iurisdictionē exercentes nō sunt
ligati. uel epūs pontificaliter ce
lebrat. uel archiepūs in prefato
loco prohibito. non sunt ligati.
Exemplum secundi. disposuit sta
tutum. quod quilibet furtum com
mittens. uel ad azardum ludens.
uel quid simile faciens. sit excōi
catus. episcopus cōmittit furtū
uel ludit. ⁊ archiepūs idem. cum
hoc faciant ut priuati. ligantur.
⁊ sic posset haberi opinionū cō-
cordia. Sed qa plures doctores
⁊ solēniores tenēt simpl'r primam
opīonem. ipsa vr̄ magis tenēda.

dis. xix. ī canonicis. Excōicari
non potest subditus exūs extra
territorium sui superioris ab eo.
ratione domicilii. delicti. uel cō
tractus. secūdū Innocē. de foro.
compe. c. fi. ⁊ host. ⁊ paul. de
aleaza. Io. uero in c. epūs. xi. q.
tertia. in prima glo. tenet cōtra
rium per capitula si epūs. ⁊ c.
siquis. pbr̄. idem io. de lig. di
cens. quia iudex citare pōt sub
ditum extra territoriū. citatiōe
artatiua. de off. ord. Romana.
li°. vi°. g° ⁊ contumax cōstitui.
⁊ sic excōicari. Excōmūicatio
nis snīa lata per statutum epī.
uel alterius ordinarii. non ligat
subditum talis prelati uenientem
contra ipsum statutum extra ter
ritorium iurisdictiōis ipsius. ~~ac~~
Si uerba statuti dicerent quod qui
cunque facit tale quid ī territorio
uel extra sit excōicatus. sic tenet
io. de lig. allegans ad hoc cap.
ut animarum. de constitu. li°. vi°.
Nec obstat illa conditio etiam
extra territorium. ~~quod non l3.~~
quia ius dicit ~~quod~~ extra territoriū
ius non l3. Excōicari non pn̄t
nec suspendi nec īterdici fratres
ordinis predicatorum ab episco-
pis. uel aliis p̄latis ecclesie. nisi
super hoc haberent specialem li
centiam. ⁊ auctoritatē pape que
faceret mentionem de ipso ordi
ne. ⁊ si ferrent snīas contra eos
irrite sunt et inanes. et hoc ex
priuilegio concesso ordini quod
īcipit Meritis. quod ē alexādri.

et in priuilegio. Nimis iniq̄ue.
Item cogi non possunt dicti fratres ut eorum constitutionibus subiciantur id est episcoporū ex priuilegio bonifacii. uirtute.
Excommunicatus non est subditus faciens contra statutum infligens excommūicationē ī loco exempto intra territoriū ipsius statuentis. io. de lig. qui remittit ad dicta ī precedenti pag̃. et allegat etiam. c. luminoso. xviii q. i. ubi dicitur per textū greg̃. ꝙ epūs non debꝫ exercere aliq̄d sue potestatis in moñā. et glosa. ibidem dicit, ꝙ loquitur de exemptis: hanc opinionem tenet io. an: et io. cal. qui omnes disputando dicunt. ꝙ subditus delinquens intra diocesim; sed in loco exempto non ligatur statuto epī infligentis excōicatōnē. puta epūs statuit ꝙ ingrediens monasterium monialiū sue diocesis sit excommūicatus. intrat quis monasteriū monialiū exemptarum non incidit talis uigore dicti statuti. Archi. ⁊ fede. de senis disputando tenent contrarium Petrus de ancha. ī lectura sup sexto. de constitu. ut animarum recitat utranqꝫ opinionē. ⁊ sic concludit. Ego plene istorū domīorum rationes refero in. c. postulasti. de foro compet. et reduco eos ad concordiam sic. Aut prelatus loci exempti ex forma priuilegii exemptionis habet iurisdictionem epālem in suo loco exempto. ⁊ sic est uera opinio io. cald. et sequacium. Aut non habet iurisdictionēꝫ episcopaleꝫ. ⁊ sic est uera opinio Archid. et aliorum. rationem huius ibi uidere potes. Nota etiam s̄m Lau. ꝙ subditi religiosi extra septa loci in quo degūt et extra clausuram suorum prelatorū sententiis ligātur. et eis obedire tenentur. totus enim mundus est eis pro territorio. quare ubicunqꝫ est persona subiecta ut potius religata, illic se extendit potestas eorum s̄m uin. Excōicationis sñīa ferenda non est, ubi multitudo est in crimīe. ⁊ periculum timeretur scismatis uel scandali. l. d ut constitueretur. xxiii. q. iiii. ipsa pietas. ueritas tamē iustīe propter scandalum postponenda non est. quod sane intelligēduꝫ est. si detur iniqua sñīa. Io de lig. Excōicari non potest collegium uel cōitas. c. Romana. li°. vi°. Quod si fiat, licet qdā dicant ꝙ tenet. Alii tñ dicunt ⁊ melius s̄m Ric. in quarto ꝙ non tenet. sed bene possunt excōmunicari singuli de collegio. s̄ꝫ hosti. puta sub his uerbis. excommūico prepositūꝫ. decanum. ⁊ homines alios de tali collegio Nec debet excōicari unus pro peccato alterius. xxiiii. q. iii. si habes. si tam̄ fieret tenet. xi. questione tertia. sñīa.

Quis pōt excommunicari.

Excommunicari potest impe
rator. uel pri͂ceps ab episco
po suo. ii. q. vii. pag͂. cum ba
laam. Excõmunicãtur regula
riter post monitionez imperator.
⁊ §Rex. solum pro notoriis. dis.
lxvi. ualentinianus. io. de lig.
Excommunicari potest ignorãs
⁊ absens. ⁊ si moriatur anteq̃
sciuerit. liber est quo ad deum.
scilz quantũ ad sñiam. absolui
tamen potest ⁊ debet post mor
tem. si apparuerint signa cõtritio
nis illius propter quod est excõ
municatus. xi. q. iii. nemo. io.
de lign. Excõicari potest sicut
archiepũs a subdito delegato si
est potestas sibi a superiore con
cessa. ii. q. vi. si epũs. de cle. nõ
resi. ex tue. io. de lig. Excom
municari potest raptor sine ad
monitione premissa. si rapina ẽ
manifesta. ⁊ si presens ẽ ⁊ statiz
non restituat. si absens infra tẽ
pus prefixum. extra. de sen. ex.
§Romana. li°. vi°. Excõmuni
candi sunt etiam post mortem.
quorum scripta continẽt heresiz.
quod ĩtellige. nisi ipsi ex se sub
misissent correctioni. ⁊ determi
nationi ecclesie. ut fecit Abbas
Joachim. extra. de sum. trini. ⁊
fide catho. c. damnamus Et etiã
qui hereticos heredes instituit.
xxiiii. q. ii. sane. Mali tanquã
carnes putride de cõmunione fi
delium sunt resecandi. xxiiii. q
tertia. §Resecande. quod intelli
gendũ est de peccatis mãifestis.

secũda. q. i. multi. ⁊ nisi post
monitionem se correxerint. xlvi
di. Illud. Excõmunicandi sunt
qui iussa apostolice sedis nõ cu
stodiunt et precipue ex contẽp
tu. di. xix. nulli. dicuntur enim
uiolatores canonum. plasphema
tores spũs sancti. xxv. q. i. uio
latores. Excõicari potest quis
pluries ⁊ propter eandem causaz.
s̃m io. an. Faciẽs que cõtra ca
nonez fulminatorũ excõicatõis
ex ignorantia ipsius. puta exigit
quis pedagia a clericis ignorans
excõicationem super huiusmodi.
non excusatur quin ligetur sen
tentia excõicationis. extra de re
gulis iuris. ignorantia. li°. vi°.
quod est uerum, de canone uni
uersalis ecclesie. Sentẽtiis au
tem ꝑ statuta ordinariorũ latis
non ligantur ignorantes. nisi ig
norantia fuerit crassa aut supĩa.
extra de constitu. Ut animarum.
li°. vi°. Et dicit pe. de ancha.
super dicto ca°. q̃ crassa ⁊ supi
na ignorantia est quando qs ig
norat quod publice factum ẽ in
ciuitate. ut dis. xxxviii. in prin
cipio. Uel non intelligere quod
omnes intelligunt. hec enim est
lata culpa. hec ille. ⁊ hoc intelli
ge nisi fuerit impeditus. ut non
possit scire. puta quia infirmus
uel carceratus. ⁊ hoc non ab a
liis audiuit uel didicit.

De causa finali excõis.
et de effectibz seu nocu-
mentis excõicationis.

CAusa finalis excõicationis
est. ut excõicatus delictum
suum recognoscat. ⁊ ad deum
redeat. Imitatur enim ecclesia
in huiusmodi sñia iudiciuȝ dei.
ſm Tho. in quarto. dis. xviii.
qui peccatores per diuersa flagel
la castigat. ut eos ad bonū tra
hat. ⁊ ipsos sibi relinquit ut au
xiliis subtractis. qbus ad mala
prepediebantur. suam infirmita
tem recognoscant. ⁊ humiles ad
deum redeant. sic ecclesia excõ
municat aliquos separando eos
a cõione fidelium ut erubescant.
⁊ suffragiis ⁊ aliis spiritualibꝰ
priuati. per humilitatem se
ipsos cognoscendo ad pniām re
deant. unde excõicatio medicī a
lis dicitur. extra de sen. ex. cuȝ
medicinalis. li. vi°. est enī q̄dā
pena non culpa. Pene autē sunt
medicine ſm phm. ⁊ dicit aug
ꝙ nulla est maior pena excõica
tione ī ecclesia. xxiiii. q. iii. cor
ripiantur. Ex hac autē excõi
catione cõsequūtur multa dā
na spiritualia ⁊ temporalia. Pri
mo quideȝ priuatur excõicatus
sacramētis ecclesie. non enim ē
susceptibilis alicuius sacramēti
sic ligatus. iii. q. iiii. engiltru
dam. Secundo priuatur suf
fragiis ecclesie per quod īcurrit
triplex incomodū. ſm tria que
quis consequitur ex suffragiis
ecclesie, secūdū mgrm sñiarum
in quarto. di. xx. ⁊ Tho ibideȝ.
Valent enim suffragia ecclesie
ad augmentum gratie. eis qui
habent, uel ad merendum eis q
non habent. Et quantum ad hoc
dicit magister sñiarum. ꝙ grā
dei per excõicationē subtrahit.
Valent secundo ad protectioneȝ
dei habendam. et quātum ad hoc
dicit magister. ꝙ per excõicatō
nem protectio dei ei subtrahit.
⁊ sibi ipsi relinquitur non tam
ita ꝙ oīno a prouidentia dei ex
cludatur. sed ab ista protectione
qua filios ecclesie specialiori mō
custodit. Valent tertio ad de
fendendum ab hostibus. ⁊ q̄tuȝ
ad hoc dicit magister. ꝙ diabo
lo maior potestas seuiendi datr
in ipsum corporaliter ⁊ spiritua
liter. de hoc etiā. xi. q. iii. nihil
Sic dicit Augustinus. Nihil sic
debet formidare cristianus hō
q̄ separari a corpore cristi. Si
enim seperatur a corpore cristi.
non est membrū eius. Si non ē
mēbrū eius. non uegetatur spū
eius. Si tamen quis iniuste ex
cōmūicatur. ⁊ humiliter seruat
excõicationem. humilitatis me
ritum recompensat excõicatiōis
damnum. ſm tho ibideȝ. Ric.
autem in quarto dicit. ꝙ excõi
catus ex iniusta causa non exclu
ditur propter hoc a suffragiis
ecclesie. quia nec ecclesia hoc in
tendit. xi. q. tertia. ⁊ si. Sed ēt
excõicatus pro iusta causa si pēi
tet. ⁊ diligentissime procurat ab
solutionē paratus facere quod ī
se est. extunc sibi ualent orõnes

ecclesie. dum non stat obstinat9
in sua excōicatione. q̄uis aliquo
modo prosint orationes ecclesie
longe tamen minus ꝙ̄ aliis nō
excōicatis. In primitiā eccle
sia quando oportebat per signa
ad fidem homīes inuitare. per
excō municationem sequebatur
alius effectus. s. manifesta uexa-
tio corporalis diaboli. ut prima
ad chorinth. quinto. Nūc autem
inuisibiliter sathane traditur. et
spiritualiter modo predicto. un̄
august. xi. q. iii. omnis cristiā9
dilectissimi qui excōicatur a sa-
cerdotibus sathane tradi dicit̄.
Quō. quia scilicet extra ecclesi
am est diabolus. sicut in eccīa
xp̄s. ac p hoc q̄si dia° tradi dr̄
qui ab ecclesie unione remouet̄.
Unde illos quos apl̄us tunc sa-
thane traditos predicat. excom
municatos a se esse demonstrat
Tertio excōicatus non potest cū
aliis interesse diuinis. uel cū ali
is ī eccīa orare. alias mortaliter
peccat. Nec etiaz lz circa eccīaz
extra sic prope stare. ꝙ audiat
diuina. uel cum aliis oret. de pe
niten. ꝛ remissionib᷒. quod inte.
non tamen prohibetur ab ingres
su ecclesie dū modo non audiat
ibi diuina uel cuz aliis oret ibi.
io. de lig. Potest etiam īteresse
predicationi. Sed ꝛ alias ad of-
ficium dicendum id est horas
canonicas ad quas est obligatus
tenetur nihilominus dicere. sed
solus ꝛ sine dominus uobiscum.

Quarto excōicatio iusta exclu
dit a regno celorum. xxiiii. q. i
quisqz. Sed et iniuste lata si cō
temnatur. a regno excludit: xi.
q. tertia. nemo. Ubi Crisosti.
sic ait. Nemo cōtemnat uincl̄a
ecclesiastica. quia non est homo
qui ligat. sz cristus. qui potesta
tem hanc dedit. ꝛ domīos fecit
homines tanti honoris. nam tal̄
mortaliter peccat sm̄ doctores.
Quinto excōicatus excluditur
a participatione cum aliis fide-
libus. loquendo. salutando. come
dendo. ꝛ hmōi. xi. q. iii. sicut.
Excipiuntur tamen quedam per
sone cuz quibus participare po
test. ut dicet̄ infra titulo seq̄nti
Sexto excōicatus si scienter in-
gerat se officiis alicuius ordīs scīēt
utens. si est clericus efficitur ir
regularis. extra de cle. excōica
to. apostolice. nec pōt dispēsari
nisi per papam. extra. de sent. ꝛ
re iudica. cum eterni. li°. vi°.
Si tamen baptizaret in casu ne
cessitatis ut uetula. ꝛ sine solenni
tate. non ē irregularis. sm̄ gui.
Petrus de palu. in quarto. dis.
xviii. plenius ꝛ perfectius ponit
hoc. qui dicit. ꝙ excōicatus qui
celebrat. ul̄ ordines recipit fit ir
regularis. ꝛ hoc uerum est. nisi
probabilis ignorantia excuset.
de cle. ex. minis. apl̄ice. ꝛ hoc
siue suscipiat ordinem sacrum.
siue non sacrum. quia non distī
guitur. extra eo. cum illorum.
Et lz ibi non distinguatur inter

errorem iuris et facti quo ad in-
cursionem irregularitatis. si tñ
error facti esset probabilis excu-
saret. cum grauius sit celebrare
excõicatum ꝙ̃ ordinari. Unde
si probabilis ignorantia preser-
uat ab irregularitate celebrantē
pari ratione ordinatum. Si aūt
est ignorantia nõ probabilis. ab-
bas dispēsat. si tal' ē regularis.
Si uero secularis ē. solus papa.
ut ibidem. Et quāuis aliqui
restringant illum casuꝫ ad excõ-
municatum propter iniectioneꝫ.
tamen quacunqꝫ de causa sit q̃s
excõicatus. uidetur eadem rõe
ꝙ abbas possit dispensare. Si
uero existens excõicatus non ce-
lebrat. sed in suo officio exeq̃ns
se ingerit diuinis. efficitur irre-
gularis. ita ꝙ non nisi per papā
dispensatur. xi. q. iii. c. penult°
Unde sacerdos solenniter bapti-
zans. aut etiaꝫ in foro consciētie
absoluendo. siue palam siue occl'-
te uel quomodocunqꝫ cõtrahit
irregularitateꝫ. Secus si bapti-
zaret in necessitate. ut uetula. Et
similiter excõicatus si priuate
dicat epistolam. uel etiam sollē-
niter. sine manipulo tamen ubi
est consuetudo. ꝙ fiat per nõ or-
dinatū. Item si actuꝫ minorum
ordinū etiaꝫ solenniter exerceat.
cum hoc etiam per non ordina-
tum licite fieri possit non incur-
rit. Si autē sacerdos solenniter
officiaret ecclesiam in matutinis
uesperis ul' aliis horis īcurrerꝫ.

Secus si psalmodicādo cū aliis
quod etiaꝫ faciunt laici. Item si
epūs tulit sñīam excõicationis ī
celebrantē in aliqua capella sine
licentia sua. celebrans in prima
uice non efficitur irregularis. sꝫ
excõicatus. Secunda auteꝫ uice
ibi uel alibi celebrans efficitur
irregularis. Sed si capella esset
simpliciter interdicta tunc ibi ce-
lebrans etiam prima uice efficit̄
irregularis. Ille uero qui
excommunicatum publice ad-
[illegible] ad diuina. est ei interdic-
tus ecclesie ingressus. s. ad cele-
branduꝫ et officiandum. non tñ
ē irregularis nisi postꝙ̃ admisit
tales ad diuina se ingerat diuīs
ante purgationē excessus huius-
modi. de quo extra de sent. ex.
is qui. li°. vi°. hec pe. Et nota
ꝙ dicit S. Ricar. in quarto. dis.
xviii. circa eandeꝫ materiam. ꝙ
si ille qui ordinatur in excõione
scit se esse excõicatum propter ī-
iectioneꝫ manuum in clericum.
siue iniectio sit enormis. siue nõ.
siue hoc sit ante ingressuꝫ religi-
onis siue post. super tali irregu-
laritate per prelatum suum dis-
pensari non potest. In ordine
tamen predicatorum et minoruꝫ
per priuilegium. Uirtute conspi-
cuos. possunt ordinatos in excõ-
municatione uel suspensione uel
interdicto prelati eoꝝ super tali
irregularitate dispensare. etiam
si contraxissent ante ingressuꝫ re-
ligionis. nisi casus excõicationis

fuisset enormis q esset absolutō pape reseruata. Item q dicitur de ignorantia. dicit Richardꝰ q in foro conscientie creditur cuilibet dicenti se habuisse iuris uel facti ignorantiā in hmōi.qn̄ fuit ordinatus. sed in foro contentioso secus. Septimo excō municatus nō potest suscipi ad religionem. nisi prius absoluat. sm Rai. si tamen fuerit receptus tenet receptio. similiter etiaz professio excōicati tenet. Fres autē ordinis predicatorū [illegible] privilegio possunt absoluere seculares ordinem ingredi uolentes. nisi esset casus pape reseruatus. Octauo excōicatus eligere non potest nec eligi. ut nō. extra de appel. constitutus. prīo. Et si secus actū fuerit. talis electio est ipso iure nulla. extra. de consue. cum dilectus. ⁊ .ix. q. i. nō in homīe. Ubi etiā dicit glo. q si qui eligunt cum excōicato uiciatur electio. Itē quia dīc regula iuris liº. viº. infamibus non pateant porte dignitatum. sed cum excōicati maiori sint ī fames. ut patet. vi. q. i. infames. ubi dicitur in textu excōicatos ergo. ⁊c. quod etiam tenet bal. ⁊ intelligitur de excōicatiōe notoria. Et dicit pe. de palud. hoc esse uerum non solum de dignitate ecclesiastica regulari. uel seculari. sed etiam de laica. unde in regem uel imperatorem non pōt eligi. de elec. per uenerabilē.

Similiter non potest conferre beneficiuz. de exces. prela. Tāta Nono excōicatus nullum beneficium ecclesiasticum acquirere potest. extra de cle. excō. minis. postulastis. Et de beneficiis iaz habitis dum est ī mora absolutionez. nil percipiet. extra de appella. pastoralis. secus si non est in mora. de conces. preben. quia diuersitatez. io. de lig. et dicit pe. de palu. in quarto. q siquis est iniuste excōicatus. uel facit posse suum de impetrando absolutionem ab iniusta excōicatiōe. in foro conscientie facit fructus suos. ⁊ in foro exteriori debet cum eo dispensari. ⁊ per simplicem dispensationez secū factam etiam pro tempore ī quo in mora erat potest fructus accipere. Secus autez si tempore electōis uel confirmationis uł collatōis erat excōicatus. quia tunc nullū ius fuit acquisitum ei propter quod non sufficit dispensatio. sz requiritur noua collatio. Unde si est beneficium pertinens ad collationē epī. uł simplr̄ uel ꝓ tunc ratione delicti. quia contulit excōicato n̄ sufficit eius dispensatio. sed dispēsatio pape uł alterius qui potest conferre ex certa scientia facta. sufficit etiaz habere pro noua collatione. Absolutus autē non ex hoc ipso facit fructus suos medio tempore perceptos. nisi cum eo super hº fuerit specialiter dispensatum.

uel iniuste fuisset excõicatus, uel non fuisset in mora petẽdi. hec ille. ¶ Decimo. excõicatus ẽ ab officio ꝛ beneficio suspensus. ũde nec ligare nec absoluere potest. xxiiii. q. i. Audiuimus. Nec potest beneficiuꝫ conferre. extra. de conces. prebend. tanta. tamen tam diu ꝙ diu tollerat. ualet quod fit ab eo. ut si prouideret alicui ecclesie. uel confirmaret alicuius electioneꝫ. argu. viii. q. iiii. nonne. nisi forte essꝫ notoriuꝫ. Dicit Ric. in quarto dis. xviii. ꝙ si omnes act9 legitimi quos aliqui exercent dum eorum excõicatio latet. essent irriti et inanes iudicandi. Postꝙ eorum excõicatio esset detecta. multi de statu suo essent incerti. quia aliqui sunt prelati. aliqui habentes plura beneficia ecclesiastica. qui a latenter excõicato fuerunt absoluti. ꝛ sic dura uidetur hec snĩa. hec ille. Et iõ aliorũ snĩa mitior ꝛ rationabilior. qui dicunt ꝙ ĩ tali casu eoꝝ absolutiones ꝛ beneficioꝝ collationes tenent. ꝙuis eorum excõmunicatio postea fuerit detecta. extra de excep. exceptionẽ ĩ glo Arg. de iure patronatus. Consultationibus. ¶ Undecimo. excõicato est ĩterdictus omnis actus legittimus. Unde nec iudicare potest. nec accusare. nec testificari. xi. q. iii. pag. eundẽter. Et si unus de iudicibus ferẽtib9 snĩam sit excõicatus non ualet snĩa. si simul cum excõicato ꝓnunciant. io. de lig. extra de sen. ꝛ re iud. ad probandum. Et dicit Petrus de palu. in quarto. hoc esse uerum. si sunt excõicati publice. de snĩa ꝛ re iud. ad probãdum. quia facta ꝛ iudicata per occulte excõicatum ualent. Uñ ꝛ in spiritualibus nõ ualet quod fit ab excõicato. de appel. cõstitutus. ꝛ tamen ꝙdiu tollerant prelati et sunt occulte excõicati. ualet quod fit ab eis. octaua cã. q. iiii. nonne. Unde si contulit beneficium. uel confirmauerit electionem tenet. ꝛ similiter si absoluit ĩ foro consciẽ. hec ille. cũ quo concordat Ric. ut ĩ pag. precedenti. Constitutiones etiã ꝛ snĩe facte uel late ab eo uel de mandato eius. irrite sunt ipso iure. ꝛ nunꝙ ualebũt. extra, de emun. ecclesie. aduersus. Jo. de lig. tamẽ dicit ꝙ ualet iudiciuꝫ coram iudice excõicato habituꝫ nisi sit publice excõicatus. ¶ Duodecimo excõicatus nõ põt cõstitui procurator. extra de ꝓbationibus. post cessionem. nec etiam potest constituere procuratorem. quin ĩmo si qua communitas aliquẽ procuratoreꝫ cõstituit. ꝛ ipse excõicatus ĩter cõstituentes sit. ut rector uel principalis. et expressius uel eius auctoritate factus ẽ procurator. uel si ipsa cõitas sciendo ipsum talẽ tamen eum procuratoreꝫ fecissꝫ non ualet. extra de procu. c. fi.

Si tam̄ excōicatus sit reus bn̄
potest in iudicio se defendere.
⁊ ad hoc procuratorez ↄstituere.
extra. de iudic. intelleximus.
Secus autē si sit alias rector. uł
si reus conueniat uel reconueni
at. extra de probationibus. post
cessionem. ¶ Tredecīo excōmu-
nicatio absoluit a iuramento fi-
delitatis. xv. q. vi. Nos sancto-
rum. ⁊ c. iuratos. io. de lig.
Unde siquis debet alicui ī cer
to termino. ⁊ interī ip̄e creditor
excōicatur. secundum bartoluz
brixen. ⁊ io. de lign. non debet
debitor ei soluere. dum perseue
rat in excōicatione. Sed ut dīc
io. an. deponat debitum in edez
sacram. ut postea creditori abso
luto detur. Io. tamē ⁊ Hugu.
dicunt contrarium scilz q̄ debz
soluere. ¶ Decimoquarto excō
municatus matrimoniū contra
here non potest. contractū tamē
tenet. io. de lig. Si tamē contra
hit tenet. licet peccet mortaliter.
Reddere etiaz debitum debet.
exigere etiaz non puto esse mor
tale. ¶ Quīdecīo: item excōica
tus non potest ordinare. nec or-
dinari quo ad executionez. etiaz
si ignoret. Unde ordīati ab ep̄o
excōicato etiaz ignoranter indi-
gent dispensatione quo ad execu
tionem ordinis. de eo qui renū-
ciat. c. ultimo. Similiter qui ex
cōicatur publice siue ignoret ius
siue factum. ordinatus non sus-
cipit executionez. de sen. ex. cuz

illorum. hec pe. de palu. ī quar
to. Dicit etiam idez pe. q̄ ep̄s
occulte excōicatus. non minus
confert ordinando. q̄ publicus.
quia utrobiqz caracterez. nō ex
ecutionem. lz in altero casu dis
pensetur faciliter. propter proba
bilem ignorantiaz. Non sic aūt
in sacramento penitētie. quia si
occulte excōicatus absoluit. tenz
absolutio. ⁊ ratio diuersitatis ē
ſm eum. quia causa uniuoca cō
mūicat formā suam ſm moduz
quem habet. Et quia ī conferen-
dis ordinibus se habet ep̄s ut
causa quodāmodo uniuoca. non
potest conferre executionez. qū
eam non habet. Sed in collatōe
penitētie se habet sacerdos ut e
quiuocum instrumētuz ī confe
rendo gratiam. etiā si non habz.
Et ideo ualet absolutō. ¶ Sexto
decimo. excōicatus non potest ad-
ministrare spiritualia uel tempo
ralia. Ualet tamē contractus fa
ctus per eum nomīe ecclesie. uł
nomīe proprio. io. de lig. Subditi ē
ei tenentur ei obedire donec p
ecclesiam sic tolleratur. viii. q.
quarta. nonne. io. de ligna.
¶ Decimoseptimo. non ualent lit
tere impetrate per excōicatum.
nec astrīgi quis potest pacto ta
cito uel expresso cōicare excōica
to. nisi in casibus a iure permis
sis. Nec post absolutionem uti
potest litteris pendente excōica-
tione impetratis. post litem con
testatam opponi potest exceptō

excōicationis repulso excōicato
ab agendo. currit contra eū pre
scriptio si est in mora petēdi ab
solutionez. ipse prescribit, nec da
bitur restitutio excōicato. si pre
scriptum sit. 10. de lig. ¶ Deci
mooctauo. excōicatus sic dece-
dens non debet ī ecclesia vel lo
co sacro sepeliri. nec potest obla
tio, ꝑ eo suscipi. nec publica orō
pro eo fieri. sicut nec pro ipso
uiuo nisi apparuerint ī eo añ
mortem signa contritionis. quia
tunc absoluetur post mortem. ⁊
omnia predicta poterunt fieri, ꝑ
eo. xxiiii. q. ii. sane. secreta tñ
oratione orari pōt pro excōica-
tis. Pe. de peru. ¶ Decimonono
Cadauer excōicati non facit lo-
cum religiosum. vt cadauer fi-
delis non excōicati. secūdū 10.
de lig. ⁊ sepultus ī cimiterio si
discerni potest debet exhumari.
Concludatur ergo. cum excōica-
tio inferat tot damna. merito
dicit Augustin⁹. xi. q. iii. Nihil
sic debet formidare cristianus.
q̄ꝑ seperari a corpore cristi. Si
quis autem in eam incidit. q̄ꝑ ci
tius querat absolutionē. de qua
modo agendum est. De ~~excō minori q~~ absolutiōe ab excō maiori quō fieri deb3 et a q°.

84.

Absoluere potest ab excōica
tione maiori lata a iure. re
gulariter epūs suos subditos. ⁊
exempti prelati sibi subiectos.
nisi papa sibi reseruasset absolōz

eius. extra de sen. ex. nuper. vel
etiam capitulum. seu ille ad quez
epālis iurisdictio pertinet. sede
uacante. extra de maio. ⁊ obed.
ca° 1. li°. vi° Et idem de sniā iu-
ris. A sniā uero hominis non po
test absolui quis. nisi a ferente
ipsam. vel a successore eius. nisi
ille esset mortuus. uel āmotus
xi. q. iii. si epūs. vel a superiore
eius. si tamen haberet omnē iu
risdictionez ⁊ plenam sup ipsuz
excōicatum. sicut ⁊ ipse qui tu-
lit. sicut si sacerdos parrochialis
ex cōsuetudīe loci excōicat par
rochianum suum q̄uis non de-
ceat epm̄ absoluere illum sacer-
dote irrequisito. tamen potest.
⁊ si absoluit absolutus est Et sic
si absoluit prouincialis ordinis
mendicantiū. quem ligauit prior
conuentualis. Secus autē si ab-
solueret archiepūs quē excōica
uit suffraganeus eius. non enim
hoc potest. nisi ī casu. ut si fuit
appellatū ad eum. ⁊ tunc potest
uocatis tamē ptibus. ⁊ cognito
de appellatione. alias non ualet
absolutio. extra de ap. § Romāa
li°. vi°. Uel in articulo mortis.
Tunc enim quilibet a quolibet
sacerdote potest absolui a q̄cun
q3 sniā excōicationis. etiaz pape
reseruata, cū modificatione tam
quam habes in primo ca° huius
operis. Epūs extra suam dioce
sim absoluere non potest ab his
que requirunt cause cognitionē
qa nec ibi sedere pōt, ꝑ tribūali

ix. q. ii. epūm. Nec etiaꝫ legatus extra terminos sue legationis. Episcopi tamen expulsi possunt exercere suam iurisdictioneꝫ in aliena diocesi. Si papa mandat alicui ꝙ aliqueꝫ excōicet cōmittēdo ei cause cognitionē. poterit ⁊ illum absoluere. dis. xxi. inferior. Sed si mandet ei tantū ꝙ excōmunicet. cuꝫ ipse diffinierit negocium non poterit absoluere. Cum per papam confirmatur aliqua sñīa excōicationis lata p inferiorem. si hoc simpliciter fit ⁊ sine cause cognitione. poterit ipse inferior qui tulit sñīam absoluere. Si vero fuisset confirmata ex certa sciā. ⁊ quasi cum cause cognitione. non poterit absolui sine mādato pape. nisi esset certum per falsi suggestionem fuisse impetrata. extra de cōfir. utili vel inuti. c. ii. Absolutō ab excōicatione ex falsa causa. ꝫm innoc. ⁊ host. nō tenꝫ. quia iudex non intendit sic absoluere. puta si absoluendus dicat se satisfecisse. vel iniuriaꝫ remissam. cum non sit verū. vel absolutio siue iusta siue iniusta tenet quo ad ecclesiam militantem. argu. extra de re iudi. omnes. ⁊ dis. l. ponderet. Absolui quis pōt ab epō illius diocesis ī qua moratur, a sñīa canonis quam īcurrit in alia diocesi. siue canon sit de iure cōi siue de iure sinodali. nisi pape reseruetur casus. Sed a sñīa hominis non pōt absolui nisi ab excōicatore. vel ab eius successore in officio. vel supiore Ricar. in quarto. Et hoc nisi Articulo mortis [illegible] impedimento detentus. ne possit in breui accedere ad excōicatorem. tunc enim potest absolui cum īiunctione ut se presentet ꝙ citius cōmode poterit ei qui debeat absoluere sublato impedimēto. Vide de hoc supra. c. lii. Absolui potest quis inuitus ab excōicatione. sicut ⁊ īuitus excōicatur. Imo manente contumacia pōt quis districte remittere excōicationem iuste latam. si uideat saluti eius expedire. Tho. ī quarto. di. xviii. Sed Ricard. in quarto. dis. eadem concedit hoc de sñīa homīs. sed de sñīa iuris. dicit ꝙ absolui non potest inuitus. allegat. xxiiii. q. ii. nec quisquaꝫ. argu. ad hoc extra. de off. deleg. cum contingat. Absolui debet excōicatus qui offert se ad iusticiaꝫ. non obstante appellatione partis aduerse. debet tū recipi ante absolutionē sufficiēs cautio ab illo ꝙ iuri parebit. ex. de appel. qua frōte. Si excōmunicatus dicat causam excōicationis fuisse dubiaꝫ vel nullaꝫ. vel falsaꝫ. ⁊ petit absolui ad cautelam. absoluetur cuꝫ iuratoria cautione. nisi excōicator. vel is pro quo lata est sñīa probauerit de causa infra octo dies. extra. eo. de sentē. ex. solet. li°. vi°. Excōicator cognoscens errorem

sue excōicationis debet revoca
re sive absolvere. non obstante
appellatiōe adversarii. sꝫ si du
bitet de errore potest absolvere
recepta cautione ꝙ iuri pareat.
extra de sen. ex. sacro. Liga
tus pluribꝰ snīis vel una ex di
versis causis. si vere vult absol
vi debet exprimere omnē snīaꝫ
⁊ causaꝫ. ⁊ sic una absolutō suf
ficiet ad plures excōicationes
tollendas. alīs non tenet absolu
tio. quia per surreptionem esset
obtenta. extra. de sen. ex. officii
Cum quis dubitat se esse excom
municatum. si super hoc habet
conscientiā scrupulosam nimis.
deponat eam ad consilium boni
viri. quam si nolit. vel nō possit
eaꝫ deponere. vel habeat de hᵒ
probabileꝫ opinionē faciat se ab
solui ad cautelaꝫ. extra de sen.
ex. Inquisitione. Absolutio
autē ab excōicatiōe secūdū gui.
est duplex. Una pertinens ad fo
rum contētiosuꝫ. ⁊ hec cōmitti
potest clericis non sacerdotibus
imo etiā secūdū Ugonē ⁊ laicis
ex delegatione pape tantū. Alia
est que pertinet ad forum peni
tētiale. que fit cum oratione et
psalmo. extra de sen. ex. a nobis
in fi. ⁊ hec non debet nec potest
cōmitti. nisi sacerdotibus. nisi
forte a papa hoc fiat. Sed pe.
de peru. ⁊ io. videntur perfectiꝰ
circa hoc dicere. dicūt enī sup
dicta decretali ꝙ quilibet supe
rior etiam non sacerdos qui hēt
potestatē excōicādi. habet ⁊ po
testateꝫ absolvendi. q̄ntum ad re
stituendum cōioni hominū. et
reddendum illum abilem ad ac
tus legittimos. Sꝫ quātuꝫ ad tol
lendum culpam. ratione criminis
vel contumacie contracte. requi
ritur absolutō sacerdotalis. hec
predicti. In absolutione autē
ipsa a maiori excōicatione. qua
tuor observanda sunt. s̄m hosti.
in summa. Primū est ut excō
mūicatus in omni casu antequā
absolvatur. iuret stare mādatis
ecclesie. ⁊ q̄uis hostien. dixerit
hoc esse de substantia absolutō
nis. contrarium tamen tenetur.
Unde si obmittatur quod fieri n̄
debet. tenet nihilominꝰ absolu
tio. extra eo. cum desider. goff
ber. ⁊ gui. Et idem etiā si iuret
predictus parere mandato ipsius
qui suscipit iuramentum. De
pueris auteꝫ. an debeant iurare
relinquitur arbitrio epī. Et dic
Ric. in quarto. ꝙ aliqui dicūt
ꝙ pro levi iniectione non debet
exigi iuramentū propter pericu
lum periurii. Alii ꝙ hoc est ob
servandum in absolutōne cuius
cunqꝫ qui incidit in canonē. hec
Ricar. Sed hugu. dicit. ꝙ de
bet exigi pro horrēdis crimibꝰ.
ut incendiariis. falsatoribus. et
huiusmōi. nō autē pro quibusꝫ
mortalibus. contra que lata eēt
snīa. ⁊ istud videtur satis equū
Secūdum est ut si excōicatus ē
pro notoria offensa in aliquē. nō

absoluatur. nisi prius sufficiens
emenda prestetur. pro cōtumacia
aūt ⁊ pro offensa dubia sufficit
iuratoria cautio. extra de uerb.
signifi. ex parte. §. ubi nulle ex-
pense petuntur. sed ubi expense
uel satisfactio damni petuntur.
non debet absolui. nisi prius sa
tisfecerit si potest. Si aūt emē
daz prestare nō pōt. debet absol
ui recepta ab eo idonea cautōne
ꝙ satisfaciat si ad pinguiorē for
tunam peruenerit. Et dicitur
idonea pignoraticia uel fideiussō
ria. extra de solutio. odardus. Et
si illam prestare non potest saltē
prestet iuratoriam. Absolutio
autem neganda non est. xxvi. q
sexta. si presbiter. Talis quoque
ad petitionem aduersarii tenetᷣ
cedere bonis. ut dicit gui. Uez
⁊ si istud secūduz non seruetur.
tenet tamen absolutio. sed pecat
qui sic absoluit. secūdū gui.
Tertium quod seruari debet est
ut absoluatur per eum qui tulit
sniām. Uel per superiorez suum.
uel aliuz cui cōmiserit, cū psal°
orationibus. ⁊ uerberibus. Psal
mo scilꝫ Miserere. uel alio peni
tentiali. sm gui. Oratione. uide
licet. Deus cui proprium. ⁊c. sꝫ
ubi in ipā oratiōe dici cōsueuit
quez delictorū cathena constrin-
git. loco huius dicitur. ⁊ hunc
quem excōicationis cathena con
stringit. premittitur autez post
psalmū cū gloria. chirieł. xpeł.
pater nr̄. Saluuz me fac. Uers.
Nihil proficiet. esto ei do.
Domine exaudi. ⁊ dominus uo-
biscum. Post autē ipsam orō
nem predictā. s. deus cui propriū.
dicenduz est. Auctoritate omni
potentis dei. ⁊ beatorū aposto-
lorū petri ⁊ pauli ⁊ ecclesie san-
cte sue. ⁊ nostra. uel mihi cōmis
sa. absoluo te a tali sniā uel ab
excōicatione quaz incurristi pro
pter talem ⁊ talem causam. ⁊ re
stituo te comunioni ⁊ participa
tioni ecclesie. ⁊ omniū fidelium.
⁊ ecclesiasticis sacramētis. extra.
eo. a nobis. secundo uerberabit
absoluens excōicatū uirgis
uel corrigiis nudas habentem
scapulas. dum dicit omnia pre-
dicta. Ista tam̄ sunt ad bene esse.
⁊ non de substantia absolutiōis
Quartum est ut postmodū ab
soluens faciat illi mādata iusta
⁊ ratiōabilia. alias appellare pos
set. extra. de pactis. c. fin. Erit
autez mandatuz rationabile sibi
factum. si ipsi excōicato iniūgitᷣ
principaliter ꝙ contra illum ca-
nonem nunquā ueniat. ut incen
diario ꝙ non īcendat. percutiēti
clericum ꝙ nō percutiat. ⁊ simi
lia. xxiii. q. ultīa. pessimā. Aliū
etiaz requiritᷣ cautio ut de cete
ro talia nō faciat. extra de sen.
ex. grauez. Si autē apparet sen
tentia iniusta nullum mandatuz
fiat absoluto. Et nota ꝙ prop
ter uiolentam manuū iniectionē
in clericum uel religiosum fieri
solet satisfactio pecuniaria que

applicatur monasterio. si percus
sus est religiosus. Sed si esset
clericus secularis sibi applicare
tur. nisi in contumeliaz ecclesie
fuisset percussus. quia tūc eccle
sie. cum ipsa possit agere actiōe iniu
riaz. ſm goff. ⁊ host. Defunct9
autem excōicatus ⁊ sepultus in
loco sacro cum absoluitur nō ex
humatur. sed sepulcruz eius uer
beratur. ut fit circa uiuos. de
sen. ex. a nobis. Regularis aūt
cum uerberat regularem. ut als
incidit ī sniaz excōis a iure pro
lataz nec aptice sedi reseruatam.
absoluetur a suo prelato. Si tñ
percussisset regularez alterius re
ligionis. tunc abbas ut prelatus
percussi uerberabit ipsum absol
uendum. quod erit loco satisfa
ctionis. sed iuramētum accipiet
⁊ absoluet prius abbas. cōueni
entius tamē fit totum per unū
ex cōmissione alterius. extra de
off. ord. c. fi. Si autez percussit
clericum secularem. absoluetur
per episcopū. extra. de sen. ex.
religioso. li°. vi°. In casu autez
ꝙ regularis excōicatus non ha
beret prelatuz qui esset sacerdos.
uel si esset defunctus ipse prela
tus uel excōicat9. ad diocesanū
recurrendum ē ſm hosti. quod
gui. intelligit tam de exemptis
ꝙ de non exemptis. Et nota ꝙ
ꝗuis absolutio ab excōicatione
regulariter debeat fieri cuz mō pdō
declarato ī superiori pag. xiiii.
quando cōmode potest. tamē ⁊
si non seruetur predicta forma.
etiam sine causa ratiōabili ipaz
dimittēdo. simplici nudo uerbo
potest fieri ipsa absolutio. ut si
dicat solum. Absoluo te ab ex
cōicatione. uel rebenedico te. uel
quodcunqz aliud tale intendens
per illud absoluere. extra de re.
iu. omnis res. d. l. ponderet. ⁊
hoc ſm Raim. gui. io. ⁊ fere
omnes. doc. licet host. dicat cō
trarium. Unde ⁊ btūs Tho. in
tractatu de forma absolutionis
dicit ꝙ absolutō ab excōicatōe
non ē sacramētalis. sed magis
consequēs iudiciariā iurisdictōz.
et ideo ipsa uerba habēt efficaci
am ab intētione dicētis. ubi nō
refert quibuscunqz uerbis utat
ad exprimēdum suam intētionē
Similr ⁊ Ricar. in quarto dic
ꝙ sufficiant uerba ꝗcunqz signi
ficantia remotionē excōicatiōis
Idē in substantia dicunt Antho.
de bu. ⁊ pe. de peru. et addunt
ꝙ cum excōicatio feratur pro
peccato mortali. ideo talis indi
get absolutione sacerdotali ⁊ sa
cramētali ratione peccati. quilz
enim tenetur confiteri de omni
mortali. sz ante hanc absolutiōz
sacramētalē admittitur ad parti
cipationem fidelium. sed non eu
charistie. nisi confessus de illo
mortali. Item nota ꝙ si de fa
cto quis absoluit aliquē ab excō
municatione de qua non potest
cum postea aduertit debz si pōt
certificare euz de errore suo. s.

declarando quomodo eũ nõ potuit absoluere. ⁊ consulere ꝙ impetret absolutionem. ⁊ interim se habere ad illum, ac si non absoluisset. gui. Item nota ꝙ si epũs cõmittat alicui absolutiõꝫ ab omni excõicatione. nõ propt hoc poterit absoluere illum excõicatum ab eo, cuius absolutõꝫ non cõmisisset in speciali. Forte quia erat excõicatus propt̃ dãnum illatum epõ. uel aliquid huiusmodi. extra de re. iu. ĩ generali li°. vi°. Itez nota ꝙ absolutio non debet fieri sub cõditione. puta si satisfecit. uel satisfecerit. Nam taliter absolutus non esset simpliciter absolutus. extra de reg. iu. actus. li°. vi°. Magister etiaꝫ ordinis ⁊ prouĩcialis ⁊ conuentualis ⁊ eoruꝫ uicarii in prouinciis, conuentibus ⁊ locis sibi cõmissis, p̃dictis fratribus constitutis ibidem necnõ ⁊ aliis fratribus eiusdẽ ordinis interdum ad eos declinantibus undecunqꝫ absolutione indigentibus siue priusꝗ̃ intrauerint ordinem siue post ĩ casibus excesserunt. quibus excõicationis sententiam incurrerunt. absolutõis beneficiuꝫ ualeant impertiri. nisi adeo esset enormis excessus ꝙ merito esset apostolica sedes cõsulenda. Alexander. ꝗ̃. ⁊ bonifacius in priuilegio. Uirtute conspicuos. quod dicitur mare magnum. Predicti prelati possunt a suis ꝯfessoribus illas absolõs ab excõicatione ⁊ dispensatione super irregularitates recipere. quas ipsi possunt suis subditis impartiri. Bonifacius in predicto priuilegio. Uirtute. Itẽ magister ordinis prouinciales priores ⁊ eorum uicarii eos qui ordinem nostrum ingredi uolunt. absoluere possunt s̃m formã canonicam. a sñia excõicationis. interdicti. ⁊ suspensionis. a iure uel a iudice generaliter promulgata. ⁊ sic eos in fratres suscipe. si etiam post susceptum habitũ recoluerit se fuisse ĩ secto talibus sñiis innodatos, possunt eis absolutionis beneficium impartiri. nisi adeo enormis ⁊c. Ubi supra. Bonifacius. Uirtute.

86

Secunda species excõicatõis dicit̃ mĩor excõi°. hec aũt incurritur participando cum excõicatis maiori. in casu nõ concesso. Unde Fabianꝰ papa. Sicut apostoli statuerũt dicentes cum excõicatis cõicandũ nõ esse xi. q. iii. glo. pau. statuit. cum uideliꝫ dicit. i. corinth. v. siquis frater. i. fidelis nominatur auarus ⁊c. i. per sñiam excõicatur propter aliquod uicium. excõicationem enim appellauit nominationem. ut exponit Augu. ii. q. i. multi. Et subdit ap̃lus ibi. cuꝫ hoc sciliꝫ excõicato nec cibũ sumere debetis. Ioannes etiam euangelista dicit ĩ scdã canõica

ca°. i°. ait. Siquis non affert
hanc doctrinaȝ. s. fidei recte. no
lite eum recipere in domo. nec
ei dixeritis aue. ⁊c̃. ⁊ loquitur
de hereticis qui sunt excommu
nicati. Quod ⁊ ipse ostẽdit ex
emplo. ut patet. xxiiii. q. i. oĩs
Ad idem isidorus ait. cum ex-
conmunicato neqȝ orare nȝ loq
nisi q̃ ad eandẽ exconmũicatio
nem pertinent. neqȝ uesci licet.
Siquis palaȝ aut absconse secũ
fuerit locutus. cõmunẽ statȝ cũ
eo excõicationis contrahet penã
xi. q. iii. cũ excõicato. glo. sta-
tim. Est ergo casus late sñĩe scȝ
q̄ incurrit minorẽ excõicationẽ
talis. ⁊ sic ẽ ibi similitudo seu
commũitas in genere. Ad idem
facit precedens ⁊ sequẽs capl'm
Pro horuȝ maiori declaratione
ẽ sciẽdum q̄ quadrupliciter qs
potest participare cum excõica
tis. primo quideȝ in eodem cri-
mine propter quod quis est ex-
cõicatus. s. dando ei consilium.
auxilium. uel fauorem. ⁊ per ta-
lem participationeȝ incidit in eã
deȝ sñĩam. ut declaratum est s̃
in capitulo. Secũdo ĩ crimĩe
mortali participando. sed nõ in
illo propter quod est excõicatus.
⁊ propter taleȝ participationem
mortaliter peccat. sed non incur
rit maioreȝ excõicationẽ. sȝ mĩo
rem. Tertio participatur cuȝ
excõicato in diuinis. ⁊ propter
talem pticipationeȝ peccat mor
taliter. qñ sciẽter hoc agit. ⁊ si

ius ignoret. ⁊ precipue si est tal
conditionis q̄ scire potuit ⁊ de
buit huiusmodi participationis
prohibitionẽ. non tamẽ est excõ
mũicatus maiori. sȝ mĩori. nec
est irregularis. sed uicinus irre-
gularitati. Nã ei ẽ interdictus
ingressus ecclesie. si uidelicet ad
mittit ad diuina officia publice
excõicatos. seu ecclesiastica sa-
cramenta. aut ad sepulturaȝ. do
nec de transgressione huiusmõi
satisfecerĩt competẽter ad arbi
trium eius cuius sñĩam cõtemp
sit. extra de priuil. episcop orũ.
li°. vi. Et si postquã ẽ ei interdic
tus ingressus ecclesie ingerat se
diuinis ĩ suo officio. sicut prius
irregularis efficitur. Et sic uidet
intelligendum de clericis secula-
ribus ⁊ regularibus. sed ⁊ si se
peliret publice excommũicatuȝ
ẽet excõmũicatus. ut supra di-
ctum est. Si autẽ talis partici-
patio fieret per metum. ut quia
tirannus cogit per metum mor
tis sacerdoteȝ celebrare. Et si cul
pa attenuetur per talem metũ.
non tamen simpl'r excusat. ſm
hosti. sed ſm gui. ⁊ hugu. me-
tus qui cadit in constanteȝ uirũ
excusaret in hmõi. Quarto.
participatio cum excõicatis fit.
non in crimĩe. sed ĩ aliis actibus
humane conuersationis. ut lo-
quendo. comedendo. salutando.
⁊ huiusmodi in casu non conces
so. ⁊ per hoc efficitur excõicatus
minori. Et si pertinaciter ⁊ cõtra

probibitionẽ supioris cõicaret
... minori excõicatus ē. et
posset excõicari maiori. Nota
tamen ꝙ dicta snĩa excõicatiõis
scilz maioris lata contra partici
pantes cum excõicatis in loque
la ⁊ huiusmõi. non tenetur. nisi
premissa esset trina admonitio.
uel una pro tribus. ⁊ nisi expri
mantur ipsi admonẽdi nomĩati
extra eo. statutum. li°. vi°.
Nota tamen ꝙ propter predictã
participationem licet quidaz ut
Rai. dixerint incurri peccatuz
mortale. tamen Tho. ĩ quarto.
di. xviii. dicit ꝙ probabilius ē
quod alii dicunt. s. non esse mor
tale. nisi in quatuor casibus.
Primo. s. participando ĩ crimĩe.
Secundo participando in diuĩs.
Tertio in ꝯtemptu ecclesiastice
discipline. Quarto ꝯtra phi
bitionem preceptoriam supioris.
Idem pe. ⁊ abbas. Archi. ii. q.
iii. sicut. ⁊ sic ĩtelligit illud. c.
Sicut apli. s. ꝙ cũ quis per ꝯtẽ
ptum participat. tunc potest ex
ꝯmũicari. quia mortaliter tunc
peccat. Idem. Io. an. ⁊ Io.
de lig. ⁊ Ri. in quarto. Qui
ergo participat cũ exꝯmunicato
maiori in diuinis. s. cum eo di
cendo officium uel ministrando
ei sacramẽta. uel audiẽdo missaz
cum eo. ꝭm omnes peccat mor
taliter. ut dr̃ in quodam scripto
super quarto. quod uerum est
ꝭm ea que sunt in corpore iuris.
sed hodie secus per extrauagãtẽ

Martini. v. quam habes infra
c. ultimo de minori exꝯĩone. ibi
uide. Nota ꝙ participans cũ
exꝯĩcato minori. nõ incurrit ex
ꝯnĩonem aliquam uel pecatum.
⁊ h° est quod ꝯmuniter dicitur
ꝙ exꝯmunicatio. s. maior non
transit in tertiam personam. xi
q. tertia. quoniaz multos. ĩ quo
quidem ca°. gregor. subtrahit a
ꝯmuni exꝯmũicatione mĩori. ꝙ
plures drñtias personaruz ꝯmu
nicantes excõmunicatis maiori
Que tamẽ omnes ꝯprehendũt
in isto Uersu. s. Utile. lex. hu
mile. res ignorata. necesse. Hec
anathema faciũt ne possit obesse
Utile id est propter utilitatẽ ex
ꝯmunicati. uel etiam participan
tis. Lex idest propter legez ma
trimonii. Humile id est propt
subiectionem naturalem. uel ali
quam seruitutem ut in filiis ser
uis ⁊ huiusmodi. Res ignorata
id est quãdo nescitur quis ē ex
ꝯmunicatus. ignorantia. s. facti
Necesse idest propter necessitatẽ
exꝯmunicati. uel participantis.
Uide tamẽ clarius de quolibet
horum in sequentibus pag.
Primo quidez excusat participã
tem cum exꝯmunicatis ut non
incurratur minor exꝯmunica°.
Utilitas. que potest esse duplex
Una quidem ipsius excõicati.
ut cũ quis loquitur ei de his q̃
pertinent ad absolutionez procu
randam. uel etiam alias ad salu
tem anime. licet alia incidenter

interponat ut magis proficiat. Unde ⁊ ad predicationē admittitur. extra eo. responso. ⁊ ꝑ hūc etiam modum predicatores qui apud excōicatos in predicationibus ⁊ cōfessionibus quasi gerūt causas eorū. qui ab ipsis expoliati fuerunt. elemosinas licite possunt accipere ab ipsis excōicatis. presertim si alias in locis illis non ualent sustentationem habere. extra eo. cum uoluntate. ⁊ etiam ſm hosti. extra casum necessitatis. dum sperant probabiliter de proficiendo eis. Secūda utilitas pōt esse ex parte participantis ī temporalibus uel in spiritualibus. ⁊ In temporalib9 quidem. ut cū petit ab excōicato ꝙ ei debet dare. ut in dicto caº. si uere. Unde si nolit dare poterit in iudicio conueniri. alr̃s ex delicto suo cōmodū reportaret. extra. de iudi. intelleximus In spiritualibus autē licite pōt loqui de salute anime sue petendo consilium si est necessitas. ⁊ non posset habere recursum ad alium ſm guil. Secundo excusat lex matrimonii in hmōi participatione. cum distinctione tamen. nam aut excōicatio est lata etiam in alterū propter matrimonium illicite contractum. ⁊ tūc neuter potest cum altero participare. aut excōiº est lata propter aliud delictum. ⁊ tunc in participatione quo ad redditionem debiti uterq; excusatur.

In aliis uero excusatur mulier participando cū uiro excōicato. Sꝫ non excusatur uir participando cum uxore excōicata. ex eo ꝙ cum sit caput eius debeat eā cogere ut faciat se absoluere. argumē. vii. q. i. sicut. hoc sꝫ Rai. ⁊ goff. Si autē uir uocaret excōicatum ad mensā. credit gui. ꝙ non possit uxor comedere cū uiro ad illam mensam. sed bene in eadem domo. in alia mensa. ita remota ꝙ possit dici ꝙ non comedant simul. Et de bonis quidem cōmūibus aut de his q̄ daret mariti sui nomīe excōicati. ſm gui. nō debent accipi elemosinaliter. nisi scꝫ ī necessitate. sed de bonis propriis si dat uel si concessum ei fuisset a marito excōicato. ut de bonis omnibus daret ipsa nomine proprio. pōt accipi. Idem de familia excōmūicati quo ad elemosinas dandas. Tertio excusat humilitas subiectionis uel seruitutis. Et primo quidē filii. qui sunt in patria potestate uel etiam mancipati. qui sunt cōmensales patri et ab eo recipiunt necessaria excusantur participando cū patre excōicato dūmodo nō ī crimīe Alii autē filii nō excusant̃ ſm gui. Secūdo excusant̃ monachi participando cum abbate excōicato. ſm guil. qui sunt quasi familia eius. Tertō excusantur clerici participando cū suo epō excōicato. illi. s. qui sunt eius

officio deputati. sicut et alii servientes. Alii vero clerici non. xciii. di. miratus. secundum hosti.
Quarto excusantur servi et ancille. scilz servilis condicionis.
Quinto excusantur rustici servientes et alii subiecti. qui non sunt adeo curiales ut eorum cōsilio scelera perpetrentur. xi. q. tertia. quoniā multos. Cuz distinctione tamen. secundum guil. quia si tales persone ante excōicationē domini seu patroni obligauerūt se servituti. et servitium intrauerunt. postea sciūt de excōicatōe non tenentur discedere. Si aūt post excōicationem intrauerūt in servitium. si tūc ignorauerūt excōicationem non tenētur discedere. Sed si sciuerunt tenētur discedere. nisi necessitas eos cōpulisset quod fierent de familia eius. Et quod dicitur de rusticis ītellige qui colunt terraz domiorū suorum. et hoc etiam extenditur secundum guil. ad illos qui dicuntur mediatorii et qui propter culturam recipiunt certam portionez fructuum. nam et possunt cōicare quātū oportet propter culturā et huiusmodi rationem. Idem intelligendum est de nutriciis. et similibus. qui si a dominio recederent non haberēt unde uiuerent. arg. extra eo. Si uere. Ibi etiaz in dicta decretali excusantur. qui cum nautis excōicatis conueniunt de transferendo contra sarracenos. Sexto excusantur patres et domini participādo cū filiis aut servis excōicatis. non quidem simpliciter. sed secundum Tho. in quarto dis. xviii. in his in quibus sunt obligati. quia sicut inferiores obligantur ad obsequiuz superiorum. ita superiores ad prouidentiaz inferiorum. Rai. tamen et guil. goff. et hosti. dicunt. quod tutius est tenere quod non excusantur tales quia tenebantur eos corrigere. arg. xxvii. q. i. de filia Quod uidetur quādo ex defectu ipsoruz. quia s. non correxerūt inciderunt in sniam. uel permanent in ea. Sed ubi per eos non stetit. et instant ut querant absolutionem. habz locū quod dicit Tho. Septimo secundum host. servis mercenariis pñt cōicare conductores eorum. ubi sine magno īcomodo eorum. eos uitare non possunt. Et idem de sociis habentibus aliquid cōmune. alias aūt non possunt cōicare. concordat her. Octauo armiger uel serviens militi secundum gui. excusatur cōicando ei. non autē cōicando cum excōicatis cum quibus dominus suus cōicat. Nono uasalli cum teneantur reddere tributa pensionis suis dominis excōicatis. non peccant eis cōicando. licet soluant in propria persona. secundum guil. Notauit tamen hug. de huiusmodi uasallis. qui cuz absoluti obsequio fidelitatis quamdiu eoruz dominus ē excōicatus debēt ab eo abstinere. xv. q. vi.

nos sanctorum. [manuscript insertion] excu-
sat huiusmodi participationem
res ignorata. ut dicit guil. idest
ignorantia facti probabilis. ſm
guil. extra de cle. ex. ministrā.
apostolice. Sed ignorātia iuris
non excusat. nisi eos quibus licz
ius ignorare. ut sunt pueri non-
dum dolicapaces. dicitur autez
quis ignorare factuz. ut quia nō
constat ei ꝙ ille fecit tale quid.
puta ꝙ clericum uerberauit. qa
nec ipse uidit. nec ē fama ita pu
blica ꝙ omnīo debeat credi. naz
si ab aduersario audiet. uel leui
fama non debet sibi de hoc for-
mare conscientiam. xi. q. iii. nō
soluz. Si uero est publica fama
uel auditur a fidedignis. ꝙ ali-
quis sit publice excōicatus. uel
quia notorie aliquid fecit propt
quod incidit ī excōicationez dēt
euitare. ⁊ inquirere ueritatez. si
non plene scit. ⁊ interim euz eui
tare ⁊ in occulto ⁊ ī publico do
nec fuerit certificat⁹. ſm Rai
Item si audiui aliquez excōica-
tuz publicari parisius quē post
ea inuenio bonome. licet quidaz
dixerint ꝙ debet euitari ubiqz
tamen ſm guil potest benigni⁹
dici. s. ꝙ si possunt facere proba-
re excōionem puta per testez et
instrumenta. teneor uitare alias
non nisi in illa diocesi. Item si
audiui aliquem excōicari. uel ui
di incidere in factum damnatū
per excōicationez. ⁊ exinde non
uidi eum nisi post annum. ſm
guil. si ille ē talis homo ꝙ cre-
datur esse timoratus. ⁊ qui tūc
seruabat excōicationē. modo nō
seruat. possum credere euz abso
lutum. Si uero nō est talis dēo
eum euitare. Si occultuz est oc
culte. vi. q. ii. si tantum. ⁊ c. se
quenti. Si manifestum publice.
nisi constet mihi de absolutōne
Item si prelatus uel sacerdos di
cat mihi ꝙ uidit parrochianum
suum aliquid facientem propter
quod incidit in excōicatōz. non
est autē illud publicum. siue cre
dam siue nō credam illud nō te
neor illum uitare q̄ꝑtum scilz ad
uitandū minorez excōicationez.
⁊ multo minus uitare non tene
or si dicat mihi alius ſm guil.
Si tamē prelatus epūs uel alius
diceret mihi de suo subdito ꝙ
esset excōicatus denūciādo mihi
sniam ⁊ casus est talis de quo
solet fieri excōicatio. debeo cre
dere ⁊ illum uitare. Si autem
dicat cōi locutione nō teneor.
Item si audiui ab ipso excōica-
to de sua excōicatione ⁊ hoc in
confessione ſm gui. non teneor
uitare. idē hosti. Si uero extra
confessioēz ſm omnes debeo eū
uitare sed in occulto solum. nisi
sit publice excōicatus. Item si
scio habitu aliquem esse excōica
tum. actu autem non aduerto ⁊
sic ei cōico subito ſm guil. non
incido in excōicationē. nec peco.
Itez si dubitatur de excōicatiōe
aliquorū. ⁊ dubitat° talis ꝓcedit

sniam iudicum . puta quia nōdū est declaratum per iudicum consensum . non sunt uitādi . si post concordem iudicum determinationē adhuc ambiguum sit . magis standū est sniē iudicū . et illi sunt uitandi . sm Tho . in quolz

Quinto excusat necessitas tam excōicati q̄ participantis . Unde Peregrini Uiatores . et similes i necessitate constituti . licite pnt recipere ab excōicatis . sm Inoc . et hosti . xi . q . iii . qm multos . Similiter excōicatis potest aliquid dari causa humanitatis . sm guil . i sustentatōnē . quādo scilz indigent . nec est expectanda ultīa necessitas . Et si excōicatus petat hospicium nō tenetur expectare . donec ab omnibus sit aliis repulsus . intelligitur tantū quo ad necessaria uite . secus si peteret alia utensilia ut fossorū uel securim . et huiusmōi . Item si uocatur quis a iudicibus excōicatis sub quorū iurisdictiōe est . ut stet iuri . uidetur casus necessitatis et similiter si coraz eis conueniunt iniuriatores suos . sm guil . In qbus casibus coicantes cū excoicatis icurrit excōs minor .

Extra predictos casus prohibetur in iure . xi . q . iii . cuz excōicato . et sequentibus . participare cū excōicatis in hiis que in isto uersu continentur . Os . Orare . Vale . cōmunio . Mensa negatur . aliter minor excōicatio incurrit . Primo quidem non debet participare cuz excōicatis maiori i locutione . Ubi nota sz guil . q familiaritas . uel pudor uel scandali timor . non excusat participantē cū talibus in locutione . uel alias in casu non concesso . Item non licet litteras excōicati recipere . uel ei mittere uel nuncios . uel litteras . nisi in casu quo licerz ei loqui . secūdū gui . et Ugu . Itē si munus recipit ab eo sciēter . quis nō debuerit recipere . tamē non tenet reddere . sed debz ex consilio pauperibus erogare . uel excōicato remittat ad sui ruborem . sz guil . Secundo nō debet participare in salutādo . alias qui salutat excōicationez minore incurrit . idē si resalutat salutantez . Sed si assurgat . uel reuerentiam exhibeat quis excōicato . aut inclinet se salutāti . aut moueat labia quasi resalutans eum . cū tn nil dicat . sm guil . non incurrit excōionez . cum pene sint restringende . de pe . di . i . pag . pene . Item cuz ei scribitur non est salutandus . sed loco salutationis dicendum spiritū consilii sanioris . Si aūt salutatur . potest responderi . deus emendet uos . et huiusmōi . Tertio prohibetur orare cum excōicatis . Unde si excōicatus intrat ecclesiam et ibi se firmat . alii tenentur exire . uel procurare q exeat . si manifestum est eū esse excōicatum . sm Rai . xi . q . iii .

Sicut apl'i. Si uero est occultū tunc illi qui sciunt. exibūt secrete ꝛ caute. ita ꝙ non sequatur manifestatio eiꝰ si possunt, al's non exibunt. vi. q. ii. si tantuȝ. Occulte enī excōicatus. occulte debet moneri ut exeat. Si autē excōicatus sit in ecclesia non cā orandi. sed pro alio negocio. non uideo quare in eadē ecclesia orare non possim. ut ait Innocē.

Circa officium uero misse nota ſm Rai. ꝙ si excōicatus intrat ecclesiam iaȝ missa incepta. si occulta est eius excōicatio. non debet sacerdos dimittere missam. vii. q. i. nihil. Si uero est māifesta. moneat eum publice ut exeat. Si uero nō uult exire. nec ꝯmode potest ipsum facere expellere. ꝛ sacerdos nondū inchoauit canonem. debet dimittere. Argumentū. xxiiii. q. i. omnes qui. Si uero priusquā ille ecclesiā intret. uel priusquā sacerdos eum uideret. iam canonē inchoauit. debet sacerdos procedere ī officio simul cum eo qui assistit ei tantū. Alii enim omnes dn̄t exire ecclesiam. si excōicatus nō exit ipse de quo ꝯꝰiter scitur. ita tn̄ ꝙ finito canone. ꝛ sumpto sacramento. anteꝗ̄ dicatur pꝰ cōio. moneat illum ꝙ exeat. de conse. dis. ii. relatum. concord. hosti. ꝛ goff. ꝙ si nō uult exire. potest eum sacerdos eicere. etiā si clericus sit. ꝛ si non pōt eici. ī sacristiaȝ rediens dicat cōionem post cōionē et que restabant.

Item ſm Tho. in quarto. dis. xviii. potest pro excōicatis orari. ꝗ̄uis non inter oratiōes que pro mēbris ecclesie fiunt. ꝛ tam fructum non participant ꝗ̄diu ī excōicatione manent. sed oratur ut detur eis spiritus penitentie ut ab excōicatione soluantur.

Quarto ꝓhibetur participare cum excōicato in mensa. sed si hospitatus sum ī aliqua domo ad mensaȝ. ꝛ superueniat ꝛ ingerat se excōicatus. ſm gui. si est publice excōicatus surgere teneor. non obstāte cuiuscunqȝ scandalo. Si uero est excōicatus occultus. ꝛ non possum sine eius nota. non teneor surgere. Iteȝ superueniente publice excōicato non teneor exire de domo. īmo etiaȝ ꝛ si scirem aliqueȝ publice excōicatuȝ receptum esse in aliꝗ̄ domo possum ibi hospitari. si tante capacitatis sit locꝰ ꝙ possim eius cōionem uitare. Nam licet mihi cum excōicato ī eadē camera cōmedere. sȝ non ī eadē mensa. Similiter nec in eodem lecto iacere. ꝙ si ueniam īuitatꝰ ad aliquod festum uel conuiuiū. ꝛ inuenio ibi aliquē excōicatum publice teneor recedere. neqȝ debeo ibi epulari. lȝ sedeat ad aliā mensam. quia omnes tales cōuenientes ad festum uel conuiuiū. simul inuicē communicare dicēdi sunt. gui. Item si quis amico suo excōicato uenienti ꝯmedere

ad domū suā dimittit ei domū
⁊ claues. uł ꝑmittit eū ꝯmedere
se pati ī domo sua si hͦ faciat ī
fraudē ut sic eū ñ offēdat. sꝫ fa
uorem eius acquirat īcurrit mi
norez excommūicationē. Si aūt
facit. quia timet ne forte uiꝫ ille
inferret. non incurrit. Item si
facit hoc causa humanitatis. qa
si putat eum indigere hospicio.
uel alimento. ⁊ de hoc facit pro
testationē. non incurrit. gui.
Quinto prohibetur cuꝫ excom
municatis haberi ꝯmunio. scilꝫ
in aliis etiaꝫ actibus hūane con
uersationis. ⁊ precipue actibus
legittimis. Unde non debet qs
facere aliquē ꝯtractū cū excom
mūicatis. tenet tamē contractꝰ
initus cum talibus. si ipse con
trahens non obligat se ad com
municandum cū exconmūicatis.
ut si quis uēdat ⁊ tradat reꝫ ex
cōicato. ⁊ statim preciū recipiat.
Si uero obligat se ad cōicanduꝫ
cū excōicato in casu non conces
so. non tenet contractus. ut si ꝓ
mittat. uel etiam iurat ꝙ uēdat
ei aliquid uel locabit. ⁊ hoc ẜm
R ai. Sed Innoc. dicit ꝙ omēs
contractus initi cū excōicato ēt
sciēter. ⁊ durāte excōione tenēt.
⁊ ex ipsis agitur contra excōica
tuꝫ. sed ipse excōicatus agere ñ
poterit pro tali ꝯtractu. nisi post
absolutionē. quod uerius uidet.
idem gui. Item cum quis iu
rauit soluere alicui in certo ter
mino. ⁊ interim ille excōicatur.

ẜm R ai. non deberꝫ sibi solui
dum stat ī excōicatione. sed de
poni illud debitum in ede sacra
Innoceñ tamē dicit. consulimꝰ
tali ꝙ det. naꝫ ⁊ seruiens tenet̄
seruire excōicato ut ꝑmisit xi.
q. iii. quoniā multos. ⁊ hoc ue
rius uidetur. Idem si quis reci
piat mutuū ab excōicato. uł cō
ducit aliqd ab eo ꝓ ꝑcio reddē
do tempore excōicatōis. ipso ꝑ
cio uł mutuato quo ad obsigna
tionem ciuilem uel obligationē
ex qua actio nascit̄. ⁊ potest pe
ti non reddere. nisi post eius ab
solutionē. obligatur tamē ei qͦ
ad naturalez obligationē. host.
Item si presbiter locauit operas
suas alicui domīo. dū ipse dñs
esset excōicatus. non ualuit loca
tio. secus si ante. Sꝫ nō poterit
ei seruire ī diuīs ī excōicatōe ꝑ
manēti. hosti. Itē siquis emat
uel uendat ... seruiēte excōicato
nomīe excōicati. non est contra
hendum cū eo. sicut nec cum ex
ꝯñicato. guil. Nota ꝙ ille q
īcidit ī excōicationē ꝙuis com
posuerit cū aduersario uł satisfe
cerit de iniuria. ⁊ etiam si uadit
pro absolutione. uel etiaꝫ si non
dum sit denunciatus. cum tam
manifestū sit de eiꝰ excōicatōe
debet euitari. quousqꝫ sit abso
lutus. extra eo. cum desideres.
ẜm R ai. Imo etiā si iaꝫ iurassꝫ
stare mandato epī an̄ absolutōꝫ
tam epūs ꝙ alii ei cōicantes in
currunt minorez excōicationem

etiã ſi fuit ab ipſo epõ excõica-
tꝰ. non enĩ põt ipſe cõicare tali.
nec dare licentiã alicui commu
nicandi quin incidat in minorẽ
excommũicatioẽz. extra. eo nu-
per. xi. q. iii. excõicatos. per hᵒ
autem ꝙ papa ſalutat aliquem.
uel participat. non intelligitur
abſoluere. ut ĩ cle. ſi ſummis.
Excommũicatio autẽ minor et a
iure ⁊ ab homĩe fertur. A iu
re quidẽz primo propter partici-
patioñe cũ excõicatis maiori. ut
dictum eſt. Secũdo pro ſacri-
legio. xvii. q. iiii. miror. Ter
tio. pro notoria fornicatione pre
cipue clericis. extra de cohabit.
cle. ⁊ mulie. ueſtra. Quarto
pro ſimonia. etiã occulta ĩ ordi
ne ſuſcepto. extra de ſimo. tan-
ta. Quĩto cũ quis recipit ec
cleſiam de manu laici. ⁊ ſic eam
tenet. xvi. q. vii. ſiquis deĩceps
Sexto ſecũdũ quoſdam cum in
bello ĩiuſto exercet artẽ baliſte-
riorũ contra xpianos. ex. de ſa-
gitta. artem. Septimo in diſ
ſidẽtibus pauperũ oppreſſioribꝰ.
manifeſtis raptoribus. publicis
uſurariis. et meretricibus.
qui large dicunt excõicati ĩquã
tum oblationes eorũz ad altare
non recipiuntur. Octauo ĩ illẽ
quibus negatᷣ eccleſiaſtica ſepul
tura; ⁊ qui moritur ĩ torneamẽ
to. quia priuatur eccleſiaſtica ſe
pultura, etiã ſi penituerit. ⁊ idẽ
poteſt dici de illo qui non confi
tetur ſemel in anno. ut dicitur.
extra. de peni: ⁊ remiſſi. omnis
Nono in quolibet notorio pecca
tore. diſ. xcv. illud. ⁊ de conſe.
diſ. ii. pro dilectiõe. Ab hoĩe
autẽz ferri poteſt minor excõica
tio. ut ab epõ. ⁊ quolibet inferi
ore iudice eccleſiaſtico. extra. de
offi. ord. cum ab eccleſiarum. ⁊
hoc ſiue pro cõtumacia. v. q. ii
preſenti. Siue pro aliis culpis.
Idem ſiue ſimpliciter. de pe. d.
prima. in actione. ſiue ad tempꝰ
diſ. lxxxvi. caᵒ. tanta.

58

Est autẽ effectus principalis
excõicatõis mĩoris ut taliſ
remoueatur a participatione ſa
cramentorũ. ⁊ ſi ſe ĩmiſceat. pec
cat mortaliter. non tamẽ incur-
rit irregularitatẽz. etiam ſi cele-
brat. peccat etiaz conferendo ſa
cramenta. ſed ab eo collata non
carent uirtutis effectu. nec prohi
betur eligere nec ea que rõne iu
riſdictionis ſibi competunt exer
cere. ſi talis tamen ſcienter elec-
ctus fuerit. eius ẽ electio irritã
da. extra. de cle ex. mini. ſi cele
brat. Talis enim ſᵐ guil. eſt ſe
peratus ab oſculo pacis. quod ẽ
in miſſa. quod eſt quaſi loco cõ
munionis. non autẽ ab horis di
cẽdis. cũ aliis. Inno. tenet ꝙ
excõicatus minori. ſacramenta
conferẽdo peccat. ſed ſubditi nõ
prohibentur a receptione. licet
ipſe conferẽdo ſe maculet. hoſt.
dicit. ꝙ conferẽdo ñ participat

quia non confert ad ſuam utili-
tatem. ſed aliorum. dicitur enī
participare partem capere. ⁊ ſic
uidetur comprehendi utilitas
ipſius participātis. Jo. de lig.
uidetur tenere in pluribus locis.
ꝙ excōicatio minor ſeperet a ꝑ-
ticipatione paſſiua tantū ſacroꝝ.
ſcilꝫ ꝙ talis non poteſt recipere
ſacramenta ante abſolutionem.
Cum eo concordat Pe. de palu-
in quarto. di. xviii. dicit enim
ꝙ minor excōicatio excludit a ꝑ-
ticipatione ſacramētoruꝫ. non a
participatione diuinorū. Unde
quicquid alii dicūt licite poteſt
miſſam audire. ⁊ oſculum pacis
accipere. ⁊ eccleſiaꝫ officiare. dū
tamē nullum ſacramētum perci-
piat. nec matrimoniū. nec aliud
niſi prius abſolutus. Et quod
Wil. dicit de oſculo pacis. Re-
ſpon° ꝙ ideo oſculi pacis ⁊ pāis
benedicti datio ſucceſſerūt loco
cōmūionis ut indigni nō admit-
terentur ad iſta.

De abſolutiōe a minori ex-
communicatione. 89

Abſolutio autē ab ipſa excō-
municatione minori. fieri
poteſt a proprio ſacerdote. extra.
eo. nuper. Et dicitur proprius ſa-
cerdos qui illum poteſt abſolue-
re a peccatis quicūqꝫ ſit. ab alie-
no autē qui ſcꝫ illum non poteſt
audire. non poteſt abſolui. ſm
Tho. hoſti. ⁊ alios. ſi etiaꝫ ipſe
ſacerdos ꝓprius eſſet excōicat9
excōmunicatione minori. poteſt
nihilominus abſoluere taleꝫ. ex-
tra. eo. duobus. Excōicatus
autē maiori ſi ingerat ſe cōioni
aliorū peccat. ſm Rai. ⁊ ſi ī cō-
temptum hoc faceret. mortalit̄
peccaret. debet quoqꝫ ut ali9 ex-
cōicatus uitari. ſm hoſti. nec ꝑ
conſtitutioneꝫ conſtantie factaꝫ
de qua habetur in fine. tollitur
quin ipſe excōicatus debeat ſe
ſubtrahere a cōione fideliū ī di-
uinis. ⁊ extra. Et nota. ſm pe-
trū de peru. extra de ſentē. ex.
ſuper ca. inquiſitionis. ꝙ ſi pre-
latus precipit ſubdito ꝙ celebrꝫ
excōicato preſente. quē ſubditus
ſcit excōicatū. prelatus uero mā-
dans ⁊ alii de eius excōicatione
ignorant. ſubditus ipſe ī hoc pa-
rebit prelato. ⁊ ſic celebrabit.
proteſtari tamē debet celebrans
illi quem excōicatuꝫ ſcit ꝙ non
intendit cum illo concelebrare.
ſed cum aliis non excōicatis.
Idem dicit ꝙ ſi ſcio aliquē ex-
cōicatum quem uitare teneor ēt
in publico. non teneor illi cōica-
re etiam ad mandatū eccleſie. ſꝫ
potius debeo pati excōicationeꝫ
Si uero pro certo neſcio. ſꝫ pro-
babiliter credo ī tali caſu ꝑ me
ſolum illi non cōicabo. ſed ad pe-
titionem alterius uitare non te-
neor. Nota diligenter ꝙ licet
ſm iura cōia excōicati etiam ū
denunciati deberent euitari. ut
dictum ē. tamē per conſtitutōꝫ
factā conſtantie iſtud extat mo-
dificatum. ⁊ in conſilio baſilīēſi

anteq̄ scissuraz facerent renouata fuit ꝙ videlz fideles nō tenentur tales euitare in diuinis ⁊ extra. nisi fuerint publicati seu denunciati. excepto casu de iniectione manuuz in personas ecclesiasticas notoria. ⁊ idez de aliis censuris ecclesiasticis. Tenor constitutionis ipsius est iste.

In super ad euitanda scādala ⁊ multa pericula que cō scientiis timoratis ꝯtingere pn̄t. cristi fidelibus. tenore presentiū misericorditer ĩdulgemus. ꝙ nemo deinceps a cōione alicuius sacramentorū administratione. uel receptione. aut aliis quibuscunqz diuinis intus uel extra. pretextu cuiuscunqz sn̄ie aut cēsure ecclesiastice a iure uel hoīe generaliter promulgate. teneatᷓ abstinere. uel aliquez uitare aut interdictum ecclesiasticuz obseruare. nisi sn̄ia uł censura hmōi fuerit in uel contra personā collegium. uniuersitatem. ecclesie cōmunitatē. uel locum certum uel certā terram. a iudice publicata uel denunciata specialiter ⁊ expressa cōstitutionibus aplicis ⁊ aliis non obstantibus quibuscūqz. saluo si quez pro sacrilega manuuz iniectione in clericū sententiam latam a canōe adeo notorie constiterit incidisse. quod factū non possit aliqua tergiuersatiōe celari. nec aliq° suffragio excusari. nam a cōione illius. licz denunciatus non fuerit uolum9 abstineri iuxta canonicas sanxiones in consilio cōstantiensi. sub Martino quinto. Hoc decretuz ut dictum est fuit approbatum iterum in consilio basilien̄. ⁊ p eugeniuz tunc papaz. ut asseruit mihi dominus iulianus qui ibi legatus fuit. ⁊ alii etiā. Possz dubitari utrū papa posset dispēsare seu licentiā dare ꝙ quis pticipet cum excōicatis maiori ĩ diuinis ⁊ extra. ⁊ uidetur ꝙ n̄ quia ut cōiter dicitur nō potest dispensare papa in doctrina apostolorum. ⁊ ratio est. quia hec doctrina uidetur pertinere ad i9 diuinum. in quo ſm omnes papa nō potest dispensare. hoc enī est de doctrina aplorū. s. nō cōmunicare excōicatis. ut xi. q. iii Sicut. ⁊ patet. i. corinthe. v. ⁊ secūda io. i. ergo. ⁊c. In contrarium est quia ecclesia ĩ hmōi ordinationibus que pertinēt ad salutem animarum errare non potest. cuz regatur a spiritu sancto. ut habetur d. viii. Qui cōtempta. sed ecclesia per supradictum decretuz insuper concessit talem licentiam. ⁊ papa etiaz frequenter dat hmōi licentiam. ad tollenda scandala que multū debent caueri. ut dis. l. ut constitueretur. g° potest. ⁊ sic ꝯn̄iter tenetur. Ad argumētū respondeo ſm Tho. ĩ quarto. ꝙ nō omnia que sunt in doctrina aplorū seu

epistolis eorum pertinēt ad ius
diuinū. pro ut proprie ⁊ stricte
sumitur. s. pro his que pertinent
ad fidem ⁊ substantiaȝ sacramē-
torum. ⁊ moralia necessaria ad
salutem. in quibus papa dispen-
sare non potest. sed solus deus.
Sed quedā sunt ī epistolis apo
stolorū pertinentia ad ritus. et
decentiam cristiane religionis.
que sunt pure ordinationes apo
stolorū. non dei seu iuris diuini
⁊ in hoc cum ecclesia nunc hēat
illam potestatem quam tunc. et
papa succedit Petro. qui prefuit
in huiusmodi omnibus apostol
ideo potest huiusmodi tollere.
uel suspendere ordinationes cuȝ
uiderit expedire. sicut etiaȝ dis-
pensat cum bigamo. ut xxxiiii
dist. lector. quod est ɔtra textū
apostoli. i. thi. iii. ubi dicit bi-
gamū non promouendum.

Quia interdictū ecclesiasticū
habet similitudinē aliquaȝ
cū excōicatione. est enim ipsuȝ
interdictuȝ seperatio a certis sa-
cramentis. ⁊ omnibus diuinis
officiis. ⁊ ecclesiastica sepultura
ut haberi potest ex decretalibꝰ
extra de sponsa. non nobis. et
de peniten. ⁊ remissi. quod in te
ideo post tractatum de excōica
tione. nūc aget de ipso īterdictō
⁊ precipue ẜm ea que notauit.
io. cal. ī tractatu quem fecit de
ecclesiastico interdicto. ubi mul-
ta ponuntur notata per hostiē.
et innocē. que non habentur in
summis. Conclusiones seu de
terminationes tantum ponendo
⁊ opiniones contrarias ⁊ ratōs
ac etiaȝ multas allegationes cir-
ca huiusmōi positas ibi omittē
do causa breuitatis. Primo
ergo sciendū ꝙ sub nomīe cēsu-
re ecclesiastice ista tria compre
henduntur. s. excōicatio suspen
sio ⁊ interdictum. extra de uer.
signi. querēti. ⁊ excōicatio qui
dem ⁊ interdictum ad laicos et
clericos potest extendi. sed suspē
sio tantū clericos respicit cōiter
⁊ ideo de ipsa postea tractabitꝰ
suspensione. ⁊ demū de irregu-
laritate. conueniunt autē predi
cta tria ẜm hostiē. in pluribus.
Primo. quia sicut excōicatō dȝ
fieri in scriptis ɔtinentibus cau
sam ipsius. ita ⁊ sn̄ia suspensio
nis ⁊ īterdicti. ut habetur extra
eo. cum medicinalis. li°. vi°.
Secundo quia sn̄ie excōicatiōis
suspensionis ⁊ interdicti non re
leuantur per sequentem appella-
tionem. sed per precedētem.
Tertio quia ligati aliqua senten
tia de predictis. nec eligere. nec e
ligi possunt. Quarto quia nl
lus ligatus aliqua predictarum
sententiaruȝ debet celebrare di-
uina. alias efficitur irregularis
Quinto quia tales sentētias dȝ
precedere admonitio scilicet cuȝ
feruntur ab homine. Sexto.

quia quilibet eorum iurat ante
quam absoluatur non amplius con-
trauenire. et in omnibus potest
fieri relaxatio ad cautelam. ubi
esset interdictum generale promul-
gatum. quia tunc non habet lo-
cum relaxatio ad cautelam extra
eo. presenti. li°. vi°. Septimo
quia huiusmodi sententie debent ob
seruari per superiores. Octa-
uo quia nullus eorum durante
sententia pot testificare. extra.
de testibus. nemens. Nono.
quia superior non debet ipsas sen
tentias reuocare. uel pronunciare
nullas. uel de ipsis aliquid dis-
ponere. nisi uocatis partibus.
Decimo. quia illi qui per priui-
legium sunt recepti in proprios
et speciales romane ecclesie uel
apostolice sedis filios. licet propter
hoc non essent exempti. tamen sicut
nec excommunicari sic nec interdici nec
suspendi possunt ab alio quam a ro
mano pontifice uel legato de la
tere. extra de uerb. signi. ca. i.
libro. vi. Idem io. cal. excep-
to primo quem non ponit. diffe
runt autem ista tria in his. Pri
mo quidem quia excommunicatio et suspen
sio proprie feruntur contra sin-
gulares personas. et excommunicatio q
dem contra clericos et laicos.
Suspensio uero tantum contra cle
ricos. interdictum uero fertur
contra loca propria uel uniuersi
tates et collegia. interdictum tamen
etiam contra singularem personam
fertur. et si non ita proprie.

Secundo quia cum suspenso et
interdicto participari pot in aliis
omnibus. exceptis sacramentis
certis. et diuinis officiis. Non
autem cum excommunicato ut dictum est
supra in tractatu de excommunicatione
Tertio effectus sententie excommunicationis
late non potest suspendi. sed effe
ctus aliarum sic. Quarto quia
episcopi non incurrunt aliquam sententiam
suspensionis uel interdicti prola
tam ab homine. uel iure. nisi spe
cifice exprimatur. extra. de sen
exco. quia periculosum. li°. vi°
quod priuilegium non habent quantum
ad excommunicationem. Quinto. quia
interdictum generale loci non po
test ad cautelam relaxari. sed bene
ab excommunicatione et suspensione.
ad cautelam quis potest absolui
Sexto quia interdictum genera
le in locum non potest proferri
sine licentia speciali pape. pro pecuni
ario debito. et suspensio. extra.
de appell. preterea. hoc io. cal. de
ipso igitur interdicto. quatuor
uidenda sunt. primo a quo fera
tur. Secundo contra quem ferat
Tertio quis sit eius effectus.
Quarto quomodo feratur. et
quomodo postea tollatur uel re
laxetur.

De interdicto Generali.

Sciendum ergo primo quod in-
terdictum fertur a iure. et
ab homine. et ab utroque generale
quandoque interdictum speciale. et

quandoq3 etiam singulare. Et generale quidē dicitur quod fertur contra regnum. prouinciam ciuitatem. castrū. uel uillaz. uniuersitatem. uel collegium. et huiusmodi. generale interdictuz fertur a iure in his casibus.
Primo si collegium uel uniuersitas ciuitatis uel loci cogit ecclesias. uel ecclesiasticas personas soluere guidagia uel pedagia ut ab ipsis ecclesiis uel ecclesiasticis personis exigit uel extorqt pro propriis rebus. quas non cā negociationis deferunt. hoc ipo iure sunt interdicti. de censi. q̄ p̄ li°. vi°. io. cal. Et addit tamē iste casus non est receptus. nec seruatur. licet postea sancitum fuerit penas p. edictas. et alias contra non parentes debere per locorum diocesiz publicari. ī clementi. eo. ti. presenti. sed cōiter ista opinio non tenetur. quia et si de lege dicatur. q confirmat cum more utētium approbatur et propter contrariam consuetudinem abrogatur. di. iiii. leges Non sic de snīa excōmūicatōis quia subito trahit secum suum effectum. Ibi etiam dicitur in illo ca°. quā q̄. ubi fertur tale sententia. contraria consuetudīe non obstante. Secundo uniuersitas que domos locauerit. ut conductas habere permiserit alienigenis usurariis ī terra sua ad exercēdum fenus. de usuris. ca°. primo. libro. vi°. Tertio uniuersitas que represalias contra personas ecclesiasticas cōcedit. uel cōcessas ad illas extēdit nisi id reuocauerit infra mēsem a tempore concessionis uel extēsionis. de iniur. et damno dato et si pignorationes. li°. vi°.
Quarto si ciuitas īterdicta qn̄ officiales talis ciuitatis in qua debet romani pontificis electio celebrari. ut representātes ipsaz ciuitatē non seruauerīt ea ad q̄ tenentur per decretalez. ubi periculum. de elec. li. vi°. uel fraudē in eis. uel circa ea cōmiserint.
Quinto interdicta est ciuitas q̄uis preter urbem que consentit dando consilium uel fauorē occidentibus uel percutiētibus cardinalez sancte Romane ecclesie uel que infra mēsez delinquētes huiusmodi. pro ut enormitas facietis exegerit. et ei facultas affuerit non puniri. de penis. felicis. in fine. li°. vi°. Sexto ciuitas q̄ epm̄ propriū īiuriose ut temere pcusserit uel ceperit uel bannierit. uel hec fieri mādauerit. uel consilium in his dederit uel fauorē. uel hoc faciētē sciēt defensauerit. ut in cle. de pēis si quis suadēte. Cas9 aūt decr. clericis. de emu. ecclesi. li°. vi°. reuocatus ē per cle. Quoniam eodē titulo. libro sexto.

De interdicto speciali.

Speciale interdictum ē cum interdicitur aliqua ecclesia ac etiā cū interdicuntur omnes

ecclesie unius ciuitatis. uel pro
uincie. quia ⁊ si non in illis ec-
clesiis. tamen in aliis locis illi9
ciuitatis extra ecclesias possent
celebrari diuina. ⁊ audiri ab ho
minibus illius loci. ⁊ huiusmōi
Interdictum speciale scȝ contra
aliquaȝ ecclesiā reperitur ī iure
in his casibus. Primo propter
iniuriosum homicidium in eo
perpetratuȝ. uel iniuriosum san
guinem alias effusum in eo.
Secundo cum propter effusiōȝ
humani seminis studiose procu
ratum est polluta. In his enim
duobus casibus ecclesia ē ita in
terdicta ꝙ ante reconciliationeȝ
non debent in ea diuina officia
celebrari. de conse. di. i. Si mo
tuȝ. ca. ecclesiis. Tertio ꝗ̄do
propter discordiam patronoruȝ
epūs claudit hostia ecclesie. ⁊
tollit inde reliquias. ⁊ precipit
ut nullus in ea aliquod sacrum
ministerium celebret. donec ad
concordiam redeant. de iur̄ pa-
tronatus c. i. ⁊ ii. non tamē ꝓ
ferens sniām īterdicti. Quar
to si ecclesia fuit simoniace con
secrata non debet in ea celebrari
prima. q. iiii. ecclesia. Quīto
si principaliter pro questu nō ꝓ
diuino cultu fuit consecrata. de
conse. di. i. si quis basilicam.
Sexto si ecclesia est consecrata
sine licentia episcopi dioceſȝ. de
conse. di. i. precepto. Septīo.
si sine reliquiis uel in loco deser
to. ⁊ nunquam habitato fuit
dedicata. de conse. di. i. placuit
In omnibus tamē his casibus
ꝗ̄uis in tali ecclesia de iure cele
brari non debeat. tamen contra
rium facientes id est celebrātes
non sunt irregulares. quia nō ē
expressum in iure. de senten. ex
is qui. li°. vi°. Sed si epūs per
aliquaȝ causam de predictis. spe
cialiter ecclesiam interdixit. tūc
celebrans in ea bene esset irregu
laris. ioannes calde.

De interdicto singulari.

Interdictū singulare est cuȝ
īterdicuntur alicui persone
singulari diuina officia ⁊ eccle-
siastica sacramenta. uel uniuer-
saliter uel particulariter quo ad
aliqua ipsorū sacramētorum uel
officiorum. ut de off. delega. ex
litteris. ⁊ de priuile. ca°. primo
⁊ ca°. epōrum. li. vi°. ⁊ de tem
po. ordi. uel non est. ⁊ c. litteras
di. l. placuit. ⁊ de corpo. uicia.
significauit. ⁊ istud potest etiaȝ
dici suspensio. Ubi primo nota
ꝙ interdictus ab aliquo actu re
spiciēte diuina intelligitur īter-
dictus ⁊ ab omni alio qui īcludi
tur in illo. uel qui sine illo īter
dicto exerceri non pōt. extra de
appella. sollicitudinē. Un̄ inter
dictus ab officio sacerdotali nō
debet exercere officia q̄ proprie
competunt sacerdoti. secus si so
lum altaris ministerium sit ei ī
terdictum. ⁊ interdictus a sacer
dotali officio. non pōt exercere
pontificale. quia pōtificale sine

sacerdotali exerceri nō pōt. de
excess. prela. ex lr̄is. Et eadem
ratione interdictus ne promoue
atur ad inferiores ordines. non
pōt promoueri ad maiores, uel
interdictus idest suspēsus ab ex
ercicio inferioris ordinis nō pōt
secus si sine illo exerceri potest
Sicut econuerso interdictus uel
prohibitus a maiori non intelli
gitur prohibitus a mīori. quod
in illo maiori non īcluditur. hō
probatur. xcv. di. illud. lxxiiii.
di. gesta. Secūdo nota ꝙ epi
scopus suspensus uel interdictꝰ
a pontificalibus si exerceret of-
ficium sacerdotal' etiā cum pon
tificalibus non est irregularis.
sed si exerceꝫ aliquid quod per se
spectat ad officium epāle. respe-
ctu consecrationis epālis. siue cū
missa ut consecrare uł ordinare
uel sine missa. sicut confirmare
in fronte est irregularis. Ter
tio nota ꝙ sacerdos cui interdi-
cta sunt sacerdotalia si conficiat
corpus cristi sine missa ē irregu
laris. de cle. ex. c. i. excōicatus
tamen minori celebrans scienter
licet peccet mortaliter non tamē
incurrit irregularitatem. Item
nota ꝙ a iure interdicitur īgres
sus ecclesie in casibus. de sent.
excōi. sacro. ⁊ eo. ti. caᵒ. i. liᵒ.
sexto. ⁊ eo. li. de censi. exigit. ⁊
xvi. q. vii. si quis deīceps. ꝺm
cōmunē opinionem. item qui
celebrāt scienter seu alias parti
cipāt ī diuinis p̄ntibus publice

excōicatis uł īterdictis uel illos
admittunt ad ecclesiasticā sepul
turam. eis interdicitur ingressꝰ
ecclesie. donec satisfecerīt ad ar
bitrium eius cuius sniām con-
tempserunt. de priui. epōꝝ. li.
sexto. Archi. tamē super isto c.
dicit ꝙ intelligit de excōicatis
ab homine uel interdictis quod
probat per textum illum qui di
cit. donec satisfecerit ad arbitri-
um eius cuius sniām cōtempsit
sed admittentes ad ecclesiasticaꝫ
sepulturā t'les sciēt sunt excōica
ti p cle. eos. de qua habes supra
de excōicatione. Si autem talis
cui est interdictus ingressus ec-
clesie ab homine uel a iure se in
gerit in diuinis in ecclesia agēs
in officio suo sicut prius. irregu
laris est. de sniā excōis. is cui.
liᵒ. viᵒ. Sed si extra ecclesiam
puta sub diuo uł sub temptorio
Uel in domo priuata ingerit se
diuinis. non est irregularis. ut
ibi notatur in glo. ⁊ ratio ē. q:
dictum limitatum ꝺm suam li-
mitationeꝫ debet intelligi. xliii
di. Sit rector. Limitatur auteꝫ
hec pena. cum scilꝫ celebratur in
ecclesia. arg. de pe. di. ii. pena.
Si autē talis celebrat ī oratorio
quod construi nō potest sine di
ocesani licentia. de priuil. aucto
ritate. liᵒ. viᵒ. Si stricte est ora
torium. ita ꝙ non ecclesia. non
est irregularis. sed si celebrat in
ecclesia non consecrata que pro-
prie dicit' basilica ē irregularis

Satis est enim q auctoritate pō-
tificis sit dedicata. de conse. d.
prima. Nemo. item presbitero
celebrante missam in ecclesia. si
subdiaconus cui est interdictus
ingressus ecclesie dicat epistolā
extra ecclesiam in illa missa. uel
diaconus euangelium sic interdi-
ctus. tales scilz subdiaconū et di
aconum puto irregulares fore.
quia unum est officium. quod tñ
principaliter in ecclia celebratur.
cui cooperantur in actu sibi pro
hibito. di. l. Si quis uiduam.
Presbiter uero si celebrans in ec
clesia admisit scienter dictum sub
diaconum uel diaconū ad lectōz
epl'e uel euangelii. etiam extra
ecclīam ē irregularis. quia parti-
cipat crimini et criminoso. de sen
excō. nuper. et ca°. si concubine.
imo uidetur tale participiū fac
tum in ecclesia per proxime dicta
Sed econtrario si subdiaconus
cui est interdictus īgressus eccle
sie dicit epistolam in ecclesia in
missa quam sacerdos celebrat ex
tra ecclesiam irregularis ē. quia
in ecclesia uere et de facto id fe-
cit. et sic ī loco prohibito. de sen
excō. c. is cui. li°. vi. Et idem di
cendum est de diacono ī tali ca
su dicente euangelium. presbite
rum autem talem celebrantē ex-
tra ecclesiam non audeo dicere
irregularem. quia licet uideatur
participare in culpa cum minis-
tris. tamē non est dignum q prī
cipale. uel dignius trahatur ad
accessorium uel minus dignum
et satis est q in hoc dubio hoc
non est expressum in iure. item
talis cui est interdictus ingress9
ecclesie q̄uis sit prohibitus per
hoc a celebratione et etiā ab au-
ditione diuinorum in ea s'm io.
an. potest tamē non solū per ec
clesiam transire pro factis suis.
s'm innocen. sed etiam potest ī
ecclesia orare tempore in quo ī
ecclesia non celebrantur diuina.
prima. q. i. qui studet. in fine.
ioannes calde.

De interdicto q' fit ab homine.

Item ab homine potest fer
ri interdictum et generale et
speciale et singulare. et per dele-
gatum et subdelegatum. de offi
deleg. sane. quod est planum. si
in litteris delegātis est clausula
consueta scilz contradictores per
censuram ecclesiasticam cōpescē
do. de uerbo. signi. quereti.
item si simpliciter dat9 est sine
dicta clausula. tunc enim maxīe
ubi hoc expressum in iure hanc
penam poterit imponere. de off
dele. de causis. item profert
per ordinarium epm̄ contra eos
qui sunt sue iurisdictionis. tam̄
non debet suspēdere seu interdi-
cere clericos uel eorum ecclesias
perpetuo uel ad longum temp9
nisi de consensu capituli. et hoc
maxime quādo procedit ex offi
cio suo. sed regulariter et de iure
et de consuetudine sñia pastoral'
solius tenēda ē et timēda. xi. q.

tertia.c.i. Item electus cõfir
matus, licet nondũ conſecratus
interdicere poteſt. quia hoc eſt
iuriſdictionis. extra de elec. trãſ
miſſam. item ⁊ inferior prela
tus habens iuriſdictionez ordĩa
riam interdicere poteſt ſibi ſub-
ditos. extra de conſuetu. cum
intra nos. ⁊ de off. ord. cum ab
eccleſiarũ. Unde nota ꝙ ⁊ q̃do
inferiores ab epĩs habeant ordi
nariam iuriſdictionem. item
ſede uacante capitulũ poteſt int̃
dicere. extra. de maio. ⁊ obe. c.
is qui. item per mulierẽ etiaz
prelatam non poteſt proferri int̃
dictum. ut prioriſſam uel abba
tiſſam. quia per hoc pertinet ad
poteſtatez clauium. de peni. ⁊ re
miſſionibus. noua. Contra q̃s
põt ferri ſñia interdicti.

QUantum ad ſecundũ princi
pale. ſ. contra quem profe-
ratur interdictum. Sciendũ ꝙ
promulgatur ⁊ promulgari põt
contra mares ⁊ femĩas clericos
⁊ laicos ⁊ religioſos. priuatos.
prelatos. ⁊ rectores. nobiles. ⁊
plebeos. cuiuſcunq; ſint etatis.
ſm ꝙ ſunt capaces penaruz. cõ-
tra etiam collegia ⁊ uniuerſita-
tes. contra eccleſias uillas caſtra
ciuitates ⁊ regna. ⁊ dicit io. cal
ꝙ proferens ſñĩam interdicti et
ſuperior eius ſi uiolauerit ſñĩaz
ipſam credit fore irregulares.
quia hac irregularitate ligantur
a canone. de ſen. ex. is qui. li°.
ſexto. de conſtitution. ca. primo

⁊ ultĩo. item ſi proferẽs ſen-
tentiam non ſeruat interdictum
forte non male diceretur ꝙ alii
non tenentur ſeruare. arg. decre
petiſtis. de priuil. Sz illa decre
talis loquitur cum is pro quo
id eſt ad cuius querelã. ⁊ ĩ cui9
fauorem latuz eſt. id non ſeruat
quod non eſt in caſum alium ex
tendendum. cuz uideatur p mo
dum priuilegii. licet corpore iu-
ris clauſi emanaſſe. ꝙ añt iuris
priuilegia caſus ſuos non exce-
dant. patet de priuilegiis. Sane
etiam ſi ſint corpore iuris clauſa
⁊ ibi nota. hoſti. ex quibus ſeq̃t
ꝙ proferens interdictuz celebrãs
in eccleſia ab eo interdicta. eſt ⁊
irregularis. ⁊ per cõſequẽs alii
non excuſantur. licet enim mala
ſuperiorum trahantur frequent̃
a ſubditis in exemplum de uo.
Magne. Non tamen per hmõi
ſubditi excuſantur a pena iuris
xvi. q. i. ĩ canonibus. item ſi
proferens inuerdictũ non ſeruã°
interdictum ab eo poſitum ĩ ali
quo loco. per hoc intendit illud
relaxare. ita ꝙ ipẽ proferens h°
dixerit. tunc nec ſubditus nec p
ferẽs eſſent irregulares. ſublato
enim principali ceſſant omnia ac
ceſſoria. cum ergo relaxatõ loci
interdicti non habet certam for
mam. ſatis fuit ꝙ proferens di
xit. ꝙ intẽdebat relaxare. ſz ubi
proferens hoc non dixit. licet ĩ
mente gereret relaxare. tunc pu
tarẽ ipſum ⁊ alios non ſeruãtes

esse irregulares. quia sicut fuit
uerbaliter lata sentẽtia ĩterdicti
ita uerbo debuit fieri relaxatio
de reg. iu. c. i. hoc ueruz pretꝙ
in papa. qui non subiacet legibꝫ
ff. de le. princeps. Unde si ĩ mẽ
te gerit interdictũ relaxare. licꝫ
uerba non exprimat. postea ibi
celebrantes nõ essent irregulares
si tamẽ hoc ignorarẽt. ⁊ celebra
rent credentes durare ĩterdictũ
grauiter peccant ⁊si non sint ir
regulares. io. cal. Item si in
terdicitur aliqua ecclesia. nec in
capella eiꝰ poterit celebrari. nec
in cimiterio poterit quis sepeli
ri. si ipsa capella uel cimiteriuꝫ
sint ecclesie coniuncta. alias secꝰ
extra. eo. si ciuitas. liº. viº.
Item in ecclesia specialiter ĩter
dicta. ꝗuis honestiꝰ sit ibi non
baptisari. nisi ĩcõmoditas aliud
suadeat. contrariuꝫ tamẽ faciẽs
credit. io. cal. ꝙ non incurrat ir
regularitatẽ. quia a quouis ĩter
dicto hoc est exceptum. de spõ
salibus. non est nobis. idem de
crismate. Item in ecclesia spe
cialiter interdicta non possunt ce
lebrari diuina ꝯuata forma de
cretalis. alma. pag̃. addicimus
de sen. ex. liº. viº. Ratio est qꝛ
dicta decretalis alma. loquitur
cum locus fuerit interdictus. et
tale appellatur generale interdi
ctum. de penite. ⁊ remissi. quod
inte. Si cõmune quod in idẽ so
nat. bene ad hoc facit de sentẽ.
excõ. presenti. liº. viº. Item
speciale interdictum seu posituꝫ
in aliqua ecclesia ꝗuis Archid.
dicat non posse relaxari ad cau
telam. si dicatur nullum. io. tñ
mol. dicit contrariuꝫ. quod fa
tetur io. an. sibi uideri uerius.
⁊ hoc etiam placet io. cal. quia
decre. presenti. de sen. ex. liº. vi
loquitur de generali interdicto
quod nõ potest relaxari ad cau
telaꝫ. secus ergo de speciali. xxv
dis. quale non posset ferri inter
dictum in locum siue generale.
potest tamẽ ferri speciale. et idẽ
in particulari uel singulari inter
dicto. s. persone. iteꝫ ⁊si pro pe
cuniario debito non potest ferri
interdictum in locum siue gene
rale. potest tamen ferri speciale
siue. s. contra ecclesiam aliquaꝫ
uel aliquas pro dicta causa. iteꝫ
cum imponitur in aliqua eccĩa
cessatio a diuinis seruata forma
decretalis. de off. ord. irrefraga
bili. Si quis ibi celebrat non ẽ
irregularis. ⁊ ratio. quia talis
cessatio imposita non ẽ uera sen
tentia interdicti. sed si imponat̃
cessatio a diuinis generalis. s. in
loco ab eo qui potest tunc habꝫ
effectum interdicti. ⁊ de hoc de
bet intelligi glo. inno. in decre.
non est nobis. de spons. ſm io.
an. et hoc placet. quod probat
etiam clem̃. ex frequenti. de sen
excom. que equiperat generales
cessatiões ĩductas ab eo qui põt
generalibus interdictis. non añt
speciales. i. certarum ecclesiaruꝫ

io.cald. item cum promulgat interdictum in cōmunē populuз cives incolas vel universitatem id est sub predictis appellationibus vel aliqua ipsarum intelligit istud generale interdictū. de sen excō. alma. pag. illis. li°. vi°. et qa cū interdicto loco propter delictum populi vel civium singulares persone loci intelligant generaliter interdicte. ut si dicatur generale interdictum. ut in decretali. cum in partibus. eodē modo et istud debet dici generale. imo et fortius. quia predictuз interdictum superius. ideo dicit generale. quia universitateз vel populum loci complectitur. sed propter quod unumquodque et illud magis. xix. di. c. i. io. cal.

Item quando interdicitur clerus alicuius loci. Non propter hoc intelligitur populus illius loci interdictus. Quia hec sunt diversa. et econverso. extra de sen. ex. si sniā li°. vi°. intelligo autē appellatione cleri contineri non solum promotos ad ordines. sed etiam religiosos et religiosas. conversos et conversas qui ita sunt ad ecclesiā translati quod de poplo proprie dici nō possunt. xii. q. i. duo sunt. io. cal. item cum interdicitur populus alicuius terre singulares psone illius populi cum sint interdicte nec in illa terra. nec in alia poterunt admitti ad divina. ut ecclesiastica sacramenta: nisi ī casib9 a iure expressis et concessis. ext. de sen. ex. si sniā. li°. vi. item cum interdicitur terra alicuius domini. intelligitur de ea que ē sua quo ad dominium iurisdictionale. et multo fortius si terra esset illius domini simpliciter. et absolute propria. item ītelligitur de terra quam ab alio teneret in feudum. vel emphiteosim. quia in illis casibus ad euз spectat utile dominium. item intelligit de terra que pertinet ad ipsum dominum ratione dotis uxoris. quia maritus constāte matrimonio est dominus dotis uxoris. item intelligit de terra sibi pignorata. si proferēs dixit. interdico terram quam talis tenet. secus si dixit interdico terram suam. io. an. item si talis dominus cuius terra interdicitur. habet terram in diversis provinciis. vel in diversis locis si habet eam pro parte et pro diviso. omnes ille partes subiacēt interdicto. sed pro indiviso sec9 ne innocens puniatur. arg. i. q. quarta. pag. ultīo. Si autē talis dominus postea acquirit novaз terram. talis terra non subiacet interdicto. nisi lator sniē expressisset. ut intendit tam de ea quā habebat. quam de ea quam habiturus esset. Si auteз vendit terraз interdictam. vel perdit eam. non propter hoc tollitur interdictum. cum onus rei transeat cum ipsa de decimis pastoralis. nec enim

iste est modus tollēdi interdictū quod debet relaxari per iudicez qui tamen cessante fraude ꝛ cā interdicti. se facilem exhibebit. io. calde. Item si interdicat populus uel uniuersitas collegi um uel cōmune alicuius loci. n̄ intelligitur per hoc locus ille in terdictus. ſm io. an. super ca°. Si snīa. eo. ti. li°. vi. Quia ali ud est interdictuz loci aliud uni uersitatis. uel collegii. de usu. ca°. i°. li°. vi°. poterit ergo cele brari alta uoce in illo loco. ut p̄us interdictis tn̄ exclusis. quia hoc non est prohibitum. sed licz dictum huius. s. io. an. procedit de iure scripto. tamen prestare uidetur occasionem periculi. Audientur enim uoces celebran tium publice ab interdictis. ꝛ p̄ hoc uilipendetur censura ecclīe Unde consulenduz esset clericis ut tali interdicto durante absti nerent a publica celebratione. io cal. item si aliquis de uniuer sitate interdicta se transferat ad alium locum primo dimisso. si est specialiter interdictus. aut de populo interdicto. ita ꝙ fuit in culpa propter quam latū fuit interdictum quocūqz se transfe rat. remanet interdictus. de sen. excō. Alma. pag̃. illis li°. vi°. Si uero nō fuit culpabilis ꝛ ex toto desinit esse de populo inter dicto. credo cessare interdictum circa eum. quia in eo cessat cau sa efficiens ꝛ conseruans ergo ꝛ effectus. lxi. di. neophitus. io. calde. item si existēs de popu lo nō īterdicto factus est postea de populo uel uniuersitate inter dicta. Credo ꝙ extunc ligatus est. sicut ꝛ alii. cum factum sit mēbrum illius corporis. ꝛ sic de bet et eodem iure censeri. distī. xii. c. i. io. cal. item si existēs de populo interdicto. ut uniuer sitate. si banniatur simpliciter ꝛ non ad tempus cessat interdictuz circa eum. quia nō censetur am plius de uniuersitate uel poplo sed confinatus ut relegatus bn̄ remanet īterdictus. quia adhuc censet de corpore uniuersitatis. io. cal. item si talis de popu lo uel uniuersitate interdictus si ingrediatur monasterium post professionem indubitanter pote rit ordinari. quia desinit esse de populo totaliter. sed ante profes sionem tutum est consilium ꝙ non ordinetur. s. tali interdicto durante. si tamen fuerit ordina tus. puto illam tenere. argum̄. de sen. ex. ꝶ Religioso. li°. vi°. io. cal. item de absentibus tē pore late sententie interdicti in uniuersitatem ut pplm ꝛ de pre sentibus non consentientibus. sz contradicentibus aliorum culpa propter quam latum est īterdic tum. an ligentur. dicit io. an. in decreta. Si snīa. eo. ti°. li°. sexto. ꝙ quidam religiosi tenēt tales non ligari. etiam quo ad eccīam. quia absens ꝛ ignorans

ex maleficio non obligatur. xv q.i. aliquos. et c. nõ est. et quia pena suos debet tenere auctores de pen. di. i. Nemo. Sed dicit ipse q isti non põderant q pẽa interdicti etiam puniuntur. qui nõ peccauerũt. de spon. nõ ẽ no bis. Unde tenet ipse absentes et contradicentes ligari. quod pro bat decreta. Si sñia. Fatetur tamẽ illos insontes quo ad deũ et hoc placet io. calde. item si talis absens est de alia ciuitate. uel populo. Licet gratiose receptus fuerit ĩ ciuẽ uel popularem populi interdicti. ut faciunt Veneti. et forte ibi nunquã habitauit. credo q dicto populo inter dicto talis ĩtelligatur interdict9 Item habitantes in ciuitate nõ ciues. nec de populo illius. planum est q non includuntur in interdicto illius uniuersitatis uł populi. ut in decre. si sententia. Si tamen etiam locus esset int̃dictus in eo non possent audire diuina. sed extra locum illum. io. cald. Item si interdicatur locus sub appellatione regni ꝓuincie ciuitatis castri uel uille. suburbia et continentia edificia illius loci interdicta intelligunt de sen. ex. si ciuitas. li. vi°. etiã si dicta suburbia. et continentia edificia ĩ nullo erãt subiecta dicto loco interdicto uel uniuersi tati. si tamẽ proferẽs interdictũ habebat iurisdictionem spiritua lem in dictis suburbiis. Si aũt non habebat iurisdictionez. licz de iure scripto non uideantur in ter dicta dicta suburbia. tamen ponderata ratione decre. si ciui tas. posset dici q etiaz tunc ĩtelliguntur interdicta suburbia. nõ ab homine sed a iure. extra de sen. ex. nuper. intelliguntur aũt suburbia burgi extra et prope ci uitatem in quibus domus sunt contigue. continentia uero edifi cia dicuntur domus ultra burgum seperate. et nõ contigue. uł dicuntur suburbia per que iter est rectum. continentia uero he dificia que sunt prope ciuitatez uel locum inter suburbia.

Item ĩterdicto loco sub appella tõne ciuitatis castri uille uel hu iusmodi ñ sunt interdicti ciues illius ciuitatis seu homĩes illi9 castri uel uille. cuz predictus lo cus est ĩterdictus propter delic tum domini uel alicuius singu laris persone. Unde et si non in loco illo interdicto. alibi tamen poterũt audire diuĩa. et hoc nisi tales persone sint culpabiles. et dederint causaz interdicto e. ti. alma. pag̃. illis. Tales eniz sunt interdicti ubiqz. et idem. etiã est si interdictum sit latum propt̃ delictum populi. uel ciuium uł uniuersitatis ipsius loci. de sen. ex. si sñia. li°. vi°. io. cal. Item ciues habitantes continuo extra ciuitatem et suburbia uel continentia hedificia interdicto popu lo uel ciuibus ciuitatis ĩtelligũt̃

⁊ ipsi interdicti ubicunq3 habi/
tent. ex quo ponuntur ciues uel
de uniuersitate ĩterdicta. io. cal
Itez nobiles ut marchiones co
mites ⁊ barones. ⁊ huiusmodi
habitãtes ĩ tali ciuitate. si sunt
de populo interdicto. uel de dic/
ta uniuersitate. quod pat3 ex eo
quia subeunt onera. ⁊ habentes
honores sicut alii ligantur sñia
interdicti. ⁊ idem si per priuile/
gium essent exempti ab oneribz
secus autẽ si essent sui iuris uel
ex consuetudĩe uel ex priuilegio
imperiali. ita ꝙ dicte uniuersita
ti tanquam de ipsius corpore in
nullo participant. io. calde.

De effectu iterdicti quo sit seruãdu3. et a quibus diuinis cessandum.

Quantum ad tertium pñ
cipale scilicet effectum ĩ/
terdicti. Sciendũ pño
ꝙ ĩ loco supposito ecclesiastico
interdicto ẜm antiqua iura nul
la permittebanť ecclesiastica offi
cia celebrari uel audiri. extra de
peni. ⁊ remissi. quod in te. ⁊ de
spon. nõ es ex nobis. nisi semel
in ebdomoda. uel celebrari cau/
sa ꝯficiendi corpus cristi. de sen
excõ. permittimus. Sed per no
ua iura istud extitit moderatu3
extra de sen. ex. alma. liº. viº.
ꝑ istũ u3 modũ ꝙ singul' dieb9
in tali loco debent. seu possunt
ĩ ecclesiis uel monasteriis misse
⁊ alia officia celebrari sicut pri9

Sed cum his quatuor' conditio
nibus scilicet submissa uoce. ia/
nuis clausis. nõ pulsatis campa
nis. excõicatis ⁊ interdictis ex/
clusis. Unde per quodlib3 hoz
quatuor de perse si non seruetur
aliis tribus obseruatis. uiolatur
interdictu3. ⁊ est irregularis ibi
sic celebrans. uel aliquid agens
alicuius ordinis. ut in officio
suo. puta si pulsatis cãpanis cele
brat uel etiam si alta uoce tm̃. ⁊
huiusmodi. ẜm hosti. ⁊ io. an.
⁊ io. cal. qui addit sic. ⁊ lic3 hec
dura uideantur. tamen sufficit
ita scriptum esse. xix. di. ĩ mẽo
riam. item si clericus loco in
terdicto facit tamẽ alterum pre
dictoru3. aliis celebrantibus. pu
ta sonat campanam. uel aperit
ianuas ecclesie. ⁊ huiusmõi: cre
do ipsum irregularem. quia par
ticipat in crimine ⁊ criminoso.
de sen. ex. nuper. Secus si facit
alterum predictorum ut celebrẽ
tur diuina. que tamen non cele/
brantur de facto. cum irregula
ritas requirat actum perfectu3.
xv. q. i. c. finali. item si cleri/
cus scit interdictum loci. quod
tamen non publicum est per de
nunciatione3. si illud non seruat
est irregularis. ẜm arch. argu.
de regu. iu. liº. viº. ⁊ hoc veru3
nisi esset occultu3. vi. q. ii. si tan
tum. nec obstat cle. ĩfra. de sen
excõ. quod licet in seruando ĩter
dicto quod seruat matrix eccĩa
loca religiosa se deant ꝯformari

non sequitur q ubi matrix non seruat. quia non est ei denunciatum. Alii qui sciunt non debeāt obseruare. ut ibi notatur. quia secundum hoc idem inferretur. etiam si esset publicuz. ꝛ matrix ecclesia non seruaret. quod est absurdum. Dicit tamē io. an. q expediret per constitutionē ꝓuideri clericos nō teneri ad obseruantiam interdictorum prolatorūz a iure. nisi primo fieret ipsorum declaratio. per id quod habetur de censi. quāq̄ .li. vi. ꝛ in cle. presenti. eo. ti°. item nota q dicta moderatō populi. seu uniuersitatis non expresso loco in sñia interdicti. q̄uis enim ꝛ illud etiaz dicatur generale interdictum. tamen decret. alma. cum sua moderatione loquitur de interdicto generali loci. ut ciuitatis. castri. uille. regni. ꝛ huiusmodi. itez laici qui nō sunt interdicti nō possunt admitti ad diuina que celebrantur cū dicta moderatione. in loco interdicto nisi sint super hoc specialiter priuilegiati. De clericis uero extraneis. seu alibi beneficiatis. An possint admitti in ecclesia sita ī loco interdicto ad celebrandū uł concelebrandum. archi. tenet q non. io. an. dicit q hoc durum est. ꝛ qui nimis emungit. ꝛc. ꝛ sic uidet tenere cōtrariū. quod contrarium. io. cal. probat per multas rationes. ꝛ idez uidetur dicendum de religiosis. item tam canonici q̄ clerici ecclesiaꝝ in quibus distributiões cottidiane tribuūtur illis qui ītersunt horis si non uenerint amittent eas. sicut amitterent si non esset interdictuz. item misse nō cōuentuales. sed peculiares celebrari possunt tempore interdicti in ecclesiis cōuentualibus. seruata moderatione predicta. item si in tali ecclesia deficiunt omnes preter unum. io. an. post hosti. dicit. q ille poterit celebrare cū familiari. Archi. dicit q nō audet hec tenere. sed primū placet. Fateor tamen q ī priuilegio cōuentus de celebrando tempore īterdicti. nō includunt familiares conuentus. sed in casu predicto ille solus adhibere poterit familiarem seu seruitorem uigore ꝑmissionis. pag. adicimus. necessitate ad hoc cogente. io. cald. Si tamen alicui singulari persone sit concessum ut tempore interdicti possit celebrare uel audire diuina in uocesubmissa. tunc familiares eius ad audiendū cū illo. ꝛ ad celebrandū sibi admittuntur. nisi esset talis cuius dolo culpa uel fraude sit lata sñia interdicti. uel ad dictam culpaz dedisset auxilium consilium uł fauorem. de priui. licet. li°. vi°.

Quō itelligit̄ iterumpi seu relaxari itdicti i festis natalis. Resrectionis. et Assumptiōis btē marie. et ꝯ corpis xpi. et pentecostes.

Item per dictum capitulum
Alma de ſen. ex. extat alia
moderatio circa interdictum. ui
delicet ꝙ ī feſtiuitatibus ſoluꝫ
natiuitatis. reſurrectionis. pente
coſtes. ⁊ aſſumptiōis beate ma
rie. campane pulſantur. ⁊ ianuiſ
apertis alta uoce diuina celebrā
tur. in locis interdictis. excōica
tis excluſis. ſed īterdictis admiſ
ſis. ita tam̄ ꝙ illi propter quos
prolatum eſt interdictum. altari
non appropinquent. non obſtan
tibus quibuſcunqꝫ priuilegiis q̄
reuocantur. quia ſufficere debet
omnibus ꝙ celebretur. ut dictū
Item nota ꝙ predictis quatuor
ſollennitatibus. de quibus habe
tur in dicto. c. alma. addita eſt
ſolennitas corporis criſti. per ex
trauagantem martini. quinti. ī
qua interrumpitur interdictum
ſeu ſuſpenditur. ut in predictis
q̈tuor. Ubi nota ꝙ illud quod
dictum eſt de dictis feſtiuitati-
bus. ītelligi debꝫ de una die tā
tum pro qualibꝫ feſtiuitate.
Unde ⁊ doctores querunt q̈ꝺo
incipiat talis dies. ⁊ quantuꝫ ad
prīcipiū diei concordāt. q. om̄s
ſcꝫ ꝙ incipit in ueſperis uigilie
ſed quantum ad finem ſunt ua-
rie opiniones. ⁊ Archi. tenet ꝙ
terminetur in completo° feſti ī
cluſiue. quia in beneficiis eſt lar
ga interpretatio fienda. io. an. ⁊
tenet in dicta decre. Alma. glo.
antepenult. ꝙ terminet̃ ī ueſpis
ipſius feſti. ⁊ ſic excludit̃ ꝯplet.
que opinio etiā placet io. calde.
Item nota ꝙ ī predictis feſtiui
tatibus nō poteſt licite dari cor
pus criſti in loco interdicto. niſi
ſicut ⁊ in aliis diebus. ſcilicet ī
firmis decedētibus. de ſen. ex.
ex reſponſo. Unde ⁊ quod dici
tur in canone de conſe. di. ii. et
ſi non frequentius. ⁊ de penit. et
remi. om̄s. ſcꝫ ꝙ fideles debent
cōmunicari in paſcate. natali. et
pentecoſte. intelligendum inter-
dicto ⁊ alia prohibitione ceſſan
tibus. et idem dicendum eſt de
extrema unctione. ꝙ ſcꝫ non eſt
danda iſtis diebus. Archidi. ⁊
io. an. Item ⁊ſi in dictis feſtiui
tatibus honeſtius ⁊ iuſtius ſit.
ſaltem quantum ad principalem
miſſam que in eccleſia celebrat̃
de ipſo feſto proprio dicere. qa
id eſt inductum in honoreꝫ illaꝝ
ſolennitatum. ⁊ ideo de eis cele-
brandum. de conſe. di. i. ad hoc
attendendum. ⁊ de cele. miſſ. c.
ſecūdo. poteſt tamē ⁊ alia miſſa
dici q̈ꝫ de ipſo feſto. io. cald.
Iteꝫ in dictis feſtiuitatibus. cre
do ꝙ poſſint aqua ſolenniter be
nedici. ⁊ aſperſio fieri. panes et
fructus benedici. ⁊ laicis etiaꝫ ī
terdictis miniſtrari. quia iſta de
ſe non prohibentur. tempore in-
terdicti. ⁊ ipſorum benedictio ē
officium diuinum. quod genera
liter ī predictis feſtiuitatibus ꝑ
mittitur. io. cald. item ī feſto
aſſumptionis beate uirginis ma
rie. ſemper tempore interdicti.

nuptie possunt solenniter benedici. quod aliis diebus tempore interdicti nō potest fieri. sm host. ⁊ hoc ideo quia talis benedictio pertinet ad diuinū officiuz quia illa die permittitur sollēniter celebrari. de aliis tribus festiuitatibus non oportet querere. .qa nuptie in ipsis prohibentur celebrari in omī loco. ⁊ ab omnibz fidelibus. xxxiii. q. iiii. non oportet. io. cal. item in dictis festiuitatibus possunt uirgines ⁊ altaria consecrari. uel benedici. et calices ⁊ paramenta. ⁊ abbates ⁊ abbatisse. quia huiusmodi benedictiones non sunt sacramēta proprie. sed oratōnes. ⁊ certa officia. io. cal. item in dictis diebus festiuis in loco interdicto Utrum possint admitti ad ecclesiasticam sepulturam. io. an. dicit. ꝙ putat ꝙ non. licet multociens fuerit contrariuz obseruatum. ⁊ subdit post pauca io. cal scio ꝙ uideretur temerariuz resistere opinioni domini ⁊ patris mei. maxime ꝙ non uiderim ꝑ aliquem contrarium scriptum. Attamen mea pusilla intelligentia iudicat in dictis festiuitatibz nō obstante interdicto. posse publice ⁊ solenniter mortuos sepeliri. ubi aliud non obstat. puta quia non est specialiter aut nōiatim interdictus. aut quia fuit in culpa. uel ad hoc dedit auxiliū consilium uel fauorem. propter quam latum est interdictuz.

Moueor ad dicendum: quia per generale interdictuz prohibetur ecclesiastica sepultura. quia ipā accedit ad officium diuinū. naz cum officio diuino debet ferri funus ad ecclesiam. ut habetur xiii. q. ii. Qui diuīa. Sed officium diuinum permittitur his diebus solenniter celebrari. io. calde. qui multa inducit pro et contra. circa istam materiam.

Quo aliqua sacramēta et que possint conferri tp̄e interdicti.

Item tempore interdicti. ⁊ si prohibita sit ministratio sacramentorum. illud tamen habz multas exceptiones. Nam p̄mo excipitur baptisma. nō solū paruulorum. sed etiam adultorum. extra eo. quoniam. li°. vi°. item excipitur confirmatio. extra. eo. responso. item excipit̄ penitentia non tantum morētiū sed etiam uiuorum ⁊ sanorum. dum modo non fuerint excōicati. qui non possunt admitti: nisi in morte. ⁊ exceptis illis propt̄ quorum culpam. uel doluz lata est sn̄ia interdicti. uel prebuerūt consilium auxilium uel fauorez ⁊ si non prius satisfecerint. uel de satisfaciendo dederint idoneā cautionez. aut si hoc nō possunt nisi iurauerint ꝙ cum poterunt satisfaciant. ⁊ ad satisfactionem faciendam per illos qui tenētur. dabunt consilium ⁊ auxilium. ⁊ pro posse laborabūt. nec ꝓpt̄

aliquod predictorum fieri debet relaxatio interdicti. extra. eo. Alma.li°.vi°. item et cathecismus qui precedit baptismum fieri potest. quia permisso baptismo. intelligūtur permissa oīa per que peruenitur ad illud. et sine quibus expediri non debet huiusmodi autē est cathecism9 de conse. di. iiii. ante baptismū item permittitur confectio crismatis in die cene. quo utendum est in baptismo et confirmatiōe extra. eo. responso. item permittitur eucharistia dari decedentibus. de peni. et remis. quod in te. nec enim debet alicui penitenti denegari. l. di. penitentes. Sanis etiam damnatis ad mortem dari potest tempore interdicti. quia censentur tunc ī articulo mortis. io. calde. Sz laicis uel clericis non interdictis. sed ī loco interdicto positis. an possit dari eucharistia. preterꝙ̄ ī mortis articulo. dubiuz est exceptis tamen presbiteris missaz celebrātibus cum forma seruata decretalis. Alma. celebrantes enim tenentur sumere corpus cristi. de conse. di. ii. Comperimus. De aliis ergo dicit. io. cal. trepide ferens sn̄iam cum uideriz generaliter religiosos suis fratribus et sororibus uel monialibus ꝗz curam gerunt tempore īterdicti indifferenter concedere eucharistie sacramentum. Sed quo iure hoc faciunt ipsi discernant. cuz

contrariuz uideatur de iure scripto. in edictis enim permissionis certorum casuum quod ratione non inuenitur expressum et permissum. subiacet regule prohibitiue. ii. q. v. consuluisti. et ē expressum in clem. de uerb. signi. exiui. pag̃. porro. Cuz ergo sit permissuz tempore īterdicti specialiter corpus cristi inquātum dicitur uiaticuz. id est inquātū datur decedentibus. g° et cetera Et addit idem io. ꝙ cum portat eucharistia ad infirmū. tunc credit ꝙ debeat portari cum pulsatione campanelle. et lumīe precedente. et aliis cōsuetis. quia cū aliquid permittitur. ubi aliud non appareat. intelligitur ꝑmissum fore ₰m quod ius dispōit illud fieri et usq9 obseruat. ad h° iiii. di. erit autez. xii. dis. illa. Sed deportatiōē luminis disponit ius. de cele. miss. Sane. De pulsatione autez campanelle habet generalis ↄsuetudo g°. et c Poterit ergo tale uiaticuz dari infirmo in presentia astantium et uenientium ut permissio intelligatur. ₰m conditionem status persone infirme. xli. dis. quisq̧s De mulieribus ergo pregnantibus et partui propinquantibus. an tempore interdicti possit dari eucharistia. uidet io. an. dicere ꝙ non. nisi aliud periculum immineret in eis. Ratio est quia tales nō proprie dici possunt decedentes ex appropinquatiōe ad

partum. ſed non niſi decedenti-
bus conceditur eucharistia. in
tali tempore ſcꝫ interdicti. Eadeꝫ
ratione idẽ per omnia putat io.
calde. de intrantibus mare. uel
bellum campeſtre. uel obſeſſis.
⁊ facit quod nota. de off. ordi.
Paſtoralis. ſcdõ reſponſo. ĩ glo
extrema uero unctio incunctantẽ
eſt prohibita tempore interdicti
ſed an clericis uel religioſis ma
ribus uel feminis non interdic-
tis. ſed de loco interdicto. ⁊ qui
ſeruauerunt interdictum. an poſ
ſit conferri extrema unctio. a q.
buſdam dubitatur. dominus et
pater meus. ueritatis ⁊ iuſticie
cultor. in decre. quod in te. ex.
de pen. ⁊ rem. dicit ꝙ nõ. quod
tamen multi male auertunt io.
cal. Matrimoniuꝫ uero ĩ dicto
tempore permittitur. quia cõtra
hi poteſt quocũqꝫ tempore per
legittimũ conſenſum uiri ⁊ mu
lieris. etiam ſi cõtrahẽtes eſſent
interdicti. ſm innocẽ. Nam ⁊
per ĩfideles ⁊ per excõicatos cõ
trahi poteſt. ſed ſolẽnis benedic
tio nuptiarũ tunc fieri non põt
ſm hoſt. etiam ſi alter tantum
uir ſcilicet uel mulier eſſet ĩter
dictus. ⁊ in loco non interdicto
fieret. io. calde.

De ordine.

De ſacramento ordinis ſcien-
duꝫ ꝙ nullus ordo cõferri
poteſt ĩ loco interdicto clericis
⁊ laicis. ⁊ ratõ eſt quia prohibẽ
tur ibi eccleſiaſtica ſacramenta
miniſtrari. exceptis quibuſdam
caſibus. de quibus iſte non eſt.
ut ĩ decre. nõ eſt nobis. Si aũt
populus eſt interdictus. cuꝫ non
propter hoc ſit clerus ĩterdictus
poterunt clerici illius loci extra
locum interdictuꝫ ad ordines ſu
periores promoueri ab eo tantũ
qui hoc de iure poſſit. item ſi
locus tantuꝫ eſt interdictus. licet
ibi nullus ualeat ordinari. laici
tamen qui non fuerunt culpabi
les delicti propter quod latum ẽ
interdictum. extra locum inter
dictum poterunt ordinari. niſi
propter delictum uniuerſitatis
lata fuiſſet ſnĩa interdicti ĩ loco
quia tũc nullus de dicta uniuer
ſitate poſſet ordinari. io. calde.

De Sepultura.

Item tempore generalis in
terdicti denegatur laicis ec
cleſiaſtica ſepultura. etiam ſi pe
nitentiam egerint. ſm inno. ex.
de peni. Quod in te. Ratio eſt
quia interdicti ſunt tales etiam
ſi peccatores non ſint. xvii. q.
quarta. miror. ſed ⁊ illi ĩterdicti
qui ⁊ tũc abſoluũtur ab aliqua
excõione. remanẽt tamen adhuc
interdicti. donec ſoluatur inter-
dictum. et ſi in morientibus in
terdictis apparuerint ſigna peni
tentie. ⁊ poſtmoduꝫ fuerit abſo
lutum interdictum. tunc talium
corpora erunt apud eccleſiaꝫ trãſ
ferenda. argu. extra. de ſen. ex.
cum illorum. et ſi apud eccĩam
ſtante interdicto ſepulti fuerunt

non erunt postea exhumandi cū ad eum statum uenerit res a quo incipere potuit. et pro huiusmōi interdictis scz qui penituerunt licet mortuaria recipere. ac pro eis orandum est. xi. q. iii. quicūqz Sed si non penituerint. nec pro eis orandum est. nec mortuaria recipienda. lxxxviii. di. c. finali Clericis uero qui in tali generalitate non sunt interdicti non negatur ecclesiastica sepultura ita tamen q fiat sine pulsatōe campanarum et cessante omni solennitate. extra. eo. ti°. quod in te. et quod ibi dicitur cum silentio non uidetur hoc intelligendum de silentio officii funeralis. qa cum conceditur quod maius est scilz dicere missam et horas sub misse. et de officio funerali cōcedi uidetur. item quando aliq ecclesia est singulariter interdicta. si quidem ē interdicta propt delictum clericorum tantum. ul quia uiolata fuit. tunc parrochiani possunt in alia ecclesia non interdicta eligere sepulturaz. et audire diuina. Sed si sit interdicta in penam populi. etiaz si multi ex eis non deliquerūt. sz forte uniuersitas. Uel magna pars. uel forte quia deliquit dominus et in hoc punitur. tunc parrochiani nō possunt in ecclesia etiam non interdicta eligere sepulturā nisi forte ex priuilegio innocē. item sicut tempore interdicti in ecclesia non sunt laici sepeliendi

ita nec ī eius cimiterio. de priuilegiis. ut priuilegia. et licet stephanus dicat. q sufficit q sit locus ad sepulturam deputatus. licet non sit benedictus. ut dicatur cimiterium. tamen io. an. dicit q est locus ad usum cimiterii per episcopum benedictus de conse. di. i. Nemo. io. etiam calde. dicit. q non sufficit q locus sit ad sepulturam deputatus nisi auctoritate episcopi fuerit ad sepulturam destinatus. Et hoc oportet fateri quantum ad penam excōicationis: que ponit per cle. eos. item laici non interdicti non possunt ī cimiterio sito in loco interdicto cum clericorum officio sub silentio cessantibus solēnitatibus aliis sepeliri Ratio est quia ex gratia id cōceditur clericis. ergo aliis intelligitur denegatum. io. calde. item priuilegiatus post decret. Alma super auditionem diuinorum. et perceptionem sacramentorum. sine auditione diuinoruz puto q ex hoc possit admitti ad ecclesiasticam sepulturam. quanuis de ipso non fiat mentō Sed si priuilegium esset concessum super auditione diuinoz non facta mentione de perceptione sacramentorum. satis uidet dubium. tamē placz q per illud priuilegium sit concessa ecclesiastica sepultura. per regulam. cum cōicamus uiuo. et cet. xxiiii. q. scdā. Sane. cessantibus tamen

solennitatibus. ut dr de clericis 10. calde. item sepelientes extra ecclesiam et cimiterium interdictam personam uel non interdictam. sed in loco interdicto cum officio diuino. clerici illud officium celebrantes sunt irregulares. Sed sine officio diuino bene possunt interdicti extra ecclesias et cimiteria sepeliri. nec enim debent corpora eorum remanere inhumata. 10. calde.

De penis quas incurrunt non seruantes interdictum.

Pena autem non seruantis interdictum si est clericus est ista. secundum innocen. et hostien. quia scienter celebrans in loco interdicto. undecunque fit irregularis efficitur. et suspensus est. extra. de cle. exco. minist. postulastis. pag. ult. et extra. eo. is qui. li°. sexto. Unde non potest beneficia conferre. extra. de conces. preb. quia diuersitatem. idem innoc. et hostien. item talis non potest eligi nec eligere. ut in dicto. c. is qui et extra. de consue. dilectus. item nec potest postulari. extra de postu. ca. 1. Item qui non seruat interdictum remouendus est a beneficio. extra. de cle. ex minis. postulastis. Si autem talis sit religiosus ad nullum ordinem ordinatus. et si irregularitatem non incurrat. quia non est expressum in iure. Nam decretalis. is qui. Agit de sola irregularitate que procedit ex celebratione diuinorum. uel ex executione ordinum. Poterit tamen aliter puniri. ut recludi in artiori monasterio ad penitentiam peragendam. et idem uidetur dicendum de moniali non seruante interdictum. quilibet tamen horum. s. religiosus non habens ordinem. et religiosa. si uiolant interdictum sunt irregulares. actiue et passiue. Nam et si non habent ordinem clericalem ratione tamen ipsorum status habent officium celebrandi diuina secundum conditionem ipsorum. Unde uiolando interdictum illam penam incurrent cuius sunt capaces. ad hoc de biga. debitum. 10. cald. Purus uero laicus uiolans interdictum quamuis irregularitatem non incurrat uel suspensionem secundum innocen. grauiter tamen peccat. et puniendus est pena arbitraria per ecclesiasticum iudicem. de sen. exco. grauis. in clem. cum tale peccatum sit ecclesiasticum. item omnis qui celebrat in loco interdicto personis interdictis a iure. uel a iudice. uel recipiens publice interdictos ad diuina officia uel sacramenta uel sepulturam. etiam si non sit irregularis est interdictus ab ingressu ecclesie extra de priuile. episcoporum. li. vi°. et si in ea se ingerit in officio suo fit irregularis. extra. eo. is cui. libro sexto. Nota quod licet omnibus predictis in ultimo pag. sit interdictus ingressus ecclesie. pro decre

extra de priuile. epōꝝ. li°. vi°. est tamen drītia inter eos. naꝫ celebrans in loco interdicto est etiam irregularis. Admittens uero ad sepulturam nomīatim īterdictos uł publice excōicatos sunt excōicati. in clemē. eos. de sepultu. ⁊ etiaꝫ qui tempore intͤ dicti sepeliunt defunctos in ci‑miteriis uel ecclesiis. in casibus non concessis. ut patet in eadeꝫ clem. Aliis uero de quibus hic fit mentio interdicitur solum ī gressus ecclesie modo predicto.

Dicitur autē agere uel ingerere se in officio suo sicut prius. ⁊ ꝑ consequens uiolare interdictum scilicet cum dicit solenniter ho‑ras diurnas uel nocturnas. uel missam. uel aliud officiuꝫ quod competit ratione alicuius ordīs quem habet. xi. q. iii. epūs. et idem notauit innocē. ⁊ alii post eum. de excess. prela. ca. finali. Psalmista interdictus. uel non interdictus sed ī loco interdicto si celebrat. i. si solenniter agit ī officio suo. Utrum fiat per hoc irregularis. sic respōdet. io. cal ſm theologos. Talis enim est irregularis. quia psalmistatus ſm eos non est ordo. sed secūdū canonistas. quia tenēt psalmista tum esse ordineꝫ. xxi. di. cleros ⁊ tali ordini competit cātare. s. in choro psalmizando lectiones ⁊ responsoria legēdo. ideo talis huiusmodi agendo efficitur ir‑regularis. ⁊ addit ꝙ qdaꝫ dicūt ⁊ placet innoc. ꝙ si consuetudo est in ecclesia ꝙ sine distinctōne ordinis quisqꝫ legat epistolā uel portat cereos. uel faciat quicqd aliud pertinens ad aliquod offi‑cium nō erit irregularis is qui aliud officium facit. ⁊ addit io. calde. ꝙ illa distinstio nō tollit quin de iure talia competant ra tione alicuius ordīs. Unde her. ⁊ io. an. ⁊ alii in decre. cū medi cinalis dicunt talem esse irregu larem. hosti. etiaꝫ ⁊ Speculator putant habenteꝫ primam tonsu‑ram tantum. si cantet in officio suo esse irregularem. xxiii. di. Psalmista. Sed si quis faciet ea que nō sunt alicui ordini uel of ficio deputata. ut si ī matutinis legat lectiones. uel cantet respon soria. Dicunt hosti. ⁊ Uil. non esse irregularem.

In benedic‑tione aque benedicte cōtrahitur irregularitas. ſm innocē. quia ē annexa ordini huiusmodi bene‑dictio. de conse. dis. iii. Aquaꝫ quando scilicet interdictus cleri cus hoc ageret. sed si non ē ipse īterdictus ex eo ꝙ facit taleꝫ be nedictionem aque in loco inter‑dicto. seruata moderatione que traditur de aliis officiis non in currit irregularitatem. Aqua autem benedicta non debet asꝑ gi laicis loci interdicti a sacerdo te. ⁊ hoc preterꝙ in quatuor festi uitatibus. de quibus agitur in decre. Alma. Si tamē aspergerꝫ putat io. cal. ꝙ n̄ eet irreglaris

quia non ē hoc in iure cautum. Per benedictionem autē mēse. etiam ab interdicto clerico non contrahitur irregularitas. quia nulli est ordini deputata. A benedictione etiam quo consueuerunt priores uel episcopi itinerādo obuiantibus eis in sua diocesi. dixerunt quidam tutum ēe abstinere in loco interdicto. Si contra fiat non erit irregularis Quod putat io. cald. esse uerū de simplici bñdictiōe. secus de solēni. ad quam ꝑmittitur. Sit nomē domini bñdictum. uel aliquid aliud huiusmōi. Talis. n. bñdictō cōpetit epō ratōe ordīs xcv. di. ecce. De bñdictione aūt calicis uel corporaliū uel candelarum in festo purificationis uel oliuarum in die palmarum. dīc io. cal. fieri non posse a clericis interdictis. uel a non interdictis in loco interdicto. nisi seruata moderatiōe. que traditur de officiis diuinis in decre. Alma eo ti. li°. vi°. Et idem dicit tenēdū de facientibus officium pro baptismo in sabbato sancto. uel ꝓ confectione crismatis ī cena domini pro anniuersario defūctis Benedictio etiam pere uel baculi peregrinorum a sacerdote. dīc Uil. ꝙ uidetur esse concessum. cum non sit prohibitum. Item de purificatione post partum. dicit io. cal. ꝙ non potest mulier post partum introduci ī ecciā ī loco īterdcō ꝑ sacerdotē cum psalmis ⁊ orationibus ⁊ solenni introductione. alias incurreret irregularitatē. quia illud est officium diuinum ordini clericali competens: sed sine officō facta soluꝫ confessione ut moris est poterit mulier intrare per se gratias agendo. Item si clericus interdictus uel nō interdictus sed in loco interdicto. si excōicat aliquem. uel absoluit excōicatum. ꝯm innoc. non ē irregularis. quia huiusmodi ñ sunt ordinis. sed iurisdictionis. ii. q. prima. Nemo. Et de excōicatōe non ē dubiuꝫ. Quare idem dicendum ē de absolutione. de penitē. di. i. Uerbum. Tamen absolutiōis solēnia exhibere. sicut ē dicere cuꝫ stola psalmū ⁊ oratione. uel in ecciam ītroducere excōicatum. quia hoc est ordīs ⁊ officii. huiusmodi faciens est irregularis. ꝯm innoc. ⁊ Spec. Officium autē commēdationis animaruꝫ decedētiuꝫ iuxta morē credit io. cal. ꝙ fieri possit loco ⁊ tempore interdicti. quia istud officium uidetur quasi annexuꝫ ad absolutionem que fit in penitētia. Unde sicut cōceditur tūc pñītētia. ita ⁊ istud. Item in loco interdicto ⁊ excōmūnicatis ⁊ interdictis pōt pdicari uerbuꝫ dei. extra. de sen. ex. ex responso. ⁊ pōt etiam interdictis fieri confessio generalis in fine predicationis. potest etiam campana propter hoc pulsari. quia cum

dicta pulsatio sit signū ⁊ pream
bulum actus premissi. ut habet
generalis consuetudo. intelligit̄
⁊ ipsa pulsatio permissa .io .cal.
Pro missis uero ⁊ horis cano
nicis dicendis nullo modo hab₃
pulsare campanas tempore īter
dicti .alias incurretur irregula
ritas. exceptis quatuor festiuita
tibus de quibus s̄. etiā si cam
pane essent extra ecclesiā ⁊ ꝓcul
ab ea. non licet pro dicta pulsa
re. alias fieret fraus legi. xiiii.
q. iii plerique. Nec etiam paruas
campanellas lic₃ pulsare tempe
interdicti pro diuinis officiis ce
lebrandis. ut faciūt religiosi mē
dicantes. Nam prohibitio pul
sationis campanarum tempore
interdicti utique ⁊ minores cam
panellas includit. cū de facto so
nus audiatur extra muros. ⁊ in
terdu₃ satis procul. Unde tales
sibi caueant ⁊ sufficiat eis ꝙ ali
qua signa puta tabule possint cō
uenire ad diuina eorum. Sed
pulsare campanas tempore inter
dicti pro horis notificandis. pu
ta tertia. sexta. nona. ⁊ hmōi. n̄
credo illicitu₃ laicis hac de cau
sa campanas sonare. sed clericis
non credo ad hoc licere. lic₃. n.
de facto celebrent diuina. tamē
ex quo dicto tempore solent di
uina celebrare. presumeretur ue
risimiliter pro celebratione diui
norum sonarent. xxviii. di. Sa
racusana. Fateor tamē pro hoc
tantum. ipsos non incurrere

irregularitatē. io. cal. Pulsare
autem campanam pro Aue ma
ria. ut fieri sol₃ laudabiliter de
sero. ⁊ etia₃ de mane in quibus
dam locis tempore interdicti nō
inducit irregularitatē. quia illa
salutatio uirginis gloriose non
est officium ordini deputatum.
Pulsare etiam campanas pro os
tensione aliquarum litterarum
uel in aduentu alicuius prelati ⁊
huiusmodi tempore interdicti.
nec laicis. nec clericis prohibet̄
io. cal. Consulit etiam ꝙ itine
rantes ꝑ loca interdicta. si sunt
duo uel plures nō dicant horas
canonicas ī uia. quia ex quo ab
aliis audiri possunt. dicit ipse ꝙ
dicere non audet ꝙ hoc facere
possint sine uiolatōne interdicti
Secus si esset unus solus. quia
ita submisse dicere posset ꝙ non
audiretur. Item dicit inno. ⁊
abb. ꝙ non credit irregularitatē
incurrere clericum interdictum
propter hoc ꝙ intersit diuinis
etiam si cantet cum aliis. dum
modo non celebret. nec aliquid
agat ut in officio suo. peccat tn̄
io. aute₃ cald. dicit sibi placere
dictum hosti. ⁊ Specula. s. ꝙ si
talis se ingerat diuinis audiēdo
ex quadam simplici deuotione.
non contemnendo. non ē irregu
laris. ⁊ sic procedit dictū inno.
Sed si hoc facit contemnēdo et
faciendo celebrari diuina. Siue
auctoritatem prebendo. siue coo
perando. tunc irregularitatem

incurrit. item laici uiolantes
interdictum. ⁊ si non incurrant
irregularitatē. grauiter tn̄ peccāt
ut dictum est ꝯm innoc. ⁊ ut ui
detur mortaliter. si scienter hͦ
faciunt. quia contra obediētiam
ecclesie agunt. lxxxi. di. Si qui
Sed exercentes officia que non
sunt alicuius ordinis tempore ī
terdicti. ut aduocando. docēdo.
⁊ huiusmodi non peccant.
item non prohibentur laici tem
pore interdicti dicere letanias ł
laudes suas. ut faciunt fratarie
item non prohibentur orare ī ec
clesia extra tempora celebratio-
nis diuinorum. ꝯm guil. ⁊ mo-
nal. itez si sacerdos probabił'r
credit ꝙ aliqui interdicti sunt in
ecclesia. ꝯm Uil. debet monere
in generali ꝙ exeant. alias non
tenetur uitare eos. maxime pu
blice. donec constet de sn̄ia. itez
si sacerdos recipiat scienter ho-
minem interdictū. licet ipse pec
cet. ⁊ penas incurrat. ut supradi
ctum est. Alii tamen non tenēt
exire ꝯm Uil. nec peccant audiē
do diuina. item in diuinis of
ficiis sunt uitandi omnes qui ꝓ
prio nomine. uel alia certa circū
locutione per sn̄iam designātur
interdicti. qui ⁊ dicuntur nomi
natim interdicti. item uitandi
sunt tanꝙ nominatiz interdicti.
omnes illi de quibus constat ꝙ
interdicti sunt. ut si ciuitas uel
castrum interdicitur. Si uero ī
tdicāt fautores siue ꝑticipātes
in crimīe non dicūtur nomīati
interdicti. sed tamen in genere.
Unde tales nō tenetur quis eui
tare. quousqz per iudicem denū
cientur ⁊ specificentur. nisi forte
eorum participatio esset multuz
notoria. ita ꝙ inficiatiōi non sit
locus. extra. de cohabi. clerico.
⁊ mulierum. Tua nos. innocē.
Hostieñ. ⁊ bar. De forma
seu modo ponendi iterdi
ctum.

Ultimo uidenduz est de for
ma qua fertur interdictum
⁊ quomodo etiam relaxetur.
Ubi sciendū ꝯm io. cal. ꝙ cuz
ab homine profertur. ⁊ propter
contumaciam. est necessaria mōi
tio precedens. ⁊ forma qua tradi
tur. de sen. ex. c. i. li°. vi°. ⁊ sic
intelligitur de appell. § Reprehē
sibilis. Sed si propter delictum
fertur. nō est monitio necessaria
v. q. iiii. in loco. Sic intellige
notata per inno. ⁊ alios. de appł
ad hec. Cuz uero a iure profer
tur propter excessuz siue delcm̄
sine monitione fit. siue sit spāle
interdictum scilicet contra eccle
siam. uel contra personaz singu
larem. quod superius dictum ē
interdictum singulare. Siue sit
interdictuz generale loci. s. ut ci-
uitatis. castri. uel uille. aut uni-
uersitatis. populi. Quodlibet
enim horum dicitur generale.
Sub hac autem forma uerborū
profertur. Nos propter talem
causam ecclesiaz siue terraz talē

ſupponimus interdicto. extra de uerbo. ſigni. cum in partibus. Et additur etiam cōiter eccleſiaſtico. ad differentiaꝫ īterdicti legalis. Poteſt etiā ſnīa interdicti ad uoluntatem iudicis determinari. puta ut interdicat miſſam in cantu uel hoꝛis. uel ſepulturis ⁊ huiuſmodi. Poteſt etiā iudex ab īterdicto excipere. ⁊ ſubicere quos uult. ⁊ quando uult. puta ꝙ̄do dominus terꝛe eſt ibi pꝛeſens. ⁊ huiuſmōi. extra. de ſpō Non eſt nobis. ad hoc auteꝫ ut obliget ſnīa īterdicti ſufficit eā publice pꝛomulgari. nec poſtea neceſſe eſt eam ſingulorum auribus inculcare. di. xvi. quod dicitis. Sufficit etiaꝫ cum quis ſcit nuncios ſuos. maxime metropolitanam eccleſiam recepiſſe ſnīaꝫ ⁊ obſeruare. extra. de poſtul. c. pꝛimo.

De ſuſpēſiōe uł relaxatione interdicti.

Item nota ſm̄ innocen. ⁊ hoſti. ꝙ ꝙ̄do locus uel eccleſia interdicitur. talis ſnīa ſuſpendi poteſt. ⁊ cum ſuſpenſa eſt poteſt celebrari. extra. de pꝛiui. ut pꝛiuilegia. Sed ſi eſt interdicta perſona ſiue ſuſpenſa, ꝙnādo hoc factum eſt pꝛo culpa ipſius ſuſpenſi uel interdicti. non poſſit de licētia alicuius celebꝛare. nec interdictum uel ſuſpenſio ſuſpēdi. Sed cum hoc eſt factū ꝓpt culpam alterius. tūc poteſt dici ſicut ⁊ de interdicto loci ſcilicꝫ ꝙ talis ſnīa pōt ſuſpendi ꝑ epm̄ ſicut ⁊ tolli. Item appellari poteſt infra tempus ſuſpenſiōis interdicti a ſuſpenſa ſnīa. ſicut ⁊ a conditionali. de appel. pꝛeterea. Et ideꝫ de ſnīa ſuſpenſionis ſecus de ſnīa excōicationis. Item ſnīa interdicti ⁊ ſuſpenſionis nudo uerbo ſuſpenduntur. uel totaliter relaxantur. cuꝫ iuramento tamen. extra eo. Alma item poſtquaꝫ ſnīa īterdicti per aliquos īferioꝛes pꝛelatos rationabiliter ſit lata. debēt maioꝛes eam relaxare ſine congrua ſatiſfactione. ⁊ cum conſciētia illius qui tulit ſine difficultate relaxare. ſeu ſuperioꝛ ad quem recurꝛit. extra. eo. cū medicinalis. li. ſexto. item archiepūs nō pōt relaxare interdictum. uel excōicationem. uel ſuſpenſioneꝫ latas ab officialibus archidiaconoꝛuꝫ ſeu aliis iuriſdictionem hn̄tib9 ſubditis ſuffraganeoꝝ ipſis qui tulerunt obmiſſis. extra. eo. romana. li°. vi°. item cum quis interdicto uel excōione aſtrict9 offert ſe ad iuſticiam eoꝛum ꝑ quibus ſnīam accepit. iudex euꝫ ne ſic decedat abſoluere poterit etiam ſi aduerſa pars appellet. ne abſoluatur. debet tamen an̄ abſolutionem recipi ab illo ſufficiens cautio ꝙ in pꝛeſentia romani pontificis. apud quem appellatur ſi uoluerit appellatoꝛ. uel coꝛam iudice cui cauſam delegauerit iuri parebit. ⁊ idē de his qui dicūt ſe īiuſte īterdcōs

Item ẜm io. an. tempore gene-
ralis interdicti. si is propť cuius
culpam latum est interdictuz sa
tisfacere uult. tolletur īterdictū
Si uero culpabilis fuit tanquā
consiliarius uel auxiliarius licet
accipiatur cautio. ⁊ iniungatur
penitentia non relaxabitur inter
dictum. Quod si propter eius
culpam latum est ipse quidez pu
nitur. sed eius satisfactio non re
quiritur. Nota itez ꝙ ea que
dicta sunt in precedentibus de
materia interdicti. quo scilicz ad
obseruandum interdictum ne cō
trafaciendo incurratur peccatuz
⁊ irregularitas. locum habent ⁊
uera sunt. ẜm quod habetur in
corpore iuris. Sed per extraua-
gantem Martini quinti. que in
cipit. insuper ad euitandum. nō
tenetur quis obseruare interdic
tum ecclesiasticum a iure uł ab
homine generaliter promulgatū
nisi talis sñīa fuerit contra per-
sonam. collegium. uniuersitatē.
ecclesiam. cōitatem. uel locum
certum. uel certam a iudice pu-
blicata uel denūciata specialiter
⁊ expresse. ⁊ ipsam extrauagātē
habes supra ī fine de excōicatōe
minori capitulo ultimo.

De priuilegijs predicator-
et minor. quo ad i͞tdictuz

Fratres predicatores ordi.
tempore generalis īterdicti
terre. possunt ubiqz in omnib9
ecclesiis nostris uł aliēis clausis
ianuis interdictis ⁊ excōicatis
exclusis. non pulsatis campanis
⁊ submissa uoce. celebrare dīna
⁊ recipere ecclesiastica sacramē-
ta. exceptis tribus casibus. Pri
mus est. si causaz dederint īter
dicto. Secūdus. si contingat id
nobis specialiter interdici. Ter
tius est. si ecclesia illa ubi uolu
mus celebrare est interdicta.
Bonifacius. Uirtute. ꝙ tem
pore interdicti possumus ad di-
uina recipere pueros nr̄is serui
tiis deputatos. ⁊ negociorū nos
trorum procuratores ⁊ operari
os. qui nostris ī locis eorū ope
ribus continue institerint. nisi ī
duobus casibus. s. si ipsi causaz
interdicto dederunt. Secūdus ē
si contingat eos specialiter excō
municari uel īterdici. Bonifac.
Uirtute. Quot tempe strictissi
mi interdicti conuentus quilibz
ordinis nostri cottidie unaz mis
sam dicere ⁊ audire potest cum
duobus aut tribus tantuz mini
stris. expulsis primuz omnibus
qui non sunt de ordine nostro.
Clemēs. Meritis nostre relig.
Quot quando in ciuitatibus uł
locis alīs ubi habitaī. contīgat
īterdictum poni. ⁊ ꝓhiberi om
nia ecclesiastica sacramenta. ex-
ceptis paruulorū baptismatibus
⁊ penitentiis morientiū non ob
stantibus qbuscunqz priuilegiis
religiosis quibuscunqz ab apos-
tolica sede cōcessis. nihilomin9
tempore talis interdicti possunt

confiteri peccata eorū. ⁊ ab ipīs absolui. ⁊ temporibus cōsuetis iuxta morem ordinis nostri cōmunionis ⁊ unctionis extreme recipere sacramenta ⁊ diuina officia celebrare simul. ianuis clausis. non pulsatis campanis. ⁊ uoce submissa. excōicatis ⁊ interdictis ac omnibus personis que n̄ sunt de ordine nostro exclusis. non obstantibus prohibitis huiusmōi. seu aliquibus litteris a sede apostolica impetratis uel īpetrandis. que de ordine nostro ⁊ hac indulgentia specialem nō fecerint mentionem. Honorius. Meritis nostre. ꝙ omnes sententie interdicti. suspensionis. ⁊ excōicationis. contra nos indulte per quoscunqȝ prelatos cōtra indulta priuilegiorum nostrorū sunt ipso facte irrite ⁊ inanes. Si autem in alios late fuerint occasione nostri sunt penitus irritāde. Alexāder. Meritis uīe ⁊ minus in qua. Quot a nullo legato nisi a latere. nec subdelegato. possumus suspendi interdici uel excōicari, nisi in eoruȝ litteris de ordine nostro specialis mentio habeatur. clemēs. exigētibus. ꝙ magister ordinis et eius uicarius ī toto ordīe ⁊ priores prouinciales ⁊ conuētuales ⁊ eorum uicarii in suis termīs possunt fratres nostros constitutos in terminis predictis. Uel ad eos declinantes undecūqȝ absoluere a sententia excōicatiōis

Suspensionis ⁊ interdicti uel a iure uel iudice generaliter promulgatis. uel si in locis suppositis ecclesiastico īterdicto presumpserint celebrare diuina. Bonifacius. Uirtute. innoc. Licet ad hoc. Credo minores eisdeȝ gaudere priuilegiis. Excepto eo quod nunc sequit̄. ꝙ uiri ⁊ mulieres de italia habentes habitū ⁊ regulam ordinis. qui dicitur de penitentia sancti domīci. pn̄t licite audire diuina. ⁊ recipere ecclesiastica sacramēta tempore interdicti. nisi causam dederint interdicto. Honorius. Congruū existimantes.

De Suspensione titulus quartus. Capitulū primū.

QUia nomīe censure ecclesiastice comprehenditur nō solum excōicatio. sȝ etiam suspensio ⁊ interdictum. extra de uerb. signi. Querenti. Suspensio etiam aliqn̄ dicitur excōicatio. ut patet. i. q. i. reperiuntur. ideo post tractatum de excōicatione ⁊ interdicto sequit̄ de suspensione. et quia ſm Uil. duran. omnis irregularis ē suspensus. ⁊ iterum quia irregularitas est quedam inabilitas ad ordinum receptōnem ⁊ officioꝝ ecclesiasticorū. ⁊ receptoruȝ executionem simpliciter ⁊ ex toto ex aliquo īpedimēto prouenies ex īstitutōe ecclesie hn̄s robur

Suspensio uero est ĩabilitas ad ordinum uel officiorũ executio nem ex aliquo impedimento sic suspensio uidetur soluz tangere clericos. quandoqz tamen etiam laici suspendunt ab aliquo actu ut ab officio aduocandi in certo casu. ⁊ce. Irregularitas uero clericos ⁊ laicos. Utraqz tamen culpa non est. sed pena. que qdē suspensio cōtigit multipliciter. Aliquando quidez simpliciter ⁊ ex toto ab omni scilicet officio ordinis. Aliquādo ab uno ordi ne ⁊ non ab alio. Aliqñdo simpli citer. aliqñdo ad certuz tempus Aliquando non ab ordine. sz ab aliquo alio. ut ingressu ecclesie. uel actu pdicationis ⁊ huiusmōi De quibus omnibus agetur in processu.

De suspensione quo ad se tantuz.

Est nota ſm Wil. ⁊ al. q tri pliciter dicitur quis suspen sus. Uno modo quo ad se tantū quia scilz non est prohibitus abs tinere ab officio. ⁊ hoc per sñiaz canonis uł hominis. ⁊ sic qlibz existens in mortali. uel etiam in minori excōicatione dicitur sus pensus a celebratione ⁊ executōe ordinum. alias peccat mortaliter q ĩ mortali exercz solēniter actū ordinis. seu ĩ minori excōicatōe recipit aliquod sacramentuz. d. xl. Multi. ⁊ i. q. i. Sacerdotes Si tamen celebrat uel exequitur ordinē suū. nō efficit irreglaris nec tenetur subditus talez uitare uel quicunqz alius. etiaz si sciret peccatum eius. d. xxviii. c. ult. ⁊ extra de cohab. cleri. ⁊ mulie. Uestra. Et qñuis ſm Thomā in quarto. non debeat quis ĩducere talem ad dicendum missam. uel alias ad exequendū officia sua. duz. s. est certus de sua malicia ⁊ obstinatione. Si non potest alium habere. excusatur accipien do sacramēta a tali. precipue cū est superior eius seu parrochiał ĩmo etiam ſm pet. de palude. si posset alium habere non uidetur peccare accipiendo ab eo. quia utitur iure suo. ⁊ malo illius ĩ bonum suum. i. q. i. Si fuerit. Sicut etiam licet fideli uti iura mento facto ab ĩfideli p falsos deos. ut dicit Augus. xxii. q. i. Monet.

De suspensione quo ad alios tantuz.

Secundo. modo dicitur quis suspensus quo ad alios. nō quo ad se. ⁊ hoc satis large dici tur. ⁊ sic clericus peregrinus di ci tur suspensus. quia permittit ex dilectione celebrare ĩ occulto non in publico. Pro cuius decla ratione nota. ſm Rai. q hi cle rici peregrini ignoti non admit tuntur ad publice celebrandū po pulo. nisi cuz quinqz sigillis epis coporum. di. xcviii. c. i. ⁊ hoc si sigilla sint ignota. Alias suffice ret sigillum tantū epĩ sui. dist. lxxi. Primatꝰ. et multo magis apostolice sedis mādatū. Ratio

autem huius est ſm host. quia in publica celebratione posset eñ mouere inanis gloria. uel cupiditas. non autem si priuatus ⁊ in secreto. Item quia ĩ publico cõmune malum posset accidere. s. si non ordinatus celebraret. in secreto autẽ solum periculum celebrantis. cum illis etiam quinqʒ sigillis non esset credendum ſm io. nisi esset aliqualiter nota. itẽ ſm innoc. nec etiaʒ illis quinqʒ sigillis credi debʒ si ex receptõe huiusmodi clericorum peregrĩorum fieret alicui preiudicium ⁊ damnum. Uiatorem peregrinuʒ transeuntem nõ oportet ita subtiliter examinare de sigillis huiusmodi. xlii. di. quiescamus. Item si amiserit tales litteras ⁊ p duos testes possit probare suã ordinationem ⁊ conuersationem potest admitti. extra. eo. Tuaʒ item si nõ existant testes de ordinatione sua quia longum tempus est. si constat ꝙ semper gessit se ut presbiter admitti potest extra. de pres. non bapti. ca. ii. item ſm hosti. ad hoc ut tales suscipi debeant in executione ordinum. littere debent continere hanc clausulam uel similẽ quem gradatim ad talem ordinem promouimus. di. xxiii. in nomine. ⁊ he uocantur littere cõmendatorie seu testimoniales. extra. eo. tuam. Tamẽ si sic suspensus celebrat. etiam in publico non est irregularis. neqʒ excõicatus.

De suspensiõe quo ad se. et quo ad alios.

Tertio modo dicitur suspensus ꝓprie quo ad se ⁊ quo ad alios. quando sciʒ per sñiam hominis ⁊ canonis est suspẽsus ab officiis suis. ⁊ talis tenet̃ abstinere ab officio. etiam post cõtritioneʒ ⁊ confessioneʒ quousqʒ sit relaxata suspensio per euʒ q potest. alias suspensus a diuinis uel officio uel celebratiõe et huiusmodi si contra faciat peccat mortaliter et efficit̃ irregularis ſm inno. extra de sen. et re iu. cum eterni. li°. vi°. ⁊ xi. q. iii. Siquis epũs. ⁊ ſm inno. ⁊ Uil talis etiam extra ecclesiaʒ dicat horas officiando populum. sicut in exercitu efficitur irregularis Secus si non officiãdo dicat cũ uno uel duobus.

Capituluʒ secũd. de suspẽsiõe que incurrit̃ p symoniaʒ.

PRosequendo de suspẽsiõe Nota ꝙ pluribus ex causis ⁊ modis ĩcurritur suspensio. q° scilicet ad se ⁊ ad alios. Primo quideʒ per uicium simonie. sed cum distinctione. Scias igitur ꝙ omnes qui simoniace ordinãtur. etiam si uicium simonie sit occultum ip̃o iure sunt suspensi ⁊ non solũ ab ordine queʒ simoniace susceperunt. sed etiaʒ ſm hen. ⁊ innoc. ab actibus omniuʒ aliorũ ordinuʒ. et ſm inno. etiã in temporalibus. Unde et perdit administrationẽ. i. q. i. reperiũt̃

extra. de simo. tanta. di. lxxxi. caº. eos. Deberet etiam puniri depositione ⁊ infamia. si de cri mine constaret. xv. q. iii. sane. nec potest cum tali dispensari. nisi per papã. i. q. i. erga. Qui etiam non faciliter dispensat. cũ cõmissa est simonia ex parte or dinatoris et ordĩati. Si uero cõ missa est ex parte ordĩatoris tm̃ puta ɔsanguineo ordinandi dãte aliquid ordinatori ipso ordinato ignorante. tunc potest non ipse epũs dispensare propter turpitu dinem suam. sed successor eius ĩ epãtu. uel alius ordinarius eius si uidelicet haberet domicilium uel beneficium in epãtu illius. ⁊ multo magis papa. i. q. i. siqs neqȝ. ⁊ hoc ẜm innocẽ. hostiẽ. Rai. goff. Item si simonia ẽ cõmissa tantũ ex parte ordinati non ordinatoris. puta dante ordi nato uicario epĩ aliquid propter hoc. si talis nõ ministrat potest epũs dispensare ĩ ordinibꝰ rite ante susceptis. non anteȝ in illo queȝ simoniace suscepit. nec etiã ꝙ recipiat alios ante dispensatõ nem. ⁊ in hoc papa dispensabit Sed et si talis ministrasset post ordinẽ simoniace susceptuȝ etiaȝ ĩ ante susceptis nõ poterit epũs dispẽsare. Qui uero recipit be neficium cuȝ cura. uł dignitatẽ per simoniam. etiam si occulta sit: idẽ iuris est ẜm goff. sicut et de illo qui recipit ordinem si moniace ut dictum est. quia. s.

est ipso iure suspensus. etiã quo ad alios. ⁊ non soluȝ ab actibus omnium ordinum. sed etiam ab administratione temporali ẜm innoc. Et in tali beneficio uel di gnitate solus papa dispensat pre cipue quando scientibus benefi ciatis est cõmissã. Nota tamen ẜm Uil. ꝙ cuȝ pene non sint ex tendende: ⁊ ille q simoniace sus cipit aliquem ordinem sit suspen sus quo ad ea que sunt ordinis. non tamen est suspensus quo ad ea que sunt iurisdictiõis. Unde si alias habȝ iurisdictionẽ ⁊ nũc habet. ⁊ potest suspendere excõi care ⁊ ab excõicatõne absoluere ⁊ huiusmodi. Qui autẽ recipit beneficium simpliciter simonia ce ẜm Rai. est suspẽsus quo ad se ⁊ alios ab actibus omniuȝ or dinum. si simonia est notoria. Nam si est occulta non est ipso iure suspensus sed suspendendus prima. q. iii. c. i. ⁊ seq. Thom. ⁊ hosti. Et siquideȝ cõmissa est simonia ignorante ipso beneficia to. põt epũs dispensare cum eo in tali beneficio postꝙ̈. pure et simpliciter ei renunciauerit. ex. eo. de simoniaco. ac etiaȝ ꝙ pos sit ministrare in ordinibus ante et post beneficium susceptis. et hoc intellige si etiam epũs igno rauit. nam si scienter contulissȝ non ipse sed superior dispensare posset. ar. i. q. i. c. i. Tho. Rai. et Uil. Si uero simonia est cõ missa beneficiatis sciẽtibus solꝰ

papa dispensat. non alius. nec ĩ
illo bñficio nec in alio ꝯm Uil
Tan. hosti. Qui vero confert
ordinem uel beneficiuz simõiace
uel etiã qui est mediator simo-
nie ꝯm S Rai. si ẽ notoria simo
nia ipso iure ẽ suspensus. etiam
quo ad alios. extra. de eo accu-
satum. xxxii. di. pag. uerum. ⁊
solus papa dispensat. Si uero ẽ
occulta non ẽ suspensus quo ad
alios. arg. extra eo. et si q̃ones
ca°. ueniẽs. idem dicitur ĩ dire
ctorio iuris. li°. iii. tit°. vi°. scz
ꝙ epũs põt dispensare in mino
ribus speciebus simonie ut ĩ pre
dictis. ⁊ allegat goff. ⁊ hostiẽ.
nec ob. i. q. i. erga. Quia loqt
in dignitate. ⁊ sic etiã loquitur
decre. nobis. extra. de simonia.
⁊ idem dicas de tonsura ⁊ mĩo
ribus ordinibus. quia solum in
maioribus ordinibus dispensatõ
pape reseruatur. ut notat goff.
⁊ host. hec ille. Si uero cõmit-
titur simonia in aliis. ut circa
exequias defunctorum in conse-
cratione cimiterii. ⁊ uasoruz sa
crorum in uenditione crismatis
in benedictionibus nubentium.
et huiusmodi. in omnibus hiis
epũs potest dispensare quia non
est prohibitus. arg. extra de sen
ex. Nuper. ꝯm S Raim. et Uil.
Quod uidetur intelligendũ qñ
huiusmodi simonia essz manifes
ta. Nam occulta non inducit ir
regularitatem in huiusmodi.
Qui ordinat aliquem uel pñtat

ad ordinandum qui promisit uel
iurauit nil petere de illa ecclesia
ad cuius titulum ordinatur. ipe
quidem ordinator triennio ẽ sus
pensus a collatõne ordinũ suoꝝ
extra. de simo. siquis. ⁊ ipse ⁊
ordinatus indiget pape dispensa
tione. ꝯm S Rai. Hec autez que
dicta sunt de simõia quo ad sus
pensionem. uera sunt ꝯm ea que
habentur in corpore iuris. ⁊ no-
tata per doctores. Ac etiam ex
cõicatio lata ẽ contra eos. de q̃
habetur supra. c. ibi uide.
De simonia autẽ q̃tum ad pec-
catum. ⁊ q̃tum ad restitutionẽ
fructuuz beneficii simoniace re
cepti. ⁊ dispensationẽ simoniace
peccũie. habes supra secũda pte
titulo primo. Capitulũ. 3.
de suspensiõe q̃ icurritur
p fornicatiões notoriaz.

Notorius fornicator est ipso
iure suspensus. lxxxi. dis.
Si quis. ⁊ di. xxxii. preter hec
Pro cuius declaratione Nota
primo. ꝙ dupliciter dicitur no-
torium. ꝯm Tho. ⁊ S Rai. s. no
torium iuris. ut cum quis cõfi
tetur in iudicio. uel conuincitur
de crimine. notorium facti ẽ cuz
crimen ita populo manifestum
est ꝙ nulla potest tergiuersatõe
celari. Quocunqz autẽ istoruz
modorum sit notoria fornicatio
clerici est suspensus quo ad se ⁊
quo ad alios. ꝯm Tho. S Raim
bar. innoc. Host. ⁊ alios. Scdõ

Nota q non solum sacerdos. sz in quocunqz ordine constitutus etiam in minoribus. ex notoria fornicatõne est suspensus ab omnibus actibus ordinuz sm inno. ipso iure. quod notat Archidi. dist. xxxii. pag. ad hec. Quod probat etiam per cap. minister. di. lxxxi. in fine. et extra. de cohabi. cle. et mulie. Uestra. et tã diu stat suspensus q diu perseuerat in uicio. et interim si exequitur officia sua. etiam semel efficitur irregularis. et indiget dispensatione pape. sm innocẽ. et hosti. ut notat Archid. et Anthonius de butrio. Unde etiam si cessaret a uicio. et ante dispensationẽ utitur officio suo semper peccabit mortaliter. quamuis nouã irregularitatem non contrahat Si autem cum esset suspensus. non executus est officia sua. indiget nihilominus absolutione a suspensione. quã poterit facere eps sm innoc. Tertio nota q tal debet euitari in missa et aliis diuinis officiis. di. xxxii. nullus. et ca°. preter hec. Sed ĩ hoc uariatur opinio doctoruz. nam aliqui dicunt q debeant euitari in diuinis post ãmonitionez eis factam. si se non correxerint. sm hug. et lau. Que admonitio a quocunqz fieri potest. sm bu. sed sm lau. fieri debet ab epõ quod uidetur uerius. probatur per c. si qui presbiteri. d. lxxxi. Sz alia opinio cõior est solẽniũ doctor. quamuis archid. dicat eaz duram q stati debeant euitari ante quãcunqz admonitionez. qz ius suspendit eos etiam quo ad alios. et hoc tenet Tho. Raim. Uil. innoc. hosti. io. cal. antho. de bu. A talibus ergo sm ea q habentur ĩ corpore iuris ñ sunt audienda diuina. s. missa. nec sumẽda sacramẽta. nisi baptismus et eucharistia in extrema necessitate. ut dicitur. d. xxxii. pag. Uerum. Sed bene concedunt. Rai. et Uil. q bñficiis priuari non debent. nisi post monitionẽ factam a prelato. si se non correxerint. nam tunc et beneficiis debent spoliari. et in perpetuuz deponi. Quarto nota q ideo ecclesia induxit suspensionez cõtra ista duo uicia magis q contra alia. sm lau. quia facilius prelati et clerici labuntur in hec. scilz fornicationem et simoniam q in alia. ut sic uidentes se uitari. saltem uerecundia temporali resipiscant. di. xxxii. pag. Uerum. Uera tamen sunt sacramenta eorũ. quinto nota q si decretũ est factum in concilio Constan. Insuper ad uitanduz. etc. de q° habes supra in fi. de minori excõicatione. non tenentur fideles uitare sacramenta concubinariorum aut diuina eorũ. nisi postq fuerint per prelatos denunciati publice. s. q euitentur. Caplm quartum. de pluribus suspẽsionibus per diuersas causas.

SUnt ⁊ alii casus in quibus quis incurrit suspensionem uel simpliciter. uel secūdū quid id est quia priuatur collatōe uel executione alicuius ordinis uel ministerii per aliquod tempus. ⁊ primo epūs qui ordinat alienū clericum sine licentia sui epī uel superioris sciēter seu affectata ignorantia. per annū est suspensus a collatione ordinum. ⁊ interim clerici sui absq; ipsius licentia. possunt a uicinis epīs ordīes recipere. extra. de tempor. ordi. eos. li°. vi°. Per quam decre. reprobatur opinio dicentium. ꝙ ordinare poterat alienū sub spe sperate habitionis. ⁊ ītelligitur superior in hoc casu epūs de cuius diocesi iste qui uult ordīari est oriundus. uel in cuius dioc. officium ecclesiasticū habet. uel ubi habet domiciliū licet alibi natus fuerit. Inferiores autem prelati siue religiosi siue alii nō possunt talem licentiā dare. nisi haberēt a sede apostolica qualr̄ possint subditos a quo uoluerīt facere ordinari. item non potest talem lrām dare officialis epī Sed epō in remotis agente. uicarius eius generalis in spiritualibus. seu sede uacante capitulū seu is ad quē tunc administratō spiritualium pertinet. possunt licentiam dare. Religiosi quoq; a suis prelatis in non exemptis prioratibus deputati. priores ⁊ eorū socii possunt a diocesanis

locorum ꝙ diu ibi morantur licite ordinari. licet n̄ sint de eorū diocesibus oriundi. Hec omnia de tempo. ord. c. nullus. li. vi°. Predicatores autem ⁊ minores in hoc sunt priuilegiati a sede apostolica ut scz ualeant a quibuscunq; epīs suos subditos facere ordinari. ipsi autem sic ordinati scz ab alieno epō. sine licentia ꝓprii prelati f3 Rai. priuātur ab executione ordinis recepti. Sed potest cum eis epūs dispensare in hac suspensiōe. ix. q. ii. lugdunensis. extra. de tempo. ord. ꝙ translationem. Epūs uel quis alius conferens tonsuram clericalem infanti. nisi forte religiōē intraret. uel inlitterato. uel hōi aliene diocesis sine licentia. uel cōiugato nisi uolenti religionē intrare. aut ad sacros ordines ꝓmoueri. quādo scil; de iure pōt est suspensus per annum a collatione tonsure tantum. extra. de tempo: or. nullus. li°. vi°. Patriarche. Archiepī. ⁊ epī locantes uel alio titulo concedētes aliquam domum usurariis alienigenis ad fenus exercendum. ipso facto suspensiōē incurrunt extra. de usuris. ꝙquam. li°. vi. Et similiter si permittūt ꝙ usurarii alienigene. s. nō oriūdi de terminīs ipsorum locorū publice usuram exercentes uel exercere uolentes habeant domos cōductas. seu alias habitant in terris suis. i. eorū iurisdictōi subiectis

Si infra tres menses omnes ta-
les de ipsis terris n̄ expellunt fe
rētes sniāz excōiōis ɔtra aliquē
ul̄ aliquos nisi permittant trinā
admonitionem uel unaz pro tri
bus. sunt suspensi per mensez ab
ingressu ecclesie. extra. eo. sacro.
Item debet habere talis mōitō
tempor̄ conueniētia interualla
nisi facti necessitas alit̄ suaserit.
⁊ debet fieri in scriptis continē
tibus causam excōicationis. al̄s
excōicator est suspensus nō solū
ab ingressu ecclesie. sed etiam a
diuinis per mensez. que quidem
si exequatur irregularis efficit̄
nec nisi per papam cum eo pote
rit dispensari. extra. eo. cū medi
cinalis. li°. vi°. Sz he pene non
tangunt epōs ⁊ superiores. cuz
non fiat specialis mentio de eis
extra. de sen. excō. quia pericu
losum. li°. vi°. Ultramontani
ordinati ab epīs italie. nisi habe
ant lnīam a papa. ul̄ ab epō un̄
sunt oriundi uel ī cuius diocesi
sunt beneficiati ⁊ per patentes
ipsius epī litteras cōtinētes cāz
rationabilem. quare ipsos nolit
uel non possit ordīare. sunt ipso
facto suspensi absqz spe dispensa
tionis. extra. de temp. or. Sepe
li°. vi°. ⁊ ordināntes huiusmōi
debent condigne pūiri. ut ī decō
ca°. Qui recipiunt aliquem ex
ordinibus sacris ab epō qui re-
nūciauit loco ⁊ dignitati. si sci
enter hoc agunt. uel ignorantia
crassa ⁊ supīa. n̄ recipiūt ordīs
executionem. Unde sunt suspēsi
nec cuz eis potest dispēsari. nisi
per papam. extra. de or. ab eo q
re. c. unico. Si ignoranter non
tamen ignorantia crassa. potest
cum eis epūs dispensare. Si re
cipientes ab eis ordines minores
sine licentia proprii epī q̄uis de
berent depom. ix. q. ii. epm̄. tn̄
potest epūs ī ordīe tollerare di
spensationem. episcopi autem
renunciantes loco tantum ⁊ non
dignitati possunt omnes ordīes
conferre sicut prius si fuerīt ro
gati a proprio epō loci. al̄s non
ut dictum ē supra. Item ordi
nati a simōiaco ī ordīe suscepto
q̄tumcūqz occulto. uel etiam ī
dignitate. uel a simoniaco noto
rio ī collatōe ordinū. uel ī colla
tione aut receptōe uel mediatōe
beneficiorum nō recipiunt ordīs
executionem. sed sunt ipso iure
suspensi. i. q. i. Si quis a simo-
niacis. q̄uis ī sua ordīatiōe nul
la sit cōmissa simonia. ⁊ hoc in
detestationem simonie. Ratio
est. quia tales cum sint priuati
executione ordinum. Quod
non habent dare non possunt. i.
q. vii. daibtuz. Uerum est tam̄
q̄ ordinati a talibus ex ignoran
tia facti excusantur a peccato. ⁊
in ipsa tali ordinatiōe ⁊ ī execu
tione ordinum sic receptoruz ab
stinere tamen debēt cum sciunt
quousqz cum eis dispēsetur ⁊ p
papam. i. q. i. Si qui. in glosa.
Ex ignorantia autem iuris hoc

faciendo. non excuſarent. Unde
ſm Tho. secũda. secunde. q. c.
Nullo modo quis debet recipe
ordĩes ab his quos ſcit eſſe h͠res
nec tenetur in huiuſmodi ſuis p̃
latis obedire. quĩimmo potius
debet permitti ſe excõicari ſm
goff. Nam obediendo a peccato
non excuſaret. xi. q. iii. Quid
ergo. Patiendo autem iniuſtam
excõicationem meretur. xxiiii
q. iii. Non in perpetuum dam
namur. item ordinati ab here
tico uel ſciſmatico uł excõicato
uel depoſito. nõ recipiunt ordĩs
executionem. cum omnes hi pri
uentur omnium ordinuz execu-
tione. ꝛ nemo dat quod nõ hẽt
prima. q. i. gratia. Nota tamẽ
ſm Tho. ꝛ Pe. ꝛ Rai. ꝛ goff. ꝙ
omnes tales ordinatores. ueros
conferunt ordines. q̃ntum ad ca-
racterez. ſicut ꝛ omnia alia uere
conficiunt ſeu conferunt ſacra-
menta. excepta penitẽtia. quo ad
manifeſte excõicationem. ſecus
de occultis. quia abſoluunt ſm
Ric. ꝛ Pe. de pa. dũmõ tamen
ſeruent predicti formaz ecclesie.
prima. q. i. dominus declarabit
de conſe. di. iiii. non in uobis.
Peccant tamen mortaliter tam
dantes q̃ recipientes ab eis que
cunqz ſacramenta ſcienter. niſi
baptiſmũ in extrema neceſſitate
Ignorantia autez facti probabił
excuſat tales a peccato ĩ ordinũ
receptione. ꝛ eorũdem executõz
dum ea laborant. Cum autem

ſufficienter hoc ſciũt. debent ab
ſtinere quouſqz diſpenſetur.
Circa quam diſpẽſationez dicit
hoſti. ꝙ in epãtu ſolus papa diſ
penſat. extra. de elec. quia dili-
gentia. ĩ his uero aliis ordĩbus
q̃ntum ad alios qui ſcienter a ta
libus ſuſcipiunt ordĩes. uel etiã
ex ignorantia craſſa ꝛ ſupina ſo
lus papa diſpenſat. ĩmo ſecũdũ
Rai. ꝛ goff. ſi fuerunt ordinati
a tali qui recipit ultimã manus
impoſitionem. id eſt epãlem cõ-
ſecrationez extra eccleſiam nũq̃
tollerantur. ix. q. i. ordinatiões
Si uero ex ignorantia nõ ſupĩa
ſm hoſt. per diſcretum prelatũ
cum talibus poterit diſpenſari.
extra. de ordi. ab e. qui re. or-
ca°. i. ꝛ ii°. Sed ſecũdũ Rai. ꝛ
goff. ſi ordinati ſunt ab eo qui
recipit ultimã manꝰ impoſitiõz
ĩ eccleſia. id ẽ antequã efficeret
hereticus. ſciſmaticus. uel excõi
catus. ut tunc eſt quãdo ordĩat
Siue ordinati ſciebãt ſiue igno
rabant. tollerant ex diſpẽſatiõe
miniſtrare ĩ officiis ſuſceptis.
Ad ſuperiores uero non debent
ꝓmoueri. niſi neceſſitas magna
eſſet. ꝛ idem uidetur dicere gof.
de interdicto ꝛ ſuſpenſo a diuĩs
ſcz ꝙ non confert executionem.
ix. q. i. c. i. ꝛ ſequentibus. item
qui aliquẽ ordinẽ ſacrum recipi
unt extra ſtatuta tempora ordi-
nationum ſunt ſuſpenſi. nec dñt
permitti in ſuſceptis ordinibus
miniſtrare. quamuis caracterem

receperint. extra de tempó. or. ca°. ii. epūs tam̄ imposita eis primo penitētia competēti susti- nere poterit ut postea in suscep tis ordinibus ministrent. extra de tempo. ord. consultatiōi. h° ſm inno. Ber. ⁊ Ul. qui addit ꝙ secus ē de ordinibus suscipiē dis. Et si ante dispensationem talis ministrauit in ordine sus- cepto. dicunt quidam ꝙ nō pōt epūs dispensare. Sed uerius ē ꝙ possit dispensare. ut ix. q. ii. lugdunēsis. nisi forte interdicta fuisset sibi executō. ⁊ postea ad ministrasset. Promotus ꝑ saltū id est aliquo ordine pretermisso ad superiorē ascēdēdo ꝗuis ca- racterem recipiat. tamē suspen- sus ē ab executiōe ipsius ordīs sic recepti. di. lii. sollicitudo. ex tra. de cle. per sal. promo. c. i°. ⁊ si non malicia sed ignorantia uel negligētia hoc egit ꝗuis de rigore deponi deberet. tamen ex dispensatione epī ad ordinez pre termissum poterit promoueri. Si autem scienter per saltum ē promotus. ⁊ in ordine sic suscep to sine dispensatōne ministrauit ī ipō ordīe sic suscepto post rece ptionez obmissi adhuc potest ꝑ epūm dispensari. sed ꝙ ulterius ascendat non nisi per papā. ℞ai host. ⁊ Ul. ℞ecipiētes eodē die minores ordines cum subdi- aconatu. uel duos sacros ordīes simul. siue ordinatore sciēte siue ignorāte. sunt suspēsi ab ordīb9 sic susceptis. ⁊ deponi deberent lxxvii. di. subdiaconus. ext. de eo qui fur. or. innotuit. possunt tamen permitti misericorditer ī minoribus tantum ministrare. ⁊ si intrant religionē ⁊ uita mo resqȝ eorum exigunt. Abbas si uoluerit poterit ī aliis ordībus dispensare. ut in dicto. c. ℞ai. ⁊ hosti. Sed si lata prius fuissȝ excōicationis snīa contra sic re- cipientes. ⁊ nihilominus recepe rint. non poterit cum eis dispen sari nisi per papam. ut in dicto ca°. innotuit. ⁊ dicit host. ꝙ ēt papa non de facili dispensat. contrahentes matrimonium de presenti. ⁊ ante carnis copulam se facientes ad sacros ordinari. aliter ꝙ̄ sacris canonibus conce datur. ꝗuis caracterem suscipi ant sunt suspensi. ita ꝙ nec etiā post mortē uxoris poterūt ī illo ordine ministrare. nec ascendere ad alios. nec aliquod officiū uel beneficium ecclesiasticum obti nere. ⁊ matrīoniuȝ nihilomin9 sic contractum propter hoc non dissoluitur. quod intelligitur cū tales in seculo remanentes hoc agunt. nam secus si religionem intrassent. in extrauaganti. Io. xxii. q̄ īcipit antiqua. Aposta- te a religione in apostasia susci- pientes ordines sunt suspensi et irregulares: extra eo. ti. aposta ta. nec dispensatur cum eis nisi per papam. Sed ⁊ alii qui ī ex cōicatione ordines recipiūt. sitr

sunt suspensi ⁊ irregulares. ext.
de sen. exc. cum illorum. ⁊ hoc
uerum. nisi probabilis ignorātia
excuset eos. ⁊ de hac materia
habes supra ī ca°. de causa fina
li excōicatiōis. pag̃. secūdo.
celebrantes seu participantes in
diuinis scienter cum publice ex
cōicatis uel interdictis. sunt sus
pensi ab ingressu ecclesie. extra.
de priuil. epōrum. li°. vi°. Sed
de hoc plenius supra ī titulo de
interdicto. c. ii. pag̃. iiii. ⁊ per
totum illud capitulū habes plu
ra pertinentia ad materiam sus
pensionis. conseruatores non
possunt se intromittere de aliis
q̄ de manifestis iniuriis ⁊ uio-
lentiis. q si de aliis que iudicia
lem indaginem requirunt se in-
tromiserint. sunt suspēsi per an
num ab officio. extra. de offic.
deleg. Statuimus. li°. vi°. iudi-
ces ecclesiastici. qui contra iusti
ciam in grauamen alterius ptis
in iudicio quicquā faciant p gra
tiā uel p sordes puta per pecuni
am suspensi sunt per annum ab
executione officii. ⁊ durante su
spensione si ingesserint se diuīs
efficiuntur irregulares. nec nisi
per papam poterīt liberari. ex.
de sen. ⁊ re iud. cum eterni. li.
vi°. Religiosi qui concedūt
alicui ad uitam uel certū tēpus
iura redditus possessiones admi
nistratiōis cui presunt. nisi duo
concurrant scilꝫ q necessitas uel
utilitas monasterii ul' prioratꝯ
illius ecclesie. hoc exposcat. ⁊ q̄
conuentus ipsius ecclesie consen
tiat. aut si conuentum nō habe
ret. assensus prelati proprii inter
ueniat. sunt ipso facto suspēsi ab
officio. nec ualet dicta concessio
Excipiuntur tamē duo casus. s.
locatio ⁊ uenditio redditūū uel
fructuū ad modicum tempus.
extra. de re. eccle. non alie. c. i.
in cle. Utrum autem hec suspen
sio intelligatur ab officiis diui-
norū uel ab officiis temporaliū
administrationū. puta prelature
procuratorii. cellarii. ⁊ huiusmo
di. io. an. remittit ad notata de
deci. c. i. in clement. ⁊ ibi ponit
utranqꝫ opinionem. ⁊ dimittit
sub dubio. De suspensione
tangentibꝫ pdicatores ul'
minores.

Fratres ordīs predicatorū
promoti uel assumpti ad e-
piscopatus uel alias prelaturas.
si prius recipiant munus conse-
crationis q̄ resignent ordini li-
bros ⁊ alia que habebāt tempe
sue promotionis. eo ipo sunt ab
executione pontificalis ministe
rii suspensi. clemens quartus. ī
priuilegio. prouidentia. Fratres
predicatores si perturbare psum
pserint officium inquisitiōis cō
tra hereticos p fratres mīores
exercitatum. ipso facto sunt ab
executione ordinum sacrorū sus
pensi. Nec potest relaxari talis
suspensio. nisi per sedem aplicā
aut per inquisitorē cuius officiū

perturbauerunt. ⁊ idem est de
minoribus perturbantibus offi
cium inquisitionis per predicato
res exercitatum. clemens q̈rtus
in priuilegio Paupertatis altissi
me. ¶ Fratres predicatores ⁊ mi-
nores recipientes ad professionē
aliquem in ordine suo ante pro-
bationis annū elapsum sunt ipso
facto a receptione quorumcunqꝫ
suspensi. ⁊ pene grauioris culpe
debite puniendi. nec etiā per hᵒ
ille sic professus ē ordini nostro
obligatus extra. de regula. non
solum. liᵒ. viᵒ. ¶ Religiosi qui ui
delicet decimas non percipiunt
si scienter obmittant facere con
scientiaꝫ confitentibus de dictis
decimis soluendis. sunt suspensi
a predicationis officio. donec fa
ciant eis conscientiaꝫ si cōmode
possunt. ⁊ si interim predicarent
essent excōicati. extr. de penis. cu
pientes. in cle. Quod tamē ītel
ligunt. Pe. de an. ⁊ Pau. si fue
rint super hoc requisiti. s. a pre-
latis. Item cum queritur
Utrum suspensus ab officio sit
suspensꝰ a beneficio. Super
hoc io. an. multa dicit pro ⁊ cō
tra. super cle. cupientes. extra.
de penis. concludit ⁊ notat clare
Sed Pe de ancha. super eadem
ponit distinctionē dnī gasparis
de cal. dicens sic. aut quis ē sus
pensus ab officio. aut beneficio
aut ab utroqꝫ. Si ē suspensus a
beneficio siue a iure siue ab ho
mīe. nō est suspensus ab officio
arg. c. dilectus de offi. or. ¶ Rō
ad h. odium penarum. reg. iu.
in penis. de re. iu. item quia
officium non est accessorium ad
beneficium. licꝫ sit econuerso.
Si est suspensus ab officio hoc
est. aut per dictioneꝫ taxatam
tantum. aut simpliciter. Primo
casu planum est. quia non ē sus-
pensus a beneficio. cum tantum
sit suspensus ab officio. quia hᵒ
uoluit sniē promulgatio. qꝛ uires
sniē ultra intentionē proferentis
non se extēdunt. Saluo casu pa
storalis. de appella. Si auteꝫ sit
simpliciter suspensus ab officio
hoc ē aut ab homine. aut a iure
Si a iure. aut propter crimen.
aut propter infamiam uel cōtu
maciam. Si propter crimē. tūc
puto ꝙ suspensus ab officio sit
suspensus a beneficio. ut c. eos.
⁊ c. si quis sacerdotuꝫ. d. lxxxi
si aūt ꝓpt ī famiā uł ɔtūaciā
sit suspensus ab officio non ē sus
pensus a beneficio. ut c. presbr̄
si a plebe. ii. q. iiii. Si auteꝫ ab
homine ē suspensus ab officio. si
hoc est propter crimē graue. tūc
est suspensus etiam a beneficio
ut in iuribus allegatis. Si autē
propter crimen leue. uel etiā ꝓ
pter infamiam uel contumaciaꝫ
non est suspensus a beneficio ut
in iuribus allegatis. Si autē est
suspensus ab utroqꝫ. aut hoc ē
per dcīonem ⁊. planum ē. aut
per dictionem uel. ⁊ tunc puto
opinionem gof. ueram scilicꝫ ꝙ

talis snia non ualet propter icer titudinem .l.iii. C. de sen.que sine certa quantitate.hec ille. Innoc. autē dicit simpliciter q suspensus ab officio tantū nō de bet percipere fructꝰ beneficiorꝫ super c.pastoralis.de appellat. Sed hosti hoc intelligit.quādo ē suspensus pro graui cā. ꝑ lem uel infamia ꝛ non est contūax. Et nota fm hosti. q suspensus a pontificalibus si celebrat ī pō tificalibus non erit irregularis Ratio est.quia pontificalia nō sunt de substantia celebrantis. nec dēmus iudicare aliqꝫ irregu larē nisi īuenatur expressiꝫ. arg. de pe.di.i.pag.pene. itēꝫ sus pensus a participatiōe sacramē torum de qua suspensiōe habes xviii.d.si quis autē.ꝛ c. fin.ꝛ ca°.placuit.di.lviii.c.fi.extr. de elec.osius.ꝛ de his que fi.a mai.par.ca.c.i. Si celebrat nō est irregularis. Talia enim non sunt ordinū.cuꝫ ꝛ laici participēt sacramentis.hosti. ꝛ innocē. clerici qui scienter eligūt ad epi scopatum indignū sciꝫ cōtra for mam illam que habetur extra. de elec.cum in cunctis sunt per triennium suspensi a beneficio. in dicto.c.ꝛ dicit glosula bītis ꝛ habendis. eligentes aliquem siue electio sit facta concorditer siue in discordia.si īfra octo di es ex quo poterūt cōmode ipsaꝫ electionem electis distulerint p̄ sentare. qui culpabiles in hoc

fuerint a prosecutione electōis sunt exclusi ꝛ suspensi per trien nium a beneficiis.que obtinent in illa ecclesia.ad q̄ si īfra illud tempus temere uel colorate se ī miscuerint.illis ꝑpetuo sunt pri uati.ex.de ele.cupiētes.li°.vi. compromissarius si scienter eli git indignum est ipso facto per triennium suspēsus a beneficiis ecclesiasticis.hec tamē suspēsio non tangit epōs nec intelligitur nisi in electōibus epōrum ꝛ su periorum.secus de electōibus inferiorum.extra de electis.Si compromissarius.li°.vi. Re ligiosi grauantes uel fraudantes eccīas circa decīas eis debitas si reqsiti ꝑ illos quorū interest non desistunt infra mensem uel de usurpatis. uel retentis infra duos menses non fecerint emen dam.suspensi sunt ab officio ad mīstrationis ꝛ beneficiis.ꝛ tīa non habentes sunt excōicati. ex tra de decimis.c.i.in clem. Et dicit io.an.ī glo.se credere q sufficiat iudicis declaratio su per satisfactione. Nec sit neces saria alia absolutio quo ad sus pensionem. sed quo ad excōica tionem bene requirit absolutio Doctor uel magister qui docto rat aliquem.nisi prius exigat iu ramentū a doctorando q nō ex pendet pro suo doctoratu. ultra summam trium milium turonī argentorum est suspēsus per sex menses a collatione doctoratus.

extra de magistris. cum sit. in cle. In capº ecclesie cathedralis uel collegiate est suspensus a uoce in electione ⁊ aliis. qui nõ hꝫ adminus ordinem subdiaconatꝰ ⁊ similiter qui habet beneficiuꝫ cui annexus est ordo. nisi infra annum faciat se ꝓmoueri ad talez ordinẽ quez requirit bñficiũ legittĩo ĩpedimẽto cessante. ex. de eta. ⁊ qual. pro. ut hi q̃ ĩ cle. Qui ꝓhibiti sunt audire leges ⁊ phisicam de quibus habes s̃ in titulo. de excõ. c. ultra excõicationem sunt suspensi ab officiis suis. Uide ibi.

Capitulũ quĩtũ quis põt suspẽdere. uł absoluere a suspensiõe.

Ultimo nota. ꝙ suspendere potest ab officio qui ⁊ excõicare. Quis autẽ potest excõmũicare habes supra. caº. Unde laicus uel mulier qui nõ potest excõicare. nisi ex cõmissiõe speciali pape. di. xxxii. pag̃. Uerũ in glo. non potest etiam suspendere. Potest tamen abbatissa secũdũ innocẽ. suspendere a beneficio clericos ecclesiarũ sibi subditarum. Si hoc ex consuetudine habet. non autẽ ab officio item nota ꝙ sicut excõicatio sic ⁊ suspensio. per sequentem appellationem minime suspenditur. Suspensio dico ab officio uł ab ingressu ecclesie lata. ext. de sen. excõ. is cui. liº. viº. itez nota ꝙ absolutio a suspẽsione officii simpliciter uel diuinis fieri dʒ et sub ista forma uel simili. ego absol uo te a uĩculo suspensiõis quod incurristi per talez causaz ⁊ restituo te executioni ordinuz ⁊ officiorum tuorum. in nomĩe patris. ⁊c. Tamen quia suspẽsio pertinet ad forum contentiosuz nec reperitur determĩata fořa necessaria huiusmodi relaxatõis ideo quicquid dicat. ⁊ quibuscũ qꝫ uerbis utatur is qui ualꝫ absoluere a tali uinculo. si intendit absoluere uere absoluit. sicut dictum est supra de excõicatione. Sed queritur quis possit absoluere ab suspensione. circa hoc Pau. in cle. Monasteriorum. extra. de re. ecc. nõ alie. sic dĩc Ubi papa ponit penam suspensionis uel interdicti propter cõtumaciam canonem cõdendo puta ꝙ inferior possit absoluere. ex. de sen. ex. Nuper. nisi papa reseruet sibi absolutionez. uel alteri expresse ⁊ determinate ꝑsone ⁊ hoc tenent Uincen. Hu. gof. inno. Ber. ⁊ io. ĩ glo. xi. q. iii. Si inimicus. ⁊ xvi. q. vii. Si quis deinceps. ⁊ hostiẽ. idem iudicium est si constitutio inferioris approbat ⁊ confirmat de institutione. ex frequẽtibus. plꝰ enĩ operatur confirmare q̃ᵖ condere sñĩam. Potest quilibet suffraganeus relaxare. cum nõ sit maioris efficacie q̃ᵖuis cõmune. sic intelligitur. c. grauẽ. extra. de preb. ⁊ hº nisi alteri ĩseruet̃

absolutio. Si uero pena suspen-
siõis ⁊ hmõi ĩponit per sñĩaȝ id
ẽ ab homĩe. tũc ligans debȝ ab
soluere non inferior. extra. de
of. or. cum ab ecclesiaruȝ. saluo
casu decre. eo. ti. pastoralis. idẽ
tenet Uil. in specu. Si uero sus
pensio sit perpetua. que habet
uim priuationis. ut notat Din.
de translatio. c. ii. ⁊ Uil. ĩ spe.
ti°. ii°. pag̃. nunc ostendendum
non habet locum absolutio. sed
necessaria est dispensatio conse-
quens collatio. ⁊ tunc ẽ uidere:
an tale sit crimen in quo possit
epũs dispẽsare. ⁊ hanc conferre
uel non. Et ĩ primo casu poterit
epũs dispensare. ⁊ concedere pu
ta beneficium uel officium quo
ad concessioneȝ executioneȝ ord.
quo ad dispensationẽ. in scdõ
casu nõ poterit. liiii. d. multos
et de suspensione que põitur in
dicto. ca. Monasterioruȝ. dicit
idem pau. non puto hanc de sui
natura operari priuatim. Alias
papa expressisset. hoc ar. de dec.
ad audientiam. Unde credo etiã
possẽ per ordinarium relaxari ra
tione premissa. sed si nõ relaxet̃
durabit perpetuo. x. q. ii. perpe
tua. Nota ꝙ sñĩe omnes suspen
sionis late per quoscunqȝ prela-
tos. contra fratres predicatores
contra indulta priuilegiorũ suo
rum sunt ipso facto irrite ⁊ ina
nes. Alexander Meritis uestri.
et si contra alios occasione ipõꝝ
fratrum late fuerint. sunt etiam

irrite ⁊ inanes. Alexander. nĩs
iniqua. Item magister ordĩs
⁊ singuli priores ꝓuĩciales ↄuẽ
tuales ⁊ eoꝝ uicarii ĩ locis ⁊ cõ
uentibus sibi cõmissis fratrib9
sibi subditis necnon ⁊ aliis fra-
tribus eiusdem ordinis interduȝ
ad eos declinantibus undecũqȝ.
possunt impartiri beneficiuȝ ab-
solutionis a suspensione. excõi-
catione. ul' ĩterdicto. quas sñĩas
incurrissent in ipso ordine. Uel
ante ingressum eius. ac etiaȝ lai-
cos qui ordinẽ ipsum uellẽt ĩgre
di. nisi adeo esset excessus enor-
mis. ut merito essȝ sedes aplica
consulẽda. Bonifacius ⁊ Alexã
der. Uirtute. iteȝ predicti pre
lati possunt dispẽsatõnẽ obtinere
a suis confessoribus ⁊ absolutõȝ
supra suspensione ⁊ irregularita
te quam contraxissent ex eo ꝙ
protulissent sñĩas excõicationis
suspensionis ⁊ ĩterdicti sine scri
ptis ex incautela. clemẽs exigẽ-
tibus. Cap. q. de plibus
suspẽsioib9 propter diuer-
sas causas. De dr̃a ĩt suspẽ-
sionẽ. depositiõeȝ. et degradatõeȝ.

Uidetur aũt esse differentia
inter suspensionem deposi-
tionem ⁊ degradationẽ. stricte
sumendo ipsos terminos. Nam
large freq̃nter accipiuntur ĩ iur̃
unum pro alio. ut di. xlvi. cleri
cus. Primo suspẽsio uidet̃ im-
portare priuationem executionis
legittime ordinis. uel officioruȝ
ecclesiasticorum. simpliciter. uel

ad tempus. et cū spe dispēsatōis q̄ qnq; a iudice infertur. Depositio importat priuationem execuționis legittime officii. et beneficiorum ecclesiasticorum possessionis simpliciter et ex toto absq; spe restitutionis. retento tamen priuilegio clericali. qr cōueniri non potest in iudicio seculari nec capi nec pūiri a laicis et fit per sn̄iam hominis cōiter nec potest inferri hec pena ab inferiori epō. qui hoc agere pōt erga proprium suū subditum assistente sibi canonico numero episcoporum. si est in sacris. als sufficit propria sn̄ia epī. sine aliorum presentia. Depositus autē et degradatus restitui nō potest ad officia sua. nisi per dispensationem pape. Item ubi in iure dicitur suspendatur uel deponatur uel degradetur cōminatio ē sn̄ie ferende. non lata sn̄ia. ut xxxv. d. epūs. Degradatō ultra penā depositionis hoc addit. quia priuatur priuilegio clericali oī cum certa solennitate. Caracter tam̄ ei auferri non potest. nec a quacunq; creatura. q̄uis. io. an. uideatur tenere contrarium scilicet ꝙ possit ei auferri s̄m Tho. in quarto. et io. in glo. di. l. Accedens. et innoc. tenet ꝙ non. De modo et forma degradatōis habes in ca°. degradatio. extra. de penis. li°. vi°. et ī summa pisana. Nota tamen ꝙ nō omnis degradatus est tradendus curie seculari. sed solum in tribus casibus. Primus in crimine heresis extra de hereticis ad abolendam et hoc nisi ad penitentiam ī continenti redire uoluerit. sed si relabatur non plus parcitur ei. Secūdus in falsario litterarum pape. ex. de cri. fal. Ad falsariorum. Tertius cum quis deponitur propter calumniam quam tulit suo epō. ii. q. i. si quis sacerdotum. Unde cum in curia romana his temporibus quidam sacerdos interfecisset Sacristam sancti petri sacerdotis ut sic posset rapere bona sacristie. requisito consilio peritorum super hoc concluserunt. ꝙ non debeat propter hoc tradi curie seculari ad occidendum. sed poni ī perpetuum carcerem. uel in cauea sustētandum de pane doloris. et aqua angustie. Papa tamen martinus de plenitudine potestatis illum degradatum fecit tradi curie seculari. et sic fuit occisus. Potest etiam nihilominus per solū epm̄ suum cōuocatis abbatibus et aliis religiosis. et prelatis et litteratis sue diocesis. quādo sacerdos uel alius in sacris fuerit curie seculari pro heresi tradendus uel degradandus. sicut ei uidebitur expedire. extra de hereticis. quoniam li°. vi°. Hec autē degradatio cū quis propter heresim uel aliud est tradendus curie seculari. sic fienda presente potestate. dicit degradās ut ī forū suū recipiat

degradatum. debet tamen inter
cedere pro eo ꝙ non moriatur.
extra. de uerbo. sig. nouimus.

De irregularitate. titul. lxj. c. j.

IRregularitas sic dif
finitur a specul. ꝙ est
nota siue impedimētuꝫ
canonicuꝫ ex facto seu
defectu prouemens. quo quis ꝓ
hibetur ad ecclesiasticos ordīes
promoueri. ⁊ in eisdem ministra
re. ⁊ irregularitas contrahit̄
multis modis ⁊ causis. Et ad
sciendum quando quis efficitur
irregularis. ex indebita celebra-
tione uel executione ordinum.
io. calde. ponit talem distinctiōꝫ
celebrans aut utens officio or-
dinis. aut est femina aut mascu
lus. ⁊ si ē mulier. siue laica siue
religiosa non efficitur irregula-
ris. quia cum non sit capax ordi
nis clericalis non cadit in eo ir-
regularitas. per quam quis im-
peditur in ordine uel ordinis of
ficiuꝫ celebrare. sumitur hec rō
ex ca°. debitum. de bigamis. ⁊
xxxiii. q. v. hec imago. Si ergo
mulier excōicata uel interdicta.
uel in loco īterdicto. uel īdebite
tractet officia sacra. temere agit
⁊ pūiri dꝫ de pe. ⁊ re. noua. n̄
tam̄ ē irreglaris. Si ē uir. tunc
aut est furiosus. aut sane mētis
Et si furiosus propter quancūqꝫ
celebrationem non efficitur irre
gularis. nec peccat. ideꝫ de īfan
te cle. furiosus. de homici. Si
est sane mentis. tunc aut talis ē

Laicus. aut clericus. ⁊ si laicꝰ
est. ⁊ cum sollenni apparatu ali-
cuius ordinis celebrauit. scilicet
exequēdo actū alicuiꝰ ordīs siue
cōuersus sit aliciꝰ religiōis. siue
secularis. licꝫ hoc sit rigorosum
uidetur ꝙ sit irregularis. de cle.
non or. minist. nec cum tali ut
ualeat promoueri alius q̄ papa
potest dispensare. sicut ⁊ cū or-
dinato ⁊ suspenso celebrāte aliꝰ
q̄ papa non dispensat. idem est
in isto casu. Nota tamen ꝙ hoc
uidetur intelligendum de ordini
bus sacris. ⁊ ī solenni apparatu
nam officia minorum ordinuꝫ li
cite ſm Tho. ī quarto. ⁊ alios
doctores. possunt exerceri eciaꝫ
ab illis qui non sunt ordinati in
illis. Si autē hec agit sine solēni
apparatu non efficitur irregula
ris. Si uero ē clericus. tūc aut
celebrat in ordine quē nō habet
aut in eo queꝫ habet. ⁊ si primo
modo hoc agens ī ordinibus sa
cris est irregularis. De subdia-
conatu tamē dicit. Uil. ꝙ si est
in minoribus potest cantare epi
stolam. dūmodo sine solēnitate
⁊ Addit innoc. ꝙ est licituꝫ qn̄
deest subdiaconus. ⁊ tūc cantet
sine ornamentis subdiaconi. sed
solennis apparatꝰ subdiaconi ui
detur esse mampulus. dicit eniꝫ
Petrus de palu. in quarto. ꝙ tu
nicellam licet etiam non subdia
cono portare. quia nō ē propria
uestis. sicut māipulus quē nullꝰ
īferior subdiacono portare debet

hec petrus. Unde si talis cantet
epistolam cum tunicella sine ma
nipulo tantum. ⁊ nõ porrigẽdo
calicem diacono uel sacerdoti.
quod ẽ proprium officium eius.
⁊ principalis actus ordinis talis
⁊ ubi ẽ consuetudo. ꝙ etiam in
minoribus cantẽt eplaꝫ illo mõ
non uidetur irregularis. Secꝰ
autẽ ubi cum manipulo. uel por
rigendo calicem. uel ubi non est
mos ꝙ cantent. nisi subdiaconi
De aliis ordinibus superioribꝰ
non ẽ questio. quia sine dubio
ĩcurritur irreglaritas. Si uero
clericus celebrat in ordine quem
habet. tunc aut est excõicatus
maiori. uel celebrans aut officiũ
exercens ĩ loco ĩterdicto ab ho
mine uel a iure. aut est suspẽsus
Si primo modo. tunc ĩ utroqꝫ
casu efficitur irregularis. ⁊ ĩdis
pensabilis nisi per papã. de sen.
excõ. is qui. li°. vi°. Dicit tamẽ
Uil. ꝙ in minoribus constitutꝰ
ministrando seu exercendo offi
cium suum etiam cum solẽnita
te cum est excõicatus nõ efficit̃
irregularis. quia illa duo. c. Si
quis epũs. i. ⁊ ii. q. iii. non lo-
quũtur de eis. ⁊ pene sunt restrĩ
gende. secus de subdiacono. Sꝫ
sine solennitate. legendo eplam
subdiaconns uel diaconus uel p̃
spiter excõicatus. credunt quidã
ꝙ non incurrant irregularitatẽ.
Si autem clericus est suspensus
sumendo stricte suspensioneꝫ. s.
quo ad se ⁊ quo ad alios. nam

qui ẽ susp ẽsus q° ad se tm̃. puta
propter mortale quodcunqꝫ. uel
propter minorem excõicationeꝫ
uel propter iniunctionẽ a cõfesso
re. talis celebrans nullam incur
rit irregularitatem. ut dictum ẽ
supra. Sed suspensus quo ad se
⁊ alios. aut est suspẽsus a cano-
ne aut ab homine. si ab homĩe
seu iudice. tunc aut ignorauit ig
norantia probabili. ⁊ tunc non
efficitur irregularis. aut ignorã
tia crassa ⁊ supina. ⁊ tũc efficit̃
irregularis. ⁊ multomagis si sci
uit se suspensum: ⁊ hoc quomo
docunqꝫ sit suspẽsus simpliciter
uel ad tempus determĩatũ. etiã
si ratione defectus uel infamie
puto talem durante suspensione
celebrantem esse irregnlareꝫ. nec
posse secuꝫ dispensari nisi per pa
pam. ad hec. xi. q. iii. Si quis
presbiter. ii. q. v. prespit̃. de sen.
excõ. cum medicinalis. li°. vi°.
Si uero est suspensus a canone.
tunc aut ratione criminis. aut
ratione defectus. aut rõne infa-
mie uel scãdali. Si primo mõ.
aut simpliciter ẽ suspẽsus. ⁊ sic
celebrando ẽ irregularis. xi. q.
tertia. Siquis epũs. Aut est sus
pensus ad tempus. ⁊ tũc aut ad
tempus determinatum. ⁊ sic in
terim celebrando est irregularis
Aut ad tempus indetermĩatum
⁊ tunc aut cum conditõe donec
satisfaciat. aut cum conditione.
donec peniteat. Si cuꝫ conditõe
donec satisfaciat. aut cũ ↄditiõe

ut. lxxxi. d. Si qui sunt. et c. se
quenti. et de coha. cle. et mulie.
Sicut. et in cle. de decis. in c. i.
cum similibus. et tūc licz quidā
contra. puto. si sit suspēsus ante
absolutionez celebrat est irregu
laris. quia in hoc factuz iudicis
est necessarium ut habeatur pro
absoluto. ut dixi de eta. et qua.
cum bone. et sic cum factum ho
minis sit necessarium. sequitur
quod ad suspensionem dei canō ali
quid addit. ut in dicta decreta.
de cohab. cle. et mulie. Si uero
suspensus cum conditione donec
peniteat. ut supra de elec. osius.
et tunc equum est tenere quod inte
rim celebrando non efficitur ir-
regularis. quia talis suspensio
uidetur esse dei. ad quam nihil
addit canon. nec ut habeatur pro
sublata aliquid factuz iudicis est
necessarium. et ideo dicendum ē
de ea ut de suspensione dei tātū
Si secūdo modo sit suspensus a
canone. i. ratione defectus. tunc
aut ratione defectus ordinis. aut
ratione alterius defectus. Et si
ratione defectus ordinis. ut cle-
ricus per saltum promotus q̄tū
ad ordinez omissuz in quo si ex-
ercet officium anteq̄ recipiat ē
irregularis. Sed celebrando ī or
dine ad quem est per saltum ꝓ
motus. quem habet nō est irre
gularis. d. lii. sollicitudo. Si
ratione alterius defectus. ut bi-
gamus. illegittimus. corpore ui
tiatus. Ordinatus ante etatem

legittimam. uel a nō suo epō. ī
hoc casu concordāt omnes quod ce
lebrando non est irregularis. quia
hoc non ē expressum in iure. et
quia quando curia mandat. cuz
iaz ordinatus in supradictis defe
ctibus dispensari. nil dicitur de
irregularitate. di. lvi. apostolica
et c. cenomansis. Stilus autem
curie est attendendus. de crim.
fal. quem graui. Nec obstat quod
ordinatio facta ante legittimam
etatem. uel a nō suo epō fuerit
cum pecato. quia principalis cā
propter quam diximus tales sus
pensos est defectus non pecatum
ergo ratione defectus non crimīe
talis debet censeri suspensus. et
hac ratione puto quod licet irregu
laris ex celebratiōe diuinorū sit
suspensus a canone propter hāc
irregularitatem. si tamen alias
non ē suspēsus a iure uel ab ho
mine. puta quia absolutus est ab
excōicatione. et suspensione. sed
non est secum dispensatuz super
irregularitate. uel nō est suspen
sus contrahit irregularitatem.
talis non contrahit nouam irre
gularitatem. quia hoc non ē ex
pressum ī iure. Si tertio modo
est suspensus a canone. s. ratiōe
scandali uel infamie. tūc celebrā
do non est irregularis. de cler.
peregri. c. i. sed bene faciūt alii
abstinendo propter infamiam q̄
est contra illuz. uel ut scandaluz
euitetur. et propter hoc sequit.
secundum innoc. quod illi quorū crimīa

ſunt notoria qui etiam poſt peni
tentiam probibentur celebrare.
propter ſcandalum ⁊ infamiam
ut de cohabi.cle.⁊ mul. c.fi.
Si ante abſolutionem celebrant
non incurrunt nouam irregula
ritatem ex allegatōe quaꝫ facit
Uidetur intelligere de notorio
fornicatore.quod pium ē tenere
Et quod notatur ī dicto. de ſen
excō.in vi°. intelligatur de no
torio fornicatore ante penitētiaꝫ
celebrante. ne uideatur ſibi ipſi
contrariꝰ. tamen de rigore ſola
penitentia non tollit ſuſpenſionē
canonis in notorio fornicatore.
ut uidetur expreſſum.l.d.perue
nit.quia requiritur factum iudi
cis.ut ſupra dictum eſt de ſuſ
pēſo a canone.donec ſatiffaciat.
ſed abſolutione facta a ſnīa ca
nonis a qua poteſt hoc caſu epi
ſcopus abſoluere.quia conditor
canonis ſibi non reſeruauit ſi pe
nitet remanente irregularitate.
quam contraxit huiuſmodi for
nicator notorius. ex celebratiōe
diuinorum.dicit enī ipſe inno.
ꝙ talis celebrās anteꝗ̄ peniteat
efficitur irregularis īdiſpenſabi
lis.niſi per papam.ſed antequā
ſecum diſpenſetur celebrando ēt
penitens.i.dimiſſa concubina n̄
contrahit nouam irregularitatē
⁊ forte talis fuit intētio. inno.
B.Hec omnia notantur per an
thoniū.de butr.ſuper decretali
de cle.ex.miniſ.Si celebrat.ſꝫ
abreuiata aliq̄lr̄ ſunt ⁊ mutato

aliqualiter ordine additis ſolum
in tribus locis. ut patet dictis
breuibus.Tho.Pet. de palud.
⁊ Uil.

De ordinato an legitimam etatem.

NOta ꝙ ex precedētibus ui
detur ꝙ ordinatus ante le
gittimam etatem. ſit ipſo iure
ſuſpenſus ab executiōe ordinis
ſic recepti.Sed ſolennes docto
res cōiter tenent contrariuꝫ. vꝫ
Rai ī ſumma.Uil.ī glo.arch
in roſario.di.lxxvii.paꝫ.uerū
extra de cle.per ſal.promo.c.
primo.Antho.de bu.extra de
tempo.or.uel non eſt compos.
Paulus de leazariis.⁊ fran.de
zamber.ſuper cle.generalem.hi
omnes dicunt: ꝙ talis non eſt
ipſo iure ſuſpenſus.ſed ſuſpendē
dus.⁊ interdicenda eſt ei execu
tio ordinis recepti an̄ legittimaꝫ
etatem uſqꝫ ad etateꝫ legittimā
Et ſi poſtꝗ̄ fuerit ei interdicēda
a iudice ſuo uſus fuerit ordine
tali ante legittimam etatem erit
irregularis. Si autē non fuerit
ei interdicta. ⁊ ſic utitur ordine
ante legittimā etatē recepto.nō
eſt irregularis. ut dictum eſt.
Idem etiam audiui a quibuſdaꝫ
peritis.

De irregularitate propter homicidium.

COntrahitur etiam irregu
laritas propter homicidiuꝫ
uel mutilationem membri.Pro
cuius declaratione.nota ꝙ cum

homicidium uel mutilatio mē-
bri fieri contingat mente solum
uerbo. et opere. Si solum mēte
fiat nunquam inducit irregulari
tatem. quia lex promotionis fa
ctum requirit. xv. q. i. c. ultīo.
īmo etiam siquis uibret gladium
animo occidendi et tamē non se-
quitur effectus mortis. uel mu-
tilationis. non incurrit irregula
ritatem. etiam si uulneraret. et
certum sit quod nō sit mors secuta
uel amissio mēbri. neque directe
neque indirecte. Quod propterea
dico quia si uulnus intulisset nō
de se mortale. et uulneratus. uel
propter impericiam medici. uel
propter defectum custodie. quia
scilicet nō cauet sibi a noxiis. mor-
tuus est uulneratus. est irregu
laris. secundum laud. extra. de homi.
Petrus. Quod dictum allegat
Petrus de ancha. Nam et si uul
neratū ad mortē nouo ictu acce-
lero mortem. uel alio modo ho
micida reputor. dicit idem. illi
autem qui intersunt uindicte san
guinis seu morti et non prestant
consilium uel auctoritatem non
sunt irregulares. secundum innocē. et
Uil. etiam si appeterent mortem
illius. Item qui uidet aliquem
occidi et delectatur. et possit etiā
sine sui periculo liberare. si uel-
let. quamuis pessime faciat. non tamen
est irregularis. Sicut nec etiam
medicus qui dimittit infirmum
mori nolens mederi. et diues qui
dimittit pauperem fame mori.

uigesimaquinta. q. i. siquis non
iratus. De irregularitate ex
mandato in homicidio.

Uerbo autem contrahitur ir-
regularitas tripliciter. scilicet
mandato defensione et consilio.
Mandato quidem quando quis man-
det aliquem occidi uel mutilari
sequitur effectus. di. l. Si quis
uiduam. Si tamen reuocasset māda
tum et expresse. et sine ulla fictio
ne prohibuit fieri antequam sequere
tur effectus non ē irregularis.
secundum innoc. extra de simo. sicut
tuis. Sed et si quis mādat aliquem
uerberari inhibēs expresse ne oc
cidat uel mutilet. et ille nihilo-
minus occidit uel mutilat est ir
regularis mandator. sicut et exe
cutor. quia mandando in culpa
fuit. extra eo. is qui. li°. vi°.
Item episcopus uel alius prelatus
qui habet iurisdictionem tempo-
ralem. debet constituere iudicem
secularem qui audiat causas pre
cipue sanguinis. et illi potest et
debet precipere quod faciat unicui
que iusticiam. Si autē talis iudex
interroget eum in speciali. quid
agendum in tali. qui scilicet mere
tur penam sanguinis. potest re-
spondere consule peritos. et caue
at ne propter suam responsionem
directam uel indirectam ille ītel
ligat quod debeat eum sanguine pu
nire. secundum Rai. si ex hac. s. respō
sione reus occideretur uel muti
laretur. esset irregularis. potest
etiā prelatus talis delegare alicui

etiaʒ specialiter super aliquo ma
leficio uł homicidio ⁊ huiusmõi
in iurisdictione sua cõmisso. ut ĩ
quisita ueritate iusticiaʒ exequa
tur. ⁊ si cui cõmittitur. sic exeq̈
tur. ⁊ occidat. non propterea ille
prelatus est irregularis. extra.
ne cle. uel mon. epũs. li°. vi°.
Item non solum iudex in causa
sanguinis. ubi sequitur effectus
est irregularis. q̃uis si recta in-
tentione ⁊ debito processu fciat
iuste agat ⁊ meritorie: d. li. Ali
quantos. Sed etiam accusator.
testis. notarius scribens sñiam.
uel proferens sñiam. uel scribẽs
attestationes. uel legens duʒ pu
blicant. uel scribens uel dictans
litteras pro uindicta sanguinis.
omnes hi irregulares sunt. quia
cooperantur in mandato sñie. se
cũdũ sRai. d. l. Si quis. ⁊ ex.
ne cle. uel mona. sñiam. Sed si
in huiusmodi sñia non ẽ secutus
effectus. ſm Uil. q̃uis sint irre
gulares epũs potest super h° dis
pensare. Princeps autẽ qui legeʒ
condit. cuius legis auctoritate
homines sunt traditi morti. nõ
efficitur propter hoc irregularis
ut dicunt quidam ⁊ bene. quia
incertam personam non animad
uertit. ita notat arch. xxii. q. v.
officia.

De irreglaritate ex defensiõe i homicidio.

Homicidium uerbo defensi-
onis cõmittitur tripliciter
uno modo. quia defendit cãm
sanguinis. id ẽ mutilationis uel
mortis. aduocando. ⁊ hoc siue
aduocet pro actore siue pro reo
cum actor obligetur ad penam
talionis. agendo pro reo agit cõ
tra actorem. Unde si sequitur
effectus est irregularis. ⁊ q̄tñcũ
qʒ iuste aduocet indispensabilis
nisi per papam. sed si nõ sequit̃
effectus per epm̃ ſm Uil. potest
dispensari. Secundo modo est
cum quis dissuadʒ his qui uale
bant defendere occisuʒ ne defen
dant. ⁊ hoc facit corrupta inten
tione ut ille moriatur. Nam si
pater uel mater uel alius consan
guineus uł amicꝰ retrahat filiũ
uel amicum suum uolenteʒ aliũ
a morte liberare. quia timet ne
ipse ibi adiuuando occidatur. ñ
est irregularis. Tertio modo
cum prelati uel alii clerici ad de
fensionem rerum suaruʒ ponũt
querelaʒ de malefactoribus suis
seu qui eos damnificauerunt pe
nes iudicem secularem. ⁊ emen-
daʒ petant sibi fieri ⁊ prouideri
ne talia presumantur contra eos
si ex huiusmodi querelis iudex
mortem inferat. exigẽte iusticia
non sunt irregulares dicti clerici
si ꝓtestati sunt expresse ꝙ penã
sanguinis non intendunt. extra
eo. ti. prelatus. li°. vi°. Item
licitum est prelatis ecclesiasticis
ob defensionem rerum ecclesie.
uel fidei inuocare contra uiolen
tos brachiuʒ seculare. ⁊ hortari
tales non quideʒ ut occidãt uul
nerẽt uł mutilẽt. quia hoc esset

directe ad hōicidiū ꝓuocare. sꝫ
ut ecclesiam prīam fidem defen
dant. liberent. ⁊ terraꝫ ab īfide
libus occupatam ad cristum re-
ducāt. ⁊ super hoc ecclesia facit
magnas remissiones. ⁊ licet hīc
inde aliqui occidantur non tamē
est prelato imputanduꝫ. īmo pec
caret. nisi contra tales se oppo-
neret. extra. de homi. postulasti
⁊. xxiii. q. iii. Maximianus. et
q̄one. viii. igitur. ⁊ ca°. ortatu.
⁊ ca°. scire. ⁊ce.

De irregularitate ex consi-lio in homicidiis.

Homicidium verbo consul-
tationis cōmittitur respon
sione persuasione ⁊ approbatiōe
Responsione quidem puta que-
renti. an liceat occidere paganuꝫ
uel iudici malefactoreꝫ. Respō
deat ꝙ licet perpendens probabi
liter ipse respondens ꝙ interro-
gans uelit facere sm consilium
eius irregularis est. d. l. Si qs
Secus aūt de responsione gene
rali cognitionis uel opinionis ⁊
ex qua non credit aliquem inde
iudicandum uel occidendū dicit
Archi. xxiii. q. viii. pessimam.
ꝙ si iudex laicus interroget cle-
ricum quid agendum de aliquo
qui de iure esset pena sanguinis
puniendus. posset clericus respō
dere hoc non pertinet ad me cō
sulatis peritos. ⁊ caueat sibi cle-
ricus ne propter suam responsi
onem directam uel indirectam
ītelligat iudex ꝙ debeat sangui
ne punire. sm Rai. dicunt tamē
quidam qui potest ꝙ puniat eū
sm quod ius dictauerit. dū mō
non exprimat ꝙ puniat eum ad
sanguinem uel morteꝫ. ut notat
hu. d. iii. ōnis. Sed ipse arch.
super dicto. c. omnis. dīc. istud
dictum scꝫ hug. potest intelligi
esse uerum. quando crimen non
īminet puniendum. Alioquin si
ex consilio suo scilꝫ respondendo
siue speciali siue generali sequit
propinquum homicidiuꝫ irregu
laris est. sm host. extra. de ho
micidio. sicut dignum. Appro
batione. ut cum audit aliquos
uelle facere homicidiuꝫ siue no-
mine suo siue alterius ⁊ ipse ap
probat. ut cum tractetur a pluri
bus de morte alicuiꝰ ī consilio
⁊ ipse cū aliis assentit. ⁊ ex hoc
sequitur homicidiū. secus si ꝓ
hiberet. Similiter si quis cōsu
lit alteri ꝙ occidat ⁊ ante factū
reuocat consilium. sed firmiter
credit ꝙ illa reuocatio non suffi
ciat ad impediendum homicidiū
si non indicat ei qui est occiden
dus ut sibi caueat est irregula-
ris. Si autē solam reuocationeꝫ
firmiter credit sufficere nō erit
irregularis. ex quo reuocauit
consilium. i. q. iiii. Quia presu
latus sm innoc. Persuasione
consilii si quis persuadet alicui
ꝙ exponat se periculo pro iure
suo uel pro patria si scit eū ueri
similiter moriturū ⁊ mors seq̄t

irregularis est. secundum inno. et ho. Secus si consulens hoc non extimabat. xxiii. q. iiii. pro membris Sed siquis suadet alicui quod indubitanter se morti exponat, pro xpo et ecclesia. non erit irregularis licet sequatur mors secundum innoc. et hosti. Item si volenti fugere inimicos propter timorem mortis consuluit quis quod remaneat. et procurabit pacem. et sic remanens occisus est. secundum Wil. si non habuit probabilem causam credendi quod illi immineret periculum irregularis est. Secus si habuit probabilem causam hoc credendi. puta quia inimici eius erant adeo et coniuncti. quod merito potuit presumere quod posset eos cohibere. Item si quis consulit non homicidium quidem. sed aliquid unde secutum est homicidium. secundum innoc. distinguendum est. quia si verisimiliter potuit extimare quod inde sequebatur mors. irregularis est. ut scilicet suasit iactum machine vel baliste. vel quod erat ad capiendum castrum. quod non poterat de facili capi sine morte hominum et sic mors est secuta. Si vero non potuit extimare. non erat verisimile quod sequeretur mors. tunc si consuluit super re illicita est irregularis. si sequitur mors extra. eo. continebatur. Et idem si mandat. Secus autem si consulit rem licitam. Et eodem modo distinguitur. si is cui consulitur non occiditur. sed occidit. item quod consulit ut infirmus vertatur. ut citius moriatur. Si ex tali conversione citius moritur consulens est irregularis. et qui hoc facit etiam secundum Wil. Item si quis clamet latrones et si hoc facit propter timorem corporis sui. nam timet ne aliqui velint eum occidere. non est irregularis. quia non intendit ad mortem alicuius. sed sui liberationem. pro qua licet implorare auxilium secundum innoc. sed si non propter hoc faciat. et intelligere poterat quod ex clamore vel alio actu suo homicidium sequi poterat irregularis est. idem host. item. Si cum dicitur latro captus. dicit aliquis claudite ei os ne clamet. et latro occiditur. credit Wil. quod qui illud dixit sit irregularis. quia iuvit ducentes dando consilium. et eodem modo si querentibus malefactorem indicavit eum. nisi forte ignoravit et rationabiliter ignorare potuit nesciens quod ad mortem quereretur.

De irregularitate ex opere homicidii. et primo de facto ex necessitate.

Homicidium facto committitur tripliciter. quia necessitate. casualitate. et voluntate. Homicidium necessitate est duplex. quia aut necessitas est inevitabilis. aut evitabilis. Si quis igitur occidat vel mutilet ex necessitate inevitabili. i. ita artatus vel angulatus quod nec fugere nec clamare nec aliter se potest iuvare. nisi occidat vel

mutilet. non eſt talis irregularis
extra. de homici. ſi furioſus. in
cleme. quia unicuiq3 uim ui re-
pellere licet. cum moderamie in
culpate tutele. d. i. ius naturale
Sed ſi hoc faceret ad defenſioe3
parentum ſuorum uel ſociorum
non euadet irregularitatem. ff3
io. an. in additione ſuper ſpecu.
idem Si pro defenſione rerum
ſuarum. Item ſi fugere poteſt.
ſed fugienti periculum poterat
iminere. puta caſure uel uelocio
ris curſus inimici inſequentis q
audacior factus propter fugam
poteſt de facili fugiente a tergo
uulnerare ⁊ ad terra3 proſtrare
⁊ occidere dicit gen. ut allegat
Pe. de ancha. ſuper cle. ſi furio
ſus. quo probabiliter dici poteſt
ꝙ talis non fugiens propter pre
dicta. nec aliter euadere potens
ſi occidat non eſt irregularis. ſ3
⁊ infans ⁊ furioſus occidens q°
modocunq3 non eſt irregularis.
ut dicit illa cle. ⁊ dicit Pe. de
ancha. ꝙ ide3 eſt de maiori ſep
tennio. ſi no e dolicapax. xv. q.
.i. illa. Secus ſi e dolicapax. Si
autem eſt neceſſitas euitabilis.
puta quia aliter euadere poteſt.
uel quia potuit recedere de loco
ubi expectabat inimicos eius ue
turos. tunc efficitur irregularis
nec ad maiores ordines aſcendet
imo nec i ſuſceptis niſi ex mag
diſpenſatione permittitur minis
trare. Et ꝙuis gen. dicat ſi fugi
endo fuga erat ſibi uituperoſa.
⁊ ad dedecus. ⁊ ſi no ad piculu
perſone. ⁊ propter hoc no fugit
⁊ occidat. talis euadat irregula-
ritatem. Pe de ancha. no credit
hoc ueru. ꝙ ſcilicet talis euitat
irregularitatem. ⁊ hoc uidetur
magis uerum.

De iregl'aritate et homici-
dio caſuali.

HOmicidium caſuale ad ſcie
dum quado inducit irregu
laritatem. nota diſtinctioe3. aut
quis dat opera3 rei licite. aut il
licite. Si rei licite tunc duplici
ter. Quia aut adhibet omnem
diligentiam qua3 debet. aut non
In primo ergo caſu dando ſcil3
opera3 rei licite. dato ꝙ preter
omnem eius uoluntatem ſuper-
ueniat homicidium uel mutila°
ex opere eius e irregularis. Un
ſi clericus exercitatioe uel uena
tione iaculum mittit. ⁊ caſu ho
minem occidit. eſt irregularis.
Quia talia opera debent ab eo
eſſe penitus aliena. l. d: clerico.
Similr ſi ludo impegit lapide3
contra aliquem. ⁊ ille uolens de
clinare impegit in alium lapide3
⁊ mortuus eſt. proiector eſt irre
gularis. quia ludus noxius erat
⁊ idem de ſimilibus. In ſecudo
caſu cum ſcil3 adhibet omne di
ligentiam dando operam rei li-
cite nullam culpam ſeu irregula
ritatem incurrit. ſi contingat in
homicidiu3. puta reparabat do-
mu. poſuit ſigna ante eam ⁊ cla
mauit anteꝙ proiceret tempore

congruenti pro transeuntib9 uel
incidit arborez. ⁊ cecidit ī partē
contra cōmunē estimatōnē. ⁊c.
Omnes enim casus fortuiti pro-
uideri non possunt. extra. eo. io
⁊ c. quidam. Unde ⁊ si ceruus
uel equus uel aliud anīal alic9
aliquem occidit. ſm innoc. non
est irregularis dominus eius.
dū maliciaz uel culpā in mortez
non habuerit. d. l. hi qui arborē
In tertio casu scilz ubi nō adhi
betur debita diligentia. etiam ī
opere licito incurrit irregulari-
tatem. Unde ſm hosti. pbr̄ qui
mittit puerū ad aquandū equū
monens ꝙ caueret de flumīe ⁊
tamē submersus est. iudicat eū
culpabilez. Sicut ⁊ subdiacon9
qui non remouet falcem qua ac
cinctus erat. cum sciret ludi con
suetudinem. extra. de hom. con
tinebatur. ⁊ sacerdos qui nō re
mouet cultellum a corrigia cuz
qua uerberabat famulum. extr.
de homi. Ad audientiaz. item
si clericus capit furem ⁊ tradit
eum iudici. ⁊ hoc ut faciat ei re
stituere res ablatas. quas alias
rehabere n̄ poterat si n̄ habet ī
tentionem corruptaz. s. ut inten
dat mortem furis ipse capiens.
⁊ super hoc facit protestationez
ꝙ non intendat uindictaz sangui
nis. sed suum rehabere. ⁊ nō hz
causam suspicandi ꝙ hoc contin
gere poterat. Si sequatur mors
illius capti furis nō erit irregu
laris. Secus autē si aliquid hoꝝ

defuerit. puta quia potuit alit̄
rehabere sua. uel non fecit prote
stationem ⁊ huiusmodi. extra.
de homici. suscepimus. item
Si clericus scribat ꝙ aliquis ca
piatur. ⁊ ex illa captione sequa
tur mors. uel trūcatio eius ipō
tamen ignorante. ⁊ factum ⁊ ca
sum. ſm host. uidetur irregula
ris. Quia debuit suspicari hoc
posse euenire. item siquis īci-
dit. uel flobothomat aliquem.
causa medicine. ⁊ inde sequatur
mors. ſm Wil. si incisor erat pe
ritus artis. ⁊ adhibuit debitaz
diligētiam non tenetur ī aliquo
Similiter si incidēdus nō habet
consuetam dispositionez mēbro
rum. uel neruorum uel uenaruz
⁊ propter incisionez moritur. nō
tenetur in aliquo incisor. secūdū
innoc. si in hoc non errauit prop
ter suam inexperientiam nec ir-
regularis est. potius enim casu
q̄ culpa huiusmodi presumitur
mors accidere. xxiii. q. v. de oc
cidendis. Secus autē ubi propt̄
imperitiam accidisset. uel negli-
gentiam. item quando dubi-
tat medicus ī aliquo. potius dz
dimittere q̄ incidere. ſm host.
⁊ innoc. Phisici uel cirurgici
si erant periti ī arte. ⁊ nil de cō
tingentibus obmiserūt. ⁊ habēt
sup hoc probabilem conscientiā
non prohibentur a promotione
q̄uis mortui sint infirmi quos
curauerunt. Secus autem q̄do
sunt impiti uł negligētes circa

infirmos. et ex hoc probabiliter credunt uel dubitant infirmos mortuos uel mēbris deperditos quia sunt irregulares. extra. de eta. et quali. Ad aures. Et est cō silium. innoc. et goff. quod qui uolunt promoueri abstineant a practica medicīe. et precipue a cirurgia. que adustionem uel incisionem requirit. quia in nullo dēt uacillare conscientia promouēdi dist. xxxiii. laici. Item custodientes infirmuz uel seruitores eius qui uocauerunt minutorez uel porrexerunt ei uinuz uel aquam uel non bene custodierunt. unde illi ex frenesi se proiecerūt et huiusmōi. qui īfirmi mortui sunt sed secundum Uil. ī omnibus his ubi bona fide fiat. non debet de facili quis habere consciētiā scrupulosam. nisi sit culpa lata et negligentia scrupulosa et dissoluta. puta si custos infirmi frenetici uel furiosi dimisit eum ut iret ī platea ad ludendum. uel alias dat operam rei illicite aut ex nimia crapula et ebrietate uigilare non potuit. maxime cum esset deputatus ad custodiam infirmi. naz si certum est quod inde ex hac culpa mors secuta est. tales erunt irregulares. alias non. et si hēat quis conscientiam scrupulosam deponat ad consiliuz boni uiri.

De Irregularitate ex homicidio spontaneo. et mutilatione.

Homicidium opere et uolūtate spontanea. si quis committit. siue ueneno. siue gladio. siue quomodocunqz. etiam sine peccato inducit irregularitatem et talis non solum non debet promoueri. sed si promotus est inperpetuum deponi. extra. de homi Sicut dignum. l. di. clericum. Si quis uiduam. etiam si interfecisset sarracenum uel paganuz di. l. clericum. et cum tali nunquam dispensatur in ordine uel officio d. l. Miror. etiam si sit ocultus ministrare in ordine suo nō pōt extra. de tempo. or. c. ultimo. Poterit tamen cum tali dispensare in beneficio. extra de cler. pug. in duel. c. ii. Nec excusat seu euitat irregularitatem si hoc facit ex precepto iudicis. ut satelles. quamuis non peccet obediendo si iusta sniā est. xxiii. q. v. cum miles. Similiter non euitant irregularitatem qui iure ignari zelo fidei. et propter indulgentiam habendā que datur afferentibus ligna ad combustionem et mortē hereticorum. attulerūt ligna ad cremanduz hereticos. si illa materia illata lignorum cooperta ē ad combustionem et mortem hereticoruz. secundum Uil. sed si illa materia non est cooperta. puta quia iam mortui erant. quando ligna attulit. uel antequam apprehenderet ignis in illa materia non sunt irregulares. Si autez de hoc dubitatur. melius est tenere certuz

⁊ se reputare ut irregularez. ex.
de tempo. or. ad aures. Idem
clericis qui cum aliis trahunt
manganellum. unde creditur ali
quis probabiliter mortu9. quia
scilz sm Uil. melius est tenere
certum. ut dictum est. arg. de
pe. di. ii. Si quis. Itez qui p
cutit mulierem pregnantem. uel
uel dat ei aliquid ut faciat abor
sum. si ex huiusmodi percussiōe
uel rei datione illa abortitur. si
iam erat formatus conceptus. ē
irregularis. Secus si nondum
erat formatum puerperium.
Quod si dubitatur utrum ex
percussione. uel rei sumptōne se
cutus fuit aborsus uł ex alia cā
uel utrum esset puerperium for
matum uel non. si probabiliter
dubitat. debet a promotione et
ministerio abstinere. ne periculo
se cōmittat. ⁊ multo magis si
hoc omīno credit. Si autē hēt
temerariam opinionem deponat
eam. Uil. Item si quis aliqd
facit uel dicit. unde acceleretur
alicui mors. esto ꝙ oīno alias es
set moriturus. efficitur irregula
ris. si hoc est certum. puta uol
uit īfirmū ut citius moreretur
dicit decapitādo ut ponat caput
in cippo. ⁊ ex hoc citius ponit.
dicit aliqs satelliti ut aptet ma-
nariam. ne plures habeat recipe
ictus. ⁊ fit. ⁊ huiusmōi. ar. l. d.
Si quis uiduam. Item qui
associant homicidam. ut si opor
tet defendant. quāuis nil aliud

faciant. sunt irregulares. si seqᵗ
mors uel mutilatio. quin īmo
etiam si dissuaserūt prius illi ho
micide ut non faceret. ⁊ tamen
pure uolentem associarant. ex.
de cleri. pug. in duel. henricus.
Unde omnes illi qui de familia
rectoris uadunt ad sociandū ma
lefactorem cum ducitur ad mor
tem siue pedestres siue equestres
cum uadant pro defensione si o-
porteret uti. sunt irregulares.
Qui etiam trahit ad cordaz uł
aliam torturaz reum ad fatēduz
maleficium. ⁊ ex hoc fatetur. ⁊
occiditur ē irregłaris. qui etiaz
acuit. uel portat manariam cum
quis est decapitandus uel mutu
at uel portat scalas uł portat fu
nes pro aliquo suspendendo. Si
militer quia quilibet eorum dat
causam propinquā morti alteri9
d. l. Si quis uiduam. Secus de
eo qui qui fecit scalas uel funes
uel gladium non ad mortem īfe
rendam. sed ad omnes usus. et
casu postea aliquis utitur ipsis
ad occisionem. xxiii: q. v. de oc
cidendis. Qui etiaz se mutilat
ex impatiētia. uel si hoc facit ex
zelo castitatis sibi uirilia ampu
tando est irregularis. di. lv. qui
partem. Item dicit archidi.
xv. q. i. Siquis clericus animo
irato uadit ad occidendū aliquē
puta propter iniuriam receptam
⁊ reperiens ipsum mortuum ab
aliis. satisfaciat animo suo am-
putat cadaueri caput. quamuis

uideri possit irregularis . quia lex promotionis factuȝ requirit ut dicit hoc.c. Et propter intentionem cum opere subsecuto.extra.de biga.nuper. quod etiam io.in glo.de pe.di.i.periculose secundum quod cōiter tenent doct.nō est irregularis.quia homo mortuus nō est homo.et hoc est ueritas. Alias sequeret quod omnes medici qui faciunt notomiam. essent irregulares.quod non est uerum nec repertur ista irregularitas posita.et pene sunt restringende. Archidiaconus. De irregularitate contracta in bellis.

Ex homicidio uel mutilatōe que ↄtingunt in bellis quō uel quando bellatores efficiātur irregulares. quantū quidem ad clericos. io.cal. in additione ad dicta io.an.in nouella.extra.de homici.peticio.Sic distinguit: Clericus aut utitur armis in cō tinenti repellendo uim ui.et cū debito moderamine aut aliter. Si primo modo etiam si occidit uel mutilat non est irregularis. cum scilicet facit ad sui defensionem.di.i.ius naturale.Si aliter facit tūc aut hoc agit de licētia pape.aut proprio motu.si de licentia pape.puto quod in bello iusto uti possit armis offensibilibus Nam inter alia que faciunt bellum iustum est auctoritas pape uel principis.et tunc si occidit uel mutilat nō est irregularis.ex quo papa dedit sibi licentiam. Nam

cum irregularitas sit pena per cōstitutiones canōicas introducta ex quo papa potuit dare lnīam clerico et auctoritatem utendi armis quibuscunqȝ etiam sine metu irregularitatis dando huiusmodi licētiā. uidetur quod abstulit ab eo incursioneȝ irregularitatis quod potest etiam.quia cum uoluntario homicida potest dispēsare.de conse.di.i.c.i.quando hoc papa exprimeret uidetur.alias secus . Si proprio motu utitur armis clericus.tunc aut ī bello iniusto.aut in bello iusto.Si in bello iniusto. tunc planum ē quod non est sibi licitum. siue suis fauorem prestet.siue timorem īcutiat aduersariis. et si aliqui sint occisi uel mutilati ibi . irregularis est.xxiii. q.viii.c.i.et ii. Si ī bello iusto.puta pro defensione patrie uel aliorum. xxiii. q.iii.fortitudo. et tunc poterit interesse etiam cuȝ armis defensionis. non tamē debet pugnare sed hortari poterit. ut.xxiii.q. viii.ut pridem.et orationibus intercedere.xxxvi.di.c.fi. sed cū armis offensibilibus non debet ibi esse.nisi ea intentōne ut se defendat. nō ut pugnet.impediēte ordine professione.xxiii.q.viii. clerici.et si in talibus bello est aliquis occisus uel mutilatus ab ipso clerico est irregularis . Si autem ipse nemīnē occiderit uel mutilauerit non est irregularis.licet quis ab aliis occisus sit uel mutilatus

Ad tollendū tamen duplicitatis ambiguum ad cautelam hᵒ cāu potest sibi imponi penitentia. et sic intelligatur de cler. percusso Presentium. ut ibi notatur ī ult. glo. ⁊ hoc credo uerum. quicqd not. in spe. tiᵒ. iiᵒ. Si ī tali bello clericus uulnerauit aliquē. sꝫ non occidit uel mutilauit: Distingue. aut talis uulneratꝰ fuit postea occisus ab aliis. ⁊ tunc subdistīgue. quia aut habuit animum occidendi dictus clericus qui uulnerauit. ⁊ sic est irregularis. eo. ti. significasti. ii. ibi. et si percussor uoluntatē. ⁊c. xxiii q. ultīa. c. fi. Aut non habuit animū occidendi. ⁊ istud etiam subdistingue. quia aut uulnus ipsius clerici potest discerni ab aliis uulneribus. ⁊ tunc non est irregularis si uulnus non ē mortale. ut eo. ti. significasti. Aut non potest discerni. ⁊ tunc ꝓpt̄ dubium iudicatur irregularis. ut in eo. uer. ꝙ si discernit. Res autē suas non uidetur licitum armis defendere cuꝫ alioꝝ offensione. eo. ti. suscepimus. h̄ omnia io. cald. sed in principio sunt aliquantulum abreuiata. Nota tamen ꝙ ex hoc ꝙ papa dat lnīam clericis ꝙ intersint bello. non tamen uidetur ex hᵒ licere clericis uti armis. nisi ad se defendendum. nō autē ad occidendum aggrediendo. nec etiā paganum. sed possunt tamē īter esse ad ortandum alios. xxiii. q. viii. omni. ⁊ c. se. ꝙ si occiderent uel mutilarent ī bello iusto. sunt irregulares. ut dicit io. de lig. Dicunt etiam innoc. ⁊ hosti. ꝙ possunt clamare. capite ⁊ pugnate. sed non occidite. Item dicit hosti. ꝙ in bello iusto clericus potest dare lanceam pugnanti ante conflictuꝫ. nō aūt in bello īiusto. Item dicit Rai in summa. ꝙ ubi plures reperiuntur in pugna in q̄ aliqui sunt interfecti uel mutilati. ⁊ nescit a quibus. quantum ad irregularitatem omnes censentur irregulares. ⁊ qui sunt ex parte īiuriātium. ⁊ qui sunt ex parte recipientium. si illi erant clerici. ⁊ sic illicite mouerunt arma. dis. li. Si quis post baptisma. Sed Archi. dicit. xxiii. q. ult. c. fi. ꝙ istud dictum Rai. quidam ītelligunt, quando clerici erant ī culpa. ⁊ hoc apparet ex uerbis eiꝰ. dū dīc. mouerūt arma q̄si uoluntarie ⁊ sine necessitate. Nam si defenderēt se uel socios necessarios. licet aliquis a defendentibus sit interfectus. ex alia parte reliqui non interfecissent. nec interfectores inuasissent non essent irregulares. licet uolūtatē occidendi habuerint. quia lex ꝓmotionis factum requirit. xv. q. i. Siquis. c. ultimo. ipse tū archi. distinguit inter repellētē ⁊ inferentem Uim. ut repellens ex dispensatōne promoueatur ⁊ tolleretur in susceptis. dū tamē

constet eum non percussisse. ī∫erens secus. quia in culpa est. ar xvi. q. iii. Porro. Notat etiam archi. di. xxxvi. ꝙ ẜm innoc. ⁊ hosti. Si quis percussit aliquē in iusto bello. si nō sit inde morturus uel neminē suis ictibus occidat uel mutilet nō efficitur irregularis. etiam si alii feriant et occidant. ẜm goff. dūmodo nō prouocauerit eos. eo. ti. significauit. Addūt tam̄ innoc. et ber. ꝙ si anīo occidendi percussit aliquem. licet nō letaliter. sed alii postea occidunt est irregularis. quia auxilium morti prebet. itē si clericus cōmodet balistā in bello siue iusto siue iniusto et ex hoc sequatur mors ē irregularis. quia prestat causam propīquam morti. di. l. Si quis uiduam. Idem ẜm Ual. de mutuāte gladium uel ensem in bello ipso Dicit etiā laur. ut allegat fran de zamb. in clem. ꝙ illos qui detrudunt homines in carcerē ita artum ⁊ asperū ꝙ incarcerati nō uiuunt ultra sex uel octo mēses propter artationē carceris reputat exponētes tales ad hoc hōicidas ⁊ irrẜares. hec enī pena magis ē afflictīa ꝙ̄ si ponerēt ī patibulo: Et est contra prelatos q detrudunt clericos in gabia. ubi uerisimile ē ꝙ īfra paucos dies moriantur. fran. de zen. ⁊ henri Hec autē irregularitas homicidii. quomōcunq ⁊ quociēscūq sit cōtracta ante baptismū delet di. li. Si quis post baptismum ẜm innoc. gof. ⁊ Ual. Sed post baptismum per soluz papaz dispensatur quam etiam non facile facit. d. l. Miror. ibidē per totū De mutilatione membri. de homicidio quo ad peccatuz ⁊ penā habes in secunda parte.

De irregularitate bigamie.

Irregularitatem etiam īducit bigamia que cōtrahitur multis modis. Primo quidē cum quis successiue ⁊ diuersis temporibus habet duas uxores ⁊ utranq cognoscit. xxxi. q. i. aperiant. Si autem alteram nō cognouisset. puta quia ante consumationem matrimonii defūcta ē. nō ē irregularis. ẜm Tho. in quarto. ⁊ distin. xxxiiii. licet magister sñiarum aliter dicat. sed nō tenetur ī hoc opinio eius Secundo cuz quis diuersis temporibus habz duas uxores. unā de iure aliam de facto. puta contrahit cuz consanguinea. ⁊ utrāq cognoscit. Hic enim censetur bigamus propter intentionis affectum cum opere subsecuto. extra. de big. nuper. Tertio. qñ plures habet eo tempore. unam de iure ⁊ aliā de facto. ⁊ utrāq cognoscit. puta contracto matrimonio cum una ⁊ cōsumato cōtrahit etiam cum alia. uel cū cōtrahit cū duabus de facto. puta consanguineis. et cognoscit eas

ut in dicto ca°. nuper. eo. ti.
Quarto. cum contrahit cum ui dua ab altero uiro cognita. sec9 si fuisset relicta uirgo. xxxii. d. Seriatim. Quinto quādo cō trahit cum corrupta ab alio. ⁊ cognoscit eam. ⁊ hoc siue sciue rit illam corruptam. siue ignora uerit. d. xxxiiii. curandum. Sed si ipse solus deflorasset. ⁊ postea contraheret cum ea. non cēsetur bigamus. d. xxvi. acutius. arg. extra qui fi. sunt legit. tanta.
Sexto quando uxorem propriaz cognoscit siue scienter siue igno ranter postq̄ cognita est ab alte ro d. xxxiiii. si cuius uxorem. ita q etiam si uir accusaret ux orem de adulterio ⁊ pendēte ac cusatione ad preceptum ecclesie uir debitum redderet adultere irregularis est. quia bigamus ſm Thomā. Rai. ⁊ hosti.
Septimo cum quis duxit uxorē uilem mulierem puta ancillaz uel ioculatricem uel aliquaz ex illis que publicis spectaculis mācipā tur. licet uirginem. repellitur ab ordine. di. xxxiiii. Siquis uidu am. Octauo cuz quis in sacris constitutus uel post professionez in religione contrahit cum cor rupta. extra eo. a nobis facto. Ratio aūt principalis quare bi gamus prohibetur promoueri ē defectus sacramenti qui est ī eo scilz coniunctio coniugalis facta per eum non potest significare il lam spiritualez coniunctionē xpī ⁊ ecclesie qui ē unus sponsus cū ecclesia que est una sponsa. nam cum diuiserit carnem suam in plures uxores nō est unus uniuſ di. xxvi. Acutius. Coniunctio autem fornicaria non signat illā coniunctionez xpī ⁊ ecclesie. sed tantum coniunctio coniugalis. ⁊ ideo qui non contraxit. sed for nicatus est cum multis. non cen setur irregularis. Hec autem ir regularitas nō tollitur per bap tismum sicut irregularitas hōi tidii. Ratio est quia contrahi t̄ ex matrimonio. ⁊ baptismus nō soluit matrimonium. di. xxvi. deinde. Unde qui habuit unam uxorem ante baptismū. ⁊ aliam post baptismuz. uel ambas ante baptismū irregularis ⁊ bigam9 est. d. xxvi. acutius. Exuitur autem bigamus omni priuilegio clericali. ⁊ additur foro seculari non obstante consuet. ⁊ eis sub pena excōicationis inhibitum ē deferre tonsuram. extra eo alter cationis. lib°. vi°. Solus autem papa dispensat cum bigamis. n̄ epūs. ſm Tho. ⁊ io. an. extra. eo. dicto c. Quidam autē dixe runt q nec papa potest. quia cō tra doctrinam apostoli. Sed di cunt tho. ⁊ petrus de pal. q pa pa non pōt dispēsare in doctrīa apostolorum quantuz ad ea que sunt de iure naturali. ⁊ quātuz ad ea que sunt de necessitate sa cramentorum ⁊ fidei. sed ī aliis potest. cum eandem potestatem

hēat eccīa nūc ſicut ⁊ tūc. ꝙ āt obici poſſet decretalis. extra. eo nuper. ſoluit tho. dicens eandē difficultatem eſſe in diſpēſando cum eo qui contraxit cum pluribus de facto. ſicut ſi cōtraxiſſet de iure. uult papa ibi oſtendere ⁊ ideo non decet diſpenſare. et non quin poſſit diſpenſare. ubi etiam dicitur. non poſſe. quia n̄ conſueuit diſpenſare. ⁊ ſi poſſit Si diffuſius uis uidere de bigamia habes in ſumma confeſſoꝝ li°. iii. .ti°. ii°. per totum.

De irregularitate ex illegittimatione.

Irregularitatem etiam inducit illegittimatio: Ratio autem quia talis prohiberetur a promotione eſt ſcḋm Rai. Prīo quia tales reputantur uiles perſone. dignitas autē clericalis uilibus perſonis dari non conuenit Secundo etiam quo ad deteſtationem paterni ſceleris. nec eſt ī conuemens unū puniri pro alio ut filium pro peccato patris. pena tamen temporali nunꝙ autē eternali. ut. i. q. iiii. per totum Tertio. quia tales ſolēt eſſe imitatores paterni ſceleris ⁊ intemperati moris. lvi. di. ſi gens. et in glo. ſumaria in principio di. Et q̄uis aliquando reperiantur hmōi uiri ualde induſtrii ⁊ uirtuoſi. ⁊ ex hoc reddātur magis laudabiles. d. lvi. Nunquā tn̄ iura adaptantur ſcḋm ea que ut ī pluribus accn̄t. ī dignitatibꝰ tamen ſecularibus nō ſemper repelluntur tales. ff. de cūr. l. ſpurii. Illegittimi etiam ſcḋm iura hereditare nō poſſunt. quod ſtatutum eſt in fauorem matrimonii. ⁊ ut dicit pe de ancha. ſi fieret in aliqua ciuitate ſtatutū ꝙ illegittimi poſſent hereditare. n̄ ualeret. quia eſſet contra bonos mores ⁊ nutritiuū luxurie. tam̄ quo ad deum ⁊ uirtutū opera nil nocet illegittimatio. ſi in ſe bonus ſit. ut diffuſe habes. di. lvi. Naſci. cum. v. c. ſe. dicitur autem illegittimus qui non eſt natus de legittimo matrimonio uel quod reputabatur legittimū ſcḋm Rai. extra. eo. cum inter. Unde ſi uir ⁊ mulier contraxerunt in facie eccleſie bona fide: credentes ſe legittime copulatos cum tamen non eſſent propter īpedimentum conſanguinitatis. uel etiam ſi alter eoꝝ tantū hº credebat. ſ. legittimā copulatōꝝ puta quia contraxit cū eo quē neſciebat habere aliam uxorem talis reputat legittimus. ⁊ utrīq parenti ſuccedit. extra. eo. ex tenore. extra. qui fi. ſunt legit. Secus ſi clamdeſtine contraxiſſent. quia uidetur fuiſſe ignorantia affectata. ⁊ multo magis ſi contraxerunt publice. ſcientes īpedimētum ambo. extra. de clādeſpo. cum inhibitio. ⁊ ſecūdū Tho. ⁊ pet. Item dum quis ignorat ſe illegittimū. cum ſit ſcḋm hoſti. probabilis ignorantia

excusat eum. arg. co. de testa. l. i. Unde durante tali ignorātia nō peccat faciendo se promoueri. ut hereditatem adeundo. Sed cum scit sufficienter. q̄uis aliis occultum esset ⁊ dispensatione indigꝫ quo ad ordinem ⁊ dignitatem. ⁊ hereditatem dimittere debet quando pater etiā nesciebat illū scilꝫ esse illegittimuꝫ. Utrum autem in hac materia debeat filius credere matri. dicit hosti. prima facie credendum est. arg. extra. de proba. afferte. sed tam̄ non cogitur ad hoc scilꝫ credere C. de testa. l. iii. profes. Qualitas autē matris ⁊ conuersatio eius cum aliis circūstantiis plꝰ uel minus uidetur ꝙ habeant in ducere talem filiuꝫ ad credendū

Quō qs legittimetur.

Legittimatur autē qs triplr̄. Uno modo per seq̄uēs matrimonium. puta cum quis cō trahit cum illa ex qua ante matrimonium habuit filios. etiaꝫ si ille ut illa anteq̄ꝫ sumeret talē in coniugem cum altero contraheret. qui postea moreretur. ⁊ hoc est uerum si illa tunc poterat illi esse uxor. quando de ea habuit filios. quia si uterqꝫ solutus erat. Unde natus de adulterio uel incestu per istū modū legittimari non potest. extra. eo conquestus. extra. qui fil. sunt legi. ⁊ hec legittimatio ualet ut succedere possit in omnibus bonis parentum. in Autent. q. mod. effi. leg. pag. quoniā. Ualet etiam ad habendum dignitatem ⁊ ordinem. Secundo mō per specialem indulgentiaꝫ pape extra. eo. per uenerabilem. ⁊ hꝫ legittimatio ualꝫ ad hoc. ut talis ualeat promoueri ad omnes ordines ⁊ dignitates ecclesiasticas ubiqꝫ terrarum. Ualet etiaꝫ ad successionem bonorum parentuꝫ ⁊ ad omnes actus legittimos seculares in terris ecclesie subiectis temporaliter. Si autem fiat per epm̄ legittimatio. ualebit ad hoc ut minores ordines suscipe possit. ⁊ beneficium sine cura. ubicunqꝫ. ⁊ ad successionē bonorum. ⁊ actus legittimos seculares in terris temporaliter ecc̄ie subiectis. ⁊ etiam ī aliis terris quantū ad ea in quibus non fieret alteri preiudicium. ⁊ multo magis ad hoc ualet legittimatō per papam. Sed in his per que fit alteri preiudicium. puta ꝙ succedant ab intestato. non ualꝫ legittimatō. nec per papam. nec per epm̄ in terris que eis temporaliter non subsunt. hoc s̄m innoc. ⁊ hos. super decreta. per uenerabilem Tertio modo legittimatur quis per leges temporales ⁊ seculares. s̄m scilicet modos in eis traditos. qui redu ci possunt ad tres. Primus ē si pater filium naturaleꝫ offerat curie imperatoris. efficiaturqꝫ curialis. ī Auten. quibus mo. effi. na. leg. pag. siquis. glosa.

colł'o. viii. Idem si offerat eum
curie ciuitatis. de qua uel de c9
uico sit oriũdus. instit. de nup.
pag̃. ultimo. Secũdus mod9
est. si pater decedens in testamẽ
to filium naturalem nominet le
gittimũ heredem. ⁊ ipse postea
testamentum offerat principi uł
si pater in instrumẽto per publi
cam manum confecto. uel alio
scripto cum subscriptione triuz
testium eum filium nomĩet nec
adiecerit naturalem. ĩ auten. ut
liceat ma. ⁊ al. pag̃. ad hoc.
Tertius modus est. si nullo fi°
legittimo existente. ipse naturał
filius se ipsum offert curie. ut ĩ
autenti. quibus mo. natur. effi.
leg. pa. i. Hec legittimatio ꝑ
leges facta ualet ad secularia et
temporalia. quo ad successionem
⁊ dignitatem ĩ terris tamẽ sub
ditis potestati legittimantis et
in aliis ubi non fieret preiudiciũ
ad ordinem uel dignitatem eccĩe
non se extendit. innoc. ⁊ ber. De
dispẽsatõe varia cũ illegitimis.

Dispensatur autem cum ille-
gittimis tripliciť. Uno mõ
per ingressum religionis appro-
bate. ⁊ hoc quo ad omnes ordi-
nes ut di. lvi. c. i. ẜm Rai. et
glo. summariã. ẜ ad prelatiões
ut puta prioratum etiam in ipsa
religiõe uł alias dignitates sine
dispensatione talis promoueri ñ
potest. ut ĩ dicto c. i. Et nota ꝙ
magister ordinis p̃dicatorũ põt
dispensare cũ trecentis fratrib9

ordinis sui super defectu nataliũ
ut possint ad omnes ordĩes ⁊ pri
oratus ordinis ꝓmoueri. nisi fu
erint procreati ex incestu. uel a-
dulterio. uł rłarib9. Alexãder
deuotiõis. sed ex alio priuilegio
scilicet. io. xxii. potest dispensa
re in illo numero cum omnibus
genitis de soluto ⁊ soluta. etiaz
si essent patres eoruz sacerdotes
ut scilicet promoueantur ad or-
dines ⁊ prioratus conuentuum
deuotionis. Secũdo dispensať
siue dispensari potest per epũm.
⁊ hoc quo ad ordines minores
tantum. ⁊ ad beneficiũ sine cura
quo autẽ ad alia dispensare non
potest. Tertio fit dispensatio
per papam. ⁊ hoc non solum q°
ad ordines. sed etiaz quo ad oẽs
dignitates ⁊ personatus. extra.
eo. is qui. li°. vi°. Dispensatõ
autẽ aliquãdo fit circa tales mi
nor. ut scilz ordinentur ⁊ institu
antur in ecclesiis aliis a paterna
Dico si sunt filii presbiteri. ałs
uero in quibuscunqz ecclesiis.
arg. extra. eo. ti. presentiuz. Aliñ
maior. ut scilz instituanť in pa-
terna. aliquo tamen medio. ex.
eo. ex transmissa. Aliquãdo ma
xima. ut ĩ paterna nullo medio
Et nota ꝙ cuz dispẽsatur illegit
timus a papa. quo ad ordines ⁊
beneficium ecclesiasticum. non
propter hoc ĩtelligiť promoueri
ad personatum uel rectoriam ad
quam per electionẽ procedi con-
sueuit. ex. de preben. c. ult. Sed

bene ad ecclesiam parrochialem
poterit promoueri. Item si a
papa obtinuit dispensationem il
legittimus. ⁊ postea impetrauit
ꝙ duo aut plura beneficia cũ cu
ra possit habere. tacuit autem
predictũ defectum non valet hec
secũda gratia. extra. eo. si is qui
li°. vi°. Item nota ꝙ filii sa
cerdotum quos ipsi susceperunt
de legittima uxore ante sacrum
ordinẽ. ſm Rai. ⁊ alios promo
ueri possunt ad omnes ordĩes ⁊
dignitates cum legittimi sint.
nisi in illa ecclesia in qua eorum
patres ĩmediate fuerunt prelati
uel canonici ubi non possunt ca
nonizari uel promoueri. extra.
eo. ad hec. gof. etiaꝫ dicit ꝙ cũ
pater habuit personatum uel ui
cariam perpetuam in aliqua ec
clesia. filius ĩmediate ipsum uł
ipsam habere non potest. extra.
eo. quoniã. extra. de fili. pres.
Item si pater habuit personatũ
filius non potest habere uicariã
nec econuerso. extra eo. Micha
hel. ꝙ si filius dispensatiue suc
cedat patri. Frater istius bñ pōt
succedere fratri. ut ponit hosti.
quia in hoc non succedit patri ĩ
mediate. sed secus si primus ha
buisset ipsam ecclesiam de facto
Porro ad nepotes hec ꝓhibitio
non extenditur. ſm Rai. gof. ⁊
hosti. Ordinati uero ĩ sacris. s.
subdiaconatu ⁊ supra. si suscipi
ant filios ex uxoribus cum qb9
ante ordinationem contraxerant

tales filii illegittimi sunt si uxo
res consenserũt ꝙ uiri ordinarẽ
tur. uel scientes hoc non contra
dixerunt. xxxii. dis. Seriatim.
Sed si ordinati fuerunt inuitis
uxoribus ⁊ ignorãtibus. legittĩ
censentur. ⁊ non indigent dispen
satione. Aliqui tamen dicunt ꝙ
indigent etiam tales dispensatõe
Greci tamen sacerdotes quia li
cite utuntur matrimonio contra
cto, ante susceptionẽ sacrorum.
Nam in sacris cõtrahere nõ pos
sunt. nec licuit a tempore aposto
lorum. dicit. io. filii quos gene
rant de uxoribus suis dum sunt
in sacris legittimi sunt. ⁊ idẽ iu
dicium sicut de aliis legittimis

De irregularitate in corpore viciatis.

Irregularis est corpore ui
ciatus id est mutilatus uel
debilitatus in mẽbris. Talis ꝓ
hibetur. aut propter inabilitateꝫ
ad officium exequẽduꝫ. aut ꝓpt
deformitateꝫ ad scandaluꝫ alioꝝ
tollendum. pro cuius declaratõe
nota distinctionẽ. Aut quis ẽ
mutilatus ⁊ priuatus membro
magno ⁊ manifesto. quod scilꝫ
inducit notabilem deformitateꝫ
ut priuatio nasi ⁊ huiusmõi uel
inabilitatem ad exequendũ offi
cium. ut priuatio manus. ⁊ hu
iusmodi. Et tunc quacũqꝫ de cã
sit mutilatus seu priuatus iusta
uel iniusta. naturali uel acciden
tali impedit a promotione. ⁊ dei
citur promotus. cũ tali defectu.

Si autem erat iam promotus.
quando superuenit defectus. si
non propter hoc redditur nimis
deformis potest exequi illa offi
cia ad que nõ impeditur ꝓpter
illum defectum. puta si factus
sacerdos ãmisit uisum missaʒ ce
lebrare non poterit. uel alias in
altari ministrare. sed poterit au
dire confessionem ⁊ predicare. a
beneficio etiam non remouebit̃
si sine culpa sua incidit in defec
tum. quia nõ debet addi afflictõ
afflicto. vii. q. i. cum percussio.
Dabitur tam̃ ei coadiutor. si ta
le beneficium est cui ipse deser
uire non possit. extra. de cleric.
egrotã. c. ii. Aut quis mutilat9
uel priuatus membro paruo uel
occulto. ⁊ tunc subdistinguitur.
quia aut spõte ⁊ sine iusta causa
ut ex indignatõe uel impatiẽtia
uel superbia: Aut ex iusta causa
uel inuitus. Si primo modo tũc
indistincte in quocunqʒ membro
siue a se. siue ab alio. repellitur
a promotione. ⁊ deicitur iam ꝓ
motus. ⁊ si putabat se obsequiũ
prestare deo se castrando. extra
eo. significauit. ⁊ ẜm innoc. idẽ
etiam est si non totum mẽbrum
ãmisit. sed partem membri que
deformitatem generaret. Unde
scandalum esset. extra. eo. ca. i.
uel inabilem redderet ad officiũ
exequendum. extra. eo. tho. Se
cus in al̃. uel etiaʒ si dentẽ sibi
excuteret. Si auteʒ ex iusta cã
⁊ sponte. ut propter periculum

lepre ne totum corpus inficeret
fecit sibi amputari mẽbrum oc-
cultum ut uirilia. uel manifestũ
paruum. ut digitum non neces-
sarium scilʒ ad signum crucis fa
ciendum. uel ipse met hoc sibi
fecit. cum esset bene peritus in
cirurgia. talis nec repellitur a ꝓ
motione. nec deicitur promotus
Idem iudicium si inuitus. puta
si ab inimicis castratus. uel etiã
sic natus. uel etiã a casu in tale
quid incidit. dando operam rei
licite. puta dolando lignuʒ absci
dit sibi partem minimi digiti. in
omnibus istis nõ repelletur nec
est necessariuʒ ẜm hosti. ⁊ glo.
di. lvi. ꝙ talis castratus testicu
los secum deferat siccos ut di-
cunt uulgares. Sed si dãdo ope
ram rei illicite a casu ammisissʒ
membrum talis repellitur a pro
motione. Sed si mẽbruʒ uel ꝑs
membri esset que generaret mo-
dicam deformitateʒ talis ex mi
sericordia tolleratur in susceptis
scilʒ ꝑ dispẽsationẽ epĩ. Hec ex
dictis R̃ai. Uil. innoc. ⁊ ber.
⁊ trahuntur ex di. lv. Si quis
absciderit. ⁊ in al̃. c. extra. eo.
significauit. Quantũ ad qdã
particularia ⁊ determinata cor-
poris uicia. Nota ꝙ clauduʒ ad
mittit consuetudo. nisi talis sit
ꝙ sine baculo ad altare stare nõ
possit. arg. de conse. di. i. null9
⁊ d. xlv. disciplĩa. Cecitas uni9
oculi tantum repellit a ꝓmotõe
ẜm archi. quod probat per cap.

ſi euangelica. di. xlv. Gibboſus
non repellitur a promotiõe. niſi
ſit nimia deformitas uel debili-
tas. Habens ſex digitos in pede
indubitãter promouetur. ⁊ etiã
ſm hoſt. ſi habeat in manu uel
ſi habeat digitos cõiunctos. dũ
modo ex his non ſit impedimẽ-
tum in uſu membri. ff. de edili.
edic. l. item offilius. Leproſus
populo celebrare non debet pro
pter ſcandalum. ſed ſi non ſit ni
mis deformis non eſt prohiben
dus priuatim celebrare. uel etiaʒ
leproſis. non autẽ ſanis. Uinum
omnĩo non bibẽs ad ſacerdotiũ
promoueri non põt. cuʒ ſumere
oporteat ſanguinẽ criſti celebran
tem. qui eſt ſub ſpecie uini .ii.
q. vii. ipſi apoſtoli. Maculam
habens in oculo non repellitur a
promotione. niſi nimiam ĩducat
deformitatem. quod conſiderare
eſt in arbitrio prelati. extra. de
corpo. uici. cum de tua. Sʒ ibi
ſuffraganeorũ conſilium requiri
mandatur. ⁊ quod ſibi uiſum fu
erit exequatur metropolitanus.
Ubi not. Uin. ⁊ bar. ꝙ ſine con
ſilio illoruʒ ſuper macula nil di
ſponere debet. alias non ualet.
Sed hoſti. illud non approbat.
q̃uis enim conſilium archiepũʒ
inſtruat. ⁊ ipſo irrequiſito nil ex
pediri debeat. non tamen habet
neceſſẽ ipſuʒ epũs ſequi. ut nota
ri conſueuit extra. de elec. cum
in ueteri. lv. di. ſtudeat. tu di-
cas ꝙ cum apoſtolicus ĩ predcã

decretali mandet procedi cuʒ cõ
ſilio ſuffraganeoruʒ. ſi abſqʒ cõ
ſilio epõrũ procedet non ualebit
ut in predicta decretali. cum in
ueteri. Si autẽ requiſito cõſilio
ipſorũ. hoc conſilium ipſoruʒ nõ
ſequatur bene ualebit. extra. de
arbi. cum olim. Sed ſecus dici
poteſt ſi diceretur in mandato.
de conſilio ſuffraganeoꝝ. ⁊ ceťa
uidetur enĩ papa tunc artare me
tropolitanum uel alium cui ſcri
bit ut ſequatur conditionẽ ⁊ in-
duſtriam perſone ſiue perſonaꝝ
⁊ multo magis ſi dicet ĩ manda
to. ut nõ faciat ſine conſilio tal'
uel taliuʒ. Hec omnia de macu
la notat archi. d. xlix. huic c. ⁊
enim. ſuper uerbo albugineʒ ha
bens in oculo. De furioſis lu
naticis. caducis. ⁊ demoniacis.
dicit Uil. ⁊ glo. di. xxxiii. ſup
ca°. cõiter. ꝙ nullus talium pro
moueri debet. etiam poſtq̃ꝫ fue
rint liberati. Si autẽ iam ſunt
promoti. tunc aut ſunt omnĩo ⁊
ex toto liberati a predictis paſſio
nibus. aut non. ⁊ in primo caſu
poterunt exequi officium ſuum
q̃nto autẽ tempore expectari de
beat ad probandum tales. utruʒ
ſint liberati ⁊ qualiter. quãuis
di. xxxiii. c. cõiter. dicatur. ꝙ
per annũ. ⁊ alibi dicatur ꝙ per
xxx. dies. vii. q. ii. c. fin. tamẽ
dici poteſt ꝙ eſt arbitrariũ tem
pus probationis. penſatis condi-
tionibus morbi ⁊ perſone. Si
uero ñ oĩo ex toto ſunt liberati

tunc aut frequēter aliqua dicta
rum passionum uexat eos. aut
raro. Et siquidem frequēter oīo
debent cessare ab officio misse.
vii. q. ii. in litteris. Si raro aut
cum spume iactatione ⁊ uocis cō
fusione. ⁊ sic debent abstinere.
aut raro. ⁊ sine hmōi expnatōe
⁊ confusione uocis. ⁊ tunc nō ꝓ
hibentur ab officio misse. dum
tamen habeāt iuxta se alium sa
cerdotem. ut si ille cadat uel de-
ficiat iste suppleat. vii. q. i. illud
Quidam tamen hoc non admit
tunt de demoniacis dicentes ꝙ
omīo oportet eos esse liberatos

De irrl'aritatib' uaiis. et p° de hrēsi.

Sunt ⁊ quedam alie irre-
gularitates que quia nō
ita cōiter contingunt bre
uiter expediemꝰ ī singulis pag
unam tangendo in isto. c. Prīo
ē hrsis ex qua post uulnꝰ sana
tū. i. eiꝰ dissiōz rmanz cicatrix
s. irreglaritatis. ut dicit. i. q. i
Uentum. Unde prohibetur a ꝓ
motione. ⁊ deicitur promotus.
Si autē reuertantur ad fidei ue
ritatem post abiuratiōz heresis
recipiuntur de iure cōmuni ad
laicam cōmunionem. postquam
fuerint reconciliati. i. q. vii. dai
btuz. ⁊ circa eos fit quadruplex
dispensatio. Quādoqz quidem
semiplena. ut scilz solum recipiā
tur ī ordinibus ante hec omnia
susceptis. i. q. i. Si quis hereti-
ce. Quādoqz plena ut possint sa
cerdotes fieri. i. q. vii. cuēiētibz

Quandoqz plenior. s. ut possint
esse epī. xii. dis. Nos consuetudi
nem. Quandoqz plenissima. ut
scilz promoueri possint etiam ad
superiores dignitates. xxxiii. q.
quarta. ipsa pietas. De heresi
quantum ad excōicationē habes
supra titulo prīo. c. de ipsa. ꝙtū
ad peccatum habes infra in secū
da parte capituli. *De irrl'aritate ex solēpni penitentia.*

Solennis penitentia inducit
irregularitatem. d. l. ex pe
nitentibus. hec penitētia fieri de
bet cum illa solennitate que ha-
betur. d. l. in capite. ⁊ imponit
tantū ab epō uel de eiꝰ mādato
nec imponitur clerico. nisi depo
sito. ⁊ quia hec hodie non est ī
usu. ideo breuissime tangam de
ea. ¶ Ratio aūt quare impedit ꝓ
mouenduz. quia non sunt digni
suscipere uasa sacramētoruz. qa
dudum fuerunt uasa uiciorum.
dis. l. illud. Non enim imponit
talis penitentia. nisi pro crimine
uulgatissimo ⁊ enormi. quod to
tam ciuitatez cōmouet. Secūda
ratio est propter scandalum po-
puli qui scit crimen eius. dis. l.
de his uero. Tertia ratio est ti-
mor ne iterum labantur. qui ti
mor de cousuetudīe pristina sur
git. dis. lxi. in sacerdotibus.
Quarta ratio. quia non haberz
frontem reprehendēdi alios. d.
xxv. primū. ¶ Ra. ⁊ Tho. ī qrto
Potest autē cuz eis in minoribꝰ
propter necessitatē uel utilitatez

ecclesie dispensari .l. d. placuit. ⁊ hoc per episcopum. ex quo nō est ei prohibitum. publica autē penitentia non inducit irregularitatem. hec enim iniungi potest s'm Rai. per confessorē. ⁊ ē cū iniungitur alicui ut vadat peregrinando p mundum cum baculo cubitali. ⁊ scapulari. ⁊ hmōi.

De irr'laritate ex dilatiōe baptismi.

Dilatio baptismi usque ad egritudinē quē tunc suscipit timore mortis. inducit irregularitatem. di. l. Si quis. Ratio huius ē. quia ñ presumitur vere contritus. ⁊ ut per hanc penam homines inducerentur nō negligere propriam salutē. Nec tollitur ista irregularitas per baptismum. quia baptismus ita dilatus inducit eam. idem autē non operatur contrarios effectus. extra. de bap. maiores. Secus tñ est de illo qui distulit cōionem usq; ad talem terminum. quia hic nō repellitur ab ordine. d. l. is vero. Potest tamen talis qui sic distulit baptismū in duobus casibus pmoveri. Primus si post baptismū fides ⁊ vita eius probabilis apparuit. Secundus si raritas clericorum hoc exegerit. di. l. Si quis.

De irr'laritate ex iteratiōe sacramentorum.

Iterata susceptio sacramēti imprimentis caracterem ut baptismi ⁊ confirmationis ⁊ ordinis inducit irregularitatē. d. l. confirmandum. de conse. di. quarta. Qui bis. ⁊ di. v. idem i. q. i. q quidam. Et si scienter rebaptisati sunt. vel confirmati vel reordinati. vel etiam ignoranter: sed post scitum ratū habuerunt absq; dispensatione pape, p moveri non possunt. secus si ignoranter ut infantes vel ut coacti absolute. hmōi enī possunt p moveri de iure. Sed s'm alios quod tutius est dicere cum dispensatione. de conse. d. iiii. eos Ubi autē quis probabiliter dubitat de susceptione huiusmodi sacramentorum ⁊ non leviter et temerarie. ⁊ ppter hoc suscipit aliquod dictorum sacramentorū facta prius diligēti inquisitione super hoc ad inveniēdū veritatē ⁊ non inventa suscipit. non propterea efficitur irregularis quāvis alias suscepisset. quia nō reputatur iteratum quod nescitur esse factum. d. Et debet dici in forma cum dubitatur. Si non es baptisatus. ego te baptiso. ⁊c. Si non es confirmatus. ⁊c. rō huius est propter iniuriā factā sacramentis que est in hoc q sacramentū non est iterandū ppt effectum indelibilē caracteris iteratur.

De curialib' curie secularis. q̄n sit irr'lares.

Curialis etiam cēsetur irregularis. ⁊ prohibetur ordinari nisi sit absolutus a curia. di. li. c. i. ⁊ se. ⁊ dicitur curialis hic s'm Rai. large omnis

qui quacunqꝫ conditione obligatus semper est curie alicuius potestatis publice habens honestū officium uel inhonestum ut iudices aduocati milites histriones. ⁊ huiusmodi. Ratio huius prohibitionis est. tū quia tales qñꝫ repetūtur. ⁊ inde ecclesia perturbatur. tum quia presumitur cōtra eos ꝙ non causa deuotionis transeunt ad clericatum. sed ut fugiant rōcinia domīorū suorū di. liii. legem. Qui autē ex predictis aliquod ministerium prebuerint in causa sanguinis etiaꝫ absoluti a curia promoueri non possunt. xlvi. d. clericus. Siliꝫ si in turpi ⁊ inhonesto officio. ut histriones. de conse. di. i. ꝓ dilectione. De obligatis ad ratiocinia.

Obligatus alteri ad rōcinia potest quis esse tripliciter. Primo si ē obligatus rei publice. ⁊ siquidem est obligatus ad hoc ex administratione quā gessit promoueri nō debꝫ ante reddita rationem. d. liii. preterea Sed si alias est debitor rei publice non prohibetur. C. de epi. ⁊ cle. Quisquis. Secundo si ē obligatus alicui' persone seculari. non miserabili. quia scilicꝫ gessit administratione eius ut tutor. curator. ⁊ procurator. ⁊ talꝫ promoueri non potest nisi finito officio administrationis. xxi. q. tertia. c. fi. Finita autē administratione si adhuc sit obligat9 ad ratiocinium. ⁊ mouet̄ ei questio de dolo. promoueri non potest ante decisam litem. dist. lxxxi. Tantis. Debet tamē taxari tempus infra quod questio decidat̄ Similiter etiam si questio non moueretur. ⁊ manifestum sit eū teneri dolo. debet epūs ex officio suo repellere euꝫ sicut quelꝫ criminosum seu infameꝫ. vi. q. prima. infamis. Alias non prohibetur ordinari. Tertio si ē obligatus ex administratione ꝓ persona miserabili seculari. ut uiduis ⁊ pauperibus. cecis pupillis. ⁊ huiusmodi. uel persona ecclesiastica ⁊ talis nō impeditur a ꝓmotione si aliud non īpedit ut si esset manifest9 dolus ī administratione. uel aliquid aliud quia ad adiuuādum tales quilꝫ tenetur. di. lxxxvi. peruenit. et xvi. q. i. Monaci. Rai. De hermafroditis q̄ ē irrl'aritas.

Hermofroditus est irregularis. ⁊ dicitur huiusmōi ille qui participat de utroqꝫ sexu scꝫ masculino ⁊ feminino. hic repellitur a promotōne propter deformitatem ⁊ monstruositatem arg. dist. xxxviii in litteratos. Talis si magis uergit in sexum masculinum ꝙ femininū ꝙuis ordinari non debeat nec ordīat9 ministrare. tamen suscipit caracterem. Sed si magis uergat in sexum femininum ꝙ masculinū uel etiam si equaliter participat de utroqꝫ. non est suscepturus

caracteris. ſꝫ Uil. ⁊ multo ma
gis femina ordinis non eſt. ſuſ-
ceptura. dicitur autem mulier
preſpitera. diſ. xxxii. preſpiter.
non quia habeat ordinem ſacer
dotis. ſed quia uxor ſacerdotis
⁊ diaconiſſa. quia dicit omeliā
euangelii. De ſeruis non or-
dinādis añ libertatē.

SEruus quocūqꝫ genere ſer
uorum ordinari non debet
niſi prius conſecutus fuerit ple
nam libertatē. d. liiii. c. i. ⁊ ii.
⁊ iii. Ratō huius eſt clericalis
dignitas ⁊ ſeruilis uilitas. ex.
de ſer. non or. de ſeruorū ī fi.
Si aūt ſeruus fecerit ſe promo
ueri neſciente domīo uel ſciēte
⁊ contradicente. ſi ordinatus fu
erit in minoribus reducitur in
ſeruitutem ut prius. liiii: diſt.
nullus. Si fuerit ordinatus ad
ſubdiaconatum uel diaconatū
oportet ꝙ det alium loco ſui.
uel procuret redemptionem ſui
per aliquam perſonam. d. liiii.
Ex antiquis. extra. de ſer. non
or. Miramur. Si in ſacerdotē
ſit promotus. reman et quidem
in ordīe ſuo reddito peculio. ſi
quod habet domino. ⁊ ſi nō ha
bet. debet procurare redemptio
nem ſuam. Quod ſi nō poteſt
ſeruire tenetur domino ſuo. in
ſeruitutibus tamen conuenietī-
bus ſacerdotio. ut officiando ei
in miſſis horis ⁊ huiuſmodi. d.
liiii. Frequēs. ꝙ ſi nollet ſeruire
deponendus eſt. Tempus autē

infra quod dominus ſuus pōt
eum repetere eſt tempus unius
anni. a tempore noticie huius.
xvii. q. ii. ſi quis īcognitus. Si
uero ſeruus promotus eſt ſciē-
te domino ⁊ non contradicēte
eo ipſo ingenuus fit. di. liiii. ſi
ſeruus. ⁊ hoc eſt uerum ad quē
cunqꝫ ordinē fuerit promotus
ſm inno. gof. ⁊ Rai. ⁊ nota
ꝙ ſeruus ecclīe liberatus adhuc
tenetur etiam ſi non fuiſſet ex
preſſū in ſui manumiſſione ut
non iniurietur eccleſie neqꝫ ac-
cuſet eam. nec teſtificetur con-
tra eā. d. liiii. qui ex famulis
alias reuocatur in ſeruitutem.
xii. q. ii. diaconi. ⁊ ſꝫ quoſdā
etiam ad operas honeſtas ut in
dicto ca°. Non tamen tenetur
ſeruire eccleſie perpetuo in offi
cio clericali. niſi ī manumiſſiōe
fuiſſet expreſſum. ⁊ ī ordinatōe
extra. eo. eo libentius. Sed ſer
uo priuate perſone liberato ut
promoueatur nō poteſt ſibi do
minus retinere aliquas operas
in quibus teneatur ei. di. liiii.
ca. i. niſi ſpirituales quod expri
mi debet ſi hoc uult patronus
ī ſui manumiſſione. ⁊ poſtea de
clarari in ordinatione. ſm ho.
et ſic promotus ſi nollet in hu
iuſmodi deſeruire non reuoca
bitur in ſeruitutem. ſed degra-
dabitur. ſi eſt factus ſacerdos.
ſm Rai. gof. ⁊ innoc. Item
nota ꝙ cū ordinatus reſtituit
domīo ſuo. non licebit domīo

manus uiolentas inicere in euꝫ alias incideret in canonem. ꝭm innoc. Nec illi seruo cōtrahere matrimonium si est in sacris ꝑ uotum annexuꝫ ordini clericali extra de conuer. coniu. quidaꝫ aliis priuilegiis clericalibus nō gaudebit. extra de cleri. coniu. iohannes. De irrĩtate ꝑ enormia et mediocra crimina.

Ultimo crimen mediocre et notorium inducit irregularitatem. pro cuius declaratōne omissis opinionibus antiquorū circa istam materiam nota distinctionem quam facit R̶ai. in summa. Uideliꝫ criminū aliud enorme aliud mediocre. aliud leue. Crimen enorme ĩ hoc loco dicitur homicidium ⁊ simonia aliqua ⁊ etiam ꝭm gof. heresis Quodlibet autem horum siue occultum siue manifestū sit impedit promouendū ⁊ deicit promotum etiam post penitentiaꝫ. ⁊ de heresi ⁊ homicidio dictuꝫ est supra ac etiam de simonia. Crimen leue dicitur hoc illud mortale quod de se non ĩducit depositioneꝫ. nisi ex contũacia post admonitionē. ut ebrietas. ludus alee. d. xxxv. c. i. strepitus in sinodo. v. q. iiii. in loco. esus carnium ĩ diebus prohibitis. confectam eucharistiam nō assumere. ⁊ huiusmōi. ⁊ ista talia siue occulta sint siue mãife sta. neqꝫ impediũt promouēduꝫ neqꝫ deiciunt promotum. extra de cohab. cle. ⁊ mulie. Uestrā. Crimen mediocre dicitur hic ut adulterium furtum fraudulentia. sacrilegium. periurium. falsum testimonium ⁊ similia. hec auteꝫ si sunt occulta nō impediunt promouenduꝫ. neqꝫ deiciunt promotum. nec indigent dispensatiōe. sed sufficit penitētia sacramētalis. extra de tēp. or. ex tenore. ⁊ c. quesitum. Si sunt manifesta. ⁊ tũc aut sunt manifesta per propriam confessionem delinquentis extra iudicium factum. ⁊ sic non faciunt irregularitatem: ꝙuis ille si clericus est. deberet suspēdi ab officō ⁊ beneficio. extra. de excola. ꝙ sit graue. aut sunt manifesta per famã deficiente accusatore ⁊ legittima probatione. ⁊ sic non inducunt irregularitatē Purgatio tamen canonica tali indicēda est. qua prestita absoluetur. ⁊ si in ea defecerit deponet: extra. de adul. significasti. Aut sunt manifesta per sñĩam ⁊ conuictionem. uel confessionē metu probationis factam. ⁊ sic inducunt irregularitateꝫ. ⁊ idē si est notorium per euidentiam facti. quod nulla potest tergiuersatione celari. cuius scilicet testis est populus. ⁊ inficiationis non est locus. extra. de tempo. ord. c. quesitum. potest tamen in huiusmodi mediocribus notoriis in iure uel de facto per epũꝫ dispēsari ĩ tali irrlãritate

ſm innoc. in glo. ſuper c. ex te nore. ⁊ de his oībus habes in ſumma confeſſorū. lib° iii°. ti°. xxix°. q. iii. Infames ēt omnes tam de iure q̄ de facto repelluntur a promotōne digni tatum ⁊ ordinū. di. li. qui ī ali quo. extra de reg. iu. infamibꝫ li°. vi°. ſm Rai. ⁊ dicitur ī famis de facto ille cuius apud bonos ⁊ graues grauata eſt opi nio. ſuper aliquo crimine. In famis uero de iure eſt queꝫ ius ponit eſſe infamem. ut qui con uictus eſt de furto. uel qui pug nat in harena cū beſtia dentata pro lucro ⁊ huiuſmodi. Alia plura potes uidere de īfamibꝰ tertia. q. vii. pag. porro. in tex tu. ⁊ glo. Repellitur etiam īfa mis ſm iura a procurādo. iudi cando. accuſando. teſtificando. poſtulando. De modo diſpen ſandi i irreglaritatibus.

Et nota q̄ q̄uis conſuetuꝫ ſit ⁊ conueniens ab irregu laritatibus cum irregularibus uerbis diſpenſare per eum qui poteſt ex tali forma uel ſimili. ego diſpenſo tecum in tali irre gularitate quaꝫ cōtraxiſti prop ter talem cauſaꝫ. ſi cōtraxiſſes quando de hoc dubitatur. tn̄ ſi epūs ordinat aliquem irregu larem intendens eum diſpenſa re per hoc de facto diſpēſat q̄ uis non uſus fuerit illis uerbis dū modo poſſit in tali caſu diſ penſare. et idem in prelatis qui mittūt ad ordinādū aliquē irre gularē. quem ex auctoritate ſibi conceſſa poterāt diſpēſare. licet non dixerīt illa uerba. mittēdo de facto diſpenſant ſm docto. De diſpēſatiōe i irrlaritatibꝫ cū pdicatoribꝫ et minoribꝫ.

Et nota q̄ arepī ⁊ epī pn̄t in ſuis diocesibus fratres ordinis predicatorū abſoluere ⁊ ī irregularitatibus diſpenſare. quādo fuerūt ab eis reqſiti ſiue inciderint anteq̄ intrarent ordi nē ſiue poſt niſi adeo eſſet enor mis exceſſꝰ q̄ merito ēet ſedes aplīca cōſulēda. gregorius. qa prouīc. Item q̄ magiſter ordīs pdicatorū prouīciales ⁊ priores cōuētuales ⁊ eorū uicarii ī pro uinciis ⁊ cōuētibus ⁊ locis ſibi cōmiſſis. frēs ſuos omnes ibidē conſtitutos ⁊ ad eos undecunqꝫ declinātes pn̄t diſpēſare ſup ir rlāritate quā cōtraxiſſent ſi ex cōicatiōe uel ſuſpēſiōe īnodati diuīa celebraſſent uel locis ſup poſitis ecclīaſtico interdicto. itē ab irregularitate quā cōtraxiſ ſent recipiētes ordineꝫ ſic ligati bonifacius. uirtute. Itē omnes predicti prelati ord. predi. a ſuis cōfeſſoribꝰ pn̄t diſpēſatiōꝫ reci pere ſup predcīs irrlāritatibus ſi eas ꝯtraxiſſent ī qbus. ſ. ipſi ualēt diſpēſare. Clemēs. exigē tibus. Idē puto de frībus mīo ribus. quia cōiter dicitur q̄ ſu mꝰ pares ī priuilegiis. de aliis ſnīis habes in locis ſuis.

Quia de penis quibusdaꝫ .s.
ecclesiasticis nūcusqꝫ actuꝫ
est .s. excōicatōis suspensionis
interdicti ⁊ irregularitatis. nūc
breuissime de penis ī genere ali
quid tractemus. ⁊ pro fundamē
to huiꝰ materie sumatᷣ regula
iuris. que dicit. Sine culpa nisi
subsit causa non est aliquis pu-
niendus. que regula locū habet
⁊ in iudicio poli. ⁊ in iudicio fo
ri. ⁊ cum pena sit multiplex ut
infra dicetur. in iudicio quideꝫ
poli siue dei pena spirituali. q̄
principaliter tangit siue sit sub
tractio gratie. siue sit pena dā-
ni .s. priuationis glorie. siue sit
pena sensus .s. excruciatōis ig
nis infernalis. nunqꝫ punitur qs
sine culpa sua. uel cōtracta q̄ tū
ad originale. uel cōmissa quātuꝫ
ad actuale peccatuꝫ. unde quod
dicitur exod. xx. ego dominus
zelotes uisitans patrum peccata
in filios usqꝫ ad tertiaꝫ ⁊ quar
tam generationem. intelligitur
de imitatoribus paternoruꝫ sce
lerum ut exponit gratianus .i.
q. iiii. parᷣ. contra do. ubi etiā
dat ⁊ alias expositiones ad dic
tam auctoritatem. Aliis penis
quibuscūqꝫ ī iudicio dei punitᷣ
quis non solum pro culpa sua
cōmissa nel cōmittēda .s. ut eui
tetur. sed etiā pro culpa alteriꝰ
n̄ tamē sine causa ⁊ iustissima
⁊si nobis ignota. Unde augus.
xxiii: q. iiii. c. nabuchodonozor
parᷣ. his omnibus mala nostra

de tiris ⁊ sidoniis sic ait. et si
rōne facti profunditatē iudicio
ruꝫ dei penetrare nō possumus
Uerum tamē scimus esse quod
dixit ⁊ iustum quod fecit. hīc
⁊ grego. ī moralibus. Si iusta
deo placere scimus. pati autem
nulla. nisi que deo placuerint
possumus. iusta sunt cūcta que
patimur. ⁊ ualde iniustum ē si
de iusta passione īiuste murmu
remus. Quīqꝫ nanqꝫ de cau
sis deus hominem flagellat in
uita presenti siue penas infert.
ut ponit magister in quarto sen
tentiarum. d. xv. Uel ut deus
glorificetur. duꝫ uidelicet seqᷣt
miraculose remotio pene siue
flagelli. exemplum de ceco nato
iohis. ix. de lazaro resuscitato.
iohis. xii. Secundo ut merituꝫ
accumuletur per exercitium pe
ne. ac etiam uirtus latens aliis
manifestetur. exemplū in iob:
ca°. i°. eiusdem. ⁊ thobie. ii.
Tertio ut uirtus cōseruetur ꝑ
humiliationem flagelloruꝫ. exē
plum in paulo. qui de se dicit.
ße. ad corinth. xii. Ne magni-
tudo reuelationum extollet me
datus ē mihi stimulus. qui sti
mulus etiam ßm ßRemigium.
fuit quedam infirmitas corpo-
ralis. Quarto ut eterna dā-
natio inchoetur ut scilicet hic
aliqualiter ostendatur quid in
inferno patietur. exemplū ī he
rode actuū. xii. ⁊ anthiochio.
ßi. machab. viii. Quinto. ut

homo purificetur uel p expul-
sionem culpe. cu3 scilicet flagel
lis contentur. exemplu3 de ma
ria sorore aaron. numeri. xii. a
lepra īfecta. ⁊ israelitis prostra
tis in deserto. s̄m ieronimum
xxii. q. iiii. quid ergo. Uel ad
satisfactionem pene. exemplum
in Dauid qui post remissionem
adulterii cōmissi quo ad culpa3
in penam fuit expulsus a reg°
ut in secundo libro regū. quod
notat grego. de pe. di. i. Si pec
catum dauid. Posset etia3 dici
omnem penam quam patimur
procedere ex culpa nostra salte3
originali cum qua nascimur. q2
ipsum est causa omnium penali
tatum. arg. d. v. ad eius. Puni
tur etiam quis a deo ī uita pre
senti non solum pro culpa sua.
sed etiam pro culpa alterius. et
hoc triplici ratione s̄m Tho.
s̄a. s̄e. q. c. viii. Primo quide3
inquantū unus homo est res al
terius. ⁊ ita in penam ⁊ ipse pu
nitur. sicut filii s̄3 corpus sint
queda3 res patris. ⁊ serui ⁊ ani
malia res dominorū suorum. ⁊
sic filii puniuntur quādoq3 pro
parentibus sicut natus ex adul
terio dauid mortu9 est q̄ citi9
⁊ animalia amalechitarum mis
sa sunt interfici. quāuis in hoc
sit ratio mistica ut habetur. i.
q. iiii. pag. contra dominus.
Secundo inquantū peccatū uni
us deriuat̄ in alterū. ⁊ hoc uel
per imitatōnē. sicut filii imitāt̄
peccata parentu3. ⁊ serui pecca
ta domiorū. ut audaci9 peccet
Uel per modū meriti. sicut pec
cata subditorū merentur pecca-
torem prelatum. s̄m illud iob.
qui regnare facit ipocritam ꝓ
pter peccatu3 populi. uel propt̄
aliquem consensum uel dissimi
lationem. sic enī interdu3 boni
puniuntur cu3 malis. quia eoꝝ
peccata non redarguunt. ut dic
augusti. in primo. de ciui. dei.
Tertio ad cōmendandā unitatē
humane societatis. ex quo un9
homo debet esse sollicitus pro
alio ne peccet. ⁊ ad detestatiōe3
peccati. dum scilic3 pena unius
redundat ī omnes quasi omnes
sint unum corpus. exemplu3 de
peccato achor. Item ut dicit
gratianus. xxiii. q. v. c. ultimo
aliqū deus punit malos per le-
gittimā potestate3 gerentes ex
mandato suo. ⁊ fit cum merito
punientiu3 si puniunt. sicut pec
cata chananeorū punita sunt p
populum suum. Aliū punit ⁊ si
per populos suo iussu excitatos
non tamē intendētes deo obseq
sed sue satisfacere cupiditati. ⁊
ideo cum sui damnatione. sicut
puniuit populū suu3 p alienige-
nas. Quacūq3 autē de causa
quis puniatur. si non sustinet
patienter penas sunt ei flagella
nō ad satisfactionem sed ad uin
dicationē tantum id est punitō3
iuxta illud deutronom. xxxii.
ignis sc3 pene īfernalis succesus

est in furore meo .i. in punitiōꝫ
⁊ ardebit usqꝫ ad inferni nouis
sima .i: uindictam. hic incipiet ⁊
ardebit usqꝫ ad extremaꝫ dam-
nationem. ut exponit augus. de
pe. di. iii. pag. auctoritas. sed si
patienter ferantur ipsa flagella
⁊ sit patiens in statu gratie ha-
bent locū satisfactōnis ut dicit
Tho. in quarto. etiam si quis
puniretur a iudice propter ma-
leficium cōmissum. ⁊ hoc plus
uel minus ſm deuotionē patiē
tis ⁊ qualitatem criminis mors
autem naturalis ⁊ si sit terribi-
lium ultimū. nō est tamē satis
factoria. quia ꝑ natura īoleuit
in penam originalis peccati. sed
mors uiolenta etiam si quis eaꝫ
meruit est satisfactoria si patien
ter sustineatur ⁊ in gratia. tho
in quarto. Sciendū etiam ꝙ
peccata dimissa a deo nunquaꝫ
redeunt per sequentē culpam. nꝫ
quo ad culpam. neqꝫ quo ad pe-
nam. ut dixerunt quidā. neque
etiam in aliquo genere peccati.
ſm opinionem quorundaꝫ qui
hoc dixerunt propter peccatum
sequēs odii uel apostasie. uel cō
temptus professionis uel pnīe.
Unde uersus. Fratres odit apos
tata fit spernit fateri. Penitus
se pigꝫ pristina culpa redit. que
opiniones ponuntur de pe. dis.
quarta. in textu. ⁊ in glo. sum-
maria. sed reuertuntur tantum
quantū ad quendam grauatiōis
effectum. ſm tho. in iiii. dis.
xxii. ex eo uidelicet ꝙ sequens
peccatum post remissionē prece
dentium habet quandaꝫ defor-
mitatem ingratitudinis propter
beneficium perceptum remissio
nis. Unde grauius reddit ipsuꝫ
peccatuꝫ ꝙ̄ si esset sine deformi
tate ingratitudinis. non tamen
ꝙ talis aggrauatio ex illa circū
stantia faciat peccatuꝫ aliud di
gnum tanta pena quanta digna
erant omnia dimissa. ⁊ sic per
istum moduꝫ aggrauationis di
cūtur peccata dimissa rediri ut
sonare uidentᷣ auctoritates plu-
res sanctoruꝫ que habentur. de
pe. d. iiii. in principio.
In foro humano siue seculari.
siue ecclesiastico pro culpa tātū
mentali nunquā infertur pena.
Unde dicit lex canōizata de pe
dist. i. pag. cogitatio uero. Co
gitationis penaꝫ nemo patiatur
cum. s. est cōtenta cogitatio ter
minis suis. Occultoruꝫ enī cog
nitor ⁊ iudex ē deus. xxxii. di.
Erubescant. Culpa autē exte
rior uariatur quadrupliciter. qꝛ
aut consistit in facto. ut furtuꝫ
⁊ cedes. aut in dicto ut cōuicia
⁊ inique aduocationes. Aut in
scripto ut falsum instrumētum
aut famosi libelli. Aut in consi
lio sicut coniurationes. uel cum
quis est conscius cū latronibus
⁊ suadet uel fauet eis. Et hec
quatuor genera culparum con-
siderāda sunt ex modis siue cir
cūstantiis. s. ex causa. ex ꝑsona

ex loco. ex tēpore. ex facti qua-
litate. ⁊ quantitate. ⁊ euentu.
Primo ex causa. sicut uerbera
que scilicet illata sunt a magis-
tro uel parentibus impunita
sunt. Quia uidentur facta ex
emendationis animo ⁊ causa. sȝ
cum fiunt per iraȝ ab extraneo
ex certis puniūtur. Conside
randa ergo est secundo persona
⁊ illius qui fecit ⁊ illius qui pas
sus est. aliter enī puniūtur serui
ꝙ liberi. aliter qui cōtra domi
num: uel qui contra parentē. ꝙ
qui contra extraneum. aliter q
contra constitutuȝ in dignitate
siue rectorem ꝙ qui cōtra priua
tum. Pertinet etiaȝ ad hanc cō
siderationem de persone etate
facientis ⁊ patientis iniuriam.
Tertio considerandus est locus
Nam idem actus si fiet ī quolȝ
loco non sacro erit furtuȝ ⁊ nō
capite punietur. si ī ecclesia erit
sacrilegium ⁊. capite puniendūȝ
Quarto considerandū est tem
pus. nam per hoc discerni solēt
emansores a fugitiuis. ⁊ tempꝰ
discernit effractorem uel furem
diurnum a nocturno. ⁊ noctur-
nus acrius punitur. Quinto
consideranda est qualitas facti.
per quā atrocius uel leuius est
ut furta māifesta acrius puniū-
tur ꝙ nō māifesta. ⁊ crassatura
q̄ ē uiolētia illata a latronibꝰ
grauius ꝙ rixa que ē cōflictus
alteratio. per hoc etiā discerni
tur expilatio que est subtractō

rerum hereditariaruȝ antequaȝ
hereditas adeatur a furto ⁊ pe
tulantia que fit per quandā las
ciuiam distinguitur a uiolētia.
Sexto consideratur quātitas p
quā discernitur abigens .i. qui
gregem rapit a fure qui unum
suem rapuit. ⁊ expectatur euen
tus id est si res habuit effectuȝ
ut si aliquis etiā demens nisus
est aliquid contra alium. ⁊ res
habuit effectum condemnabit.
si non habuit effectum non con
demnabitur. nisi in quibusdam
atrocibus que ad aliquem actuȝ
extrinsecum procedunt. ut si qs
occidendi cā cū telo percusserit
uel si quis attemptauerit rape
moniales pro matrimōio. ⁊ alia
huiusmodi. habentur hec de
peni. di. i. circa principium.
Pena autem que infligitur in
foro iudiciali siue humano est
sub triplici genere. Primuȝ ge-
nus est pena spiritualis. ⁊ hec ē
quadruplex. ⁊ excepta ultima
solum infertur in foro ecclesias
tico. ⁊ prima est increpatio. di.
lx. peruenit. que ē quasi pream
bulum assequentis. hec etiam
locum habere potest in foro se-
culari. Secūda est censura ec
clesiastica. ut excōicatio īterdic
tum. ⁊ suspensio. extra de uer.
signi. querenti. ⁊ pena excōica-
tionis nunquā puniendus ē unꝰ
pro peccato alterius. ut expresse
dicit augus. xxiiii. q. iii. si hēs
Nec inferenda est talis pena p

culpa uera vel presumpta. siue
probata. Pena autez suspensiōis
aut interdicti punitur sepe quis
sine culpa sua. Nam īterdicitur
ciuitas, ꝑ peccato domini. ⁊ sus
penditur clericus ab officio pro
pter amissionem uisus. uel leprā
Tertia est pena depositiōis uel
degradationis. di. l. si epūs. q͡a
non imponitur nisi pro crimine
proprio ⁊ notabili. ⁊ ubi pro cō
tumacia imponitur. primo talis
debet suspendi. postea crescente
contumacia excōicari. demū de
poni. xxiii. q. iiii. Forte. Ubi
autem īfertur depositio pro cri
mine ⁊ incorrigibilis apparet.
post hanc penam non excōicat̄.
Quarto ē pena infamie qua pu
nitur quis quandoq; sine culpa
nam ⁊ iusti uiri aliquā do de fa
cto infamantur. quod deus per
mittit ad eorum humiliationez
ne extollātur ex laude exhibita
alīi ultra eorū merita. ut dicit
gregorius. vi. q. i. sunt plurimi
Sed in iudicio humano hac pe
na non pūitur nisi proculpa uel
sua. ut. vi. q. i. infames. uel alte
rius. ut in crimine lese maiesta
tis. vi. q. i. quisquis cum mili
tibus. Secundū genus pene ē
pena corporalis. ⁊ hec est multi
plex. Prima quidez incarcera
tionis. uel abstinentie siue ieiu
nii. que solet infligi carceratis
pro eorū sceleribus ī utroq; fo
ro. de hac pena intelligit̄ istud
capitulum. si quis contristatus
di. xc. ⁊ xxvii. q. i. Si homo es
ses. Secunda est pena uerbera
tionis. que etiam ī utroq; foro
infertur. sed non nisi pro pecca
to proprio. xlv. di. cum beatus
pag. salomon. Notatur etiam
xxiii. q. v. circūcelliationes.
Tertia est truncationis mēbro
rum. quarta ē mortis. ⁊ hac
duplici pena non utitur iudiciū
ecclesiasticum. Dictum est eniz
Petro. Conuerte gladium tuuz
in uaginam suaz. Mathei. xxvi
īmo ecclesia debet intercedere
pro reis ne occidātur moderate
tamē. xxiii. q. v. reos sanguinis
In iudicio autez seculari nunq̄
debet inferri pena mutilatiōis
uel occisiōis sine culpa ꝑpria cō
missa. ꝺm thom. secūda. ſe. q.
c. viii. nec etiam talem potest ī
ferre quicunq; iudex uel rector
sed habens merum ⁊ iustuz im
perium ex se uel ex delegatiōe
quinta est pena exilii. qua utit̄
uterq; forus. di. lxiii. ī sinodo
Exilium autē pōt ƀ esse triplex
Unum est in certo loco ut cuz
quis detruditur in monasteriū
extra. de adulteri. puenit. aliud
a loco certo. quando quis prohi
betur in loco certo stare. ii. q. i
in primis. Tertiū ab omni lo
co. ut cū interdicitur quibusdā
penitentibus ne morentur in ali
quo loco ultra unum diem uel
duos. de pe. di. vi. sacerdos. pe
na etiam seruitutis imponitur
⁊ per leges ⁊ ꝑ canones ī certis

casibus. Tertium genus pene ē
substantie temporalis uel digni
tatis. ⁊ hec etiam infertur ī fo
ro ecclesiastico ⁊ seculari. ⁊ aliñ
sine culpa propria. nam propter
crimen lese maiestatis amittūt
filii hereditatem paternaȝ ⁊ ille
gittimi honoribus priuantur ec
clesiasticis ⁊ secularibus. ⁊ qñȝ
quideȝ infertur alicui hec pena
simpliciter scilicȝ publicationis
seu confiscationis omnium bo-
noruȝ. sicut in hereticis. d. viii
quo iure: ⁊ di. lxii. adrianus.
Aliqñ infertur in certa parte ⁊
quantitate. ut pro iniuria illata
persone uel loco. ut xvii. q. iiii.
Si quis contumax. ⁊ c. si quis
in atrio. que tamē quātitas ar
bitrio iudicis relinquenda est.
Aliquādo pro satisfactōne dāni
illati imponuntur. ut pro furto
rapina ⁊ huiusmodi. ⁊ nota
ff. Ul. ꝙ cū pena conuētionalis
de cōmuni partium cōsensu ap
ponitur loco interesse. peti pōt
sine peccato quātuȝ est interesse
cui promissa est. ff. de re. ac uen
ti ⁊ predia. Si uero apponatur
pena pro contumacia. peti pōt ī
totum. ff. de collo. bo. l. ii. Si
aliter apponatur in fraudē usu-
rarum. peti non potest. extra.
de empt. ⁊ uendi. c. ad nostrā.
concordāt omnes. her. extr. de
arbi. in glo. super c. dilecti. et
idem expresse dicit innoc. extr.
de pe. in glo. c. suā. ⁊ addit idē
credimus etiaȝ si pena interesse

excēdat licite tota petitur. satis
etiam uidetur hosti. ī glo. ibidē
concordare. specialiter de pena
iudiciali. ⁊ addit ꝙ si aliqua par
tiuȝ de implendo dicto arbitrio
fecit quod potuit. sed tamē pau
pertate uel impotentia pressa.
totum implere non potuit. licet
mero iure teneatur ad penam ī
solidum. tñ benignitate canōica
nihil est ultra ꝙ̄ intersit exigen
dum. sic intelligas extr. de pe.
suam. Conuentionalis auteȝ ex
tra iudicium facta potest peti.
quātum interesse est. nisi appo-
natur in fraudem. Itē in pre
dictis nō licet ecclesias ita cru
deliter emungere. idem etiaȝ
hosti. in summa sua dicit. ꝙ ēt
religiosi possunt petere penam.
ab eo qui non seruat arbitrium
siue in pecunia consistat. siue in
alio. ut i. q. vii. quotiens. Pena
etiā a iure permissa peti potest
xii. q. ii. epūs qui mancipium.
Item iudicialem petere possunt
Cōuentionalis peti potest que
succedit loco interesse. sed non
causa auaricie. in detrimentuȝ
alterius partis. extr. de prebē.
auaricie. gof. ⁊ her. simpliciter
dicunt ꝙ persone ecclesiastice
possunt exigere penas. tā a iure
inductas ꝙ̄ conuēcionales. pena
autem soluta ut dicit hosti. in
summa. non stabit contractus
siue sniā arbitri nisi in compro-
misso dictum sit. ꝙ pena soluta
remaneat sniā rata. C. de trās

cum proponas. idem ber. Iteꝫ
ſm Uil. tā dñi ꝙ milites ⁊ ec
cleſiaſtice perſone retinere pñt
illas penas quas leuant ſm con
ſuetudines legittimas ⁊ ſtatuta
regionis. nec peccant quando in
hac parte ſubeſt cauſa. ⁊ ſeruat̃
iuris ordo. ⁊ fit non propter cu
piditateꝫ ſed propter zeluꝫ iuſtĩe
nec obſtat ꝙ pene excedãt dam
nũ. qꝛ hmõi pene nõ ſolũ propt̃
intereſſe ſtatute ſunt. ſed etiam
propter crimina coercẽda. tamẽ
ſunt temperande penſatis circũ
ſtãtiis. ſed ſecurius eſſet hmõi
exceſſus emẽde ĩ pios uſus ero
gare. Item cum reus meretur
mortem. ⁊ iudex ex iuſta cauſa
nõ infert ei ad utilitateꝫ rei pu-
blice. habens ſuper hoc poteſta
teꝫ ſi mutat illam penã ĩ pecuni
ariam penaꝫ nõ ex auaricia ſed
ex iuſticia non peccat. ut dicit
hoſti. ſi oĩa bona ſua exigeret.
nõ uidetur nimis. quia ut dicit̃
iob. 1°. cuncta que habet homo
dabit pro anima ſua. i. uita. ⁊ ſi
quis propter maleficiuꝫ pecuniã
multã non poſſet ſoluere poteſt
eꝫ cõmutari ĩ corporalẽ incarce
ratione. uel uerberationẽ. xiiii.
q. vi. Si res. Ad penas auteꝫ
legum poſitas contra tranſgreſ-
ſores nõ tenet̃ ipſe tranſgreſſor
niſi poſtquaꝫ fuerit adiudicatuſ
id eſt poſtꝙ reus fuerit per iu-
dicẽ cõdemnatus ut dicit Rai
⁊ Tho. ſa ſecũde. ſed ſufficit ꝙ
preſtet emendam reo de ablatis

uel iniuriis factis ad arbitrium
boni uiri. Generaliter autẽ pu-
nire poſſunt iudices ſubditos ſu
os iuxta qualitateꝫ culparum ⁊
nullꝰ aliꝰ. xvi. q. vi. c. i. nam iu
riſdictio ſine coertione nulla ẽ.
de of. delega. paſtoralis. Scias
tamẽ ꝙ penas maiores ut depo
nere quo ad forum eccleſiaſticũ
uel decapitare quo ad forũ ſecu
larẽ nõ pñt iudices niſi maioreſ
qui etiaꝫ dicũtur habere meruꝫ
ĩperiuꝫ. ut epĩ ĩ eccĩaſticis d.
xxv. plectis ⁊ crĩe probato. ut
dicit hoſti. Si certa pena repe-
ritur in iure infligenda eſt non
mollior. neqꝫ durior alioquin ĩ
famis fit iudex. niſi hoc faceret
ſcilꝫ in remittendo uel diminu
endo. cum uiderit expedire rei
publice ad ſcandalum tollenduꝫ
⁊ ipſe ſuper hoc habeat plenam
poteſtatẽ. ⁊ ubi eſſꝫ alteri facta
iniuria. paſſus iniuriã uellet re-
mittere. ut dĩc tho. ſa. ſecũde
qõne. lxi. Poſſet etiam augere
aliquãdo ad aliorũ terroreꝫ qui
proni ſunt ad culpaꝫ. qa multis
craſſantibus opus eſt. ff. de pe.
le. offert. Quid ſi plures pene
taxate ſunt tũc arbitrio iudiciſ
relĩquitur. ⁊ debet illam impo
nere que magis timetur: extra
ut lit. non conteſta. quoniaꝫ fre
quẽter. Si uero certa pena ſta
tuta non eſt. ſed iudici cõmittit̃
debet equitate ſeruata ſemper
in humaniorẽ partem declĩare
extra. de tranſ. ex pte. ĩ penis

enĩ benignioꝛ ẽ intꝑretatõ faciẽ
da. ex. de re. iu. li. vi. ⁊ maxĩe
mitigare debet. cũ cã subest. pu
ta qꝛ nõ ex ꝓpõito. sꝫ cãu culpa
cõissa ẽ. uel ꝓpt etatẽ ⁊ hmõi.
Et nota ꝫꝫ ꝫRai. sunt vii. q̃ ex-
cusant a pena siue a culpa. Pri-
mũ ẽ mẽtis alienatio qꝛ alieatõ
triplr̃ cõtĩgit. qꝛ. s. uel ꝑ stupo
rẽ ⁊ sic aug. uidet̃ excusar̃ loth
qñ uoluit filias ꝓstituer̃ ut ho
spites liberaret. d. xiiii. ꝙ ait.
uel ꝑ furoreꝫ. xv. q. i. aliquos.
uel ꝑ ebrietates. xvi. q. i. inebri
auerũt. ⁊ ĩtelligas si ex toto ta
les sunt mente alienati. alias ñ
excusarẽt a toto. sꝫ a tãto. Se
cũdũ ẽ coactio. q̃ si fuit absolu-
ta excusat a toto. si cõditõata a
tãto. d. l. presbiteros. Tertiuꝫ ẽ
deceptõ. ut si forte aliquis dolo
alterꝰ deceptꝰ ꝑ errorẽ ꝓbabi
lẽ fecit aliqd uel omisit. xxxiiii
q. ii. ĩ lectũ. hoc tñ fallit ĩ his
q̃ nõ lꝫ ignorare. ut q̃ sunt ɔtra
fidẽ uel expresse dei ꝓcepta. xvi.
q. i. si cupis. Quartũ ẽ multiᵒ
ĩ simili peccato. sꝫ hec nõ excu
sat a pccõ a pẽa diuini iudicii.
Unde augus. nõ ꝓpterea minꝰ
ardebunt. qꝛ cũ multis ardebũt
ii. q. i. multi. sꝫ releuat hoc ali
qualr̃ ad penã. nã correctõ aliũ
omittit̃ cũ multiᵒ ẽ ĩ scelere ad
uitãdũ scãdalũ scismatis ul̃ gra
uis mali. d. xliiii. cõmessatões.
⁊ d. l. ut cõstitueret. similr̃ cõ
suetuᵒ ꝫ inno. excusat qñꝫ. s. a
pena tꝑali: d. iiii. deniqꝫ. sꝫ nõ
a culpa ⁊ pẽa etna ĩmo augꝫ cul
pã. ex. de cõsu. c: ult. Quĩtũ ẽ
etas. ⁊ h excusat a toto si ẽ in-
fans uel puer nõ dolicapax. xv.
q. i. illud. qñꝫ nõ a toto excusat
ut si ẽ dolicapax. ext. de delic.
pue. c. i. Alie uero etates ꝫ earũ
uarietates attenuãt pcã ⁊ pẽas
ar. d. lxxxvi. tanta. Sextũ ẽ ca-
sus ⁊ si cõtĩgat dãdo operã rei
licite ⁊ dãdo õeꝫ debitã diligẽ-
tiã excusat a toto. ext. de hõi.
iohes. sꝫ si dabat operã rei illi-
cite uel nõ adhibuit debitã dili
gẽtiã dãdo opaꝫ rei licite excu
sat a tãto: d. l. clerico. septimũ
ẽ iocatõ siue ludus ⁊ si ludꝰ no
xius uel ẽt hõestꝰ. sꝫ ñ cũ debi
ta diligẽtia excusat a tãto. xv.
q. i. illud peqꝫ relatũ. Et nota ꝙ
postꝙ̃ qs semel pñitꝰ ẽ ꝓ aliqᵒ
crĩe ꝫꝫ rai. ñ dꝫ ei aliqua pẽa ĩ
fligi. qꝛ nõ iudicabit deus bis ĩ
idipsuꝫ. naũ. ii. ⁊ nẽo dꝫ duplici
ɔtritiõe cõteri. ex. de re iud. ac
si. multotiẽs tñ ꝓ eadẽ culpa ĩ-
ponit̃ multiplex pẽa simul ĩ eo-
dẽ iudicõ. nã tũc õẽs ille pene ac
cipiũt̃ ꝓ aliqua. qñ ꝑ se ñ fuissꝫ
sufficiẽs. sꝫ ĩ diuersis iudiciis ñ
lꝫ ĩ idipsuꝫ bis iudicar̃. ut dictũ
ẽ. nisi forte crescerꝫ cõtũacia. ex
ut lit. nõ cõt. quoniã freqñt. sic
⁊ dĩna clemẽtia pcã dĩssa ĩ ul-
tionẽ uenire nõ patitur. xxiii. q
quarta. si illic. de pẽis q̃ ĩferunt
a iudicibus habes etiã infra in
tertia parte. titulo de iudicibꝰ.

Finit. Laus deo.

Sequuntur huius rubrice tractatus s(ecundu)m ordinem capitulorum. et ideo sequitur prima pars capituli. que e(st) ista

¶ Excõicatio cõtra inicientes manus uiolentas in personas ecclesiasticas. ca. i.

¶ Excõmunicatio contra insecutores cardinalium et receptatores eorum. cuius absolutio reseruatur ipsi pape. ca. ii.

¶ Excõmũicatio cõtra bannietes episcopos et ad hoc operam dantes. Pape cui9 reseruatur absolutio. ca. iii.

¶ Excõmũicatio contra omnes hereticos. et pape reseruatur absolutio. ca. iiii.

¶ Excõmunicatio contra fautores et receptatores hereticorũ. pape reseruat absolutõ. ca. v.

¶ Excommũicatio contra sepelientes hereticos et fautores et receptatores eorũ. ca. vi.

¶ Excommũicatio cõtra rectores impedientes uel non iuuantes episcopos et ĩquisitores in ĩquisitione hereticorum uel credentium eis. et fautorum et receptatorum eorum. ca. vii.

¶ Excommũicatõ contra ĩquisitores male et contra conscientiam tale officium exercentes contra quosdam. et pape absolutio reseruatur. capi. viii.

¶ Excommũicatõ contra ĩquisitores et cõmissiones eorum illicite extorquentes peccatuz sub ptextu inquisitionis. ca. ix.

¶ Excommũicatio contra eos qui innituntur ordinationibus uel alienationibus de rebus ecclesiasticis factis a scismaticis. uel etiam beneficiis. ca. x.

¶ Excommunicatio contra eos q(ui) non tenent romanam ecclesiam esse caput aliarum uel non posse condere canones uniuersaliter. uel ñ ee ei obediẽdũ. ca. xi

¶ Excommunicatio contra incendiarios ecclesiarum et locorum piorũ. et si fuerĩt deñciati pape reseruat absolutõ. ca. xii.

¶ Excommũicatio contra effractores locorum sacrorum. Pape reseruatur absolutio post denunciationem eorum. ca. xiii.

¶ Excommunicatio contra falsarios litterarũ papaliuz. et pape reseruatur absolõ. ca. xiiii.

¶ Excõicatõ contra utẽtes scienter lrĩs papalibus falsis. ca. xv.

¶ Excommunicatio contra capientes litteras papales seu bullas in curia non de manibus pape. uel deputatis ad h°. ca. xvi.

¶ Excommunicatio contra corrigentes aliquid ĩ litteris papalibus et pape reseruatur ipsius absolutio. ca. xvii.

¶ Excommunicatio contra facientes statuta contra ecclesiasticaz libertatem. et seruari ea faciẽtes et scriptores eorum. et officiales iudicãtes s(ecundu)m ea. cap. xviii.

¶ Excommunicatio contra dñõs prohibentes subditis ne faciant obsequia corporalia personis

ecclesiasticis. ca. xix.
Excommunicatio contra usurpãtes patronatũ de nouo ĩ locis piis. uel usurpãtes bona uacãtium ecclesiarum. ca. xx.
Excommũicatio contra compellentes prelatos ⁊ personas ecclesiasticas ad submittendũ eccĩas vel bona eccĩastica eis .ca.xxi.
Excommunicatio contra concedentes represalias ⁊ utentes in clericos ⁊ bonorum clericorum capitulum. uicesimũsecũdũ
Excommunicatio contra grauãtes personas ecclesiasticas in se uel in suis. pro eo ꝙ noluerunt eligere eos pro quibus rogati fuerãt. c. xxiii.
Excommũicatio contra impedientes personas ne litigent in foro ecclesiastico ĩ causis ĩ quibꝰ iure uel cõsuetudĩe exerceri pñt ĩ tali iudicio. c. xxiiii.
Excommunicatio contra officiales ⁊ domĩos dantes lrĩaȝ grauãdi clericos uel suos cõsanguineos propter sentẽtias latas contra eos. c. .xxv.
Excommunicatio contra exigentes uel faciẽtes exigere pedagia ⁊ gabellas a clericis ⁊ religiosis ⁊ ꝑsonis eccĩasticis.c. .xxvi.
Excommunicatio contra imponẽtes tallias ⁊ coactões clericis ⁊ ecclesiasticis ꝑsonis sine licentia pape. .c. xxvii.
Excommunicatio contra extorquentes per uim uel metum ab solutioneȝ ab ipsis ecclesiasticis censuris. c. xxviii.
Excommunicatio contra cogentes diuina officia celebrare ĩ loco ĩterdicto. ⁊ contra excommunicatos aut interdictos euocantes ad diuina. ⁊ contra admonitos non exeũtes. c. xxix.
Excommunicatio contra facientes statuta ꝙ usure soluãt̃ uel solute repetite non restituãtur ⁊ iudicãtes ẜm ea .c. xxx.
Excommunicatio contra portãtes prohibita sarracẽis uel mittenteȝ. uel de portubus extrahi ꝑmittẽtes. c. xxxi.
Excommunicatio contra pirratas. ⁊ spoliantes euntes ad curiam ⁊ redeuntes ⁊ naufragium patientes. ⁊ cetera: ⁊ reseruat̃ pape absolutio. c. xxxii.
Excommũicatio contra clericos participantes sponte ⁊ scienter cum excommunicatis a papa ĩ diuinis . ⁊ pape reseruatur ab solutio. .c. xxxiii.
Excommunicatio contra sepelientes interdictos tempore interdicti. ⁊ contra sepeliẽtes excommunicatos a iure uel usurarios manifestos. c. xxxiiii.
Excommũicatio contra contrahentes scienter matrimonium ĩ gradibus prohibitis uel cuȝ monialibus. ⁊ contra religiosos ⁊ moniales professos uel ordinatos ĩ sacris cõtrahẽtes. c. xxxv
Excommũicatio contra communicantes cum excommunicatis nominatim scienter in crimine

criminoso. c. xxxvi

¶ Excommunicatio contra facientes aliquem interfici per assissinos uel ēt mādātes. c. xxxvii.

¶ Excommunicatio contra procurātes φ conseruatores se intromittāt de aliis ꝗ̄ de māifestis iniuriis sciēter. c. xxxviii.

¶ Excommunicatio contra doctores. ⁊ magistros docentes aut ī scolis suis ad audienduȝ retinētes leges uel phisicam scienter religio℟ hītu dissso. c. xxxix.

¶ Excommunicatio contra magistros uel scolares qui super conducētes aliorum hospitiis in lesionem uel preiudicium habitātium audent hospitem conuenire ante tēpus conductionis elapsum. capitulum. xl.

¶ Excommunicatio contra mittētes nuncium uel scripturaȝ cardīali alicui uel secrete loquētes eis cum scilicet sunt in conclaui pro electione pape. c. xli.

¶ Excommunicatio contra dominos ⁊ rectores ciuitatis ubi fit electio pape si non seruant ea q̄ debent ꝯm constitutionem illā Ubi periculum circa ipsam electionem. c. xlii:

¶ Excommūicatio contra assumētes statum seu uitaȝ beghīnaꝝ ⁊ bizochorum non approbatum ⁊ contra prelatos fouentes talē statum. c. xliii.

¶ Excommūicatio contra assumētes officiuȝ Senatoris seu regiminis urbis sine licentia pape patente per litteras suas. ⁊ contra instituentes tales ⁊ contra fautores eoruȝ. ⁊ pape reseruatᷓ absolutio. c. xliiii.

¶ Excommunicatio contra impedientes uisitationem monialiuȝ fiendaȝ per suos superiores post monitionem tamen. c. xlv.

¶ Excommunicatio contra fingētes casum fraudulenter per quē iudex ad aliquam mulierem ꝓ testimonio mittat uel uadat.

¶ Excommunicatio contra ingerētes se ad habendum curam alicuius populi alteriꝰ lingue sine licentia diocesani illius populi. c. xlvii.

¶ Excommunicatio contra eos q absoluti propter aliquem casum mortis uel ꝑiculi ab eo q alias non poterat si cessante impedimento non se presentent ei qui legittime poterat absoluere facturi quod īponit eis. c. xlviii.

¶ Excommūicatio contra eum q se gerit pro papa cum non ē electus a duabus partibus cardīalium ⁊ sequaces eiꝰ. c. xlix.

¶ Excommūicatō contra clericos locantes domos māifestis usurariis alienigenis fenus exercētibus. capitulū. .l.

¶ Excommunicatio contra impedientes sequestrationem factaȝ per ordīarium super aliquo beneficio. ex quo nua snīa diffinitiua est lata contra possessores apud sedē aplīcam. c. .li.

¶ Excōmunicatio contra clericos

⁊ religiosos qui inducūt aliquē ad iurandum uel nouendū uel promittendū ut sepulturam eligat apud ecclesias eorum. Uel electam non mutent. ⁊ pape reseruatur absolutō. c. .lii.

¶ Excōmūicatio contra religiosos exeuntes claustrum ad audiēdū leges uel phisicam. ⁊ contra clericos habentes dignitatem et omnes sacerdotes. c. .liii.

¶ Excōmmūicatio contra religiosos professos si dimittant habitum temerarie. uel si accedūt ad studium sine licentia suorum prelatorum. .c. .liiii.

¶ Excōmunicatio cōtra religiosos omnes qui sine licētia parrochialis. clericis uel laicis dant sacramentū eucharistie uel extreme unctionis. uel sollemnisant matrimonium. uel absoluunt a sententia excōicationis. iur̄. uel a sententiis prouincialium uel sinodalium statutorū. uel a culpa ⁊ pena. Cuius pape reseruatē absolutio. c. .lv.

¶ Excōmūicatio contra religiosos qui in predicationibus uel alibi dicunt aliqua ad retrahendum homines a solutionibus decimarum. capitulum. .lvi.

¶ Excommūicatio contra religiosos omnes non seruantes interdictum positum a papa uel ordinariis quando sciūt ecclesiā matricem illud seruare. c. .lvii.

¶ Excommunicatō contra religiosos qui cum omiserint scienter facere conscientiam sibi confitētibus de soluendis decimis predicātes postea nō purgata tali negligētia si cōmode pn̄t.

¶ Excommunicatio contra monachos canonichos regulares qui non habentes administrationē curias principū intrant ut dampnificent monasterium uel eius prelatum. c. lx.

¶ Excommunicatio contra monachos portātes arma infra septa monasterii sine lnīa abbatum.

¶ Excommunicatio contra mendicantes qui sine licentia pape recipiunt noua loca ad habitandum. uel mutant. uel alienant iam recepta. c. .lxi.

¶ Excommunicatio contra religiosos fouentes bachinos uel bachinas ī illo statu. c. lxii.

¶ Excommunicatio cōtra fratres minores admittētes fratres uel sorores de tertio ordine uel de tertio habitu suo ad diuīa tempore interdicti. c. .lxiii.

¶ Excommunicatio contra omnes facientes temporalium aliquod pactum uel promissionē pro aliqua gratia uel iusticia obtinēda in curia romana. ⁊ cōtra dātes ⁊ recipientes ex dicta promissione uel pacto. ⁊ pape reseruatur absolutio. c. lxiiii.

¶ Excommunicatio contra exentrantes ⁊ scindentes corpus defuncti pro ossibus eius transferendis. Cuius pape reseruatē absolutio. c. .lxv.

¶ Excommunicatõ contra simoni
acos ĩ ordinibus uel beneficiis.
¶ Capitulum. sexagesimũsextuz.
¶ Extrauagans Martini quinti.
¶ Extrauagans eiusdẽ martini. v.
¶ Excommunicatõ contra recipiẽ
tes aliquod temporale. uel dan
tes pro ĩgressu monasterii. pape
reseruatᷣ absolutio. c. lxvii.
¶ Excommunicatio contra impu-
gnantes litteras electi in papaz
ante coronationẽ suã. c. lxviii.
¶ Excommunicatio contra glosan
tes clementinam illam. exiui de
paradiso. Sed postea fuit suspẽ
sa illa excõicatio per aliam ex-
trauagantem.
¶ Excommunicatio contra intran
tes monasterium monialiuz or
dinis predicatorum ⁊ minorũ.
¶ Excommunicatio contra facien
tes libellos famosos uel cantile
nas ⁊ richimos in detractionez
ordinis predicatorum ⁊ minoꝝ
¶ Pape reseruatur absolutio.
¶ Excommũicatio contra predicã
tes contra statum predicatoruz
⁊ minorum uel dicentes perti-
naciter ꝙ nõ possunt audire cõ-
fessionem de licentia pape sine
licentia suorum epõrum uel par
rochialium presbiterorum.
¶ Excommunicatio contra facien
ten uiolentiam damnabilem in
locis ordinum predicatorum.
¶ Excommunicatio contra retinẽ
tes apostatas ordinis predicato
rum in ecclesiis uel mõasteriis
suis.

¶ Excommunicatio contra mẽdi-
cantes intrantes ad quoscunqꝫ
ordines monachales. uel canoni
cos regulares ⁊ eos recipientes
excepto ordine cartusiensium.
¶ Excommunicationes plures cõ
tente in processu qui fit annua-
tim in curia. in cena domini. ⁊
pape reseruatur absolutio.
¶ De causa materiali excommũi
cationis maioris.
¶ De causa formali siue de modo
fiendi excommunicationem.
¶ De causa efficiente siue de eo ꝙ
potest uel non potest excommu
nicare. cap. lxxiiii.
¶ Quis nõ possit excõmunicari.
¶ Quis possit excommunicari:
¶ De causa finali ⁊ de effectibus
seu nocumentis excõicationis.
¶ De absolutione ab excommuni
catione maiori. quomodo fieri
debet ⁊ a quo.

Secundus titulus de mĩori
excommunicatione.

¶ In quibus communicando cum
excommunicatis incurritur mi
nor excommunicatio.
¶ De effectu excommunicationis
minoris.
¶ De absolutione a minori excõ-
municatione.
¶ Quot nõ tenetur quis euitare
excommũicatos nisi fuerint de
nunciati.

Tertius titulus de inter-
dicto ecclesiastico. ĩ quo
conueniunt ⁊ differunt

excōicatio ſuſpēſio ⁊ īterdictū.
¶ De interdicto generali ⁊ ꝑticulari. ⁊ in quibus ſit poſitus caſibus a iure.
¶ De interdicto ſpeciali.
¶ De interdicto ſingulari.
¶ De īterdicto quod fit ab hoīe.
¶ Cōtra quos pōt fieri ſnīa ītdcī
¶ De effectu intdicti. ſ. quō ſit ſeruandū ⁊ a qb9 diuīs ceſſandū
¶ Quō intelligat intrūpi ſeu relaxari ītdictū ī feſtis natalis. rſurrectionis. ⁊ aſſumptiōis btē marie ⁊ corpis xpi. ⁊ pēthecoſ.
¶ Quō aliqua ſacra ⁊ q pnt conferri tempore interdicti.
¶ De ordine. de ſepultura.
¶ De penis quas incurrit non ſeruans interdictum.
¶ De fora ſeu mō pondi ītdictū
¶ De ſuſpēſiōe uel rlaxatōe ītdcī
¶ De priuilegiis predicatorum et minorum quo ad interdictum.

Titulus quart9 de ſuſpenſione. ⁊ triplici genere ſuſpēſiōis
¶ De ſuſpēſione quo ad ſe tātū.
¶ De ſuſpenſiōe q° ad alios tātū
¶ De ſuſpēſ. q° ad ſe ⁊ q° ad alioſ
¶ De ſuſpēſiōe q īcurrit ꝑ ſiōiaȝ
¶ De ſuſpenſione q incurriur per fornicationem notoriam.
¶ Pluribus de ſuſpenſionibus ꝓpter diuerſos caſus .cap. iiii.
¶ Suſpenſiones tangentes predicatores uel minores.
¶ Quis pōt diſpenſare ſuſpēdere uel abſoluere a ſuſpenſione. c. v
¶ De differētia inter ſuſpenſionē depoſitionem ⁊ degradationeȝ.

Titulus quīt9. de irregularitate. capitulum primuȝ.
¶ De ordinato an̄ etatē legittimā
¶ De irregularitate ꝓpter hōicidium. ⁊ mutilationē. ⁊ hmōi.
¶ De irregularitate ex mandato in homicidio. capitulum.
¶ Ex cōſilio ī homicidio de eadē
¶ Ex opere homicidii. ⁊ primo de facto ex neceſſitate.
¶ Ex homicidio caſuali de eadeȝ.
¶ Ex hōici° ſpōtāeo ⁊ mutilatiōe
de irrlāritate contracta ī bellis
de irregularitate bigamie. que octo modis contrahitur.
de irregularitate ex illttīatōne
¶ Quomodo quis legittimetur.
¶ Uaria de diſpēſatōe cū illttīmiſ
de irrlaritate ī corpore uiciati
¶ Uariis de irregularitatibus. ⁊
¶ Primo de hereſi.
¶ Ex ſolenni penitentia de eadē.
¶ Ex dilatione baptiſmi.
¶ Ex iteratione ſacramentorum.
de curialibus curie ſecularis.
quando ſunt irregulares.
de obligatis ad ratiocinia.
de hermofrodito qꝑ ē irrlaris.
de ſeruis non ordinandis ante ipſoꝝ libertatem.
¶ De irregularitate extra enormia ⁊ mediocria crimina.
¶ De modo diſpenſandi in irregularitatibus.
¶ De diſpenſatione in irregularitatibus cum predicatoribus et minoribus
¶ Finit tabula rubricarū felicit.

